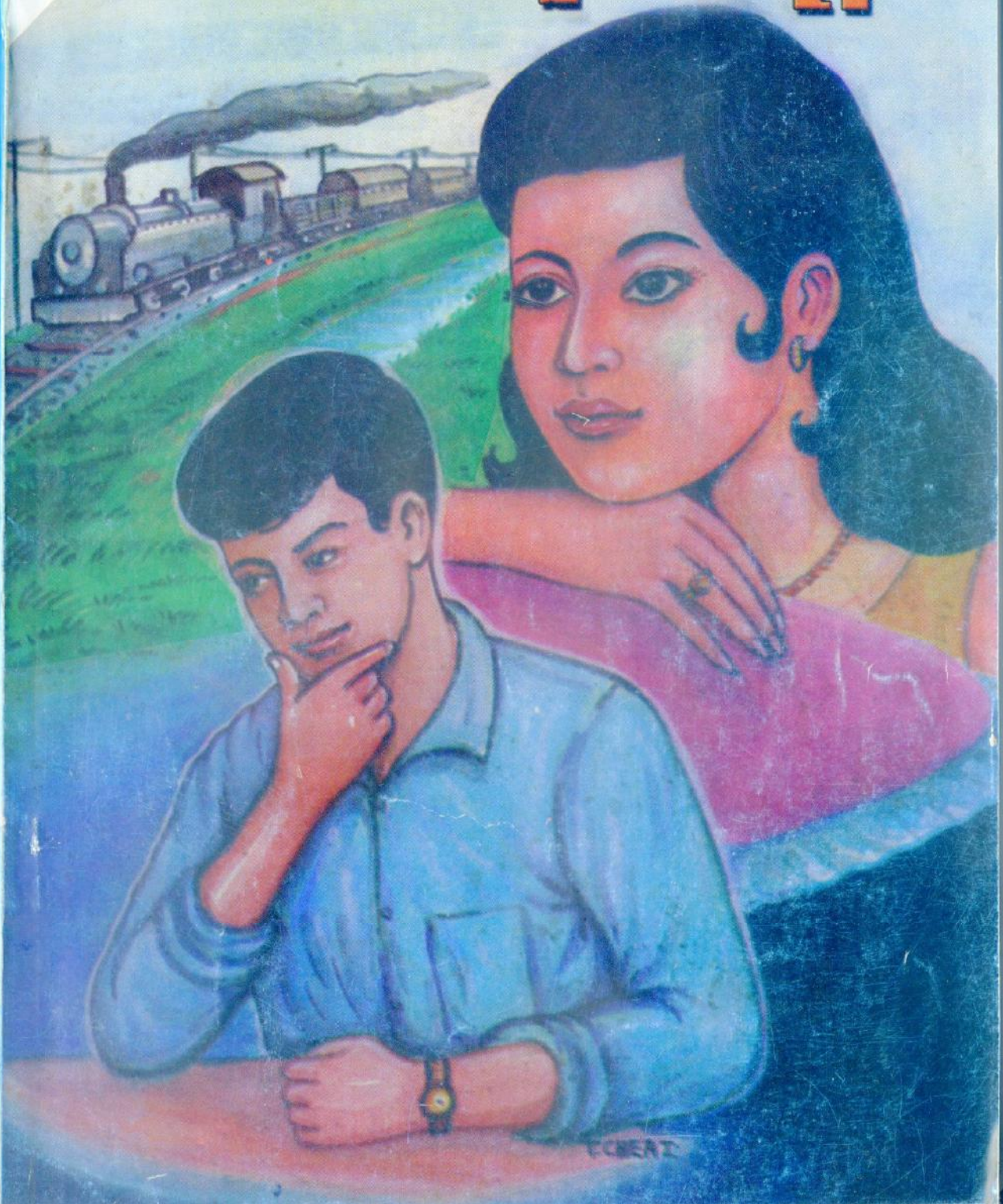

មាសប្រាក់
កម្មវិធីបង្រៀន

មាសប្រាក់ចិត្ត

កថាបុរាណ

ប្រលោមលោកថ្មីដែលខ្ញុំសូមយកមកស្នើ ជាគ្រឿងកំសាន្ត សម្រាប់មិត្ត អ្នកអានក្នុងពេលនេះ ជាភ្លើងតំរប់ទី ៤ របស់ខ្ញុំ ។ ដូចមុនៗដែរ សៀវភៅនេះ បានតែងចប់ក្នុងពេលឧត្តមគតិទាន់ត្រូវទម្លុះទម្លាយ ជាណាស់ណាពេកទេដោយ បញ្ហាជីវិត ពេលគឺ រវាង២០ ឆ្នាំមកហើយ ។ ក្រដាសសំណៅដើមប្រែសម្បុរ ឡើងលឿងពណ៌ស្ករត្នោត ហើយផុយរលួយដុះដុះ ព្រោះជរាភាព ។

ហេតុផលដែលនាំអោយខ្ញុំស្នាក់ស្នើ យឺតយ៉ាវក្រផ្សាយដល់ម្ល៉េះមកពី មានបារម្ភ ក្រែងអ្នកផងលើកតួបុគ្គលខ្លះក្នុងភ្លើងទៅប្រដូច ឬចោទថាជាផ្នែក ជីវភាពរបស់ស្ត្រីណាមួយ ឬយល់ថា ជាការរិះគន់ចំពោះអ្នកមុខ អ្នកការណាមួយទៅវិញ ។ ក្នុងចំណុចនេះពិសោធន៍ នៃភ្លើង “**ផ្កាស្រពោល**” បានផ្តល់ឧទាហរណ៍ស្រាប់មកហើយ ព្រោះមានអ្នកអានច្រើននាក់បានយល់ច្រឡំហើយ លើកប្រដូចតួបុគ្គល នានាក្នុងភ្លើងនោះទៅលើជនដែលមានជីវិតរស់នៅមែនទែន ។ ដើម្បីជៀសវាងមន្ទិលសង្ស័យយ៉ាងនេះទៀត ខ្ញុំបានយល់ថា គប្បីទុកពេល វេលាកន្លងហួសទៅ ហើយឱ្យបានវែងឆ្ងាយបន្តិចសិនក្នុងបំណងសន្យាប ការប្រដូច ឬ អត្ថាធិប្បាយផ្សេងៗ ដែលអាចកើតមានឡើង ។

ដូច្នេះខ្ញុំសូមបញ្ជាក់ផ្លូវថា សៀវភៅនេះពុំមែនជាប្រវត្តិរបស់ជន រូបណាមួយឡើយ ទោះមានឋានៈក្នុងសង្គមខ្ពស់ឬទាបយ៉ាង ណាក៏ដោយ ថ្វីបើ នៅភាគខាងចុងមាន ព្រឹត្តិការណ៍ប្រវត្តិសាស្ត្រចូលមកជាផ្ទាំងតម្បាញនៃភ្លើង លើក ។ អាស្រ័យហេតុនេះប្រសិន បើអ្នកអានសង្កេតឃើញ ឬយល់ថា មាន កន្លែងណាមកដូចការពិតខ្លះ សូមសន្និដ្ឋានចាត់ជាដំណើរចែងនូវទៅវិញផងចុះ ។

ប្រលោមលោក “**មាឃាដ្ឋង្គចិត្ត**” នេះនិទានបានផ្តើមក្នុងឆ្នាំ១៩៣៩ គឺនៅពេលសង្គ្រាមលោកលើកទីពីរចាប់ផ្តើមឡើង ហើយមកចប់នៅចុងឆ្នាំ ១៩៤៦ គឺនៅពេលខេត្តបាត់ដំបង និងដែនដីយើងទាំងប៉ុន្មានដែលបាត់បង់ទៅ នោះបានវិលត្រឡប់មកចូលរួមក្នុង សហគមន៍ជាតិវិញ ។

អ្នកនិពន្ធមានបំណងអោយសៀវភៅនេះមានគុណភាពជាកញ្ចក់ ឬជាផ្ទាំងគំនូររូបភាពសំរាប់គំនិត និងឧត្តមគតិរបស់យុវជនខ្មែរ ក្នុងសម័យនោះ ។

មានហេតុមួយទៀតដែលនាំឱ្យខ្ញុំប្រតិស្ឋភ្លើង “**មាឃាដ្ឋង្គចិត្ត**” នេះ ។ អ្នកអាន យ៉ាងក្រាស់ក្រែលមាននារីជាភាគច្រើនបាន បន្ទោសខ្ញុំថា ចិត្តអាក្រក់ណាស់ដោយបណ្តោយអោយ នាង **វិបារី** ក្នុងភ្លើង “**ផ្កាស្រពោល**” ស្លាប់បាត់បង់ជីវិត ទាំងក្មេងខ្ចី ហើយ ស្លូតត្រង់ផង ។ ខ្ញុំសរសេរភ្លើងថ្មីនេះក្នុង បំណងចង់លុបលាងនូវការរិះគន់បែបនេះទៀត តើសម្រេចដូចប្រាថ្នាមែនឬ យ៉ាងណាសូមមិត្ត ទាំងឡាយមេត្តាវិនិច្ឆ័យផងចុះ ។

សរុបសេចក្តីទៅសៀវភៅភ្លើងនេះដែលបរិបូណ៌ដោយយុវភាព ហើយដែលពិពណ៌នាអំពីគំនិត និងឧត្តមគតិនៃយុវជនក្នុងអំឡុង ឆ្នាំ ១៩៣៩-១៩៤៦ សូមយុវជន យើងជំនាន់ក្រោយទុកជាសក្ខីភាពមួយនាកាលសម័យនោះ ។

ខ្ញុំសូមឧទ្ទិសសៀវភៅនេះចំពោះវិញ្ញាណក្ខន្ធ **លោក ឃុន នៅ** ជា បិតា និងលោក **ឱរ សុខ** ជាសេដ្ឋីពុកផងដែលលោកបាន ណែនាំខ្ញុំឱ្យស្រលាញ់ អក្សរសាស្ត្រតាំងពីកុមារភាព ហើយចំពោះយុវជនយើង វិរបុរសយើង ដែលបានបូជាជីវិតដើម្បីមាតុភូមិ ។

ភ្នំពេញ មេសា ១៩៧២

ន. ហ

វិទ្យាស័យ គ.ស ១៩៣៩

ដូចជាពិបាកគិតដែរ ! ...មិនដឹងជាត្រូវចាប់និយាយពីត្រីមណ្ឌលរឿងនេះ ព្រោះមានរាង និង ភាពដូចពាក្យមានពណ៌ចម្រុះដូចឥន្ទធន្ត ហើយមានមាឌ នឹង កំពស់កំពែប៉ុនយក្សា ។

ក្នុងដួងចិត្តយុវជនអាយុម្ភៃឆ្នាំអារម្មណ៍ដ៏អស្ចារ្យនេះ ជួនណាបោកបក់ ជាព្យុះ ជួនណាផាយផាត់ជាខ្យល់ជំនោរ ។ ទុក្ខនិងសេចក្តីសង្ឃឹមតែងផ្លាស់វេន គ្នាក្នុងសតិមួយ ដែលមានគំនិតវែងឆ្ងាយ តែស្រួយដូចពពុះសាប៊ូដែលអណ្តែត មួយសន្ទុះ លំអដោយឆព្វក្តីរឿងចាំងឆ្លុះទៅលើ ។

ឱ ! ឆ្នេរសមុទ្រដែលបរិបូណ៌ដោយក្លិនក្រអូបឈ្ងុល ដែលវិចិត្រដោយកូនខ្ទម ជ្រកក្រោមដើមដូងល្ងង់ល្ងែ មានកម្រងវណ្ណៈផ្កាស្រែបដូចហត្ថានាង នាដកា ។ វាយោហើរពីផ្ទៃសាគរមកយោលដួងធម្មជាតិ អោយមានចលនាទន់ភ្លន់ រួចហើយក៏តាំងដឹកនាំទៅឆ្ងាយនូវពិដោរឈ្ងុយឈ្ងប់ ។

ទេសភាពត្រកាលនេះ មាននាទីជាអង្រឹងសម្រាប់យោលរំសាយទុក្ខនៃ យុវជន ដែលស្រវឹងដោយឃ្លោង ដោយការព្យាបាលដូចចរណ៍ ហើយស្អាតដូចពន្លឺ ព្រះចន្ទពេញបូណ៌មី ។ កវិនិពន្ធដ៏មានពាក្យពិរោះ ហាក់ដូចជាតើតពី ទេព្យកោសល្យ ដែលត្រាំទៅក្នុងទុក្ខព្រួយ ហើយរមែង ក្តោបស្រោបនូវ វិការដ្ឋាននៃជីវិត បរិបូណ៌ទៅដោយការប្រយុទ្ធ ការដណ្តើមស្នើសុំសាច់គ្នា ។

អាត្ម័នជរា ព្រលឹងរេចរិលអាចរត់ចូលជ្រកបានក្នុងសាសនា ប៉ុន្តែអាត្ម័ន ក្មេង យុវចិន្តានឹងរកកំពង់ផែចូលសម្រាកបានតែក្នុងការមារម្មណ៍ ។

គិតសព្វៗទៅ សេចក្តីស្នេហាជាសាសនាមួយបែបដែរសម្រាប់យុវជន ព្រោះរមែងមានសទ្ធា មានជំនឿ មានសេចក្តីទៅវិញទៅមក ។ តែសាសនានេះ ចាស់ៗបែរជា មិនយល់ដោយភ្លេចសូន្យឈឹង ថាកាលពីដើមមកខ្លួនធ្លាប់ក្មេង ដូចគ្នាដែរទេតើ ! ហេតុដូច្នេះហើយបានជាចាស់ៗទាំងនោះតែងកាន់គំនិតរឹង ត្អឹង កាន់លទ្ធិសម្បូរជួរសិទ្ធិចំពោះ លំពង់ត្រួយខ្លីនៃមនុស្សជាតិ ។

គួរយើងគិតថា ផ្កាក្រូចពោធិ៍សាត់មានក្លិនក្រអូបជាងផ្លែវាដែលទុំ ឈឿងផូរ ។ យ៉ាងនេះហើយបានជាយុវជនអាចក្រេបឱជារសជីវភាពបានជា ជាងមនុស្សរសៀល ដែលជាហេតុនាំឱ្យ **មាណព** និង **មាណវី** មានទីតាំង ជិតជាងក្នុងគោលបំណង ព្រះកាមថេប ។

គំនិតពិពណ៌នាខាងលើនេះ ជាយោបល់របស់ក្មេងដែលរៀននៅវិទ្យា ល័យស៊ីសុវត្ថិ ក្នុងសម័យមុនកើតសង្គ្រាមលោកលើកទីពីរ ។ យុវជនទាំងនោះយល់ខុស ហើយដោយអយុត្តិធម៌ខ្លះផង ក៏ពុំដឹងថាចាស់ៗសង្កត់សង្កិនព្រលឹងនិងចន្តារបស់ខ្លួន ហើយថែមទាំងបំពុលសេចក្តីត្រេកត្រអាលទៀតផង ។

គិតខុសក៏ដោយ ត្រូវក៏ដោយ ក្មេងៗ បើយល់យ៉ាងណាហើយ តែងជួញ ចិត្តធ្វើឱ្យគំនិតនោះបានសម្រេច បានពិតប្រាកដដោយសកម្មក្រៃលែង ។ ដើម្បីងាយយល់នូវមនោសញ្ចេតនាផ្សេងៗ ដែលរមែងកញ្ជ្រោកបោកបោះអា ត្ម័នយុវជននោះ ទើបសូមនាំរឿងនេះមកនិទានជូនដូចតទៅ :

ថ្ងៃអាទិត្យ ! អរុណចាប់លាបពណ៌ក្រហមទុំទៅលើជើងមេឃខាងកើត ។ ក្នុង សយនដ្ឋានមួយនៃវិទ្យាល័យស៊ីសុវត្ថិ ដែលសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់គ្រប់ដណ្តប់ នៅឡើយ ព្រោះមិនទាន់ដល់ម៉ោង សម្លេងខ្សឹបខ្សាវចាប់ឮខ្សៀវៗ ពីត្រង់នេះ បន្តិច ត្រង់នោះបន្តិច ។ មាត់មាន់រងាវបង្អួសបែបបទវែងអន្លាយក្នុងពន្លឺស្រាង ៗនៃព្រហាម ។ សេះសំគមដែលទាញរទេះដឹកបន្លែមួយអន្លើ និងស្បែកជើង ឈើចិនកន្តាំងបាននាំគ្នាវាយផ្ទៃថ្នល់ចាក់ជ័រឮសូរភ្លឹប ផ្លាប់ៗ ឮក្រោកក្រាក ។ កងទ័ពក្អែកចេញពីទ្រង់ដើមអំពិល ខ្វែកកាកៗលាន់រំពងហើយហើរឆ្ពោះទៅ ទិសខាងលិចដែលមានពន្លឺពពកធំៗ ដេកទ្រមក់ត្រាំក្នុងកម្ទិលច្រអូសនៅ ឡើយ ។

មួយសន្ទុះក្រោយមក ស្ត្រីអ្នកយាមទ្វាររោទឹកកំរើកជួយអាកាស ពណ៌ ខៀវនៃព្រឹកព្រហាម ហើយសួរសួរហើកព្រៀវក៏ផ្ទុះឡើងដូចមិនអុជផាវ សែនអ្នកតា ។ អ្នកខ្លះចាប់ប្រយុទ្ធ នឹងសង្កើតដោយយកស្បែកជើងឈើវាយបំពៀបប្រថាប់មិត្ត ដែលបានស្រូបយកឈាមពីយប់ទៅលើក្តារត្រៃពូជផងដែរ ។ ក្នុងសម័យនោះមិនទាន់ស្គាល់ច្បាស់នៅឡើយទេ នូវការប្រើម្សៅដេដេតេ សម្រាប់សម្លាប់សត្វល្អិត ។ អ្នកខ្លះទៀតប្រជុំគ្នាសប្បាល់ឡុង ឮភិតៗ ហើយមួយពួកផ្សេងដទៃ ក្រមាមួយវីណូនៅចង្កេះនាំគ្នាប្រមូលខោអាវយកទៅបោកនៅក្បាលម៉ាស៊ីនទឹកក្រោយ " ដំរត្វា " ។

សូរទ្រហឹងអឹងអាប៉ាន់បានដាស់ **ទីបារុន** ភ្ញាក់ពិដណេកក្រោកឡើង ប្រមូលក្រសោបជើងមុងពាក់ទៅលើដំបូល រួចហើយក៏តាំងអង្គុយសព្វប់សព្វឹងនៅលើគ្រែ ដោយមានមុខស្ងួតស្ងប់ ក្មេងកំលោះនេះនឹកគួរដល់នារីដែល កាលពីល្ងាចមិញវិទ្យុបាន នាំមកនូវសំឡេងថ្នាំដូចកែវទិព្វ ។ នៅជិតសយនដ្ឋាន គឺនៅម្ខាងវិទ្យុស្វាយតែន អ្នកម្ចាស់ផ្ទះមួយបានបើកវិទ្យុស្តាប់ចម្រៀង សិល្បការិនីសៀម ពិរោះទន់លឿយ ។ គឺសំឡេងនេះហើយ ដែលមកប្រលោមបំពេញអាត្មា **ទីបារុន** ដែលស្រែកឃ្លាននូវការមរណ៍ ។ ចៅមាណពស្តាប់ពុំបានច្បាស់នូវទំនុកច្រៀងទេ តែសាច់ពិរោះ ដែលមានផ្ចាត់ទូលាយលឿងលឿយ បានគូចព្រលឹងឱ្យអណ្តែតអណ្តូង ក្នុងរមណីដ្ឋានមួយនាទីមានស្នាមស្រញ់ ។

សៀវភៅដាក់លើដើមទ្រូង ទៀនលើក្បាលដណេកនេះចោលទេ អ្នកកំលោះតាំងបង្ហើរគំនិតទៅទីឆ្ងាយមនោរម្យ ។ បិតក្នុងសភាពយ៉ាងនេះ ចិន្តាតាំងនឹកគួរពីម្ខាងម្ខាងនូវសោភណភាពនៃសិល្បការិនី ។ ម៉្លេះសមនាងមាន មុខមូលពេញ មានភ្នែកខ្មៅថ្លាយង់ ដែលមានរោមត្របកវែងទន្ទាំចាំការពារ មានសក់ខ្មៅរលើបទម្នាក់រលកអង្កាញ់មកលើស្មា ពណ៌សណែកបាយ ហើយជារនាំងសម្រាប់កញ្ជឹងកដែលកំរើកចុះឡើងដោយសមសួន ធ្វើឱ្យក្បាលរោកគួរ អោយគយគន់ បីដូចដើមស្មៅយោលផ្កាលឿងឆ្អិនក្នុងក្រសែខ្យល់ជំនោរ ។ ម៉្លេះសមនាងមានបបូរមាត់ពណ៌ផ្កាឈូកដែលបិទហើយបើក ដើម្បីបង្ហាញឱ្យឃើញឆ្មេញសថ្លាដូចផ្កាម្លិះលា ។ ម៉្លេះសមនាងលើទ្រូងអាវប្រែសាច់ម្តងខែ កាត់ ដេរយ៉ាងប្រណីតទុកឱ្យស្មារនូវរាងប៉ោងក្បាលលើឱរា នាងពាក់បន្ទោងពេជ្រដែល ដេញរស្មីភ្លើងភ្លឺពព្រាយ ។

ទីបារុន ស្តាប់សំឡេងច្រៀងក្នុងរាត្រី ហើយស្រមៃឃើញជាក់ ច្បាស់ដូចទល់មុខគ្នានូវរូបនារីដែលមានសំដីពិរោះក្រអៅ ។ សិល្បលីសេ មិនដែលគិតដល់ម្តងណាសោះថា រមណីវត្ថុនេះអាចចេញបានពីរូបរាងមួយ ដែលធម្មជាតិពុំមានសម្បុរសធម៌តុបតែងយ៉ាងនេះទេ ។ បើអ្នកណាចង់គ្នាលក់ **ទីបារុន** ហ៊ានគ្នាលដែរ សំឡេងបរិសុទ្ធតតមន្តិលឥតស្រាំ ឥតឆារយ៉ាង នេះប្រាកដជាពុំមែនចេញពីអង្គខ្លួនក្រងក្រងបានឡើយ ! កំពុងតែយល់សប្តិទាំងភ្នែកបើកយ៉ាងនេះស្រាប់តែវិទ្យុឈប់ស្ងាត់ឈឹង ។ អន្ទះអន្ទែងក្រហាយក្រហល់ក្រៃលែង **ទីបារុន** បិទសៀវភៅគណិតសាស្ត្រដែលខ្លួនមាន បំណងបញ្ចប់មេរៀនមួយ ហើយចាប់កម្រងកវីនិពន្ធមកអានវិញ ។ នាយ កំលោះបើកក្របជញ្ជក់ម្តងទៀតនូវសាច់កាញ " ឡឺសូល " របស់អ័លហ្វ្រិដដឺ មុស្សេត៍ ។ មួយសន្ទុះក្រោយមកលុះបានផ្គុំពន្លត់ទៀនស្រែចហើយ សេចក្តី លង់លក់ក៏ស្រូបគំនិតចិន្តាចៅមាណព ទៅក្នុងសាកលសុបិនយល់សប្តិ ។

ប៉ុន្តែនៅព្រឹកថ្ងៃអាទិត្យ កម្លាំងដែលភ្ជាប់អង្គុយ **ទីបារុន** យ៉ាងយូរ ទៅលើគ្រែ គឺការដ្ឋានដែលវិញ្ញាណប្រតិស្ឋឡើងក្នុង ពេលដែលដេកលក់ ។ ថ្វីបើដឹងថាជាការភូតកុហក ថ្វីបើជាសេចក្តីសង្ឃឹមក្លែងក្លាយដែលភ្លឺព្រោងព្រាយ តែមួយភ្លែតដូច ផ្នែកបន្ទោរ តែកម្លោះយើងនៅតែសញ្ជឹងគិតទៅរកដោយសប្បាយផងឈឺអួលផ្សាផង ។ ជាប្រក្រតី សុបិន្តនិម្មិតជាតំណនៃប្រាកដនិយម ។

យល់សប្តិទៅបានបន្តបន្ត **ទីបារុន** ថាមានរថយន្តដំបូលផ្គិតដែល មាននារីទីត្រូវចិត្តជាអ្នកបើកបរ ឯខ្លួនអ្នកកំលោះឯងអង្គុយ នៃបន្តិក្សក្រប ឱជារសសុភមង្គលល្អ រកនិយាយពុំបាន ។ រថយន្តបង្អួចខ្លួនធូរខ្សៀកលើផ្ទៃ ចាក់ដំរីដែលមានគគីរ ខ្ពស់ត្រដែរដុះអម ហែសងខាង ។ លុះដល់ទីផ្ទាល់ខ្លួនប្រទាក់គ្នា ឡានបត់តម្រង់ទៅរកភ្នំដែលព្រះអាទិត្យពេលល្ងាចកំពុងយកមាស ស្រោបលើកំពូល ។ ខ្យល់ក្រអូបដោយក្លិនរុក្ខជាតិបានស្ទុះមកប្រឡែងលេងជា មួយសក់នារី ។ លលកមួយគូផ្អើលនឹងឡាន ស្ទុះហើរយ៉ាងលឿនដោយទទះ ស្លាបញ្ចាប់ខ្មាញ់ ។ **ទីបារុន** ក៏យកដៃទៅបបោសអង្អែលស្មារនៃឆោមស្និទ្ធ ។

រថយន្តឈប់ភ្លៀងនឹងដើរភ្នំដ៏មានថ្មធំៗ ដែលភ្លៀងនិងធាតុអាកាស បានធ្លាក់ជារូបសត្វនៅក្នុងសម័យបុព្វប្រវត្តិសាស្ត្រ ។ គូសង្សារទំនើបអង្គុយលើ ថ្មមួយផ្ទាំងនៅចំពីមុខបឹងទឹកថ្លា ដែលក្នុងទីនោះព្រះសុរិយាកំពុងទាញពន្លឺតំនូវ ការស៊ីរបស់ខ្លួនម្តងមួយៗ ។ ប្របកផ្កាព្រលិតដែលរីករហង់ក៏ញាប់ញ័រព្រឺព្រួច ព្រោះសុភវាតបក់មកផ្ទាក់ផ្ទុម ។ កូនត្រីរស់ល្អិតៗ ពណ៌ក្រហមរងាលនៅហែបហែល ចន្លោះដើមស្មៅ ដែលកំពុងយោលបង្អួតគ្នា នូវចង្កោមផ្កាពណ៌លឿងឆ្មៅ និង ត្រកូនផ្កាពណ៌ស្វាយដែលកំពុងបោះដៃរកគ្នារវាម ។ រនាស ស្លាបពណ៌ជ័រ ខំរំពែកឆ្លក់មធ្យាជាតិនៅជុំវិញមាត់បឹង ដើម្បីជាអាហារបង្ហើយមុនពេលវិលរកទ្រនំ ។ មួយសន្ទុះក្រោយមកបក្សីដឹង រីងស្ទុះហើរទាំងគូៗឆ្ពោះទៅទិសខាង លិច ឯអាកាសក៏ធ្លាក់ត្រជាក់ស្រីត ។

“ទិនករល្អថ្ងារលាយសូន្យ សល់តែម្លប់ក្រអូបឈូល”^(១) ទីយ៉ាវុធ ខ្យិប កាព្យនេះរបស់កវីបារាំងម្នាក់ ដែលខ្លួនពេញចិត្តហើយ ស្ទើរ ក្រែលែង ។ ហ្នឹងចេញពីគុហាភ្នំយកស្លាបល្អិតជ្រាយវាយអាកាសប្រផេះនៃរាត្រីកាល ។ ដោយមានសត្វនេះមួយហើរ ឆាប់មកជិត នាងពេក នាងយុវតីតក់ស្លុត គេចរកជម្រកពូនភ័យនារដើមទ្រូងនៃនាយកម្លោះ ។

មកដល់ត្រឹមនេះ សុបិនក៏អន្តរធានបាត់ទុកអោយ **ទីបារុន** អស់ឯក ព្រោះសុភមង្គលស្រពិចស្រពិលនេះ នាំអោយរសាប់ រសល់ខ្វល់ចិត្តឆ្ងល់ ប្រមាណ ។

ទីបារុន ជាសិស្សឧស្សាហ៍ មានប្រាជ្ញាឈ្លាសវៃនៅថ្នាក់ទីពីរនៃ មធ្យមសិក្សា ។ អ្នកកម្លោះចូលចិត្តរៀនជីវភាសាណាស់ ហើយ តែងបានលេខ បានទីល្អៗក្នុងវិជ្ជាភាសាអង់គ្លេស បារាំង និង ខ្មែរ ។ មួយទៀត ដោយបានជារ័ វចនានុក្រមបារាំង-សៀមមួយក្បាល មកទុកមាណពក់ខំសិក្សាភាសាជិតខាង នោះទៀតក្នុងឱកាសទំនេរ ។ ហេតុនេះហើយ បានខំព្យាយាមទាល់តែអាន សៀវភៅថៃបានខ្លះ ថ្វីបើនៅរឹងមាត់និយាយពុំសូវច្បាស់ ព្រោះដាក់ខ្យល់ខ្ពស់ ទាបមិនត្រូវ ។

ប៉ុន្តែសិស្សនេះមិនសូវចូលចិត្តវិទ្យាសាស្ត្រទេ ។ ក្នុងពេលរៀនរូប សាស្ត្រ ឬគន្លឹះសាស្ត្រព្រលឹងតែងអណ្តែតអណ្តូងទៅឆ្ងាយ ។ មួយទៀតពាក្យពេចន៍ដែល **ទីបារុន** និយាយច្រើនដូចក្នុងសៀវភៅពេក បានជាសាស្ត្រាចារ្យខាងវិទ្យាសាស្ត្រ តែងស្តីបន្ទោស ជាញឹកញាប់ថា ខ្លះសេចក្តីជាក់លាក់ ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក៏ដោយ អ្នកកម្លោះខំព្យាយាមណាស់ ហើយចាត់របៀបប្រើ ពេលយ៉ាងទៀងទាត់ ។ ថ្វីបើទើបតែចាប់រៀនអង់គ្លេស តែអាចនិយាយភាសា នេះបានខ្លះ ហើយអានទស្សនាវដ្តីអាមេរិចកាំង ឬប្រលោមលោកអង់គ្លេស ក្នុង កាប៉ូលីស ឬ ផ្សេងព្រេងបានធូររង្វើរ ។ ជាធម្មតាក្មេងនេះអានទាំងអស់មិនថាអី

(១) “ Le beau jour n’est rien que son ombre odorante ” H. de Regnier

ជាអ្វីទេ ចេះតែចង់ដឹង ចង់យល់ជានិច្ច ។ បើគេនិយាយអំពីនយោបាយក្តី រឿង កុនក្តី អក្សរសាស្ត្រក្តី **និយាតុប្ប** ចេះជូនយោបល់ ចេះអធិប្បាយដោយពិរោះ ហើយអ្នកផងចូលចិត្តស្តាប់ណាស់ ដោយឃើញថាជាក្មេងមានគំនិតជ្រៅ មានចិត្តទន់ ពួកម៉ាកទាំងឡាយតែង ស្មោះស្ម័គ្ររាប់រកដោយសមានចិត្ត ប្រសិនបើ ទៅពិបលើមជ្ឈដ្ឋានមួយថ្មី **និយាតុប្ប** សំឡឹងហើយស្តាប់មួយសន្ទុះក៏ឆ្លឹងឆ្លេងយល់ ភ្លាមថា ពួកជននោះមានប្រាជ្ញាត្រឹមនេះជំរៅត្រឹមនោះ ។ តមកក៏តាំងលែសំដីប្រមាណពាក្យឱ្យបានសមល្មម តែអ្នកទាំងនោះរីករាយ ចង់ស្តាប់ ។ ទោះនៅចំពោះមុខមនុស្សមានកិរិយាយ៉ាងណាក៏ដោយ អ្នកម្លោះចេះរកពាក្យមកថ្លែងកំសាន្តលេងបានពុំខានឡើយ ។ ទាំង នេះ ត្បិតមានបំណងតែមួយ គឺមិនចង់ឱ្យអ្នកផងឈឺចាប់ ឬ ថ្នាក់ផ្តល់ក្នុងចិត្តដោយសារខ្លួន ព្រោះខ្លួន សោះឡើយ ។

និយាតុប្ប ជាអ្នករហ័សខឹងបន្តិច ប៉ុន្តែចេះទប់មាត់ទប់កបាន មិនឱ្យក្លាយទៅជាច្រឡោតដល់ទៅស្រែកឡូឡានោះទេ ។ បើ ឃើញមិត្តណាចេះ ស្រាកស្រួលនឹងខ្លួន ថៅមាណពយើងមានចិត្តរីករាយនឹកគុណគេពុំភ្លេចទេ តែ បើគេធ្វើព្រងើយកន្តើយ ឬរំលោភត្រង់ ណា ចិត្តអ្នកកម្លោះក៏ថ្នាក់ផ្តល់គ្នាបំ គ្នាពុំមិនងាយនឹងរសាយបានឡើយ ។ ក្នុងពេលរៀបចំមុខកិច្ចការសិក្សា **និយាតុប្ប** ខំផ្គិតផ្គង់មិនឱ្យ ពួកម៉ាកកើតរំខានដល់ខ្លួនសោះ ចំណែកខ្លួនវិញក៏ មិនអត់ឱនដល់អ្នកណាដែលធ្វើអោយមានអំពល់បានឡើយ ។

និយាតុប្ប ចូលចិត្តកវីនិពន្ធបារាំងណាស់ តែមិនស្រឡាញ់ពួកបុរាណ លើសពួកទំនើបទេ ឱ្យតែជារបស់ទន់ត្រជាក់បរិបូណ៌ដោយ មនោសញ្ចេតនាចុះ មុខជារាប់អានពុំខានឡើយ ។ សិស្សនេះតែងសេចក្តីបានយ៉ាងឆ្ងរ បើកាលណាត្រូវនិយាយពីដងចិត្តពិមនោសញ្ចេតនា ។ ប៉ុន្តែសាច់និពន្ធប្រែជារដិបដុបទៅវិញ ក្នុងពេលដែលនិយាយអំពីកាណ៍អ្វី ដែលមានគ្រាតត្រីត ។ ក្នុងវិស្សមកាល អ្នកកម្លោះតែង សរសេរសំបុត្រជាច្រើនច្បាប់មានសេចក្តីទន់ភ្លន់ទៅរកមិត្តសំឡាញ់ ។ ប្រសិនបើអ្នកនោះឯងថ្លោះឆ្លោយពុំបានតបវិញទេមុខតែ **និយាតុប្ប** រងសេចក្តីឈឺចាប់ក្រៃលែង

មួយទៀត ថៅមាណពចេះលើកកំណាព្យស្រងេះស្រងោចបរិបូណ៌ ដោយសេចក្តីស្នេហា ។ ចំពោះគុណជាតិនេះ អ្នកកម្លោះបាន ក្រេបសោភណភាព តែដោយសៀវភៅដោយ ប្រលោមលោក និងដោយភាពយន្តប៉ុណ្ណោះ ។ **និយាតុប្ប** តែងអានដោយចាប់ចិត្តនូវ រឿងនានាដូចជា "ទ្វារចង្កៀត" របស់ អង់ដ្រេហ្សឺដ និង "ប្រិយនារី" របស់រ៉ូដាឈ័រ^(១) ជាដើម ។ មិនថាទេ បើអ្នក និពន្ធមិនសូវប្រសប់ តែងពាក្យ គ្រាន់តែចេះធ្វើអោយទាក់ចិត្តចុះ មុខជារាប់អានពុំខានឡើយ ។ ក្មេងកំលោះនេះអានញាប់ណាស់រហ័សណាស់ជូនកាលជាក់ រឿងពេកក៏បញ្ចប់សៀវភៅក្រាស់បង្អួតក្នុងមួយយប់ ។

រាល់រសៀលថ្ងៃអាទិត្យ **និយាតុប្ប** តែងចេញពីសាលាដើម្បីទៅរក មើលកុន ។ ក្នុងពេលនោះអ្នកកំលោះតែងផ្សែងឃ្លាំងឆាកណា ដែលប្រកប ដោយសេចក្តីស្នេហាយ៉ាងត្រកាល ដូចជាកូនស្បែកទាំងពីរជិះទូកលេងក្នុងបឹង ឬលំហែដោយរថយន្តដែលបរកាត់ទេសភាព យ៉ាងចាប់ចិត្ត ។ ញញឹមដែលរីក ពព្រាយលើបច្ចុប្បន្នស្រស់មួយ តែងធ្វើឱ្យថៅមាណពសប្បាយចិត្តជាងវិការ ដ្ឋានអ្វីឯទៀតទាំងអស់ ។ លុះវិលមកដំណេកវិញ រូបសិល្បនារីទាំងឡាយដែល ខ្លួនបានឃើញស្រមោលពីថ្ងៃ ក៏ផុសអណ្តែតឡើងជាថ្មីក្នុងសេចក្តីស្រមៃមួយ ដែល មានវង់រស្មីស្រោបព័ន្ធពន្លឺក្តីចិញ្ចាច ។ ឱ ! កញ្ញាមានឆោមលោមពណ៌ដូច ទេពអប្សរ ដែលបានបញ្ចេញកាយវិការល្អៗ ក្នុងទេសភាពល្អ ឆើតឆាយដូច គាវិល អនុស្សាវរីយ៍ស្នេហ៍ទាំងនេះ តែងមកស្ថិតនៅពាសពេញក្នុងសេចក្តីនឹក រលឹករបស់យុវបុរស ហើយធ្វើឱ្យដួងចិត្ត គេលិចលង់ទៅក្នុងពិដោរការម្នាស់ ដែលរសាត់មកពីទីឆ្ងាយ ។

(១) “ La prote et Roite D’andre Fide et La Bien Aimee De Vandoyer ”

ជូនកាល ពេលដើរលំហែបាននាំនាយកម្លោះឱ្យប្រទះឃើញមួយភ្លែតនូវ រាងក្បែរក្បែរនៃនារីមួយនាក់ ។ រូបស្រពិចស្រពិលនេះ បានបណ្តាលឱ្យមាណព យើងភ័ន្តរាំងស្ទារតី ជំហានបោះដើរទៅមុខដោយស្វ័យប្រវត្តិ ។ ថ្ងៃមួយកំពុង ដើរតាមវិធីផ្សារស្រាប់តែមាន អារម្មណ៍ថា មានក្រសែភ្នែកសំឡឹងខ្លួន ។ **ទីបារុន** ងើយមើលឡើងលើឃើញនារីចិនម្នាក់សក់សឹងម៉ឹង សាច់ដៃទ្រព្យ ច្រត់លើ មាត់បង្អួច ហើយបង្ហើរញញឹមទៅទិសមួយដែលទីយារុំឆ្មារថា ទ្រង់មករកខ្លួន ។ គ្រាន់តែប៉ុណ្ណោះក៏ព្រលឹងអណ្តែតអណ្តូង ស្វែងទៅរក ការយល់ សប្តិ ជើងលែងជាប់ដីទៅហើយ ។

មួយទៀត **ទីបារុន** មិនចូលចិត្តពួសជីបនោកបន្ទាប ឬបង្កាប់អំពី ស្រ្តីភេទទេ តែងកាន់ជើងឥតភាពជានិច្ច ទោះបីខុសក៏ដោយ ត្រូវក៏ដោយ ។ កម្លោះមានយោបល់ថា គួរតែផ្តាច់នារីខ្មែរឱ្យផុតស្រលះពីប្រពៃណី ។ ប្រសិន បើឃើញស្រ្តីណាមួយប្រព្រឹត្តឆ្គង និង កន្លង ចរិយាបថ **ទីបារុន** តែងថ្នាក់ ថ្នល់ក្នុងចិត្តដែរ ប៉ុន្តែមួយសន្ទុះក្រោយមកក៏រកលេសបានមកលើកទោសអោយ ជានិច្ច ។

នៅព្រឹកថ្ងៃអាទិត្យនេះ លុះបានត្រាត្រង់សញ្ញាបង្ហាញក្នុងគំនិតឥត ប្រាកដនិយមយ៉ាងនេះអស់ពេលយ៉ាងវែងមក **ទីបារុន** ក៏ចូលទៅលុបមុខ សិតសក់រៀបចំខ្លួនយ៉ាងស្រស់បស់ ។ ចេញផុតពីភាពរាយមាយកាលណា អ្នកកំលោះក៏ក្លាយជាអ្នកសើចលេងក្អាក ក្អាយក្នុងចំណោមពួកម៉ាកជាច្រើននាក់ ។ លុះឃើញថាមាណពនិយាយឆ្លាតដៃឆ្លាតជើងដូចគ្រាឥឡូវនេះ អ្នកផងដែលពុំ ដែលស្គាល់ពីមុនមក មុខតែមិនអាចស្មានបានទេថា កាលពីកន្លះម៉ោងមុនគេជា មនុស្សរឿរវាយ ។

ក្នុងឱកាសរៀបចំមុខរៀន **ទីបារុន** ខំផិតផ្គង់មិនឱ្យល្អៀងទេ ។ នៅពេលលើកមែកថ្នូរជិតបន្ទប់រៀន គ្រលឹងគ្រលោងស្រវឹង ដោយឆ្លើថ្លៃ និងសន្តិភាពរបស់ធម្មជាតិច្រៀងតក្កាពុំដាច់មាត់ ដែលជាហេតុនាំឱ្យចោមាណពគត់ នឹកព្រួចទៅភូមិកំនើតដែលជាភូមិតូច មួយតាំងនៅកណ្តាលវាលស្រែចំងាយជាង ១០ គ.ម ពីក្រុងបាត់ដំបងតាមថ្នល់ទៅមង្គលបុរី ។ មួយសន្ទុះ **ទីបារុន** នឹកដល់រលកសន្ទូង និងពង្រោះដែលអង្កាញ់ប្រដេញគ្នាតាម ក្រោមរស្មីភ្លឺថ្លា នៃ ព្រះសុរិយា ឬ ដល់ដងអូរក្បាលស្រែដែលខ្លួនធ្លាប់នាំគ្នាទប់ទឹកបាចចាប់ត្រី ។ កម្លោះគិតឃើញដោយរីករាយថា នៅមិនប៉ុន្មានថ្ងៃទៀតទេនឹងដល់វិស្សមកាលឈប់ចូលឆ្នាំចិនហើយ ។ អែយ៉ា ! ខ្លួននឹងបាន ឱកាស ទៅលេងភូមិកំនើតហើយ តើ ។

រសៀលថ្ងៃនោះ **ទីបារុន** ស្លៀកពាក់ស្អាតបាតហើយចេញពីសាលា ដើរទៅជាមួយមិត្តភក្តិតាមវិធីមហាធានី ។ បន្តិចក្រោយ មកក៏នាំគ្នាចូលញ៉ាំទឹក ក្រូចនៅរោងជនី ដ្ឋាន “**ក្រុងសាង**” ទំរង់រោងកុន “**ជេអិល**” បើកទ្វារនឹងទិញ សំបុត្រចូលមើល ។ ពួកយុវជនប្អូន យោបល់គ្នាដោយធៀបផ្អឹមការប៊ុនប្រសប់ អ្នកដើរតូកុន ស្រី-ប្រុស ហើយសើច ធូរស្រួលសប្បាយ **ទីបារុន** ជូន ឧទាហរណ៍ដោយធ្វើ ត្រាប់អ្នកដើរតូរចាវងម្នាក់យ៉ាងក្រមាច់ក្រមើម នាំឱ្យសំណើចផ្ទុះប្រាំទទួលឡើង ។

មិនប៉ុន្មាននាទីក្រោយមក កណ្តឹងអគ្គិសនីរោង “**ជេអិល**” រោទ៍រន្ទាន់ ឯទ្វារដែក ខាងមុខក៏បើកព្រែកជាពីរផ្នែករួចចូលគ្រឿង ។
ទីបារុន ក្រោកឈរឡើងស្មើនឹងគេដែរ ក៏ឧទាន ៖

នៅតែមួយអាទិត្យទៀតទេ យើងដល់ពេលឈប់ចូលឆ្នាំចិនហើយ.... មកដល់ត្រង់នេះអ្នកនិពន្ធសូមបើកវង់ក្រចកមួយ ដើម្បីសូម ឱ្យអ្នកអានអភ័យទោស ដោយបានថ្លែងរៀបរាប់វែងបន្តិចអំពីបរិយាកាសនៅឡាស់យស៊ីសុ វត្តក្នុងឆ្នាំគ.ស ១៩៣៩ ហើយអំពីកិរិយា

ទឹកចិត្តអ្នកកម្លោះ **និយាតុប** ។ ប៉ុន្តែអ្នកនិពន្ធយល់ថា ជាការចាំបាច់ណាស់ ដើម្បីងាយយល់ឡើង ដែលហូរល្អិត តាមនាទីនៃជីវិតដែល លើកមកពណ៌នាក្នុងគ្រានេះ ។

យល់សង្កេតក្លាយជាការពិតមួយដ៏មួយកាលដែរ

កាលពីយប់មានភ្លៀងមួយមេធំ ។ ភ្លៀងធ្លាក់ក្នុងរដូវនេះ ជាការចម្លែកដែលមិនសូវមានទេ ។ ទឹកល្អក់ខ្វល់កាត់ក្នុងជង្គុក និង ក្រឡុកវិថីនៃក្រុងបាត់ដំបង ។ នៅពេលទៀបភ្លឺ **និយាតុប** ទុំបន្តើតលើរ៉ូម៉កដែលដឹកវ៉ាលីសខ្លួន មួយផងបានសំដៅឆ្ពោះទៅស្ថានីយ៍ រថភ្លើង ដើម្បីធ្វើដំណើរត្រឡប់ទៅភ្នំពេញវិញ ក្រោយដែលបានមកលំហែចិត្ត និងកំសាន្តជាមួយគ្រួសារនាភូមិអូរតាត្នែងក្នុងអំឡុងពេល ឈប់បុណ្យចូលឆ្នាំចិនរួច អ្នកកម្លោះក៏បានមកស្នាក់អាស្រ័យនៅ ផ្ទះបងប្អូនក្នុងក្រុងមួយយប់ ដើម្បីក្រោកមកជិះរថភ្លើងឱ្យបានទាន់ពេល ព្រោះ ត្រូវចេញដំណើរពីព្រះហាមស្រាងៗ ។

យានតូចបានបត់កាច់ចូលតាមផ្លូវត្រង់ទៅស្ថានីយ៍ ។ ផ្លូវនោះមានទឹកដក់តាមក្រឡុកច្រើនអនេក ព្រោះខ្វះការជួសជុលជាយូរ យារណាស់មកហើយ ។ ផ្ទៃផ្ទាល់ជាកក់ស្អិត ដូចបាយម៉ាន ។ ស្រាប់តែមានរថយន្តប៊ីហ្សូ ៤០២ មួយ បរយ៉ាងលឿនជៀសហួសទៅដោយ បាច់ទឹកកខ្វក់មកលើអ្នកដែលវាររតើមៗ ។ អ្នករ៉ូម៉កក៏តាំងជេរប្រទេច ។ ឯ **និយាតុប** បានសម្លឹងមើលលេខឡាន ហើយស្គាល់ជាក់ជា រថយន្តអ្នក **សេរីវ័រ** ។

ស្ត្រីនេះជាប្រពន្ធមួយនាក់ ក្នុងចំណោមប្រពន្ធច្រើននាក់របស់ **ពល្យា គណនរ** អតីត ទេសាភិបាលបាត់ដំបងក្នុងអាណាចក្រ សៀម ។ ក្រោយមកក្នុងគ្រាផែនដី " ភ័ន្តប្រៃ " បាត់ដំបងត្រូវបានរួបរួមក្នុងអាណាចក្រខ្មែរវិញ អ្នក **សេរីវ័រ** ក៏រត់ភៀសខ្លួនជាមួយ ចង្កោមប្រពន្ធនាទៅតាមដើម្បីទៅតាមស៊ីបុណ្យ " លោកម្ចាស់ " ជាស្វាមីឯប្រទេសសៀមទៀត ។ ដោយបានរួមវាសនាចែកហ៊ុនគ្នាជាមួយ ស្ត្រីទៀតផង អ្នក**សេរីវ័រ** ក៏ទទួលបានកូនស្រីមួយ កូនប្រុស មួយពី **ពល្យាគណនរ** មួយអន្លើ និងទ្រព្យសម្បត្តិជាមរតកយ៉ាងក្រាស់ កែ្រល ។ ឥឡូវនេះអ្នក **សេរីវ័រ** រំលៀកខ្លួនត្រឡប់ចូលមកដែនកំណើតវិញ ហើយ សង់ផ្ទះថ្មីមួយស្តីមស្តែកំណាចនៅភូមិលៀប ។

អ្នក **សេរីវ័រ** ក្តី បុត្រាបុត្រីគាត់ក្តី ដែលអ្នកបាត់ដំបងហៅដោយ គោរពថា "**យុន**" ។ នោះតែងបញ្ចេញបង្អួចឱ្យអ្នកផងកោតថា ខ្លួនជាអ្នកមានទ្រព្យ ជាអ្នកអម្បូរខ្ពស់ ហើយជាអ្នកធ្លាប់នៅទីក្រុងធំៗ ។ នៅក្នុងផ្ទះគាត់ ដែលតុបតែងដោយវត្ថុជាច្រើនស្តែកស្តុះ ឥតសមសួនសោះ គឺមានប្រើសុទ្ធតែរបស់ថ្លៃៗ ឱ្យគេស្ងប់ស្ងែងដូចជា ផ្តល់មាស ប្រអប់ស្លាមាស ជាដើម ។ ថ្វីបើ គាត់មានអាយុ ហាសិបប្លាយទៅហើយ គាត់នៅស្លៀកខៀវពណ៌ស្រស់ៗមុខ ទទះម្សៅរទូសៗ ជើងគាត់ពាក់ស្បែកជើងផ្ទុះខ្មៅចុងស្រួចហើយឡើងលើ ហើយគាត់ដើរកែក្រាយខ្នងបន្ទោរមកក្រោយបន្តិច ភ្នែកសម្លឹងទៅឆ្ងាយ មានឫកខ្ពស់ក្រអឺតបែបចង់សំដែងឱ្យឃើញថា ដីនេះ ទីនេះ កាលពីដើមមិញជា របស់ប្តីអញ គឺនៅជារបស់ខ្លួនអញខ្លះដែរ ។

ចំណែកឯកូនប្រុសគាត់ ជើងខោព្រែកខ្មៅធំៗប៉ុនការុងអំបិល ហើយពាក់អាវព្រៃ អន្ទព្វតាញកធំៗ ពណ៌ខៀវក្រហម ថ្លៃៗឡើង គិតតែពីបើកឡាន ដើរជល់ត្រីក្រឹម ឬជល់មាន់ ហើយយប់ៗឡើងដើរចែចងស្រីជាមួយដៃគូត្បាញ អាយុពីរបីនាក់ ។ រីឯ "**យុន**" ស្រីវិញអស្ចារ្យហើយ ដឹងតែប្រកបតែម្តង ជិះកង់ម៉ូតូតែងខ្លួនភោហារវរកញ្ញាពីរទេក្នុងដែនបាត់ដំបង ! យុនឯលិច យុនឯកើតអ្នកដង

ស្ទឹងសង្កែកាំងស្មារតី ដោយមិនដែលឃើញសោននូវសេចក្តីហឺហាចម្នែកដល់ម្ល៉េះឡើយ ត្បិតសម័យនេះពុំដែល មានស្ត្រីមានពូជអម្បូរណា ហ៊ានជិះទោ ចក្រយានឡើយ ។

ទីបាទ សម្លឹងមើលរថយន្តអ្នកមានថ្មីដែលបរផុតទៅ ហើយគយគន់ដោយគ្មានក្តាញ់នូវអារ "កុម្មប្លែ" របស់ខ្លួនដែលប្រឡាក់ ទឹកភក់ស្របក់ ។

ស្ថានីយ៍ក្នុងពេលនោះ ពេញកកបំប្រឹកដោយអ្នកដំណើរ និងអីវ៉ាន់ ។ មនុស្សទាំងនោះស្លៀកពាក់តាមតែបាន មិនសូវស្អាតពេក ទេនៅលាយឡំពាក់ ពពួនជាមួយត្រកត្រី ស្រស់ ជាលត្រីង្រៀត កញ្ជ្រីត្រីឆ្អើរ បាច់បន្លែ និងពពួកជ្រូក ដែលគេចង់ជើងទាំងបួនតូបគ្នា ហើយជះក្លិនហាក់ដូចជាពុំសូវផុស្រួលប៉ុន្មាន ឡើយ ។

ក្នុងចំណោមនិករ និងវត្ថុដែលកកកុញរកជ្រៀតជើងពុំចុះនេះ សំលៀក បំពាក់បែប អីវ៉ាន់បួនដប់មកលាយឡំផង បង្កើតនូវ បរិយាកាសមួយប្លែកភ្នែក ហើយឥតប្រាកដនិយម ។ **ទីបាទ** ក្រឡេកឃើញពួកម៉ាកក៏ញញឹមទៅរកមិត្តពីរបីនាក់ស្ទុះមកចាប់សួរ សុខទុក្ខដោយរីករាយ ហើយនិយាយចំអកអំពីខោ អាវ **ទីបាទ** ដែលប្រឡាក់ស្រមូញ ។

ក្នុងពេលដើរតម្រង់ទៅរកបញ្ចូលកំសំបុត្រ នាយកលោះក៏ប្រទាក់ផ្លូវ គ្នានឹងបុរសម្នាក់ពាក់ "កេពី" សឈានជើងចេញពីទីនោះមក ។ **ទីបាទ** សង្កេតស្គាល់ភ្លាមថា ជាអ្នកបើកឡានរបស់អ្នក **សេវ៉ាម្យ** ហើយក៏ចោលភ្នែក តាមទៅ ។ បុរសប្លកក្រអឺត ដោយអាង ចៅហ្វាយខ្លួនជាអ្នកមានពឹងទ្រូង ហើយដើរឆ្ពោះទៅរកឡានដែលចត អែបចិញ្ចើមផ្ទះខាងជើង ។ ដល់ហើយ ក៏ហុចសំបុត្រជិះរថភ្លើង ទៅឱ្យស្ត្រីបីនាក់ដែលឃើញស្រមោលស្អុងៗ អង្គុយក្នុងយាន ។ អ្នកបំរើនេះស្ទុះទៅបើកឃ្លបឡានខាងក្រោយ បញ្ចេញវ៉ាលីសពីរធ្ងន់ៗ ដើរយូរនាំផ្លូវស្ត្រីទាំងបីនាក់ គឺយុវតីក្រមុំម្នាក់និងស្រីកណ្តាល មនុស្សពីរនាក់ ដែលយូរប្រអប់ស្បែកម្នាក់មួយ ។ **ទីបាទ** ភ្ញាក់ខ្លួនព្រើត : ខ្លួនស្មានថាអ្នក **សេវ៉ាម្យ** នាំកូនចៅគាត់មកណាទៅណា ឥឡូវមិនមែនសោះ ។ តើជនមិន ស្គាល់ឈ្មោះ ទាំងនោះមកពីទីណាអែះ បានជាជិះឡាននេះមកឡើងរថភ្លើង ?

សេចក្តីចង់ដឹងយ៉ាងនេះ បាននាំឱ្យ**ទីបាទ** ប្រញាប់ប្រញាល់ទៅទិញ សំបុត្រនឹងគេ ដោយភ្នែករំពៃ មើលម្តងៗទៅលើស្ត្រី ចម្លែកៗទាំងបីនាក់ តែកន្ទុយភ្នែកនាយកម្លោះសង្កត់ទៅលើ**មាណាវី**ច្រើនជាង ។ យី! នារីនេះប្រកបដោយសោភណភាពឥតងាយរក មកផ្ទឹមបានទេ ហើយស្លៀកពាក់តែងខ្លួនក៏ រមិលមើលមិនទាន់ភ្នែកសោះ ! មើលចុះ អាយុមិនលើសពី ១៨ ឆ្នាំទេភក្ត្រផ្លូវ សាច់មីដ រាង មូលទ្រវែងបន្តិចតែប្រកបដោយគំនូសយ៉ាងសុក្រិត សក់រលក អង្គាញ់ទូលាយ ហើយសិតរៀបយ៉ាងឆើត រង្វះមាត់តូចដែល មានបបូរណិ ទទឹម សែតបណ្តែតញញឹមបង្ហាញនូវធ្មេញសន្ធឹកស្មើតតខ្លោះ អាវបើកពណ៌ផ្កាឈូក ដែលមានកញ្ចុំដូចចង្កោមផ្កាមកជួយរំលេចលំអ ហើយសាកិតស៊ីន្ទខ្លី សំបុក ពាក់កណ្តាលស្នង បង្ហាញនូវកំភួនរៀវស្រស់ដែលមានភាគចុងបញ្ចប់បង្កប់ ទៅក្នុងស្បែកជើងពណ៌ក្រមៅ ខាត់រលោងស្រីល ។

ក្នុងសេចក្តីយល់សប្តិក្នុងការរើរវាយទាំងភ្នែកស្រស់របស់ខ្លួន **ទីបាទ** តែងតែបែងចែកលំអនារីជាបីប្រភេទទីទៃពីគ្នា ។

ប្រភេទទីមួយ បានដល់ពពួកយុវតីដែលប្រកបដោយសោភណភាព ឃោរឃៅហៅ បបូលឱ្យស្ទុះទៅចាប់ក្រញី ឬលេបដូចចំណី ព្រោះបរិបូណ៌ ដោយសម្ផស្ស ដែលដេញ ដែលទាញសំរើបយ៉ាងខ្លាំ ។ នារីប្រភេទនេះ តាមយោបល់ចៅមាណាវីយើង មិនសូវចេះ តែងខ្លួនទេ ច្រើនស្លៀកពាក់ពណ៌ឆើតៗ លេចធ្លោ ពាក់មាសពេជ្រស្លែកស្តុះហើយមានកាយ វិការឆ្ងាយពីសេចក្តីស្រគត់ ស្រគំទៀតផង ។

បើលំអឃោរឃៅជាពុកក្នុងខាងក្រៅ ឯលំអទីពីរតែងមានគុណភាព កប់ជ្រៅនៅខាងក្នុងវិញ គឺលំអដែលបញ្ចេញឱ្យឃើញ ឱ្យសរសើរ ឱ្យស្លេចបន្តិច ម្តងៗ នូវទឹកដមចិត្តថ្លាហ្មត់ហ្មងទាន់ត្រជាក់ ។ សរុបសេចក្តីទៅ ស្ត្រីដែលប្រ កបដោយសោភណភាពបែបនេះ

ទំនៀមទម្លាប់យើងតែងតែហៅថាជានិមិត្តរូប តែ **និយាតុប្ប** ដែលមានគំនិតចាក់ស្រែបន្តិច តែងចាត់ថាជាលំអដែលទាញនូវ សមាសចិត្ត និង សេចក្តីគោរពដូចមនោសញ្ចេតនាដែល អ្នកផងតែងមានចំពោះ បងស្រី ។

សោភ័ណភាពទីបីរបស់ **និយាតុប្ប** តែងប្រគល់ដល់នារីមានកិរិយា ទន់ភ្លន់ មានគុណភាពស្រួយស្មើង នាំឱ្យចិត្តបុរសចង់ជួយ យកអាសា ឬស្តុះ ចេញការពារតទល់នឹងសត្រូវ ទោះបីសត្រូវនោះមានរូប ឬឥតរូបក៏ដោយ ។ គឺលំអនេះហើយដែលតែងអង្រួនបេះដូង កវីបញ្ចេញជាពាក្យនៅគ្រប់ភាសា ។

និយាតុប្ប ត្រិះរិះទទួលស្គាល់ថា សោភ័ណភាពទាំងបីប្រភេទនេះ ឥតមានព្រំដែន ឬជញ្ជាំងមកកាត់បែងចែកឱ្យច្បាស់លាស់ទេ ។ ដូចជាចិត្តអីចឹងដែរ មនោសញ្ចេតនាតែវិវត្តវិលពីទីមួយទៅទីមួយទៀត ។ ដូច្នោះស្ត្រីដែល ប្រកបដោយលំអដែលអារម្មណ៍ដំបូង ពន្យារ ឱ្យញាក់ញិនោះអាចក្លាហានបានក្នុងកាលៈទេសៈថ្មីចំឡែកជាគុណភាពបណ្តាលឱ្យថ្នាក់ថ្មីមកទៅវិញ ។ តែទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ**និយាតុប្ប** ចាត់ទុកក្រុមមិនទាន់ស្គាល់ឈ្មោះ ក្នុងប្រភេទ ទីបីស្រេចទៅហើយ ។

អ្នកដំណើរស្ត្រីទាំងបីរដូវតាមតែក្នុងឡាន ចូលទៅក្នុងបន្ទប់ថ្នាក់លេខ ៣ ។ លុះបានរៀបដាក់វ៉ាលីសលើធ្នើរស្រួលបួលហើយ ជននោះក៏សំពះលាស្ត្រី ដោយ **"និយាយភាសាខ្មែរ"** ពីរ-បីម៉ាត់ ។

នៅតែ១៥នាទីទៀតរថភ្លើងចេញហើយយ ។ តាមធម្មតាថ្នាក់លេខ ៣ ពុំសូវមានអ្នកជិះទេ តែថ្ងៃនេះពេញដោយសិស្សលីសេកក ស្រទាប់ ។ យុវជនយើងដែលគោរពច្បាប់ សុជីវធម៌ ហើយកាន់សេចក្តីគួរសមយ៉ាងប្រពៃ ស្ទើរទាំងស្រុងប្រៀបគ្នាក្នុងសង្គាត់ឯទៀត ទាំងអស់ ហើយបើសេសសល់ខ្លះ ក៏សុខចិត្ត ឈរតាមរបៀបទុកឱ្យស្ត្រីបរទេសទាំងនោះអង្គុយសង្កាត់តែមួយដោយផាសុក ។ **និយាតុប្ប** ដែលឡើងមកក្រោយគេរកកន្លែងឈរ ឬអង្គុយពុំបាន ក៏ដាច់ចិត្តចូលទៅរកជើងម៉ាក្នុងសង្កាត់ស្ត្រីទាំងនោះដែរ ។ អ្នកកំលោះចូលមក ដោយស្ទាក់ស្ទើរ ហើយអៀនខ្មាសក្រៃលែង ព្រោះខោអាវប្រឡាក់ភក់យ៉ាងនេះ ។ តើធ្វើម្តេច បើជៀសពុំរួចហើយ !

គង់មានអ្នកអានខ្លះឆ្ងល់ថា តើហេតុដូចម្តេច នារីដែលមានពាហនៈជា អ្នកសម្បូរ ដោយភោគទ្រព្យ មកទិញសំបុត្រថ្នាក់លេខ ៣ ម្តេចក៏ពុំជ្រើសយក ថ្នាក់លេខ ២ឬលេខ១ វិញ ដែលប្រកបដោយផាសុកភាពជាង ? ត្រង់នេះយើង គួរយល់ថាសព្វដងសព្វកាល បន្ទប់ លេខមួយនិងលេខពីរតែងមានអ្នករាជការ បារាំង ឬនាយទាហានបារាំងគេជិះទៅមកពុំលំដាប់ថ្លៃទេ ។ ធម្មតាជនជាតិអាស៊ី ក្នុងសម័យនោះ ពុំសូវចង់នៅលាយឡំនឹងពួកច្រមុះកោងប៉ុន្មានឡើយ ។ ឯអ្នកដំណើរមិនស្គាល់ឈ្មោះនោះ សុទ្ធតែស្រីៗទៀតផង តែងមានសេចក្តីចុញ ទ្រាន់ ចិត្តនៅជិតប្រុសៗអឺរ៉ុបពេកទេ ។ មួយទៀតតាមចំណាំរបៀងមក ថ្នាក់លេខ បី ដែលមានរថមួយ ដាច់ពីសេសតែឯងនោះ មិនសូវសំបូរអ្នកជិះប៉ុន្មានទេ ព្រោះគេច្រើនតែនាំគ្នាទៅកកកុញនៅយានថ្នាក់លេខបួនជាមួយនឹងជាលត្រី កញ្ជើ បន្លែត្បិតក្នុងសម័យនោះ ឋានៈជីវិតនៅទាបខ្សោយណាស់នៅឡើយ ។ ឥឡូវមកចំពោះលើថ្ងៃដែលថ្នាក់លេខបី ពេញណែនយ៉ាងនេះ ។

រថភ្លើងទាញកញ្ចក់រំពៃហើយភ្លើងពីរ-បីយីក...ទើបលូនចេញដំណើរទៅមុខ ។ នាង កញ្ញាអើតតាមបង្អួចមើលទេសភាពវាលស្រែ ដែលដេកលក់ នៅឡើយ ដោយដណ្តប់ក្នុងភ្លយកប្បាសនៃអាកាសចុះអ័ព្ទ ។ ស្រមោលស្ងួតៗ នៅមុខខ្ទមស្រែ ខ្លះជាអ្នកបញ្ជាន់ដែល កំពុង បង្វិលត្របាញ់លើភ្នែកណាស់នូវ គំនូរគោបួនប្រាំសត្វ ដែលមានមាត់ឃ្មុំនៅក្នុងកូនជាលក្ខណៈក្រច ដើម្បីកុំឱ្យអណ្តូតវារពីសក្សីវិចាប់ ស្រូវ ។ ស្រីកណ្តាលមនុស្សពីរនាក់ គិតតែបូរយោបល់ រហ័សរហ័ទមិនឈប់មាត់សោះ ។ ឯ **មាណវី** នៅស្ងប់ស្ងៀម ស្មារតីឡើង ឡង់ ព្រោះប្លែកមជ្ឈដ្ឋាន ហើយប្លែកទម្លាប់ពេក ។

របៀបដូចជាមេដែកដែលមានឥទ្ធិពលទាញមូលត្រីវិស័យ ឱ្យវិលទៅរកសោភ័ណភាព និងការតុបតែងឆើតស្រស់នៃនារីបរទេស ប្រទាញក្រសែភ្នែក **និយាតុប្ប** ឱ្យត្រលៀសចោលទៅចំជាញឹកញាប់យ៉ាងនោះដែរ ។ មួយសន្ទុះ នាយកម្លោះក៏នឹកឃើញដល់សំដី និយោជិកអយស្ស័យយានម្នាក់ ដែលបានប្រាប់ខ្លួនថា បើកាលណាមានអ្នកដំណើរច្រើនលើសលប់ក្នុងថ្នាក់ណាមួយ មេខ្សែរថភ្លើងអាច

អនុញ្ញាតជាអាទិភាពឱ្យអ្នកជិះស្រីៗទៅអង្គុយនៅថ្នាក់ខ្ពស់ណាដែល មានកន្លែងនៅទំនេរ ។ នឹកឃើញសំដីនេះហើយ អ្នកកំលោះក៏ក្រោក ដើរចេញ ញែកបង្អួចពួកម៉ាកសូតាមរបៀប ហើយឆ្លងទៅមើលយានខាងក្រោយ ដែលចែកជាថ្នាក់លេខពីរនិងលេខមួយ ។ ក្នុងពេលនោះ បន្ទប់លេខពីរនៅសល់ទំនេរ ស្អាត ឯលេខមួយមានគ្រួសារបារាំងតាំងនៅជាអ្នកតំកើងប្តី ។

ទីបាទុប្ប បាននាំដំណើរការណ៍នេះ មកស្នើជាមួយមេខ្សែរថភ្លើង ដែលកំពុងក្រេបកាហ្វេខ្មៅ ក្លែបចាំខ្លួននៅក្នុងរថលក់បាយ ។ ភ្នាក់ងារលុះបាន ស្រស់ស្រែបរួចហើយក៏នាំអ្នកកម្លោះមកជួបស្រីបរទេស ៖

- អត់ទោសខ្ញុំចុះយុន **ទីបាទុប្ប** និយាយជាភាសាសៀមទៅកាន់នារី បើខ្ញុំនិយាយពុំច្បាស់ ហើយពុំចំអក្សរ ។

កញ្ញានាងបែរភក្ត្រមករកដោយភ្នែកមូលក្រឡង់សំដែងការងឿងឆ្ងល់ ហើយតប ដោយសំដីទន់ផ្អែមល្ហែមត្រជាក់ទៅរកជាភាសា ដដែលថា ៖

- យុនមានការអ្វីដែរ ?

ដៃចង្អុលទៅភ្នាក់ងាររថភ្លើង **ទីបាទុប្ប** តបថា ៖

- លោកនាយខ្សែរថភ្លើងនេះ បានអនុញ្ញាតនាងហើយ និងអ្នកស្រីទាំង ពីរអញ្ជើញត្រូវអង្គុយនៅថ្នាក់លេខពីរវិញ ព្រោះកន្លែងនោះ ស្អាតស្រួលជាង ។ នៅទីនេះ មានអ្នកសិស្សសាលាច្រើនណាស់ ។

- អរគុណលោកពេក នាងតបដោយញញឹមបង្ហើបឱ្យឃើញធ្មេញតំរៀប ថ្នាំ ។ តែខ្ញុំនៅទីនេះស្រួលហើយតើ ។ មិត្តភក្តិយុន អាចចូលមកអង្គុយក្នុង សង្កាត់នេះបានដែរ ។ បើប្រជ្រៀតគ្នាបន្តិចក៏មិនអីទេ ។

- កុំមានប្រសាសន៍យ៉ាងនេះ គ្នាមិនហ៊ានមកទេ ឯខ្លួនខ្ញុំសោតទាល់ ច្រកណាស់ហើយទើប.....

- ខ្ញុំមិនបានស្មានថា ខ្លួនខ្ញុំមានអំណាចអីដល់ម្ល៉េះទេ នាងតបដោយ ញញឹមត្រីក្បាល ដែលជាហេតុនាំឱ្យយ៉ាបន្តោងនៅត្រចៀក ចោលរស្មីព្រាង ព្រាយ នាងក្រោកឈរ ហើយបែរមុខទៅរកស្រីជូនដំណើរទាំងពីរនាក់ ៖

- មកបងទៅ យុននេះមកបណ្តេញយើងហើយ ។

ថាហើយ នាងសើចបន្តិចបង្ហាញឱ្យឃើញថា នាងនិយាយលេងផង ហើយអរគុណអ្នកកម្លោះដែលជួយយកអាសាផង ។

ទីបាទុប្ប ជួយយូរវ៉ាលីសអ្នកដំណើរបរទេស ហើយនាំផ្លូវទៅកាន់បន្ទប់លេខពីរ ដែលនៅទំនេរ ។ ភីលៀងទាំងពីរអង្គុយទន្ទឹម គ្នានៅលើជើងម៉ា ពាសពួកស្បែកម្ខាង ហើយតុរុណីនាងអង្គុយត្រង់ជ្រុងម្ខាងក្បែរបង្អួច ។

លុះបានរៀបចំវ៉ាលីស នៅលើផ្ទាំងសំណាញ់សម្រាប់ដាក់អីវ៉ាន់រួចស្រេច បាច់ហើយ **ទីបាទុប្ប** ក៏និយាយលាដកខ្លួនបំណងវិលទៅ កន្លែងដើមខ្លួនវិញ ។ ប៉ុន្តែកញ្ញាសៀម ឃាត់ដោយចិត្តស្មោះថា ៖

- សូមអគុណយុនច្រើន ដែលជួយឈឺឆ្កាលយើងខ្ញុំនេះ ប៉ុន្តែយុនពុំមាន ការអ្វីពិសេសទេ ឬពុំធុញទ្រាន់នឹងយើងខ្ញុំទេ យុននៅទីនេះ ហើយ ដ្បិតយើងខ្ញុំ ជាអ្នកដំណើរ ភាសាខ្មែរក៏ពុំចេះ សូមយុនជួយណែនាំឱ្យស្គាល់ស្រុកទេសផង បាន ឬទេ ?

ធុញទ្រាន់នឹងនាង ? នាងមានប្រសាសន៍អ្វីយ៉ាងនេះ ត្រូវតែខ្ញុំវិញទេ ដែលភ័យក្រែងនាងធុញទ្រាន់នឹងខ្ញុំ មើលចុះខ្ញុំនិយាយ ភាសាថែរអាក់រអួល រកាក់រកុប ខុសខ្លះត្រូវខ្លះ ។ ឯសំលៀកបំពាក់ខ្ញុំសោត ក៏ពុំគប្បីផង ....

- មិនមែនដូច្នោះទេយុន ដែលយុនជួយយកអាសារនេះ ខ្ញុំនឹកគុណពុំ ភ្លេចឡើយ ។ យីចុះយុនដួលឯណាក៏ប្រឡាក់ខោអាវថ្មីៗ អស់យ៉ាងនេះ ?

ទីបាទុប្ប សញ្ជឹងមួយសន្ទុះ ទើបដាច់ស្រេចថា គួរតែនិយាយការពិត ប្រាប់នាង ៖

- មានរថយន្តមួយបរមកជិះទឹកភក់លើខ្ញុំ ។ ក្នុងពេលនោះ ខ្ញុំនឹកក្តៅ ឈ្ងុលដែរ តែឥឡូវនេះបាត់ខឹងអស់ហើយ ។

- ឱប្រហែលជាឡានដែលខ្ញុំបានជិះមកឡើងរថភ្លើងហើយមើលទៅ ។ សូមអភ័យទោសផងចុះ ។ សុប្បីរនោះព្រហ័ណស័កអស់យ៉ាងហើយ ចង់តែពិល្បឿនមិនសូវគិតនាយអាយសោះ ។ គិតទៅ ផ្ទះដែលខ្ញុំបានមកសំណាក់នោះកាន់បូក ខ្ពស់ៗអស់យ៉ាងហើយនាយក៏ដូចបារាំងដែរ ។

- មិនអីទេនាង ប្រឡាក់ប៉ុណ្ណេះ ។

ថាហើយ **ទីបារាតុប** គិតចេញទៅក្រៅ ។ នាងកញ្ញា ឃាត់ទៀត :

យីយុនអញ្ជើញទៅណា ? ឆុះហ្នូមអីហ្នឹង ?

នាយកម្លោះចោលភ្នែកទៅក្រៅ ឃើញរស្មីព្រឿងៗ នៃព្រះសុរិយាជះ មកលើចំការចេក និងស្លានៃភូមិអូរស្រឡៅក៏ឆ្លើយប្រាប់នាងតាមពាក្យសួរ ។ ដោយនាងជជីកអង្វរពេក **ទីបារាតុប** ក៏ព្រមឈរជិតបង្អួច ហើយនិយាយពន្យល់ ឬអធិប្បាយការផ្សេងៗតាមស្រុកទេស ដែលខ្សែរថភ្លើងកំពុងរត់ ។ ពិដោរមាត់ដែលសាយពីរូបកាយនាង ហើយសេចក្តីភ័យភ័ន្តិភ័យទាក់ទងនឹងស្មោះស្ម័គ្រដែល ចេញពីសំដីនាងបណ្តាលឱ្យមានការស្រវឹង ឱ្យមានការភ្លេចខ្មាសអៀន ព្រោះសំលៀកបំពាក់មិនគប្បីនោះមករុំស្រោបវិញ្ញាណចៅមាណព ហើយនាំឱ្យសេចក្តីស្គាល់ចិត្តគ្នាកាន់តែលូតលាស់ឡើង ។

នាងសួរឈ្មោះវាលស្រែ ឈ្មោះស្ថានីយ៍ ឈ្មោះភូមិ ឈ្មោះភ្នំ ហើយ **ទីបារាតុប** ឆ្លើយប្រាប់តាមតែឆ្លាប់ដឹងឮ ។ រថភ្លើងក៏លឿនទៅមុខ ពេលវេលាក៏លឿនទៅមុខ តែយុវជនទាំងពីរគ្មានចាប់អារម្មណ៍ចំពោះការរត់ឆ្ងាយនៃព្រះកាលទេ ។

ម៉ោង ៩ កូនរថភ្លើងចេញផុតពីស្ថានីយ៍ពោធិ៍សាត់ ហើយជ្រែកចូលក្នុងផែនព្រៃខ្ពង់ ដែលសន្លឹងវែងស្រោងស្រោងរំលឹកម្តងៗដល់ចំការកៅស៊ូ ។

ទេសភាពលែងមានអ្វីជាលក្ខណៈមើលទៅហើយ ចៅមាណពក៏ អញ្ជើញនាងទៅស្រស់ស្រូបបងបន្ទប់ភោជនីយដ្ឋាន ដោយភិល្យោងជូនដំណើរទាំងពីរនាក់ មិនព្រមទៅជាមួយផង ព្រោះថាដើរក្នុងយានកំពុងបើកចេះតែវិលមុខ **តរុណី** និងនាយកំលោះក៏លឺលាឆ្ពោះទៅតែពីរនាក់ ។ តុមួយនៅជិតជ្រុង ក្បែរបង្អួច ឃ្លាតពីអ្នកបរិភោគច្បាស់ទៅតបន្តិចបានបបួលឱ្យយុវជនជ្រើសយក ដោយរួមមតិគ្នា ។

- នាងពិសាអ្វី ? **ទីបារាតុប** សួរដោយសម្លឹងមើលបញ្ជីរាយឈ្មោះមុខម្ហូប ។

- យុនពិសាអី ខ្ញុំក៏យកនោះដែរ ។ ដោយសើចបន្តិចនាងបន្ថែម :

- ខ្ញុំមកស្រុកយុនស្រេចហើយ យុនដឹកនាំទាំងអស់ ។

សំដីនេះនាំឱ្យនាយកម្លោះខ្មែរ និងក្រមុំសៀមសើចប្រាស្រ័យគ្នា ។

ទីបារាតុប សង្កេតថា :

- គួរឱ្យអស្ចារ្យណាស់ យើងទាំងពីរនាក់មិនទាន់ស្គាល់នាមគ្នាផងក៏ទុក ចិត្តគ្នាដូចមិត្តភក្តិស្គាល់ចិត្តធ្វើមិត្តភាពយូរយារមកហើយ ខ្ញុំសូមអភ័យទោស ចំពោះការភ្លេចភ្លាំងដូច្នេះ ។ ខ្ញុំឈ្មោះ **ទីបារាតុប** រៀននៅថ្នាក់ទីមួយ ប៉ែក មធ្យម សិក្សានាវិទ្យាល័យ **ស៊ីសុវត្ថិ** ។

នាងបើកកាបូបយូររបស់នាង យកនាមប័ណ្ណមួយសន្លឹកឱ្យទៅគូសន្ទនា :

- ដូចយុនឃើញស្រាប់ ខ្ញុំឈ្មោះ **ចន្ទមណី** វិចិត្រករ ជាសិស្សនៅ សកលវិទ្យាល័យ " **ឌុន្ទរាឡងកន** " តែនៅថ្នាក់ទាបនៅឡើយទេ ។ ខ្ញុំធ្វើដំណើរទៅភ្នំពេញទៅលេងនឹងឪពុកខ្ញុំ ដែលមកសំណាក់អាស្រ័យនៅទីនោះ ។ យុនប្រហែលឮឈ្មោះ ឬ ស្គាល់ឪពុកខ្ញុំដែរមើលទៅ ។ គាត់ឈ្មោះ **ថេរ ភូសុទ្ធ** វិចិត្រករ (ទេព្យកោសល្យ វិចិត្រករ) ដែលកាលពីមុនជាសក្តិបីក្នុងកងទ័ពថៃ ហើយបានរត់ភៀសខ្លួនមកជ្រកនៅកម្ពុជា ក្រោយដែលមានរដ្ឋប្រហារ ក្នុងឆ្នាំ ១៩៣៧ នាក្រុង ថេបមហានគរ (បាងកក) ។

- អាទីហាំ ស៊ីអុយហាំ ? សម្តីចិនធ្វើម្ហូបសម្លឃាំងនេះនាំឱ្យ **ទីបារុន** ភ្ញាក់ខ្លួនព្រើត ។ ត្រង់ដកខ្លួនពីការសញ្ជឹងសញ្ជាប់នាយ កំលោះបែរជាញញឹម ទៅរក **មាណវី** ទើបបញ្ជាខ្មែរ :

- អើ យកបាយលិងសាច់ក្តាម លាយសាច់មាន់ហើយដាក់ពងទាផង ពីរ បានមក ....ទឹកក្រូចពោធិ៍សាត់ច្របាច់ ពីរកែវ...
...ប៉ុណ្ណឹងបានហើយ ។ បែរទៅ រកកញ្ចា **ទីបារុន** អធិប្បាយថា :

- ខ្ញុំបង្គាប់ឱ្យធ្វើម្ហូបឱ្យបានមាំមួនបន្តិច ព្រោះទំរាំដល់ភ្នំពេញថ្ងៃត្រង់ ឯណោះ បើពុំដូច្នោះទេ រទេះភ្លើងរលាក់ទទ្រើកធ្វើឱ្យយើង ឃ្លានណាស់ ។

- ខ្ញុំពេញចិត្តណាស់ សូមអរគុណ ។

មិត្តថ្មោងថ្មីបរិភោគបណ្តើរ និយាយសំណេះសំណាលបណ្តើរ ។ ដល់មកស្ថានីយ៍ ទទឹងថ្ងៃក្បួនរថដែលមកពីបាត់ដំបងក៏ត្រូវឈប់ រង់ចាំខ្សែយានដែល ទៅភ្នំពេញដើម្បីជៀសគ្នា ។ ក្នុងពេលនោះ **ទីបារុន** បាននាំនាងសៀមចុះ ដើរឱ្យបាត់រោយដៃជើង ។

ភ្នែកនាងគយគន់ព្រៃព្រឹក្សា មាត់នាងនិយាយថា :

- តាំងពីជីវិតក្តីកាលមក ខ្ញុំតែងនឹកចង់ឃើញស្រុកខ្មែរពន់ពេក នឹក ស្រឡាញ់តែក្នុងចិត្ត ឥឡូវបានសម្រេចដូចប្រាថ្នាហើយ ។ ដោយសារយើងមានទំនៀមទម្លាប់ដូចគ្នា មានប្រពៃណីកាន់សាសនា ព្រមទាំងប្រកបដោយសម្បត្តិ វប្បធម៌ដូចគ្នាថែមទៀត ទើបឪពុក ខ្ញុំកាលបើគាត់រត់ចោលស្រុក គាត់មកសុំ ស្នាក់អាស្រ័យនៅទីក្រុងភ្នំពេញ ។

- ខ្ចីរករាយណាស់ ដោយពូថានាងនឹងមកនៅក្រុងភ្នំពេញ ។

- ទីក្រុងនេះជនរួមជាតិខ្ញុំបានសរសើរថាស្អាតណាស់ ឪពុកខ្ញុំបានទិញ ផ្ទះមួយនៅខាងជើងវត្តភ្នំ ។

សំដីនារីខាងចុងក្រោយ បានធ្វើឱ្យចៅមាណពចាប់អារម្មណ៍មួយភ្លាម ។ យី ! គ្រួសារនាងនេះមានណាស់តើ គេមានប្រាក់ទិញ ភូមិត្រីមួយក្នុងសង្កាត់ ដែលបរិបូណ៌ដោយគេបង្កាន់ល្អស្អាតស្តុកស្តម្ភ ។ រីឯគ្រួសារឯងនៅឯភូមិអូរតា គឺនៅចុងកាត់មាត់ញក ។ ឱ ! សេចក្តីសង្ឃឹមដែលប៉ុចជាត្រួយក្នុងចិត្តមួយ សន្ទុះ ....លឿយកុំគិតវែងពេក វានាំតែឆ្គួត វិលខ្វះក្បាលទេ ។

លុះខ្សែភ្លើងបានជៀសគ្នារួចកាលណា **ទីបារុន** បាននាំនាងកញ្ចា មកអង្គុយនៅបន្ទប់ថ្នាក់លេខពីរដោយមុខស្ងួត ។ **មាណវី** ដែលខ្លួន តែងយល់សប្តិរឿងរាយឃើញ ឥឡូវបានប្រាកដរូបមកនៅជិតបង្កើយ តែបែរជាឆ្ងាយទៅវិញ ព្រោះឈោង ដៃមិនងាយដល់ទេ ។ ចៅមាណពសញ្ជឹងសញ្ជាប់ ប្រាសចាកសេចក្តីរីករាយអស់រលីង តែនៅខំប្រុងស្មារតីកុំឱ្យរាយមាយ ដើម្បីចាំឆ្លើយ នឹងសំណួរនាង ។ នារីដែលបានសង្កេតទឹកមុខស្រពោនរបស់មិត្តថ្មី ក៏នឹកក្រែងថាមានទុក្ខ ឬការអ្វីដែលមិនគួរតប្បឹងនឹងសាកសួរឡើយ ។ ថ្វីបើមានពិ ភាល់ក្នុងចិត្ត នាងគោរពតុណ្ហភាពដោយសម្លឹងទៅខាងក្រៅ ។

ឥឡូវរថភ្លើងបានកាត់ផុតព្រៃក្រាស់ហើយ **មាណវី** ក៏គយគន់ជួរដើមត្នោតដែលដុះផ្ទុះផ្ទុះគ្នា ។ មិនយូរប៉ុន្មានយានក៏ចូលមកដល់ ស្ថានីយ៍ពោធិ៍ចិនតុង ។ ពេលដែលត្រូវឃ្លាតកាន់តែខិតជិតមកដល់ហើយ ។ តើនឹងជួបគ្នាទៀតឬទេ ? គំនិតនេះនាំមកនូវសេចក្តីអួលផ្សា ដែលចោលម្លប់ទៅលើទឹកមុខ ។ អ្នកអាន ដែលបានស្គាល់នូវចិត្តគំនិតនាយកម្លោះស្រេចមកហើយ ប្រហែលជាមិនសូវ ងឿងឆ្ងល់ពេកទេ ចំពោះកិរិយាចំឡែកយ៉ាងនេះ ។

ដោយស្ងប់ស្ងួត **ទីបារុន** និយាយទៅកាន់គូសន្ទនា :

- ឃុននៅរវាងដប់គីឡូម៉ែត្រទៀតទេ យើងដល់ភ្នំពេញហើយ ។

ថាហើយ ក៏ឈោងយកវ៉ាលីសពិផ្ទាំងសំណាញ់ដាក់ចុះមកលើក្តារ ដើម្បី ឱ្យងាយលើកហុចទៅឱ្យអ្នកជញ្ជូន ។ ឯភីលៀងចាប់ពីរនាក់ដែលពុំបាននិយាយ ស្តីអីមួយម៉ាត់ជាមួយ **ទីបារុន** ក៏ក្រោកឈររៀបរបដែរ ។ ចំណែកនារី នាងបើកកាបូបយួរយកកូនពាក់ឆ្កុះសម្រួលសក់ ផាត់ម្សៅបន្ថែមលើក្រណាត់ហើយ យកបណ្តូលក្រហមមកជូតបន្ថែមលើបួរមាត់ ។ កាយវិការដ៏សមសួននេះ **ទីបារុន** គយគន់មិនដាក់ភ្នែកទេ ដើម្បីចារឹកទុកក្នុងហឫទ័យកុំឱ្យភ្លេចបាន ។

ក្បាលរថភ្លើងទាញកញ្ចក់ព្រៃវែងពីរ-បីដង ហើយក៏ចូលទៅឈប់អែបជំរក ស៊ីម៉ង់ត៍ ។ ក្នុងពពួកមនុស្សអ្វីអ្វីដែលមករកចាំអ្នកដំណើរ មានបុរសម្នាក់អា យុប្រហែលសែសិបប្លាយឆ្នាំ សំលៀកបំពាក់បែបអឺរ៉ុបហើយទឹកមុខរីកចម្រើន សម ជាអ្នកមានចិត្តធម៌ មានសេចក្តីប្រណី ។ ភ្នែក គាត់រំពៃមើលពីទូរថភ្លើងមួយ ទៀត ។ នាង **បន្ទូបឈី** អើតតាមបង្អួចឃើញក៏ស្រែកហៅភ្លាម ៖

- យុន ង៉ (លោកឪពុក) ចាំ ៖

ទឹកមុខគាត់ញញឹមព្រាយ ទទួលសេចក្តីគោរពពីបុត្រីដែលលើកដៃប្រណម្យយ៉ាងទន់ភ្លន់ ។ ក្នុងពេលជាមួយនេះ **ទីបារុន** ក៏បានហៅអ្នកជញ្ជូន អីវ៉ាន់ម្នាក់មកទទួលយកវ៉ាលីសនាង រួចហើយក៏ទៅយកអីវ៉ាន់របស់ខ្លួនឯងចុះ ទៅដែរ ។ នាយកម្លោះរៀបនឹងចូលទៅលានាង ស្រាប់ **មាណវី** នាងហៅ ហើយប្រាប់ឪពុកថា ៖

- យុន ង៉ នេះនាយ **ទីបារុន** ដែលបានយកចិត្តទុកដាក់ខ្ញុំក្នុងដំណើរ នេះ កុំអីខ្ញុំប្រទះការលំបាកមិនតិចទេ ។

អតីតសក្តិបីស្បែកញញឹម ហើយស្ទុះមកចាប់ដៃនាយកំលោះយ៉ាងរាក់ ទាក់អរគុណលោក កម្មួយ (ក្មួយ) ពេក គាត់និយាយខ្មែរ ប៉ៃឡាំបន្តិចៗ ។

អ្នកទាំងបីដើរចេញទៅក្រៅ ដោយមានសារដៃ និងអ្នកជញ្ជូនអីវ៉ាន់ ដើរតាមមកដែរ ។ ឃើញឪពុកនាងខំរកពាក្យនិយាយភាសាខ្មែរដោយលំបាក នាង **បន្ទូបឈី** ជំរាបគាត់ថា អោយនិយាយថែទៅវិញព្រោះ **ទីបារុន** ចេះ ភាសានេះស្អាតណាស់ ។

ឮនាងអួតយ៉ាងនេះ **ទីបារុន** មានទឹកមុខឡើងក្រហម ហើយតប ជាភាសាស្បែក ៖

- យុនមិនគួរបំផ្លើសយ៉ាងនេះសោះ ខ្ញុំរៀននៅស្រុកខ្មែរធ្វើម្តេចនឹង និយាយត្រូវអក្សរល្អ ។
- និយាយបានប៉ុណ្ណឹងហើយ ដល់ណាទៀតទៅលោក **ទេព្យកោសល្យ** តប ។

លុះបានដល់រថយន្ត អតីតនាយទាហានក៏បបួលដោយស្មោះស្ម័គ្រ ៖

- លោកក្មួយមកជាមួយនឹងខ្ញុំមក ខ្ញុំនឹងជូនដល់ទឹកស្អែក
- សូមកុំព្រួយថ្វី ខ្ញុំមានពួកម៉ាកច្រើនណាស់ ទៅចោលគេពុំកើតទេ ។
- យុនកុំភ្លេចទៅលេងនឹងខ្ញុំណា ។ ជូនខ្ញុំដើរលេងផង ខ្ញុំជាអ្នកចំណូល ថ្វីមិនស្គាល់ស្រុកទេសសោះឡើយ ។

ពេលនោះឪពុកនាងបន្ថែមផ្លូវលើសម្តីធីតា ៖

- អញ្ជើញកុំខាន ផ្ទះខ្ញុំលេខ ៩២ មហាវិថីមីស ។ អញ្ជើញកុំខាន ខ្ញុំគ្មាន ស្គាល់នរណាទេនៅភ្នំពេញ ។

ទីបារុន ទទួលថាបានដោយស្បើយៗ ហើយក៏សំពះលាមិត្តទំនើប ដើរចេញទៅ ។ ឪពុកនិងកូនក៏លូកដៃមកចាប់ដៃនាងកម្លោះតាមមធ្យាប័រអឺរ៉ុប ។ **ទីបារុន** បានកាន់បាតដៃនាងមានសាច់ទន់ម្លង មានម្រាមស្រួចស្រឡូន ហើយក្រចកលាបថ្នាំក្រហមពណ៌ទឹក ។ សិស្សកម្លោះដើរបន្តិចមក ហើយងាកទៅឃើញរកឡានព្រឹម៉ាកកាត្រី ណូល់មួយបរចេញ ហើយបត់ឆ្ពោះទៅទិសខាងជើង.....

អនុសាសនា

នៅយប់ថ្ងៃនោះ ក្រោយពេលអនុរក្សបានទះដៃប្រាប់បង្គាប់ឱ្យទម្លាក់ មុងដេក **ទីបាទុប** ក៏ប្រតិបត្តិតាមទាំងទន់ដៃទន់ជើង ដៃគងលើថ្ងាស ព្រលឹងក៏បង្វិលនូវអនុសាសនាវិធីថ្មីថ្មោង ដើម្បីក្រេបឱ្យជារសឡើងវិញនៃការដ្ឋាន ដ៏ថ្លៃថ្លាដែលប្រសើរជាងយល់សប្តិទៅ ទៀត ។ អ្នកកំលោះនឹកដល់សេចក្តីរាក់ទាក់ និងស្និទ្ធស្នាលយ៉ាងស្មោះត្រង់របស់នាង ហើយឆ្វេងក្នុងចិត្តថា កិរិយាយ៉ាងនេះ ខ្មែរណា ដែលប្រកាន់ដំបូន្មានសាស្ត្រាស្តិករិតនៅឡើយ គង់ចាត់ដោយពេប ជ្រាយថា នាងជាស្រីចើក ឃើញប្រុសភ្លាមក៏ដេញរកប្រកបតែម្តង ! ចោទយ៉ាងនេះចំណុចអយុត្តិធម៌ហើយ ព្រោះក្នុងកិច្ចការអ្វីៗក៏ដោយ យើងមិនត្រូវយកក្បួនខ្មាតតែមួយ ហើយក្មេងក្មាងដើរវាស់ ដើរ វិនិច្ឆ័យទំនៀមទម្លាប់គ្រប់ជាតិ គ្រប់សាសន៍ដូច្នោះឡើយ ។ នារីខ្មែរដែលប្រកាន់មុខអៀនកំប្រុស កញ្ញាអាវ៉ាប់ ដែលយកស្បែក ទទួរស្តង់បាំងមុខ ក្រមុំខ្មែរលើដែលលែងដើមទ្រូងនៅទេ ហើយស្ត្រីអីរ៉ាប់ ដែលស្និទ្ធស្នាលនឹងបុរសដោយស្នើមុខគ្នាយ៉ាងពេញលេញនោះ តើអ្នកណាខុស អ្នកណាត្រូវ អ្នកណាគ្រាន់បើជាអ្នកណា ? បើយើង ចាត់ថាគេធ្វើផ្តួសផ្តាសគេក៏គង់ទាស់ចិត្ត នឹងស្ត្រីខ្មែរយើងដោយ ចោទថា ជាមនុស្សខ្លះសេចក្តីរាក់ទាក់ គ្មានសេចក្តីស្មោះស្រឡា ។ បើយើងប្រកាន់ថា យើងប្រព្រឹត្តតាមសីលធម៌ តាមចរិយាសាស្ត្រតាម ដំបូន្មានដូនតា ព្រឹទ្ធាចារ្យយើង គេក៏តបវិញថា ខាងគេក៏មិនឃ្លៀងឃ្លាតពីគុណសម្បត្តិទាំងនោះទេដែរ ។

មួយទៀតដើម្បីឱ្យងាយយល់នូវកិរិយា និងបូកពា នាង **ចន្ទមណី** និង **ទីបាទុប** អង្វរឱ្យអ្នកផងគិតថានៅប្រទេសថៃ ស្ត្រីមាន ការវិវឌ្ឍន៍តាមរបៀប អីរ៉ាប់ ជឿនទៅមុខឆ្ងាយណាស់ ព្រោះស្រុកគេបានឯករាជ្យយូរអង្វែងមកហើយ ។ ឯយុវជនគេទាំងស្រីទាំងប្រុស ក៏បានចេញទៅរៀននៅទ្វីបអឺរ៉ុប និង អាមេរិចយ៉ាងក្រាស់ក្រែលផង ។

ចំណែក **ទីបាទុប** វិញដោយធ្លាប់ក្រេបឱ្យជារសរឿងប្រលោមលោកបរទេស ធ្លាប់ឆ្លើយយល់នូវគំនិតមារយាទស្ត្រីភាព ដែល ពាក្យខ្មែរយើងបន្ទោស ហើយហៅក្លាយថា "ស៊ីវីឡ័" វិញអ្នកកម្លោះនេះយល់ឃើញកិរិយានាង **ចន្ទ មណី** ប្រកបដោយសភាព ធម្មជាតិប្រពៃណាស់ ។ គ្មានអ្វីមកបង្ខិតបង្ខំឬគ្មានអ្វីមកទប់ទល់ឱ្យស្ទាក់ស្ទើរសោះឡើយ នាងតែងសំដែងយ៉ាងស្មោះត្រង់ ដោយឥតលាក់ លៀមទេ នូវគំនិតអ្វីទាំងស្រុងដែលមកចាប់បង្ខិតក្នុងចិត្តនាង ។ តាមដែលបានសង្កេតមកប្រាកដជានាងមានសម្បត្តិខ្លះ ដែរមក លើខ្លួន ។ ប៉ុន្តែបើគ្រាន់តែមានមនោសញ្ចេតនាប្រភេទនេះប៉ុណ្ណឹង ឃើញថានៅពុំទាន់គ្រប់បរិបូណ៌ទេ ។ រុក្ខជាតិដុះលើដីបែកក្រហែងក្នុង រដូវប្រាំងត្រូវការភ្លៀង យ៉ាងណាមិញ ដូចចិត្តអ្នកកំលោះ ដូចយើងធ្លាប់ស្គាល់មកហើយស្រាប់ក៏រាវរក សេចក្តីស្នេហាយ៉ាងនោះដែរ ។ មើលចុះ ដេកយល់សប្តិ ដើរយល់សប្តិ អង្គុយ យល់សប្តិ អាត្ម័នជ្រួលជ្រាបទៅដោយមនោសញ្ចេតនានេះតែមួយ ។ ចុះបើ ឥឡូវមកភព ប្រសព្វលើសេចក្តីប្រាកដដែលនើត លើសលុបជាងសេចក្តីឈ្វេង ឃើញទៅទៀតនោះ តើនឹងញាប់ញ័រយ៉ាងណាទៅ ?

ឱ ! ធ្វើយ៉ាងម្តេចហ្ន៎ នឹងបានឱកាសទៅបណ្តុះបណ្តាលសម្បត្តិ និង មិត្តភាពឱ្យកាន់តែចំរើនរុងរឿងបាន បើធនធានគេក៏មាន ស្តុកស្តម្ភ ហើយគេជាជនបរទេសទៀតផង ? ដែលគេបបួលឱ្យទៅលេង ប្រហែលគ្រាប់តែជាការគូសមកមិនដឹងដែរ ព្រោះខ្លួនបានជួយ យកអាសាគ្រប់យ៉ាងក្នុងពេលធ្វើដំណើរ ។ នឹងទៅរកជួបគេតាមសំដីបបួលហាក់ដូចជាឯងឥតកេរ្តិ៍ ឥតខ្មាស ដោយហេតុថា នៅមិន ទាន់ដឹងច្បាស់នូវទឹកចិត្តគេយ៉ាងណាសោះ ដ្បិតស្គាល់គ្នានៅថ្ងៃថ្មី ពេក ។ ហើយ **ទីបាទុប** ស៊ូសង្កត់ចិត្តដាច់ស្រេចថា មិនទៅរកជួបទេ កុំឱ្យគេ ឆ្កេះតិះដៀលដល់ជាតិ ដល់អម្បូរដែលខ្លួនប្រកាន់ស្វយលើសជីវិតទៅទៀត ។ ប៉ុន្តែថ្វីបើបានប្តេជ្ញាចិត្តយ៉ាងនេះ សេចក្តីអូសផ្សា សេចក្តីនឹកអាស័យមិនរំងាប់ សាបសូន្យទៅបានឡើយ ព្រោះមនោគតិចេះតែគួររូបនាង **ចន្ទមណី** ឃើញញញឹមស្រស់នៅចំពោះមុខពុំ ដែលដាច់ ។

ថ្ងៃមួយ ចំនួនដល់ប្រាំថ្ងៃពីពេលចូលរៀនមក ជួនជាទីវាយបំបុណ្យ ។ នៅពេលរសៀល **ទីបាទុប** ស្លៀកពាក់កុមារ "មូលមី" ខៀវប្រផេះ ហើយចងក្រវាត់យ៉ាងសង្ហាបានចេញពីលិសេទៅមើលកុននៅរោងអេដិន ។ លុះចេញពីមើលកុនស្រាប់តែ ទុចងក់នឹងល្ងង់ **ទេព្យោសន្ត** ហើយនិងធីតា ដែលចុះជណ្តើរពីលើឡៅអគារសមសួនឥតឆ្អឹង ។ ក្រឡេកឃើញភ្លាម នាង ញញឹម ពព្រាយមករកនាយកម្លោះ ដែលរកគេចខ្លួនពុំរួចក៏ដើរចូលទៅទាំងអេះអុញ ។

- សួស្តីលោក ! សួស្តីយុន !
- យីក្មួយទេតើ ! អតីតនាយទាហានឆ្លើយដោយរាក់ទាក់ ។
- សួស្តីបង ! នាងតបហើយបន្ថែម :
- ខ្ញុំសូមបន្ទោសបន្តិចទៅចុះ កាលពីមុនសន្យាថានឹងនាំខ្ញុំដើរលេង ខ្ញុំ រង់ចាំមើលផ្លូវ ។ ឥឡូវធ្វើប្រដៅបង្កើតខ្ញុំចោលបាត់ ។

ទីបាទុប លុះបានសង្កេតដោយរំភើបថានាងលែងហៅខ្លួន " យុន " ដូចមុនទៀត ហើយក៏តបកល្យាណវិញថា :

- អត់ទោសខ្ញុំចុះ ខ្ញុំជាប់រវល់ច្រើនពេក រកឆ្លៀតពុំបានសោះតែម្តង ។
- អញ្ជឹងមែនហើយ នាងសិកអោយ រវល់តែដើរមើលកុនម្នាក់ឯង ។ នេះដោយសារជៀសពុំរួចទើបចូលមកជួប ។
- កុំកាចពេកហ្ន៎ **ចន្ទមណី** ឪពុកបន្ទោសដោយបន្ទន់សម្តី ។ ធម្មតា អ្នករៀនសូត្រមិនសូវទំនេរដូចយើងទេ ។

ថាហើយបែរមុខទៅរកនាយកម្លោះ :

- បើក្មួយមិនជាប់ចុះទៅណាទៀតទេ មកទៅញាំទឹកក្រូច និយាយគ្នាលេងនៅផ្ទះខ្ញុំ ចាំខ្ញុំឱ្យគេជូនឡានមកសាលាវិញឱ្យទាន់

ម៉ោង ។

ការមកលេងផ្ទះនាងលើកដំបូង ក៏សណ្តែងទាញមកនូវការមកជួបគ្នា យ៉ាងនេះជាញឹកញយ ។ លុះសំរាប់ទៅក៏ឃើញថា ឪពុកក្តី ធីតាក្តី មិនកាន់ឬក ពាជាអ្នកមានសោះឡើយ ។ ដូច្នេះ **ទីបាទុប** ក៏ភ្លេចគិតពីឋានៈនៃគ្រួសារ របស់ខ្លួនដែរ ។ ស្ទើរមិនលស់ថ្ងៃ យប់ **ទីបាទុប** តែងមកជួបនឹងមិត្ត បរទេសទាំងពីរហើយនាំគ្នាជិះឡានលេង ជួនទៅគគីរ ជួនទៅទឹកខ្មៅ (ឥឡូវ ហៅតាខ្មៅ) ពោធិចិនតុង ឬភ្នំឧត្តុង្គ ហើយជួនកាលពេលល្ងាចនាំគ្នាជិះកាណូត ឆ្លងទៅយកខ្យល់អាកាសនៅខាងជ្រោយចង្វា ។

ការជួបគ្នាញឹកញាប់បែបនេះ នាំឱ្យសមានចិត្ត ក្លាយជាមិត្តភាពយ៉ាងបរិសុទ្ធ ។ តមកឥទ្ធិពលវ័យក្មេងបណ្តាលមិត្តភាពនេះឱ្យ ក្លាយទៅជាមនោ សញ្ជេតនាមួយដែលតែងធ្វើឱ្យបេះដូងយុវជនយោលត្រឹកត្រង ។

នៅថ្ងៃឈប់ណាដែលខ្លួនខំទប់ចិត្តមិនចេញពីសាលា ដើម្បីបំពេញកិច្ច សិក្សាឱ្យបានជ្រះស្រលះ **ទីបាទុប** ក៏ស្ងួតស្ងប់រឺរវាយ ។ ប៉ុន្តែដោយធម្មជាតិ ខ្លួនជាអ្នកមិនចេះបៀមទុក្ខសម្រេងយូរ មិនប៉ុន្មានម៉ោងក្រោយមកក៏តែងសើច ក្អាកក្អាយយ៉ាងប្រដៅ ជាមួយ ពួកម៉ាកដែលចេះក្រមាចកំប្លែង ។ យុវបុរស យើងតែងតែញញឹកខ្លាចបំផុតពេលដែលទម្លាក់មុងនិន្ទា ព្រោះសេចក្តីឱកសិករលឹក តែងធ្វើឱ្យ

ស្រមៃឃើញរូបវមិត្តដែលស្រស់ចំប្រប់ឱកាសឥតឆ្លើយ ។ ម្ល៉ោះហើយក៏ក្រហល់ក្រហាយតែម្នាក់ឯង ទំរាំនឹងតម្រង់ផ្ទុះចិត្តបានថា ខ្លួនត្រូវ រៀនឱ្យបានសំរេចដូចប្រាថ្នាសិន ទើបអាចឈោងដៃទៅរកនាមស្និទ្ធកើត ។

ចំណែកខាងនារីវិញ នាងពុំដែលព្យាយាមធ្វើវិភាគដូចចិត្តឱ្យដឹងថាតើចំណងរាប់អានរវាង **ទីបារាតុប** និងខ្លួននាងជាវត្ថុធម្មតា ឬប្លែក ពីធម្មតាសោះឡើយ ។ នាងគ្រាន់តែសង្កេតថាក្នុងគ្រាណាមានសំបុត្រអ្នកកំលោះមកប្រាប់ថា គេជាប់រវល់ពុំបានចេញមកលេងទេឆ្លើម នាងធ្លាក់ក្អកហើយនៅពេលនោះ ការកំសាន្តទាំងឡាយដែលនាងធ្លាប់ត្រេកត្រអាល ក៏ហាក់ដូចជាឥតរស់ជាតិទាំងអស់ ។

ថ្ងៃមួយឪពុកនាងមានធុរៈចូលទៅព្រៃនគរ នារីនាងនៅតែម្នាក់ឯងជា មួយស្រីភីលៀងទាំងពីរ ដែលកំពុងចាត់ការក្នុងផ្ទះ ។ ដោយ នាងពុំបានទទួលដំណឹងអ្វីជាមុនថា មិត្តនាងពុំបានមកទេនោះ នាងក៏រៀបចំខ្លួនហើយចុះមករង់ចាំនៅទីទទួលភ្ញៀវ ។ ពេលនោះនាងស្លៀក ហ្សឺបពណ៌ពងក្រសា ហើយពាក់អាវពណ៌ផ្កាឈូកយ៉ាងសំណម ។ ដោយនាយកំលោះយឺតពេលក្រមកដល់បន្តិច នាងក៏ចាប់សៀវភៅ ប្រលោមលោកអង់គ្លេសដែលមិត្តបានឱ្យនាងខ្លី មកអានតទៅទៀតដើម្បីបន្តប់ការរង់ចាំ ។ នាងអង្គុយក្នុងកៅអីវែង ដងខ្លួន ផ្អែកទៅ ភ្នាក់ដៃម្ខាង ហើយកំភួនជើងស្រឡូនរៀបរៀងក្នុងបណ្តោយទៅលើពូក ។ មិនយូរប៉ុន្មានពាក្យពេកចំពោះ ហើយសាច់រឿងដែលនាំឱ្យ ស្រណោះដល់តូចវិវិត ក៏នាំឱ្យសេចក្តីទន្ទឹមរបស់នាងស្រងល់ភ្លេចភ្លាំងទៅ ។ ព្រលឹងកំពុងជក់ស្រាប់ តែឮសូរស្លែកជើងខ្សោកៗ នាងងើប ភក្ត្រឡើងហើយក៏ញញឹមព្រាយ ។

- សួស្តីបង !

- សួស្តីអូន ! បងសូមអភ័យទោសចុះ ដោយយឺតជិតកន្លះម៉ោង ព្រោះ សិយជិនស៊ីក្ខមកបែកកង់ ហើយរកស៊ីក្ខុទំនេរជិះពុំបានទើប ដើរមក ។ **ទីបារាតុប** និយាយបណ្តើរក៏ដើរចូលជិតបណ្តើរ ។

- បង ! បងឯងមើលអីនេះ !

នាងដកក្រដាសពីសន្លឹកបត់សៀតភ្លេចចោលក្នុងសៀវភៅដែលនាង កំពុងអាន យកមកបង្ហាញមិត្តនាង ។

កាលណានាងលាផ្តាត់ក្រដាសនេះឡើង អត្ថបទជាអក្សរខ្មែរក៏ប្រាកដ ឡើងចំពោះភ្នែក ។

កាលបើឃើញក្រដាសនោះភ្លាម ទឹកមុខ **ទីបារាតុប** ឡើងក្រហមទុំ អេះអុញ ដោយរកនឹកអ្វីមកដោះសាពុំបាន ។

នារីសៀមនិយាយតទៅទៀត :

- នេះប្រហែលជាកំណាព្យហើយ បានជាមានឃ្លា មានល្អះស្ទើរប្រវែង គួរ ។

- អូនស្មានត្រូវហើយ ជាពាក្យកាព្យពិតមែន ។

- តែអ្នកណាតែង ?

ដោយទាល់គំនិត ចៅបុរសក៏ឆ្លើយ :

- ខ្លួនបងនេះឯង តែងលេងហើយភ្លេចដៃដាក់ក្នុងសៀវភៅនេះមក ។

ឈ្លើយអូនកុំរំលងនឹងកាព្យឃ្លោង ឥតជាតិ ឥតជោធ្វើអី ដែលយើងថា ទៅមើលកុននោះល្មមទៅហើយ តិចហួសពេល ។

- ហួសក៏ហួសទៅចុះ គ្មានអ្វីល្អប៉ុន្មានទេ ។ ខ្ញុំចង់ដឹងសាច់កាព្យនេះ ណាស់ ។ មុខជាពិរោះហើយ ។ បងឯងមិនទាន់ដឹងទេ ខ្ញុំចូលចិត្តកវីនិពន្ធនាស់ ។ ខ្ញុំធ្លាប់បានអានជាភាសាអង់គ្លេស និងភាសាថៃ ។ ហេតុនេះហើយបានជាចង់ ស្គាល់កាព្យភាសាខ្មែរទៀត ។ បងឯងមើលទៅ មើលជាភាសាខ្មែរសិន ។

រកវិធីដោះខ្លួនពុំរួចហើយ ទើប **ទីបារាតុប** ទទួលយកសន្លឹកក្រដាស នោះមក

- អូនឯងគង់បានសង្កេតឃើញស្រាប់ហើយ កាព្យក្នុងសន្លឹកក្រដាសពីរ ផ្ទាំងនេះ មានពីរបែប ។ មួយបែបបងបានតែងតាមនិយមបារាំង ។ ក្នុងផ្នែក នីមួយៗមានដប់ពីរព្យាង្គ ហើយចុងជួនមាននៅតែត្រង់កន្ទុយផ្នែកទេ ។

អីចឹងប្រហាក់ប្រហែលគ្នានឹងកាព្យអង់គ្លេសដែរ ។ **ទីបារាច** និយាយតទៅទៀត

- មួយបែបទៀត បងតែងតាមចំណូលថៃ និងខ្មែរជាពាក្យប្រាំពីរ ។

- សូមបងមើលកំណាព្យបែបបារាំងមុន ។

នាងខិតអង្គុយមួយចំហៀង ហើយចង្អុលឱ្យនាយកំណោះអង្គុយម្ខាង ទន្ទឹមនាងក្នុងកៅអីរឹងតែមួយ ។ **ទីបារាច** ចាប់អាន :

លលក

ថ្ងៃត្រង់ ។ វាលស្រែក្តៅដូចជាភ្នំភ្លើងមួយយ៉ាងធំ ព្រះអាទិត្យចិត្ត យោរយោកំឡាចស្មៅ និងកញ្ជ្រាំង ចំហាយខ្យល់បក់ភិប្ប លើទឹកល្អក់ក្នុងត្រពាំង ដែលមានកុកសំគមមួយចាប់កំពិលដោយសំរំ ។ សត្វនានាស្ងាត់មាត់ជ្រៀប ។ ចម្រិតដែលជាពិរម្យរបស់ស្រុកស្រែនោះសោតក៏ជ្រកពូនដោយភ័ន្តកាំង អ្នកគង្វាលគោដេក ដៃគងថ្នាំស្រមុកគ្រាំងៗ ក្រោមដើមអំពិលមួយក៏មានម្លប់ត្រជាក់ត្រជុំ ។ នៅវេលាដែលក្តៅហាប់ទូទៅទាំងវាលព្រៃព្រឹក្ស មានលកមួយមកទំលើមែកមួយដែលឥតស្លឹក ហើយបក្សីនេះតាំងច្រៀង គ្រលួចពិរោះឥតបី ។ ក្នុងផ្ទៃស្ងប់សំឡេងនោះដែលថ្លាដូចចរណេ មកញ័រអ្នកដែល សន្ធឹងខ្នងផ្ទាល់ដីឱ្យស្រមៃឃើញវិមានឋានសួគ៌ និងកញ្ចូលប្រិមប្រិយ ។

នាង **ចង្កូមណី** បានផ្ទៀងតាមចង្អុលដៃ **ទីបារាច** ដែលចុះបង្ហាញ នូវបន្ទាត់ កំពុងអានបណ្តើរ ។ លុះចប់ការកាព្យបែបបារាំងហើយ នាងនិយាយថា :

- បងប្រែទៅ ប្រែជាសៀមវិញ ប្រហែលជាស្រួលជាង ព្រោះខ្មែរ និង សៀម ភាសាស្រដៀងគ្នា ។ ហើយបើប្រែពីខ្មែរត្រូវអង់គ្លេសប្រហែលជា ពិបាក ដូចជាប្រែពីថៃត្រូវអង់គ្លេសដែរ ។

- សៀមក៏ដោយ អង់គ្លេសក៏ដោយ ខ្ញុំមិនសូវប្រសប់ទេ ។ មុខតែរ រកាត់រកុបហើយ ។

- មិនអីទេបង លមើលទៅ !

ទីបារាច ហួសប្រកែកក៏ទទួលធ្វើតាមបង្គាប់ ។ ក្នុងពេលកន្លោះខ្មែរ ទាល់ពាក្យម្តងៗនាងសៀមក៏ញញឹមជួយរកឱ្យលុះឃើញហើយក៏សម្លឹងមុខគ្នា សើចទាំងពីរនាក់ ។ លុះប្រែចប់ហើយ យុវតីនាងជូនសេចក្តីដូចតទៅ :

- យីបងជំនាញតែងកំណាព្យបែបអឺរ៉ុបណាស់ ។ ពាក្យបញ្ចប់ចុង ក្រោយលើកទឹកចិត្តឱ្យខ្ពស់ ឱ្យអត់ឈ្លាតតែម្តង ! មើលចុះអ្នកគង្វាលគោ ដែល ដេកផ្ទាល់ដី ដល់ឮទំនុកលលកក៏ស្រមៃនឹកដល់ទេបអប្បរ ធីតាល្អឯក !

ពួនារីសរសើរយ៉ាងនេះ មុខចៅបុរសក៏ឡើងក្រហមតែពុំចេញស្តីថា អ្វី ឡើយ ។ មួយសន្ទុះក្រោយមក ទើបនាងនិយាយថែម :

- ឥឡូវ បងមើលកាព្យបែបខ្មែរទៅមើល ធ្វើបទធ្វើបែបផងទើប ពិរោះ ។

ដូចជាមនុស្សស្លាប់បាត់ព្រលឹង **ទីបារាច** ប្រតិបត្តិតាមបង្គាប់យុវតី ដោយឥតប្រកែក ។

តុណ្ហិភាពរាត្រី

ធម្មជាតិនិទ្ទាស្ងាត់ជ្រងំ មានរងាវយំព្រលឹងល្ហើយ

ខ្យល់បក់ឆាងដូងយោលទន់ងើយ រំភើបបក់ផាត់ក្អិនម្លិះលា ។

ព្រះចន្ទឈៀងកង់ភ្នំខ្មៅវែង	មេឃខ្ពស់ធំធេងវែងស្អាតថ្លា
សន្សើមព្រះព្រំចុងព្រឹក្សា	ហៅសែនសុខាក្នុងរាត្រី ។
តែក្នុងចិត្តខ្ញុំមានកង្វល់	រូបវិតតិតដល់ត្រួយនារី
រូងនាងខូតតាមគ្រប់ទិសទី	នាំឱ្យវិក័រអស់អង្គកាយ ។
ព្រលឹងស្រមៃឃើញរវល់កូណ៍	មានភ័ក្ត្រញញឹមស្រស់ពព្រាយ
ថែមពូសដីនាងនិយាយ	ឡែបខាយពិរោះជាប់ពិសម័យ ។
ដូចឃុំស្រវឹងក្លិនបុប្ផ	ហើយហើរឆ្លៀវឆ្លាកណ្តាលថ្ងៃ
ខ្លួនបងស្រវឹងនឹងមាសថ្លៃ	នឹករកមមែគ្មានពេលលស់ ។
ឡែមេចហ៊ានស្រឡាញ់ផ្កាយ	ខ្លួនតូចទាបឆ្ងាយមេចឈោងខ្ពស់
មេចមិនមើលទ្រព្យមើលសក្តិយស	សញ្ញាតិទាំងអស់សុទ្ធខុសគ្នា ។
គ្មានអ្វីគួរឱ្យសង្ឃឹមបាន	សំរេចកាលណាទើបហៅគាប់
តែទោះគិតឃើញត្រូវដូចម្តេច	ស្នេហាពន្លឺចសង្កត់ជាប់
ឱ ខ្លួនខ្ញុំអើយសែនអភ័ព្វ	ទុក្ខច្រើនស្រទាប់អ្វីម៉្លេះទេ !
ធម្មជាតិដេកលក់ដោយសុខុម	មាត់មាន់រង់ដូចបំពេរ
ខ្យល់ច្រានធាងដូងឱ្យយោលទេរ	ជួយបក់បំបែរក្លិនចំប៉ា ។
លោកខែលិចក្រោយភ្នំខ្មៅស្តើង	ពពកមីរឡើងក្នុងមេឃា
សន្សើមស្រោចស្រស់ពសុធា	ហៅសែនវេទនាក្នុងចិន្តា ។

នារីផ្ទៀងស្តាប់សាច់កាព្យផ្អែមល្ហែម ហើយសម្លេងអ្នកអានដែលរណ្តំរង់ ។ លុះចប់ហើយ នាងនៅស្ងៀមមួយស្របក់ធំដោយ
នាងស្រមៃហាក់ដូចសម្លេង និងសាច់ឃ្លោង ក្រកួចប្រគំពិរោះក្នុងត្រចៀកនៅឡើយ :

- បងប្រែទៀតទៅមើល ។

ឱបារត្ម ដែលឡើងឡង់ដោយសិនិទ្ធភាពពុំដែលស្គាល់យ៉ាងនេះ ក៏មិនបានប្រុងស្មារតីគិតដល់សាច់កាព្យ ដែលបំបែកឱ្យដឹង
ស្នេហាកំបាំងរបស់ខ្លួនបានឡើយ ។ ដូច្នោះហើយក៏ចាប់តាំងប្រែដោយស្មោះត្រង់ទាំងអស់ឥតមានលាក់លៀមតិចតួចឡើយ ។

នារីនាងត្រាប់ត្រង់ស្តាប់ មុខនាងប្រែរំជួល ។ លុះសម្លេងកវីស្ងប់បាត់យ៉ាងយូរ ទើបនាងហាក់ដូចជាភ្ញាក់ខ្លួនឡើង ហើយជូន
សេចក្តីសង្ខេបថា :

- កាព្យទាំងពីរបែបនេះ ថ្វីបើប្រើវិធីខុសគ្នាយ៉ាងឆ្ងាយក៏គង់តែមាន ចំណងសម្ព័ន្ធមួយមករូបរួមគ្នាយ៉ាងជិត បង្ហាញឱ្យឃើញថាជា
ស្នាដៃជនតែម្នាក់ ដែលជាអ្នកកើតស្នេហាដោយឥតសង្ស័យ ។ ក្នុងកាព្យ "លលក" ដូចខ្ញុំបានថាមកហើយអ្នកគង្វាលគោ គឺអ្នកដែលមាន
ឋានៈទន់ទាប ឬក្រស្រមៃនឹកដល់ នាងទេពអប្សរ ពោលគឺនារីដែលមានពូជពង្សខ្ពង់ខ្ពស់ជាង ។ ក្នុងកាព្យបែប ខ្មែរ អ្នកតែងបានបញ្ជាក់
អោយដឹងច្បាស់ថា ខ្លួនគាត់មានសេចក្តីប្រតិព័ទ្ធនារី ម្នាក់ដែលជាធីតាកូន អ្នកមានទ្រព្យ អ្នកមានកិត្តិយស ហើយថែមទាំងមានជាតិខុស
គ្នាទៀតផង ។ សរុបសេចក្តីទៅឃើញថា បងឯងនេះលួចស្រឡាញ់ នារីដែលរៀនសូត្រជាមួយគ្នា មិនមែនខ្មែរទេ ។ បើមិនយូនក៏បារាំង
ជាប្រាកដ ។ ប៉ុន្តែខ្ញុំជឿថា ស្រីបារាំងច្រើនជាង ដ្បិតអីធម្មតាអ្នកមើលកុនជោកដូចបង ឯងនេះត្រូវចាប់ចិត្តនឹកលំអនារីអីរូបណាស់ ។ ម្ល៉ោះ
ហើយ..... ម្ល៉ោះហើយ ក៏លួចស្រឡាញ់តែអ្នករៀនគ្នាឯងទៅ ។ ចំណុចមែន !

ក្នុងគ្រានោះស្ថានាការណ៍ **និយាវុធិ** មិនខុសគ្នាប៉ុន្មានទេ ពីស្ថានាការណ៍អ្នកប្រព្រឹត្តបទល្មើស ដែលសុភាចារ្យបុរស កំពុងជជែក ដេញដោលសតល់ អំពើកំបាំងរបស់ខ្លួន ។ ជិតទាល់ច្រក អ្នកកំណោះនៅប្រកែកដោះសារ ដោយស្មើយ ៗ :

- មិនមែនទេអូន កាព្យនេះបងគ្រាន់តែលើកកែអង្ករទេ ។ នៅថ្នាក់ រៀនបង គ្មាននារីយូន ឬ បារាំងរៀនជាមួយទេ ។
- កែអង្ករកងណាមក ! បើមុខបងឯងឡើងស្លាំងយ៉ាងនេះ កុំកុហក ប្រសិនបើ យុន **ឆ** និងខ្ញុំជួយកើត ចាំយើងទាំងពីរជួយ ដោះស្រាយបញ្ហានេះ ជូន ។

និយាយខ្សឹបៗ **និយាវុធិ** ព្រមសារភាពទទួលទាំងស្នាក់ស្នើថា ខ្លួនមានចាប់ចិត្តស្រឡាញ់កញ្ញាម្នាក់មែន ។ ដោយនាងចេះតែ ជជែកចង់ដឹងនាមនារី នោះពេក នាយកម្លោះក៏ភ្លាត់មាត់លន់តូចថា :

- បើអូនកុំប្រកាន់ទោស ទើបខ្ញុំហ៊ាននិយាយប្រាប់ ។
- ប្រាប់មក មានទោសដែរអីយ៉ាងហ្នឹង ។
- ហី ! ពិបាកថាពេក

ព្រោះនាងកាន់តែឆ្វេងដឹងខ្លួនបន្តិចឡើងៗ ហើយនាងក៏រន្ធត់សួរដោយ ញាប់ញ័រក្នុងឱរា ។

- ប្រាប់ឆាប់មកបង បើពុំនោះទេ ខ្ញុំខឹងហើយ ។
- នារីដែលបងលើកជាត្រួយជីវិតនោះ គឺ .....នោះគឺ.....នោះគឺ.....នោះ គឺ.....នោះគឺ... ដោយពាក្យទទួលសារភាព ហាក់ដូចជា ពិបាកចេញពីបំពង់ក ពេក ចៅមាណព យើងក៏កើតជាយកដៃទៅលូកចាប់ហត្ថមាសស្នេហ៍មកក្តោបជាប់ ។ ហាក់បីដូចជាអស់កម្លាំង ណាស់ ដោយបានប្រឹងប៉ុណ្ណឹង **និយាវុធិ** ក៏ផ្តល់ខ្លួនក្រាបទៅលើកៅអីជិតជង្គង់ កំពូលនារី ហើយរៀបរាប់អាក់អន់ថា :

- អូនអើយ មិនគួរបងក្បត់មិត្តភាពរបស់នាង ហើយនឹងឪពុកនាង យ៉ាងនេះសោះឡើយ ។ ខ្លួនបងជាអ្វី ? ជាកូនអ្នកស្រែចំការ ជនបទចុងកាត់មាត់ញូក ជាសិស្សមិនទាន់បានសញ្ញាបត្រធំដុំនៅឡើយផង ។ មិនគួរហ៊ាន ងើបមុខសម្លឹងអ្វីខ្ពស់ដល់ម្លេះ ! ប៉ុន្តែថ្ងៃនេះ ជាត្រូវនិយាយប្រាប់នាងអំពីការណ៍ លាក់កំបាំងរបស់ដួងចិត្ត ខ្ញុំសូមបើកបង្ហាញប្រាប់ឱ្យអូនអស់ពីពោះ ទោះបីនាង បដិសេធច្រានបង ចោលចេញបងក៏ឥតទោមនស្សអ្វីដែរ ។ សេចក្តីស្នេហាមិន ស្គាល់ខុស មិនស្គាល់ត្រូវសោះឡើយ ។ វិចារណញ្ញាណបង្គាប់បង កុំឱ្យសួរទៅ មកផ្ទះអូនពេក ព្រោះមាការម្មណ៍កាន់តែលូតលាស់ដោយឥតសង្ស័យ នាំអោយតែខ្លោចផ្សា ហើយធ្វើឱ្យសៅហ្មងដល់ការរៀនសូត្រឥត អំពើទេ ។ ត្រូវណាស់ហើយត្រូវគ្របដបតែសេចក្តីស្នេហា នៅតែរុញជំហានបងឆ្ពោះទៅមកផ្ទះអូន ។ **និយាវុធិ** ឈប់មួយស្របក់ ដកដង្ហើមធំ ។ ក្នុងភូមិគ្រឹះដ៏ស្ងាត់ឈឹង ឮសូរ តែនាឡិការភ្លេងយោលតិកតក់ តិកតក់ ។ មួយសន្ទុះក្រោយមកទើប **និយាវុធិ** និយាយតទៅទៀត :

- អូនអើយ តាំងពីក្មេងតូចមក បងចេះតែគួរស្រឡាញ់អ្វីៗទាំងអស់ ដែលមកពីប្រទេសថៃ ។ បងប្រកាន់ស្រុកសៀមជា ឧត្តមគតិខាងផ្នែក សោ ភ័ណភាព និងមនោរម្យ ។ ក្នុងពេលស្ថាប័នវិទ្យា បើកាលណាបើសម្លេងនារី សៀមច្រៀងបងស្តាប់ ពិរោះទន់ដៃទន់ ជើងអស់ហើយ ហើយតែងក្រងនូវសេចក្តីស្នេហាយ៉ាងត្រកាល យ៉ាង "រ៉ូម៉ង់ទិច" តែដល់ចប់ទៅតែងធ្វើឱ្យឈឺផ្សាក្នុងចិត្តក្រៃលែង ។ ទំនងការណ៍យ៉ាងនេះបង្ហាញឱ្យយល់ថា មុននឹងឃើញរូបអូន បងមានចិត្តចាំប្រុងស្រឡាញ់អូនទៅហើយ ។ លុះខ្លួននាងលេចមកប្រាកដ នឹងភ្នែកមែន ហើយល្អប្រិមប្រិយ ព្រមទាំងមានសេចក្តីរាក់ទាក់ប្រសើរជាងយល់សប្តិទៅទៀត អូនអើយអូន បងសែនត្រេកអរផង ព្រួយបារម្ភផង ។ បងត្រេកអរព្រោះបានឱកាសជាញឹកញាប់មកទទួលមិត្តភាពយ៉ាងស្មោះស្ម័គ្រ ហើយមកគយគន់រូបឆោមលោមពណ៌ អូន និងកិរិយាចិត្តផ្លើមអូនដែលសមសួនឆើត ប្រពៃលើស ដែលសេចក្តីរីករាយនាំអោយបងស្មានទុកនោះជាងឆ្ងាយណាស់ បងព្រួយ បារម្ភ ព្រោះគិតឃើញថា នាងជាបុត្រី អ្នកមានបណ្តាសក្តិក្នុងប្រទេស មួយឯករាជ្យពេញទី ។ ប្រសិនបើនាងពុំមានសេចក្តីស្នេហាមកលើ

ខ្ញុំទេ នាង នឹងខឹងក្មេងៗនឹងខ្ញុំហើយខ្ញុំក៏ខូចខាតមិត្តភាពរបស់យើងជាអសារបង ។ បងគិត អើយវែងគិត ក្នុងចិត្តចម្រើនឥតឧបមា ។ ឥឡូវ បានជាទម្លាយបុសនៃការ សំរាត់ទៅហើយ សូមនាងថាមកចុះ សន្និដ្ឋានសេចក្តីមកចុះ ទោះនាងឆ្លើយ តាមនឹងសេចក្តីស្នេហាឥតសមហេតុ សមផលនេះក្តី ឬ កាត់ទោស ដាក់កំហុស ដោយរុញច្រានចោលក្តី ខ្ញុំនឹងមិនតូចចិត្តសោះទេ ធ្វើម្តេចវាសនាខ្ញុំខឹងខ្លីតែ ប៉ុណ្ណឹង ។

ដូចជាជនជាប់ចោទ នៅចំពោះមុខចៅក្រមកាត់ក្តី **ឱបារតុប** លុះ បាននិយាយការពារស្នេហាខ្លួនចប់ហើយក៏នៅឱនមុខនៅ ស្ងៀមចាំស្តាប់ដោយរន្ធត់នូវសេចក្តីវិនិច្ឆ័យ លុះចាំស្តាប់មិនឮអីសោះអស់ពេលមួយសន្ទុះធំទើបងើប មុខឡើងឃើញភក្ត្រស្ងួនភ្លាបក្រហម ហើយនាងយកកន្សែងដូតទឹកនេត្រា ដែលជោរជន់ហូរហែង ។ នាយកម្លោះក៏នឹកក្នុងចិត្តថា ប្រាកដជាខ្លួនបានធ្វើឱ្យនាងថ្នាក់ថ្នល់យ៉ាង ណាហើយ ទើបនាងខឹងហើយយោយ៉ាងនេះ ។ យល់ដូច្នោះ ហើយក៏រៀបរយខ្លួនក្រោកដើរចេញ ៖

- កុំយំថ្វីអ្នន បងសូមលាហើយ ។ ពីថ្ងៃនេះទៅមុខនាងនឹងលែងមាន អំពល់ ដោយសារបងទៀតហើយ ។

ថាភ្លាមក៏ស្ទុះក្រោកឈរភ្លាម ស្រាប់តែដៃនាងប្រវាចាប់ទាញដៃឱ្យអង្គុយទៅវិញ ៖

- បងអើយ កុំអាលយល់ខុស ។ ដែលបងសារភាពអម្បាញ់មិញ ធ្វើអោយខ្ញុំជួលចិត្តណាស់ ។ ហេតុនេះហើយ ទើបមាន ទឹកភ្នែកហូរខ្លះ ។ ខ្ញុំស្និកស្នាលសេចក្តីអៀនខ្មាសរបស់ស្ត្រីទៅចុះ ហើយសូមជំរាបបងដោយស្មោះត្រង់ដែរ ។ តាំងពីជួបគ្នា ដំបូងកាលណា មក សមានចិត្តចំពោះបងតែងដុះដាលក្នុងហឫទ័យអ្នន ហើយក្លាយទៅជាមិត្តភាព រួចទៅជាអ្វីមួយធំជាងនឹងទៅទៀត ។ ទ្រូងអ្ននតែង ញាប់ញ័រត្រេកអរក្នុងពេលជួបភក្ត្របង ។ លុះបងលាផុតទៅកាលណាផ្ទះនេះ ទឹកន្លែងនេះក៏ក្លាយទៅជារហាហ៊ានស្ងាត់ជ្រងំ ។ បងដឹងទេ ? ក្នុងពេលដំបូងដែលខ្ញុំឃើញសំណាក់ណាព្យបងក្នុងសៀវភៅនោះ អ្ននរន្ធត់ចិត្តហើយខំសំលឹងត្រួតអក្សរ ដែលមានទ្រង់ទ្រាយស្រដៀង គ្នានឹងអក្សរសៀមដែរ ។ អ្ននខំពិនិត្យមិនដាក់ភ្នែកទេ ព្រោះចង់ដឹងអាទិកំបាំងដែលកប់ក្នុងផែន សេចក្តីនោះពន់ពេក ។

- អ្នន សំដីនាងទាំងប៉ុន្មានម៉ាត់នេះ ហាក់ដូចជាប្រសប់បងឱ្យមានជីវិតថ្មីឡើង ។ ពីថ្ងៃនេះទៅបងនឹងខំរៀនឱ្យ បានសមនឹង សេចក្តីស្នេហារបស់អ្នន របស់យើងទាំងពីរ ។

ក្នុងពេលនោះ នាឡិកាធំ រាយម៉ោងប្រាំមួយល្ងាច ដោយបញ្ចេញសំឡេងធ្ងន់ៗ ដូចជាសូរគង់នៅវត្ត ។ យុវជនទាំងពីរភ្ញាក់ខ្លួន ព្រើត ហើយកាន់ដៃគ្នាមកលេងក្នុងសួនមុខផ្ទះ ។ រុក្ខជាតិដោយត្រូវរស្មីអស្ចារ្យ ក៏បញ្ចេញលំអយ៉ាងចំពើបដើម្បីបូជាសេចក្តីស្នេហា នៃគូសង្សារថ្មោងថ្មី ។

ផ្ទុយពីការសង្កេតធម្មតាទៅវិញ សេចក្តីស្នេហាដែល **ឱបារតុប** ក្តោបក្តងដួងហឫទ័យមិនមែននាំឱ្យចៅបុរសរើរវាយក្នុងការ រៀនសូត្រទេ តែបែរក្លាយជាឱសថឬជាថាមពលថ្មីមួយលើកទឹកចិត្តឱ្យខំខ្លះខ្លាំងជាងមុនទៅទៀត ។ កាលពីដើមគ្រាន់តែមានគោលបំណង ចូលធ្វើការយកប្រាក់ខែញឹមជីវិត ។ ឥឡូវត្រូវរកវិជ្ជាដើម្បីឱ្យសមនឹងគូស្នេហា ដែលបានផ្តេកចិត្តមកលើ ។ ក្នុងពេលដែលបានជួបគ្នា លើកក្រោយៗមក យុវជនទាំងពីរនាំគ្នាពិគ្រោះអំពីការកសាងអនាគត ដោយរូបរួមជោគវាសនាជាមួយគ្នា ហើយក៏បានដាច់ស្រេច ព្រម ព្រៀងគ្នាថា លុះបានជាប់មធ្យមសិក្សាប្រាំបីត្រជាន់ទីពីរកាលណា **ឱបារ តុប** នឹងទៅបន្តវិជ្ជាប្រទេសបារាំងឱ្យបានថ្នាក់បរិញ្ញា ឬថ្នាក់ បណ្ឌិតក្នុងផ្នែក អ្វីមួយទើបត្រឡប់មកវិញ ។

ក្នុងពេលដែលនេះនាង **ចន្ទមណី** នឹងខំរៀនភាសាខ្មែរឱ្យចេះស្ទាត់ ព្រមទាំងចូលរៀនភាសាបារាំងនៅ ឯមហាវិទ្យាល័យនារី នៅដាឡាត់ទៀតផង នៅដើមឆ្នាំសិក្សាខាងមុខនេះ ពោលគឺត្រង់ពាក់កណ្តាលខែកញ្ញានៃឆ្នាំ ១៩៣៩ ។

លុះបានសំរេចព្រមគ្នាយ៉ាងនេះហើយ **ឆិបាតុប** ស្លូតត្រង់ចិត្តក្នុង ឱកាសវិស្សមកាលនាខែមេសាខាងមុខ ខ្លួននឹងមិនដើរលេង មើលស្រុក មើលទេសជាមួយលោក **ទេព្យកោសល្យ** និង **ធីតា** ទេ ដើម្បីយកពេលនៅប្រុង ប្រៀបរៀបខ្លួនចូលប្រលងឯខែ មិថុនា។ ថ្វីបើគូសង្សារមានចិត្តស្តាយក្រៃលែង មិនចង់បែកគ្នាដល់មួយខែយ៉ាងនេះក៏ដោយ តែនឹកគិតឃើញថា គប្បីពលិកម្មនេះសិនចុះ ដើម្បីកុំឱ្យ ស្នាក់ស្ទើរដល់ដំណើរទៅអនាគត ។

អនាគត ? គូជីវិតទាំងទ្វីប្រាណនេះមើលឃើញតែថ្នាំ តែភ្លឺជាដង្ហែ ព្រោះ អំណាចកំលាំងអាយុនៅក្មេង ។ ឧបសគ្គកងកងលំអ្វីៗ ច្រានថយចេញអស់មិន អាចទ្រាំបាននឹងវិទ្យានុភាពនៃស្នេហាបានឡើយ ។

សេចក្តីត្រេកត្រអាលចំពោះជីវភាព និងសុភមង្គលកើតឡើងដោយការម្ស្ចុល រមែងធ្វើឱ្យយុវជនបិតនៅក្នុងលោកមួយដោយ ឡែក ដែលប្រហែលជាឃ្លាតឆ្ងាយបន្តិចពីប្រាកដនិយាយ តែគង់ជិតទៅរកការវិនិច្ឆ័យជាង ។ មើលចុះ សូម្បីតែផ្កាដែលកំពុងរីក ទឹកសន្សើម ដែលដេញពន្លឺអរុណនៅចុងស្មៅ ដូចគ្រាប់ពេជ្រ ហើយសម្លេងបក្សីដែលឆ្លងឆ្លើយគ្នាតាមមែករុក្ខា ក៏គូរសង្សារទាំងឡាយ តែងប្រតិស្ន យល់ថា ជាវត្ថុសម្រាប់បូជាសេចក្តីស្នេហារបស់ខ្លួនទាំងអស់ ។

ភ្នំគូលែនថ្ងៃបរមសុខ

ល្ងាចថ្ងៃអាទិត្យមួយ នៅក្នុងខែមីនា **ឆិបាតុប** បានមកលេងផ្ទះមិត្ត ខ្លួនទាំងពីរ ។

ក្នុងពេលនោះ ឪពុក និងកូនកំពុងអង្គុយយកលំហើយនៅរានហាលខាង ក្រៅដោយមានទឹកត្រចៀកមួយកែវម្នាក់នៅចំពីមុខ ។ លោក **ទេព្យកោសល្យ** បានទទួលអ្នកកំលោះ ដោយរាក់ទាក់។ ឯនាង **ចន្ទមណី** ញញឹមពព្រាយទៅរក ហើយចៅវៅហៅមនុស្សបំរើលើក កៅអីមួយមកថែមទៀត ។ ចំណែក ខ្លួននាងក៏ចូលទៅរកទឹកត្រចៀកពោធិ៍សាត់ច្របាច់ ដាក់ទឹកកកមួយកែវមកជូនភ្ញៀវថ្មី ។ លុះបាន អង្គុយស្រួលបួលព្រមគ្នាហើយនាងក៏ស្នើសួរ :

- យីបង ! បងឈប់វិស្សមកាលនៅថ្ងៃណា ?
- ចាប់ពីថ្ងៃសុក្រទី មួយមេសានេះឯង ។ បងមកនេះដើម្បីមកលា លោក និង នាង ទៅផ្ទះនៅថ្ងៃនេះដែរ ។

មាណវី នាងតបបណ្តើរមើលមុខឪពុកនាងបណ្តើរ មានទំនងជានឹង សួរនូវការណ៍មួយ ដែលនាងរៀបរៀងផ្អែម :

- កុំប្រញាប់ទៅផ្ទះពេកបានឬ ទេ ? ។ បើយើងឈប់លំហែកម្លាំង បានមួយអាទិត្យសិន សឹមគិតរើរៀនវិញប្រហែលជាល្អជាង ដ្បិតអីខ្វះក្បាល កាលណាបានសម្រាកខ្លះតែងទទួលថា ទទួលយល់រហ័សណាស់ ។ គិតឱ្យមែន ទែន លំហែមិនមែនជាការឥតប្រយោជន៍ទេ ។ បងមើលខ្សែឈើប៊ុរីតពេកដាច់ ប៊ុត !

អីចឹងមែនលោក **ទេពហោសស្ក** សង្កេតឃើញកូននិយាយនេះត្រូវណាស់ ។ បើក្លាយ ទៅលេងសៀមរាប មើលអង្គរជាមួយ យើងបាន យើងហៅសែនត្រេកអរ ។

ព្រោះមានការបបួលរន្ទាន់ពីមិត្តទាំងពីរដូច្នេះ ព្រោះមានបំណងចង់ជួប គូសង្សារឱ្យបានយ៉ាងយូរ ហើយព្រោះចង់ឃើញប្រាសាទ ដែលខ្លួនបានស្គាល់តែ ដោយសៀវភៅ **ទីយាវុធ** ក៏ផ្ទាល់ផ្ទាល់សេចក្តីស្នើស្នាក់ ដើម្បីទទួលធ្វើ ដំណើរទៅជាមួយយោវិមាល្យ ។

ហេតុនេះហើយ បានជានៅពេលស្រាងៗថ្ងៃមួយ ក្រោយដែលបាន សញ្ជឹងហើយ ស្ទើរចំពោះបុរាណដ្ឋានទាំងឡាយតាមវង់តូច វង់ធំ ពិនិត្យលំអទេសភាពនៅបារាយណ៍ ហើយអ្នកសរសើរបាត់ និងលំនៃស្រែចមក អ្នកដំណើរបានជិះរថយន្តហ្វ្រាំងដ៏ចាស់ពីរគ្រឿង បញ្ចាំងការស្ទើរគោមចំស្មានទំលុះ ផែនខ្មៅប្រផេះនៃវេលាទៀបភ្លឺ ហើយបរតាមផ្ទាល់ចេញពីស្រុកសៀមរាបឆ្ពោះទៅខាងជើង ។ ពពួក យុវជនបានរើទាញឡើងវិញដោយបិតិនូវព្រៃអង្គរ ដែលសាយក្លិនក្រអូបប្រហើរ ហើយស្មានយល់តាមទីចន្លោះៗ នូវកន្លែងដែលមាន នាមល្បីខ្លាញ់ប្រកបដោយប្រវត្តិសាស្ត្រ ។

រថយន្តត្រហឹមងុល ទទាក់អ្នកជិះដូចចង្កេះអុំអង្ករ ហើយបរតាម បណ្តោយផ្លូវមាត់ស្រះស្រង់កាត់ភូមិត្រជាក់ ដែលក្មេងទើបភ្ញាក់ ពីដេក ស្ទុះមកស្រែកហោរទទួលតាមរបងផ្ទះពីមួយទៅមួយតៗគ្នា រួចទើបចូលក្នុងផ្លូវលំ កញ្ជ័យដីផ្លូវហុយទ្រលោម កាត់តាមមុខប្រាសាទ បន្ទាយសំរែ ដោយតម្រង់ជា ឱរាវល័យកម្រសខាងជើងជានិច្ច ។

ឡានខាងមុខ ដែលមានតួនាទីជាអ្នកនាំផ្លូវមានលោក **សុខវិទ្យា** ជា អ្នកកាន់ចង្កូត ហើយមានគ្រួសារគាត់ជិះជាមួយផង គឺនាង ប្រភាជារិយា នាង **ឆជាតន្ត** ជាបុត្រីចៅ **វង្សវិទ្យា** ជាបុត្រា ព្រមទាំងចៅ **វេគី** ដែលជាអ្នកជិតខាង ។ យុវជនទាំងបីនាក់សុទ្ធតែ ជាអ្នករៀននៅវិទ្យាល័យដូចគ្នាហើយ **វង្សវិទ្យា** និង **វេគី** ដែលជាសិស្សអន្តេវាសិក ដូច **ទីយាវុធ** ដែរបានចងមិត្តភាពជាមួយអ្នក កំលោះនេះយ៉ាងជិតស្និទ្ធ ។ ដូច្នេះនាកាល បានដំណឹងពីពួក ម៉ាកថា គេនឹងជូនមិត្តជាតិសៀមមកមើលប្រាសាទអង្គរ ហើយយុវជនទាំងពីរ ក៏ប្រទាញប្រទង់ដណ្តើម **ទីយាវុធ** ឱ្យមកនៅផ្ទះរៀងខ្លួន ។ តែក្រោយមក ដាច់ស្រេចថាគួរ **ទីយាវុធ** មកសំណាក់នៅគេហដ្ឋានឪពុក **វង្សវិទ្យា** ចុះព្រោះ យល់ថា នាយ **សុខវិទ្យា** ជាថៅកែយ៉ាងធំនៅសៀមរាប ខាងការដឹកនាំអ្នក ដំណើរដោយរថយន្ត ។ អាស្រ័យហេតុនេះ អាចមានមធ្យោបាយទទួលពួកម៉ាក ដើរលេងបានដោយស្រួលយ៉ាងនេះហើយ ទើប **ទីយាវុធ** បានមកស្នាក់ ដំណេកក្នុងបន្ទប់ **វង្សវិទ្យា** ។ ឯលោក **ទេពហោសស្ក** នាង **ចន្ទមណី** និងស្រីភីលៀងទាំងពីរ លោក **សុខវិទ្យា** បានអញ្ជើញឱ្យមកនៅផ្ទះជាមួយដែរ តែអ្នកដំណើរសៀមបានប្រកែកតាមសេចក្តីគួរសម ដោយយកលេសថា ខ្លួនបានវាយទូរលេខមកជួលបន្ទប់បីទុកមុននៅ មហាសណ្ឋាគារ ស្រេចទៅហើយ ។

រៀងរាល់ព្រឹកៗឡើង **វង្សវិទ្យា** តែងបរឡានហ្វ្រាំងមួយបញ្ជិះប្អូនស្រី **ទីយាវុធ** និង **វេគី** មកជួបជុំមិត្តថ្មីនៅមហាសណ្ឋាគារ រួចហើយក៏នាំគ្នា ដើរលេងទៅមើលប្រាសាទ ទៅហែលទឹកបារាយណ៍ ឬត្រូវវាស្រ័យបាយនៅឯស្រះស្រង់ ឬ ស្រះព្រះពិធុរ ។ ក្នុងឱកាស នោះលោក **ទេពហោសស្ក** និង គ្រួសារតែងប្រើរថយន្តរបស់លោក ដែលមានអ្នកបើកនៅប្រចាំការជានិច្ច ។

មានថ្ងៃមួយ **វេនី** បានយកតូលែនមួយថង់ធំ មកចែកគ្នាខំបករឿ ក្នុងពេលទស្សនាប្រាសាទបាគង ។ ផ្លែឈើនេះ ដោយអ្នក ទិញបានជ្រើសរើសយកតែផ្លែម្យ៉ាង ដាំអោយនាង **ចន្ទមណី** សាកសួរពីកន្លែងដែលគេបេះយកមក ។ ពីពាក្យមួយទៅសំដីមួយពីអំនួត មួយទៅពិពណ៌នាមួយជាប់រៀងគ្នា រហូត ដល់ពួកទេសចរឬជួរថាទាំងទៅលេងភ្នំតូលែនដែរ ។

ក្នុងដំណើរឱកាសនោះលោក **ទេព្យកោសល្យ** ត្រូវបានបោះបង់ឡានរ៉ឺ ល្អរបស់គាត់ មកនាំគ្នាជិះជាមួយ **និយាតុប** ក្នុង រថយន្តហ្វូដ៍ដែលបរតាម ពីក្រោយ ហើយដែល លោក **សុខ វិទ្យា** បានចាត់ចែងផ្គត់ផ្គង់ឱ្យ ។ ដើម្បីឱ្យទៅដល់ភ្នំបានពីព្រឹក អ្នកដំណើរ ត្រូវក្រោកពីស្រាងៗ ព្រោះផ្លូវដែលមានចម្ងាយជាងសែសិបគីឡូម៉ែត្រពីសៀមរាបទៅភ្នំនោះ ច្រើនសំបូរដោយដីខ្សាច់ និងដោយស្ពាន ទ្រុឌទ្រោម ដែលជាហេតុនាំឱ្យដំណើររបស់ប្រទះនូវការលំបាកក្រៃលែង ។ មានតែរថយន្តហ្វូដ៍កញ្ចាស់ កង់ខ្ពស់ តូចុតស្រឡះពីដីទេ ទើបរត់ លឿនគគាចតមានទើសទាស់អ្វីឡើយ ។

លុះចេញផុតពីភ្នំបូក និងភ្នំតូចៗ ដែលនៅរត់រាយតាមផ្លូវត្រង់នេះមួយ ត្រង់នោះមួយទៅមាត់កំកាត់ទឹកកណ្តោចកណ្តែង ស្ងាត់ជ្រៀប ។ បាតុកម្មដ៏រំភាពកំបាត់សូន្យ សូម្បីតែបក្សីតូចតាចក៏គ្មានហើរ ឬទំលើដុប តុម្កាត់ដែលដុះ រាយៗផងដែរ ។

រថយន្តទាំងពីរត្រូវបរដាច់ឆ្ងាយពីគ្នាចំនួនមួយរយម៉ែត្រ ដើម្បីចៀសវាងកុំឱ្យ អ្នកខាងក្រោយរំខានច្រើនពេក នឹងឆ្ងល់ដែលហុយដង្ហោលពី ឡានខាងមុខ ។ ដោយគ្មានខ្យល់ផាត់ជះចេញសោះ ម្សៅធម្មជាតិបានដក់ជាប់យ៉ាងយូរតាម គន្លងច្រកផ្លូវប្រឈោះដុះឈើ ។ ផ្លូវលំដោយបោះបង់ ប្រាសចាក ការថែរក្សាជាយូរអង្វែងមកហើយ ក៏រត់តែអន់ណាស់ទៅទៀតដោយរទេះគោ អ្នកដឹកតូលែនឆ្គុត ពន្លឺចក់ ហើយតាំងកកាយត្រឡប់ដីទុកគន្លងដូចជាគេភ្ជួរ ។ ម្ល៉ោះ ហើយកាលណាប្រទះជង្គុកម្តងៗ រថយន្តហ្វូដ៍ដែល ម៉ាស៊ីនខ្លាំង ដូចដំរី តែងបង្វិលកង់ទទេ ដោយឥតមានជម្រុលទៅមុខសោះឡើយ ។ មានជួនណាឡាន កំពុងតែបោលស្រួលៗ ស្រាប់តែធ្លាប់ក្នុងកន្លែងដីធ្លាក់បី សំអោយចង្អុលលែងស៊ី ហើយយានរត់រេឆ្លេរទៅរកដង្កត់ឈើនៅសងខាងផ្លូវ ។ បើដល់ស្ពានម្តងៗ អ្នកដំណើរត្រូវតែចុះអស់ ព្រោះមាន សុទ្ធតែមែកឈើពុក ហើយវាអង្កើមិនឱ្យ មានសេចក្តីទុកចិត្តត្រង់ណាសោះតែម្តង ថ្វីបើមានរំខានយ៉ាងនេះច្រើនជំពូក យុវជនយើងចេះតែ សប្បាយនិយាយខ្លាំងៗ ដើម្បីសង្គ្រប់ជំនះ សម្លេងថ្ងូរ ឬ រោទ៍នៃគ្រឿងយន្ត ។

ឥឡូវផុតព្រៃតុម្កាត់ឈើតូចទាបអស់ហើយ អ្នកដំណើរបានចូលដល់ តំបន់រុក្ខជាតិខ្ពស់ត្រង់ត្រឈៃ ដែលបង្ហាញឱ្យដឹងថាចូល មកជិតដល់ទីដី ត្រជាក់នៅជិតភ្នំ ។ យ៉ាងនេះមែនហើយ បានជាអ្នកដំណើរយើងប្រទះកង់អ្នក ស្រុកវែក ឬផ្ទុករទេះនូវផ្លែតូលែនទុំ ក្រហម ក្រមៅបរចេញមក ។ មិនយូរ ប៉ុន្មានអ្នកដំណើរយើងបានចូលដល់ជំរុំនៅជើងភ្នំ ដែលជាទីណាត់ជួបជុំនៃរទេះ គោបួន ដប់ម៉ាផុក ផ្លែឈើ ដែលមានតែក្នុងទីនេះនៅប្រទេសខ្មែរទាំងមូល ។ តាមថ្នាក់ជណ្តើរចង្កេះភ្នំ អ្នកស្រុកប្រុសៗវែក ស្រីៗទូលនាំគ្នាជញ្ជូនចុះហូរហែរ នូវមុខរបរតែមួយប្រភេទនេះ ។

បន្ទាប់ពីបានចតរថយន្តដាក់ក្រោមម្លប់ឈើស្រួលបួលហើយលោក **សុខ វិទ្យា** និង នាង **ប្រភា** បាននាំគ្នាដើររកជួលអ្នកស្រុកពីរ នាក់ឱ្យរែកម្លប់អាហារ យកទៅខាងលើភ្នំ ។ ឯយុវជនយើងនាំគ្នាជុះរលាស់លំអង់ឆ្ងល់សើចអីងកង ។

ពួកអ្នកដំណើរយើងពង្រាយគ្នារក្ខតឡើងចង្កេះភ្នំ ដែលចាស់បុរាណ យើងបានយកថ្មបាយក្រៀម មកតំរៀបជាកាំជណ្តើរបណ្តាក់ រហូតដល់ខ្ពង់រាបខាងលើ ។ ជណ្តើរនេះក្នុងចំនួនរវាង ៥០-៦០ កាំមានចាត់ឱ្យមានថ្នាក់ធំទូលាយមួយល្អមអង្គុយបានស្រួលសំរាប់ជន រវាតក្បាលជង្គង់ឈប់ឱ្យបាត់មួយសន្ទុះសិន ។ ថ្វីបើសម្រាកបន្តិចយ៉ាងនេះ អ្នកដែលមិនធ្លាប់ឡើង ឬមិនសូវបាន ប្រព្រឹត្តិកិច្ចនៅតែ ដកដង្ហើមស្ទើរពុំដល់គ្នាហើយវិលមុខ ស្តង់ ។ លុះនៅថែពីរ-បីថ្នាក់នឹងដល់ទីរាបស្មើផ្លូវកាន់តែចោតខ្លាំងឡើង ។ ពួកក្មេងៗដើរលឿនទៅ មុខ ស្រវឹងដោយព្រឹកព្រៃ ដោយទេសភាពបែតងខ្លីត្រជាក់ដល់ថ្លើម ។ លោក **សុខវិទ្យា** នាង **ប្រភា** និង លោក **ទេព្យកោសល្យ** ដែល ធ្លាប់បានឡើងចុះភ្នំនេះ ឬដែលធ្លាប់ហ្វឹកហ្វឺនក្នុងការទាហាន ក៏មិនសូវជាអស់កំលាំងពេកទេ ។ អ្នកទាំងបីនេះដើរនិយាយឆ្លើយឆ្លងគ្នា

បណ្តើរតាមដែលស្តាប់គ្នាបាន ព្រោះអ្នកដំណើរសៀមចេះភាសាខ្មែរស្តួចស្តើងនៅឡើយ ។ ឃើញយ៉ាងខ្លាំងតែភីលៀងសៀមពីរនាក់ដែល មុខឡើងស្លាំងបបួរមាត់ធ្លាក់ស្តើសហើយដើរទ្រេតទ្រោត ថ្វី បើអ្នករែកម្លប់ពីរនាក់ជួយយកអាសាទប់ជំហរគាត់ផង ។

ឈុវជនវិញ ដើរលឿនរោញទៅមុន គិតតែពីនាំគ្នាថា ពីនាំគ្នាសើច ។ នាង ចន្ទមណី ដែលឥឡូវចេះខ្មែរបួន- ដប់ម៉ាត់ ក៏និយាយ ទៅរកសហជីវនាំមុខ អស់ ខុសខ្លះ ត្រូវខ្លះ បណ្តាលឱ្យសេចក្តីសប្បាយរុងរឿងជាប់រហូត ។

នាកាលបានឈប់ ដប់ប្រាំនាទីដើម្បីឱ្យបាត់ហត់បន្តិចមក អ្នកពនេចរក៏នាំគ្នាចាប់ដើរតាមផ្លូវជើងបណ្តោយខ្នងភ្នំ ដែលជាទូលរាប ស្មើ ។ ផ្លូវកាត់ក្រោមម្លប់ឈើធំៗ ដែលបានជុំរុះស្លឹកទុំមកជាកំរាលយ៉ាងក្រាស់ ។ មួយម៉ោងកន្លះក្រោយមក ក៏បានទៅដល់ស្ពានឈើ អន្លើបៗមួយ ដែលឆ្ពោះកន្លងស្ទឹងក៏មានទឹកថ្លា ហូរត្របាញ់ ។ មួយសន្ទុះមកទៀត អ្នកដំណើរក៏បានដើរចូលទៅក្នុងវត្ត ដែលមានទីលាន ទូលាយស្រឡះ បោសស្អាតឆេះមានមេកុដិ ប្រក់ក្បឿងមួយ ហើយកូនកុដិពីរបីប្រក់ស្បូវជ្រកក្រោមម្លប់ខ្នុរ ព្រះវិហារតូចមួយ ដែល សង់ពុំទាន់រួច ហើយមានសាលាប្រក់ស្បូវមួយវែងសំរាប់ជាទីសំណាក់នៃអ្នកដំណើរ ។ អារាមនេះ ជាទីបរមសុខក្រៃលែង ។ ចិត្តអ្នក ទីក្រុងដែលអំពូលដោយសេចក្តីលោភលន់ ចង់បានហើយដែលភ័យព្រួយ ដោយសម្លេងគ្រហឹមដាក់គ្នា ខាងទីបរមសុខក្រៃលែងឡើងៗ លុះ មកដល់ទីនេះកាលណាក៏រលាយបាត់សូន្យ ។

ក្នុងពេលដែលចាស់ៗឈ្ងៀងចូលទៅថ្វាយបង្គំ ហើយយកអីវ៉ាន់ខ្លះប្រ គេនាំចំពោះលោកគ្រូចៅអធិការ ហើយពួកម៉ាកឯទៀតកំពុង ប្រញាយរើសផ្លែ គូលែនផ្អែម ដែលលោកគ្រូបានបង្គាប់អោយអ្នកភូមិម្នាក់ឡើងកាច់មែកទម្លាក់មកឱ្យនាង **ចន្ទមណី** និង **និយាតុន** បាននាំគ្នាទៅទូលម្ខាងព្រះវិហារដោយមានបំណងចង់ផ្សព្វផ្សាយអោយជាប់ទេសភាពផង ព្រោះនៅទីនោះមានដុំថ្មធំៗ សឹករេចរិលឡើងមូល ត្រងោលដូចផ្សិតយក្សដុះកណ្តាលព្រៃ ។ មានដុំថ្មមួយខ្ពស់ ហើយធំជាងគេឯទៀតស្ទើរយប់បន្តិចនូវសំណង់មួយវែងប្រក់ស័ង្កសី ។ សេចក្តី ចង់ដឹង បាននាំយុវជនទាំងពីរនាក់ត្រូវឡើងជណ្តើរឈើញ័រអន្លើបៗចូលទៅក្នុងរោងនោះ ដែលជាជម្រកសម្រាប់ព្រះពុទ្ធរូបមួយព្រះអង្គ ឆ្លាក់ភ្ជាប់នឹងដុំ ថ្ម ព្រះអង្គផ្តុំសណ្តូកមានបណ្តោយរវាងដប់ប្រាំម៉ែត ។ ថ្វីបើមានគ្រឿង សក្ការៈបូជាស្លេសស្លូវ ហើយមានខ្លះជារបស់ចិន យួនដែលជាវត្ថុនាំឱ្យទាក់ចិត្ត ក្រៃលែង តែនារី និងចៅមាណពត្តចញ្ចប់ញ័រក្នុងហឫទ័យ ហើយកោតសរសើរ ចំពោះសទ្ធា និងសេចក្តី ប៊ិនប្រសប់នៃបុព្វបុរស ។

ដោយនាងបានបបួល **និយាតុន** ក៏ចុះមកបេះផ្កាចំប៉ី ដែលមានដើមដុះជិតទីនោះ ។ លុះបានដោះស្បែកជើងទុកនៅខាងក្រៅ សាលាស្រេចហើយ យុវជនទាំងពីរក៏ចូលយកផ្កាទៅបូជាក្នុងថ្មមួយនៅប្របព្រះបណ្ណ ទើបនាំគ្នាស្តុកជង្គង់សូត្រមនស្សាថ្វាយយុវតី តាម សំនៀងថែ ហើយនាយកំលោះតាមសម្លេងខ្មែរ ។ យុវជនទាំងពីរសូត្រថ្វាយបង្គំដោយជឿស្មោះ ហើយដោយមាន ទឹកមុខយ៉ាងជ្រះថ្លាផង ។ លុះចប់ធម៌ថ្វាយបង្គំហើយនាង **ចន្ទមណី** បែរ មុខព្យួរមករក **និយាតុន** ហើយបន្ថែមសេចក្តីជាសម្រាយថា :

- សូមគុណព្រះបារមី ជួយជ្រោមជ្រែងយើងខ្ញុំព្រះករុណាទាំងពីរនាក់ ដែលមានចំណងស្នេហាវិត្តរូបយ៉ាងមាំមួន ។ សូមឱ្យបាន ផុតពីសេចក្តីលំបាក ហើយពានពារឧបសគ្គនានាទាំងពួង ។ សូមឈ្នះគ្រោះកាចនិងសេចក្តីរំលោភទាំងអស់ ដែលសព្វថ្ងៃកំពុងក្លាយទៅជា មោហ៍មាកបាំងមុខជនទាំងពីរពលោក បណ្តាលឱ្យកើតប្រទូសរវាយឆ្ងាយចាកពីព្រះពុទ្ធនាម ។

និយាតុន ដែលស្តាប់សំដីសែនពិរោះនេះ ដោយពេញចិត្តក្រៃលែង ក៏លើកហត្ថប្រណម្យហើយបន្តសេចក្តីថា :

- នាង **ចន្ទមណី** ជាគូព្រេងរបស់ខ្ញុំព្រះករុណាពិតប្រាកដ ។ ថ្វីបើ យើងបែកទៅកើតក្នុងអាណាខេត្តទីទៃខុសគ្នាបុណ្យទាន ដែលយើងបានកសាងរួមគ្នាជាតិមុន បាននាំអោយមកជួបវិញ ហើយគូចកើតនូវសេចក្តីប្រតិព័ទ្ធ ភ្លាមៗក្នុងគ្រាដែលយើងខ្ញុំព្រះករុណា

បានជួបគ្នាតាំងពីក្រោយបង្ក ហេតុនេះសូម ព្រះអង្គជួយទ្រទ្រង់ តម្រង់នូវចិត្តយើងខ្ញុំព្រះករុណាទាំងពីរនាក់កុំឱ្យមានថ្នាក់ថ្នល់ត្រង់ណាឡើយ ដើម្បីស្គាល់តែសុភមង្គលជារៀងរហូត ។

បន្ទាប់មក ចាស់ទុំ និងពួកម៉ាកទាំងឡាយ ក៏បានដើរចូលមកដល់កន្លែងនោះដែរ គូសង្សារទាំងពីរនាក់នាំគ្នាចុះមកជួបជុំ ។ ក្រោមសេចក្តីណែនាំនៃលោក **សុខវិទ្យា** អ្នកដំណើរទាំងអស់បានទៅថ្វាយបង្គំស្នាមព្រះបាទដែលឆ្លាក់ក្នុងផ្ទៃ ថ្មហួសទៅមើលអាស្រមព្រះសង្ឃចង្រ្កមភាវនា អណ្តូងប្រេង ទៅថ្វាយបង្គំព្រះពុទ្ធរូបនៅឆ័ត្រតសី ទើបត្រលប់មកកាន់វត្តវិញ ។

តាមផ្លូវជើងតូចលូនតាមចន្លោះដើមគូលែនដែលកំពុងពង្រះផ្ទៃទុំដោរ លោក **សុខ វិទ្យា** បាននាំគ្នាចុះទៅរកកន្លែងទឹកធ្លាក់ ។ ដីទេវចុះសន្សឹម សួរ ទឹកហូរកាន់តែខ្លាំង ហើយក្លាយទៅជាគ្រហឹមរញ្ជួយទាំងពសុធា ។

កាលបើបានចេញពីផ្លូវបត់ចុងក្រោយបង្អស់ ទស្សនីយ៍ភាពក៏ត្រដាង ពេញទំហឹងនៅចំពោះភ្នែក បរិបូរណដោយកម្លាំង ដោយសម្រែកសន្ធាប់គួរឱ្យស្ងប់ស្ងែង ។ ហាក់បីដូចហូរមើកច្រឡោតដាលដោយខឹងពេញបន្ទុក ខ្សែទឹកវិលតូចត្របាញ់ លោតផ្លោះ ដុំថ្មស្តុះដាំក្បាលចុះក្រោមរោទិ៍សន្ធាប់ ហើយទម្លាក់ខ្លួនយ៉ាងលឿនពីលើថ្នាក់កំពស់ប្រមាណពីរម៉ែត រត់ខ្មាញ់ផ្លាចឆ្វេងបែកពពុះ ស្កុលលើផ្ទាំងសិលាបាបស្មើដូចផ្ទៃផ្ទុល ។ បានចំនួនម៉ែត្រម៉ែត ក៏កញ្ជ្រោលរោល រែកប្រមូលបោះពួយធ្លាក់ទៅក្នុងជ្រោះមួយតូចចង្អៀត ជំរៅចោតត្រង់សន្លឹមសម្លឹងទៅក្រោមស្នើបរិវលមុខ ។

ទីក្រាលថ្មរាបស្មើនេះ ជាកន្លែងងូតយ៉ាងប្រណិត ។ ដោយគាប់ចិត្តពេក យុវជនទាំងក្រុមទាំងកំលោះស្រែកគំនាប់ទី ហើយផ្លាស់ខោខ្លីអាវខ្លីសំរាប់ងូតទឹក រត់ចូលខ្សៀវខ្មារ សប្បាយភ្លេចឃ្លាន ភ្លេចនឿយហត់អស់រលីង ។ អ្នកខ្លះឱនខ្លួនរងដុំទឹកដែលធ្លាក់ពីលើហើយប្រកាសអួតថា វារីចេះគក់ចេះច្របាច់ស្រួលណាស់វើយ ! ខ្លះទៀតបណ្តែតខ្លួនឱ្យរសាត់ស្រឹមក្នុងផែនត្រជាក់រំអិលតាមផ្ទាំងកំរាលថ្ម ។

ពួកចាស់ៗងូតអង្គុយស្ងប់ស្ងៀម គយគន់ល្បែងកំសាន្តនៃក្មេងៗដោយ ពេញចិត្ត ហើយដោយនឹកស្តាយខ្លះផងក៏មិនដឹង ។

ក្នុងឱកាសវ៉ាកងនេះ **ឆីឃាតុប** ខំព្យាយាមរើពិនិត្យ រើទន្លេព្យួរឡើងវិញនូវមេរៀនទាំងឡាយ បំរុងនឹងចូលប្រលងក្នុងខែមិថុនាខាងមុខឱ្យបានជោគជ័យ ។ មួយអាទិត្យម្តង អ្នកកម្លោះតែងសរសេរសំបុត្រដាក់ប្រៃសណីយ៍ផ្ញើ ទៅឆោមស្និទ្ធិដែលតបវិញថា នាងបានទៅលេងកែប និងបូកគោ ។ យើងពុំចាំ បាច់បញ្ជាក់ទេ សំបុត្រឆ្លើយឆ្លងទាំងនោះ ដែលច្រើនប្រើភាសាអង់គ្លេសជាកិច្ច ប្រសើរមួយដែរក្នុងការបម្រុងខ្លួនប្រឡង តែពោពេញទៅដោយសេចក្តីប្រតិ ព័ទ្ធ ហើយផ្តាំផ្ញើរកត្តាជានិច្ច ។

លុះដល់ពេលត្រឡប់ចូលរៀនវិញ អ្នកកម្លោះក៏មិនសូវបានទៅមកផ្ទះ យុវមាល្យដែរ គិតតែសំលៀងប្រាជ្ញាសម្រេចចំណេះ ប្រុងនឹងយកឱ្យបាននូវមធ្យមសិក្សាប័ត្រទីមួយ ដែលជាដំណាក់កាលដំបូងក្នុងដំណើរឆ្ពោះទៅរកអនាគត ដែលនឹងរះឡើងដូចអរុណយ៉ាងភ្លឺថា ។

ខែឧសភាកន្លងផុតទៅ ដោយបានបើកឱកាសឱ្យគូជីវិតបានជួបភក្តីគ្នាតែពីរដង ហើយក្នុងពេលមួយយ៉ាងខ្លីទៀត ។ មិថុនា ហូរចូលមក នាំអោយការរៀបចំផ្តាច់ព្រ័ត្រកាន់តែត្រព្យិកឡើង ដើម្បីកុំឱ្យរាយមាយគំនិត **ឆីឃាតុប** បានប្តេជ្ញាថា ខ្លួននឹងមិនទៅលេងផ្ទះនាងទៀត តែលុះកាលណាបានប្រលងជាប់ រួចជ្រះស្រឡះ ។

ដូច្នេះហើយ បានជានៅល្ងាចថ្ងៃមួយ **ឆីឃាតុប** ស្ទើរអង្គុយមិនជាប់ ក្នុងស៊ីកួរ ព្រោះនឹករំខាននឹងល្បឿនយឺតខ្លីៗនៃយាននេះ ។ ចិត្តអរភិបៗ ព្រោះ ប្រឡងជាប់ថ្មីៗ ថ្វីបើវិញ្ញាណយ៉ាងលំបាក ចៅមាណពិកដើមទ្រូង រីកចិត្តប្រុង នឹងយកដំណឹងដ៏ប្រសើរនេះ ទាំងក្តៅៗទៅប្រាប់ឆោមស្នេហា ។ ដល់ហើយ ស្ទុះលោតចុះភ្លែត រកតែស៊ីកួរយប់ស្រួលមិនទាន់ ហុចឱ្យផ្លែឈូលយ៉ាងដំណំទៅឱ្យអ្នកធាក់ ដើម្បីឱ្យគេជួយត្រេកអរខ្លួនផង ។ អ្នកកម្លោះ ទើបបានជោគជ័យ បោលចូលក្នុងបាហុដ្ឋានដោយឥតផ្សំផ្សង ស្រាប់តែទុចងក់ស្រឡាំងកាំង ។

ក្នុងគេហដ្ឋានលោក **ទេព្យកោសល្យ** ហើយនិងកូនអង្គុយមើលមុខ គ្នាមានទឹកភ្នែកហូររំហែង ។ ដោយឮសូរជើងដើរចូលមក អតីតទាហានថែក្តីងាកមុខមករកញញឹមស្ងួត៖

- ចូលមកក្នុង ។ នៅពេលដែលបានទទួលខ្សែលូសភ្លាម កូនគេគិតទៅប្រាប់ក្មួយដែរ តែខ្ញុំឃាត់ទាន់ ព្រោះយល់ថាក្មួយកំពុង ជាប់ប្រលងក្រែង ដឹងទៅនាំឲ្យបំប្លែង ។ ពេលនេះប្រហែលជាក្មួយមកប្រាប់យើងទាំងពីរថា បានប្រឡងជាប់ដូចយើង បានសង្ឃឹមជា មុនស្រេចយ៉ាងនោះហើយ ។

និយារុដ្ឋ ដោយឃើញហេតុភេទទុក្ខព្រួយរបស់មិត្តទាំងពីរ ក៏ជំរាបដោយស្ងប់ស្ងួតនូវការណ៍ដែលខ្លួនបានបំរុងមកផ្លែប្រាប់ ដោយរីករាយ ។ លុះបានទទួលសេចក្តីសរសើរនិងអបអរសាទរយ៉ាងរាក់ទាក់ តែផ្លែដោយសំឡេងក្រៀមក្រំរួចហើយអ្នកកំលោះ ក៏សូម អភ័យទោស ហើយដណ្តឹងសួរអំពីរ ដំណើរហេតុដែលនាំឱ្យមានរំជួលដូច្នេះ ។

ក្នុងបរិយាកាសស្ងាត់ជ្រងនៃផ្ទះដ៏ធំល្វីងល្វើយ សម្លេងស្តុកៗ នៃលោក **ថេបកោសល្យ** និយាយរៀបរាប់ប្រាប់មិត្តក្មេង ។ នាង **ចន្ទមណី** អង្គុយស្ងៀមទ្រមិនភ្នែកសម្លឹង **និយារុដ្ឋ** ពុំដាក់ហាក់ដូចជាចង់ស្រូបភ្ជាប់ នៅជាប់ដឹងចិត្តកុំឱ្យរសាត់រសាយទៅបាននូវ គោលដៅស្នេហាដែលនឹងឃ្លាតទៅឆ្ងាយ ក្នុងពេលឆាប់ៗនេះ លោក **ទេព្យកោសល្យ** និយាយថា ៖

- ក្មួយគង់ដឹងស្រាប់ហើយ កាលពីដើមខ្ញុំធ្វើសក្តិបីក្នុងកងទ័ពថៃ ។ ដោយមានការច្របូកច្របល់នាការរដ្ឋប្រហារមួយ ខ្ញុំក៏មាន ជាប់ឈ្មោះក្នុងបញ្ជីនៃពួកជនដែលរដ្ឋាភិបាលប្រកាសថាជាអ្នកក្បត់ជាតិ ។ ដើម្បីជៀសវាងការផ្តាព្វផ្តាយយ៉ាងយោធន៍ក្នុងសម័យ នោះ ខ្ញុំក៏បានរៀបខ្លួនរត់ចូល មកនៅក្នុងប្រទេសខ្មែរ ។ រឿងហេតុនេះមានមកយូរឆ្នាំហើយ ។ មិត្តភក្តិខ្ញុំ នៅក្រុងថេប (បាងកក) បាន ព្យាយាមតវ៉ា ហើយតុលាការទាហានបានចេញ សាលក្រមកាលពីប៉ុន្មានខែមុននេះថា ខ្ញុំស្ងួតត្រង់បរិសុទ្ធតតមានមន្ទិលអ្វីទេ ។ បានជាខ្ញុំ មិនដាច់ចិត្តវិលត្រឡប់ទៅកាន់ប្រទេសដើមកំណើតវិញភ្លាម ក្នុងពេលនោះ ព្រោះកូនដែលទើបមកដល់មានសេចក្តីស្រឡាញ់ ហើយចង់ ស្គាល់ប្រទេស ខ្មែរជាមិត្តនេះខ្លាំងពេក ថែមទាំងចង់ទៅបន្តវិជ្ជានៅវិទ្យាល័យនារីដាឡាត់ ទៀតផង ។ ខ្ញុំក៏បានដាច់ស្រេចថានឹងលែងធ្វើ ការរាជការតទៅទៀតដែរ ហើយរង់ចាំឱកាសល្អនឹងទៅនាំគ្រួសារទាំងអស់យកមកនៅជុំគ្នានាក្រុងភ្នំពេញនេះ ។

ងាកបែរទៅមើលយុវជនទាំងពីរ លោក **ទេព្យកោសល** ដែលមាន ទឹកមុខពោរពេញទៅដោយសេចក្តីស្រណោះអាណិត ក៏បន្ថែមសេចក្តីថា ៖

- កាលពីម៉ោងបីរសៀលនេះ មានខ្សែលូសមកប្រាប់ថាម្តាយ **ចន្ទមណី** គេឈឺធ្ងន់ ។ យើងនឹងចេញដំណើរទៅព្រឹកស្អែកនេះ ហើយ ។

ពត៌កខ្មៅដំបូង

មហាវិស្សមកាល ! វ៉ាកងធំ ! ឈប់ពីរខែ ! ក្រោយពីបានប្រឡងជាប់ ដោយបានលេខជាប់ឋានៈយ៉ាងឆើតមក គួរណាស់ឱកាស សប្បាយបរិបូរណ៍ ដោយពន្លឺព្រះអាទិត្យ និងសេចក្តីត្រេកត្រអាលយ៉ាងស្មោះស្ម័គ្រចំពោះជីវភាព ! តែមិនដូច្នេះឡើយ **និយារុដ្ឋ** បិត ក្នុងទិវាព្រឹត្តិអង្គ ព្រោះមានសេចក្តីនឹក រលឹក និងភ័យព្រួយ ។

កាលពីដើម ខ្លួនបានគ្រោងទុក នឹងធ្វើដំណើរជាមួយគ្នាទៅទីនេះ ទីនោះ ដើម្បីឱ្យពាលពៅបានស្គាល់ស្រុកខ្មែរយ៉ាងជាក់លាក់ ។ ឥឡូវនៅឯកា ម្នាក់ឯង បន្លែងចិត្តដោយរូបអនុស្សាវរីយ៍ ដែលបានថតជាមួយគ្នាក្នុងការធ្វើដំណើរទៅមើលបុរាណដ្ឋានឯខេត្តសៀមរាប ។ យូរៗលេចសំបុត្រមួយ ពីប្រទេសថៃ ហើយថ្ងៃនោះឯង អ្នកកម្លោះបានស្គាល់សុភមង្គលថ្មស្អាតឥតមន្ទិល ។ បេះដូងយោងត្រឹកគ្រេង ភ្នែកគយគន់ដោយស្នេហានៅតួអក្ខរា គ្រប់អង្គ ទំរាំន័យអត្ថបទជ្រួតជ្រាបក្នុងសតិប្រាជ្ញាបាន ។ នាងជូនដំណឹងពី សុខភាពម្តាយនាង ដែលបានធូរត្រាន់បើ តែមិនទាន់ផុតភ័យនៅឡើយទេ ។ នាងរៀបរាប់ពីសេចក្តីនឹករលឹក ហើយពិពណ៌នាអំពីសេចក្តីស្នេហាដែលធ្វើឱ្យក្រៀមក្រំហូរមួយ ព្រោះឃ្លាត បែកឆ្ងាយគ្នា ។

ឱសំបុត្រដែលវិចិត្រដោយអក្សររាងមូលក្រឡង់ ជាភាសាសៀម លាយអង់គ្លេស ហើយដែលបានស្រូបជាប់នូវពិដោរក្រអូបរបស់នារីយកមកផង តែងពោរពេញដោយពាក្យពេចន៍ និងមនោសញ្ចេតនា ផ្ដែមល្ហែមទន់ត្រជាក់ដូច សំដីដែលនាងធ្លាប់ចរចា ។

កក្កដាបានលេចបាត់ទៅក្នុងមហាសមុទ្រ នៃសុគាសិហាដែលចូលមក ផ្លាស់ដោយនាំទាំងសេចក្តីថប់បញ្ចៀសកាន់តែច្បាស់ឡើង ។ ស្ថានការណ៍ពិភពលោក កាន់តែតានតឹង ស្រមោលសង្គ្រាមកាន់តែចូលខិតជិតមក ។ រវាងមួយអាទិត្យម្តង **ទីបារាច្ឆ** បានមកលេងផ្សារស្វាយប៉ោ ទិញកាសែតអាន ហើយស្តាប់ដំណឹងផ្សាយតាមវិទ្យុនៅផ្ទះមិត្តភក្តិ ។ សម្លេងអូតអាងអំពីកំលាំងរបាំពេលរៀងខ្លួន និងសូរត្រៀមអាវុធកាន់តែរន្ទាន់ឡើង ហើយនៅព្រំដែនអាស៊ីម៉ង់-ប៉ូឡូញឧប្បត្តិហេតុបង្កឈាមកាន់តែញឹកញាប់ថែមទៀត ។ អាស៊ីម៉ង់ ស្រែកឡូឡាថា ប៉ូឡូញមើលងាយខ្លួន បារាំង និងអង់គ្លេសប្រកាសថាលែងស្ងៀមដូច ការអីត្រូវសេបអូទ្រីស ឬលែងញឹមថយ ក្រោយបែបកាលនៅកុំមុយនីស្តទៀតហើយ ។ ខាងនេះក៏មិនថយ ខាងនោះ ក៏មិនថយទាល់តែផ្ទុះឆេះសន្ទោរសន្ទោរឡើង ។

ទីបារាច្ឆ ចំលែកក្នុងចិត្តខ្លាំងពេកក៏កើតនឿយណាយ លែងរាប់រកទេសភាពភូមិកំណើត ថ្វីបើនៅពេលធម្មតាខ្លួនតែងតែច្រកប្រតិព័ទ្ធលើសលប់ ។ មានថ្ងៃមួយនៅចុងខែ សីហា អ្នកកំលោះបានសុំឪពុកម្តាយមកស្នាក់នៅផ្ទះពួក ម៉ាកតាំងនៅត្រើយខាងកើតនៃស្ទឹងសង្កែ ។ គេហដ្ឋាននោះឯងមានគ្រឿងវិទ្យុមួយប្រដាប់ដោយខ្សែអាកាសចងយ៉ាងខ្ពស់ ភ្ជាប់ទៅថ្នាលឬស្សីដែលដោតនៅលើដំបូល ។ ល្ងាចៗឡើង អ្នកជិតខាងមកជួបជុំខ្មៅមី ស្តាប់ដំណឹងពី ព្រៃនគរ ឬបាងកក ត្បិតពេលនោះភ្នំពេញយើងពុំទាន់មានគ្រឿងផ្សាយសម្លេងទំនើបបែបនេះនៅឡើយទេ ។ អ្នកណាដែលចេះភាសាបរទេស ។ មាននាទី បកប្រែដំណឹងប្រាប់គ្នា ។ យប់ៗឡើងជនបួន-ប្រាំនាក់ ដែលឃ្លានដំណឹងជាងគេទៀត តែងដេករៀងទៅយាមជុំវិញតុវ៉ាឱយោប្រុងនឹងក្រោកស្តាប់តៗគ្នានូវ សម្លេងផ្សាយចេញពីប្រទេស រុស្ស៊ី ស៊ុយអ៊ែត អាស៊ីម៉ង់ បារាំង អ៊ីតាលី អង់ គ្លេស ទួតី សហរដ្ឋអាមេរិក អូស្ត្រាលី ។ កាលណាបានដំណឹងអ្វីប្លែក ក៏បន្តប្រាប់អ្នកជិតខាងភ្លាម ។

ទីបារាច្ឆ ដើមដំបូងហាក់ដូចជារឿវវាយមិនសូវស្រីបចងដឹងព្រឹត្តិការណ៍ទាំងនេះប៉ុន្មានទេ ព្រោះដួងចិត្តដោតត្រង់ទៅរកតែទិសមួយ ។ ប៉ុន្តែយូរៗទៅដោយអ្នកជិតខាងគេពីង ព្រោះឃើញថាចេះភាសាបារាំង និងភាសា អង់គ្លេសក៏ព្រមស្តាប់ ហើយបកប្រែទាល់តែយូរៗទៅកើតជក់ចិត្តនឹងល្បែងបែបថ្មីនេះដែរ ។

នៅពេលម៉ោងពីរយប់ នៅពេលនាទីរុស្ស៊ីកំពុងផ្សាយដោយសំដីទន់ ផ្ដែមជាភាសាបារាំង អ្នកម្ចាស់ផ្ទះតែងលើកបបរសាប និងត្រីងៀតយកមកលេៀង ។ **ទីបារាច្ឆ** ស្តាប់បណ្តើរបកប្រែសង្ខេបៗ បណ្តើរ ប្រាប់អ្នកផងដែល ពុំចេះភាសាបារាំង ។ លុះចប់ការផ្សាយកាលណា ទើបនិយាយពិស្តារទាំងស្រុងតែម្តង ។ បន្ទាប់មកទើបនាំគ្នាធ្វើអត្ថាធិប្បាយប្តូរយោបល់ទាល់តែស្ងៀមកម្លាំងក៏លក់នៅ កៀនវ៉ាឱយោនោះទៅ ។ លុះព្រឹកឡើងក៏នាំគ្នា ក្រោកស្តាប់ ទាំងសើងមើលទាំងអុលនូវពត៌មានពីព្រៃនគរទៀត ។ ថ្វីបើដំណឹងទាំងនោះច្រើនតែស្រង់ហើយមិនប្លែកពីគ្នាប៉ុន្មាន អ្នកស្តាប់ពុំមានជិនឆ្គន់សោះឡើយ ព្រោះយល់ឃើញថា ជោគជតាសកលលោកព្យួរជាប់ទៅលើសង្គ្រាមដែលកំពុង កំពើញបិដូចពពកខ្មៅ រសាត់មកហាំងមេឃា ។

នៅវិទ្យុបាងកក មានអ្នកនិយាយស្រីម្នាក់មានសម្លេង ហើយសម្រួល សម្តីស្រដៀងគ្នានឹង **បន្ទូលឆ័យ** ។ វាហាក់ដូចជា តែងនាំអ្នកកម្លោះឱ្យរំជួល ក្នុងចិត្តពន់ប្រមាណ ។

ដាច់ខែសីហាប្រប កងទ័ពអាឡឺម៉ង់ក៏ជោរជន់លិចប្រទេសប៉ូឡូញភ្លាម ។ នៅថ្ងៃទី ២ កញ្ញា អង់គ្លេស និងបារាំងប្រកាសសង្គ្រាមតទល់នឹងអាឡឺម៉ង់ ។ ប្រវត្តិនៃសង្គ្រាមលោកលើកទីពីរ ក៏ចាប់ផ្តើមនៅពេលនោះ ដែលត្រូវលេប ថេរវេលាជិត ៦ ឆ្នាំទើបឯវី ។

ថ្ងៃទី ១០ កញ្ញាបានឃើញ **ទីបាតុប្បន័យ** ឡើងរថភ្លើងទៅភ្នំពេញដែលមានស្ថានភាពប្លែកឆ្ងាយពីសព្វដង ។ ពេលថ្ងៃទាហានដើរទៅមកតាមវិធីកាន់ តែមានកើនចំនួនឡើងជាលំដាប់ បារាំងស៊ុយអែតដែល **ទីបាតុប្បន័យ** ធ្លាប់ស្គាល់រៀងមក ឥឡូវជាប់កំណែណ្ហពាក់ឯកសណ្ឋានកាតី មានស័ក្តិមានយសលាន់ ។ យប់ៗឡើងវិធានការ "ងងឹតខាងក្រៅ" ពន្លត់ភ្លើងតាមផ្ទះទុកត្រង់នេះមួយ ត្រង់នោះមួយ ដោយមានក្បាំងបំបែរពន្លឺឱ្យសំយុងធ្លាក់ជាកញ្ចក់ត្រង់មកក្រោម ។ ឯអ្នកផ្ទះសោតក៏ទទួលបង្គាប់ឱ្យបិទបាំងសន្លឹកទ្វារបង្អួច កុំឱ្យមានរស្មីផ្ទាំងចេញក្រៅបានដែរ ។ ម៉្លោះហើយក្នុងពេលព្រឹកផែនខ្មៅមកគ្របដណ្តប់រាជធានី នាំឱ្យកើតអផ្សុកជាអនេក ។

ដោយឮដំណឹងថា នឹងមិនមានបើកថ្នាក់ទស្សនវិទ្យាទៀតទេ ព្រោះខ្វះសាស្ត្រាចារ្យ **ទីបាតុប្បន័យ** ក៏ចូលទៅសួរដល់ការិយាល័យនៃលីសេ ហើយបានទទួលសេចក្តីបញ្ជាក់ថា រឿងនេះមិនទាន់មានអ្វីប្រាកដនៅឡើយទេ ប្រហែលជាបើកដែរតែនៅពេលក្រោយថ្នាក់ឯទៀតបន្តិច ។ នៅចុងខែកញ្ញាថ្នាក់ទស្សនវិទ្យាក៏បើកបង្រៀនមែន ។ **ទីបាតុប្បន័យ** ដោយរូបរូមជាមួយមិត្តភក្តិខ្មែរ ៧នាក់ ហើយ បារាំង ២នាក់ ក៏តាំងចាប់រៀនត្រដាបត្រដួស ព្រោះត្រូវរំលងហាត់ហ្វឹកហ្វឺន ខាងក្បួនទាហានមិនសូវមានពេលមកពន្យល់បង្រៀនទេ ។ ម៉្លោះហើយសិស្ស ទាំងនោះ បើមិននាំគ្នាអានកាសែតទេក៏តាំងប្រលែងគ្នាក្នុងក្តាំងក្តងថ្នាក់រៀន ។

ចាប់តាំងពីការតស៊ូនៃប្រទេសប៉ូឡូញរលាយសូន្យទៅ "សង្គ្រាម លេងៗ " ក៏តាំងងើបឡើងនៅព្រំដែនបារាំង អាឡឺម៉ង់ ។ ក្នុងពេលតែមួយ ជប៉ុនរំលងជាប់ដៃជាមួយប្រទេសចិនយូរឆ្នាំមកហើយ តាំងកំរើកដើរនយោបាយប្រទូសរវាយនឹងពួកស្បែកសកាន់តែខ្លាំងឡើងៗ ។ ប្រទេសថៃដែលស្រង់ក្លិនដឹងថា ខ្យល់នឹងបក់ពីទិសទីណាខ្លាំងជាងគេ ក៏ឈានជើងដើរតាមក្រោយបងជប៉ុនដរាប ។ ចំណែករាជការបារាំងនៅឥណ្ឌូចិន គេយល់ថាស្ថានការណ៍ " ធំ " ក្លិនមិនសូវស្រួលសោះក៏ប្រែប្រួលតំឡើងកិត្យានុភាពតាមការអាចបាន ។ ហេតុនេះហើយ បានជាសាស្ត្រាចារ្យជាតិបារាំងទាំងឡាយត្រូវស្លៀកពាក់ខោ អាវទាហានទាំងអស់ ។

ក្រោយបានដើរតាក់តតុបបានជាពីរខែមក ថ្នាក់ទស្សនវិទ្យានៅវិទ្យាល័យស៊ីសុវត្ថិ ដោយមានចំនួនសិស្សស្លូតស្តើងពេក ក៏ត្រូវបិទទ្វារជាស្ថាពរដើម្បី សំចៃបុគ្គលិកដែលត្រូវការខាងសឹកសង្គ្រាមជាង ។ សិស្សខ្មែរទាំងឡាយត្រូវ គេបញ្ជូនឱ្យទៅរៀននៅវិទ្យាល័យប៉េទ្រុសធីនាក្រុងព្រែនគរ ។ ប៉ុន្តែដោយពេលនេះ សិស្សដេកក្នុងរបស់គេពេញចំណុះអស់ទៅហើយ រាជការលីសេនេះ បង្គាប់យុវជនយើងឱ្យដើររកជួលផ្ទះសំណាក់នៅក្រៅខ្លួនឯង ។ លុះជួលផ្ទះបានហើយ រៀបទីអាស្រ័យបានស្រួលបួលរួចកាលណាសិស្សកំសត់ យើងក៏នាំគ្នាទៅជួយចាងហ្វានវិទ្យាល័យដែលជាជាតិបារាំងមួយធាត់ក្រអាញ ពោះកំបាំងប៉ុនពាងទឹក ហើយមានភ្នែកសល្អក់ដូចគ្រាប់ស្វាត ។ បារាំងនេះក៏សំដែងកំហឹង យ៉ាងសាហាវក្នុងពេលនោះ ព្រោះរាជការខាងស្រុកខ្មែរជជឹកសុំឱ្យសិស្សរបស់ខ្លួនអាស្រ័យនៅក្នុងសាលា ។ គេស្រែកសន្ធានាឱ្យឡាដាក់យុវជនដែលឥតមានទោសព័រអីសោះ ថែមទាំងពោលពាក្យចាក់ដោតមកលើយ៉ាងធ្ងន់ៗទៀតផង ។ ទប់នឹងអំពើអយុត្តិធម៌ទាំងនេះពុំបាន **ទីបាតុប្បន័យ** ក៏តបឆ្លើយពីរបីមាត់ ហើយដើរចេញមកឡើងឡានឈ្នួលជាមួយ **ថេគី** ត្រឡប់មកភ្នំពេញវិញ

ក្នុងពេលនោះទឹកចិត្ត **ទីបាតុប្បន័យ** បរិបូណ៌ដោយសេចក្តីអស់សង្ឃឹម ព្រោះមិនដឹងពេលណាបានជួបនារីត្រួយជីវិតឡើយ ហើយព្រោះយល់ថា លែងបានឱកាសទៅរៀនប្រទេសបារាំង តាមបំណងជាយូរណាស់មកហើយដែរ ។ សង្គ្រាមក្នុងសមុទ្របណ្តាលឱ្យគមនាគមន៍រវាងឥណ្ឌូចិន និងទ្វីបអឺរ៉ុបធ្វើបានដោយលំបាក ។ ឯ **បាណាដូឡូប៊ីត្ត** ក៏ព្រាត់ប្រាស់ទៅឆ្ងាយ មិនដឹងជាបានជួបគ្នាទៀត

ឬដូចម្តេចទេ ។ ទាំងអាឡេះអាស័យ អ្នកកម្លោះក៏បង្ខំចិត្តលាចាកកិច្ចសិក្សាដែលព្យុះអភ័ព្វមកបំបាក់ផ្តាច់យ៉ាងនេះ ។ ដោយខំទប់នឹង ភាពខ្សឹបខ្សួលនេះ **ទីបារុន** ក៏ឡើងពាក្យសុំធ្វើការខាងមន្ត្រីរដ្ឋបាល ។

ទុក្ខច្រន់មួយចំណែកទៀត ព្រោះសំបុត្រនាង **ចន្ទបណ៌** កាន់តែខ្លីៗ ហើយរយាលៗពេលទៅផង ។ កាលដើមអក្ខរានាងតែង មានសេចក្តីឡើងខ្សោយ ពិរោះដ៏ជាឱសថទិព្វចំពោះសេចក្តីស្នេហាដែលគាំគ្រា ។ តែឥឡូវម្តេចក៏យ៉ាងដូច្នេះ ? ចុកតួលអូលផ្សា អ្នកកំណោះ គិតយល់ដោយសមហេតុសមផលថា នយោបាយថៃ-ឥណ្ឌូចិនក្នុងគ្រានេះ បានត្រេចទៅរកផ្លូវប្រទូស្តគ្នា ដែលជាហេតុនាំឱ្យ មានការត្រួតពិនិត្យសំបុត្រស្នាមទាំងឡាយយ៉ាងតឹងរ៉ឹងនៅប្រៃសនីយ៍ ។ ចំណែកឯអ្នកសរសេរវិញ ហ៊ានប្រគល់ទៅក្រដាសតែដំណឹងខ្លីៗ ដែល មិនមែនជាការសំងាត់ឬដែលមិនមែនជាការផ្តល់ខ្លួនជ្រៅៗពេក ព្រោះអៀនផង មានការបារម្ភផង ចំពោះភ្នែកជនដទៃ ដែលចាំ រែកសំបុត្រទាំងនេះ ។

នៅដើមខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ១៩៤០ ក្រសួងមហាផ្ទៃបានហៅ **ទីបារុន** ឱ្យចូលធ្វើការហើយចាត់ឱ្យទៅធ្វើជាបាលីដ្ឋខេត្តនៅ ពោធិ៍សាត់ ។

៦

សេចក្តីលំបាកនៃអ្នករាជការតូច

មានអ្នកនិពន្ធម្នាក់នឹកឆ្ងល់ ហើយដណ្តឹងសួរខ្លួនឯងថា ហេតុដូចម្តេចហ្ន៎ បានជាទីក្រុងភាគច្រើនក្នុងពិភពលោក ដែលតាំងនៅលើ មាត់ស្ទឹង ឬទន្លេ តែងរីកចំរើននៅត្រើយខាងលិចជាងខាងកើត ការណ៍នេះគួរឆ្ងល់ពិត ! មិនបាច់ទៅរកឧទាហរណ៍ឯណាវែងឆ្ងាយទេ ។ មើលចុះភ្នំពេញ កំពង់ចាម បាត់ដំបង សៀមរាប ។ ល។ ទីក្រុងទាំងនេះសុទ្ធតែមានសង្កាត់ធំៗ តាំងនៅលើត្រើយ ខាងលិចទីដែលហូរ កាត់ ។ ម្តេចហ្ន៎បានជាគេចូលចិត្តផ្គុំគ្នា នៅត្រោយខាងលិច ជាងខាងកើត ?

ឯក្រុងពោធិ៍សាត់ ក៏គេចមិនផុតពីក្បួនខ្នាតអាទិកំហែងនេះដែរ ។ ផ្សារក្តី ផ្ទះរាជការក្តី សុទ្ធតែប្រជ្រៀតគ្នានៅខាងលិច ដងស្ទឹង មួយដែលមានពោះធំ ទូលាយដូចទន្លេ តែមានទឹកហូរហែរមិនឈប់ឈរតាមចន្លោះកូនកោះខ្សាច់ ដែលដុះលាតត្រដាងចាំស្ទះមុខសរសៃ គ្នា ។

បើអ្នកអញ្ជើញទៅពីភ្នំពេញ ហើយលុះយានអ្នកបានឆ្លងស្ពានបេតុង របស់ទីក្រុងផុតកាលណា អ្នកនឹងពិបាកបំបែកជាបី នៅចុង ស្ពាននោះ ។ បើអ្នកហួសទៅត្រង់តែម្តងនោះ បង្ហាញឱ្យឃើញថា អ្នកប្រញាប់ទៅបាត់ដំបងឱ្យបានឆាប់រហ័ស ។ ប៉ុន្តែបើអ្នកបត់ទៅខាង ស្តាំ នេះបកស្រាយឱ្យឃើញថា អ្នកចង់ចូលសំរាកនៅផ្សារស្រស់ស្រូបគុយទាវ កាហ្វេ ទឹកក្រូចនៅទីផ្សារពោធិ៍សាត់ មួយភ្លែតសិន ព្រោះជាទីដំណាក់របស់អ្នកដំណើរតាមឡានឈ្នួល ។

មានជួនកាលសេចក្តីចង់ដឹង ចង់ស្គាល់ អាចច្រានដៃអ្នកកាច់ចង្កូតយន្ត ឱ្យកាច់ទៅខាងឆ្វេងវិញ ។ បើអ្នកធ្វើយ៉ាងនេះអ្នកនឹងចូល តាមផ្ទះមួយដែល គ្រាន់តែក្រាលថ្មភក់ជ័រទេ ។

ទៅឆ្ងាយប្រហែលប្រាំមួយម៉ែត្រ បងកាឡូ ដែលជាអគារថ្មីទាប ក្របុកៗរាងដូចគ្នាក្រាបលបថាប់ព្រាបអ្នកនឹងបានដល់ផ្ទះ ចាស់មួយ ជញ្ជាំងក្តារ ប្រក់ក្បឿងដែលជរាភាព នាំឱ្យជនជាម្ចាស់ខំគាំទ្រប៉ះប៉ននាយអាយ ដើម្បីជាទីជម្រករៀងរហូតមក ។ ជ្រក កណ្តាលគុម្ពចេក និងស្នា ផ្ទះកន្ត្រកនេះបើកទ្វារ ចំហរមកលើកូនភ្លឺមួយ ដែលជាតមនាគមន៍ភ្ជាប់មកផ្តល់រាជការ ហើយមាន ទម្រង់ដូចជា អណ្តាតយ៉ាងវែង ដែលល្បឿនធ្វើនមករកអ្នកដើរនៅទីធ្លា ។

ពូ ហ៊ីង និងមីង ក្តាត់ ជាម្ចាស់នៃសំបុកចំឡែកនេះ ។ ប្រហែល ជាឃើញឈ្មោះអ្នកទាំងពីររួមនៅ ក្នុងវង្សសត្វស្រដៀង គ្នាយ៉ាងនេះហើយ ទើបចាស់ទុំឪពុកម្តាយទាំងសងខាងបានផ្សំផ្គុំឱ្យគាត់ ដោយកំប្លែងឱ្យគាត់បានជាប្តីប្រពន្ធ ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ ដោយយើងគង់សង្កេតបានថា ការរួមវាសនានៃជនទាំងពីរបានប្រកបដោយសុខសម្រាន្តរហូតនាំឱ្យគូស្រកររងទៀត អៀនខ្មាស យ៉ាងច្រើន នាក់ ។ គិតមើលចុះរៀបការសាមសិបប្រាំមកហើយ តែពុំដែលមានផលរមាស់រង្ស៊ីសចិត្តធំដុំទេ ។ គាត់មានកូនស្រីបីនាក់ តែឥឡូវ បែកសំបុក បែកទ្រន់អស់ហើយ ។ នាងមួយបានទៅ " ម៉ៅ សៀវ " គ្រូបង្រៀន នាងមួយទៀត បានទៅទី ពេទ្យសត្វ ហើយនាងពៅ បង្អស់ ទៅទីនិម្មាក់នៅក្រុមសុរិយោដី ក្នុងនាមដែលពាក្យបារាំងហៅថា " អារបង់ទែរ " ហើយដែល មានអ្នកខ្លះ ហៅដោយក្រមាច់ មិន គប្បីថា " អាពងទា " ទៅវិញ ។

កូនមានប្តីស៊ីបែកផ្ទះសម្បែងអស់ហើយ ពូ ហ៊ីង និងមីង ក្តាត់ ស្គាល់តែបរមសុខ ។ ថ្ងៃឡើងពូហ៊ីង ដែលមានមាឌកន្ត្រក ក្រអាញ ហើយសម្បុរខ្មៅដូចស្បែកសត្វដែលគាត់ខ្លីឈ្មោះអីចឹង តែងថែស្លូនដំណាំដាំដុះមិន ឈប់ដៃទេ ។ ព្រឹកៗឡើងមីងក្តាត់រាងសង្វិត កន្ត្រកអាវេរ សមដូចសត្វយកឈ្មោះគាត់ទៀត ហើយគាត់តែងទូលចេក ល្មុត ដំឡូង ស្លា តាមរដូវយកទៅ លក់ដង្កូវ ។ លុះត្រឡប់មកវិញផ្សារផលទាំងនោះក៏ក្លាយជាអង្គរត្រី សាច់ ព្រមទាំង ....ព្រមទាំងសេចក្តីសង្ឃឹមថា នឹងមានភ្លៀងនៅថ្ងៃរសៀល ឬពេល យប់ ឬ ពេលព្រឹកស្អែកទៀតផង ។

ដូចជាហ្វូងកណ្តុបដែលតែងតែរាតត្បាតស្រែចំការច្បារដំណាំនៅភូមិភាគខ្លះ នៅទីបំបៅព្រិច អីរ៉ូប ជីដីល្បែងលក់ទេវតាបាន ព្រួសពិសវលាយប្រាក់សន្សំរបស់ខ្មែរមិនថា អ្នកក្រុង ឬអ្នកស្រែទេ ។ ចំណែកឯចិនជាអ្នកផ្តើមគំនិត ហើយជាអ្នកមេលក់គ្នាល់នោះ ចេះតែបានចំណេញបានកាក់កបជានិច្ច ។

នៅរដូវរស្សា ស្វាមីទាំងពីរ នាំគ្នាទិញភ្លៀងញ័រកក្អិច ។ មីង ក្តាត់ ទៅលក់ អីរ៉ាន់ ឯផ្សារតែឆ្លៀតឱកាសទៅរក អាស៊ុក មិនដែលខានទេ ។ គាត់ព្យៀនខ្លាំងណាស់ ដល់ជានៅថ្ងៃឧបោសថកំពុងស្លាប់ធម្មកចិត្តសង់ដងទេស នា ឱ្យតែពួកគុលចុះ ភ្នែកគាត់វិលវិល ពេ សម្លឹងមើលមេឃភ្លេចសម្លឹងរកនិព្វាន អស់ ។

ចំណែកពូ ហ៊ីង វិញក៏មិនឈរដៃ ឱ្យតែមានពេលទំនេរបន្តិចចុះ គាត់ទាញកង់កញ្ចាស់ជិះរោញទៅផ្សារ ។ លុះត្រឡប់មកវិញ គាត់ឆ្ការដៃ ឆ្ការ ជើង ប្រកាសដំណឹងល្អប្រាប់អ្នកជិតខាង និយាយភាសាមួយចំលែកលាយចិន លាយខ្មែរប្រឡូកប្រឡូកប្រាប់មាត់ដង្ហាញ " ឡូកដឺឡូក ..... តាយឡូស៊ី ... ឡាត់.....តូយាង " ។

ម្លោះហើយ ផលនៃត្បិតត្បៀត សន្សំយ៉ាងណាក៏ដោយមិនព្រមនៅ បំប៉ងថង់ពូ ហ៊ីង មីង ក្តាត់ ទេ ចេះតែរសាត់បំប្រុយទៅ ធ្វើជាពូកម៉ាកនឹង ចិនទេវតាមេឃភ្លៀងទៅវិញ ។ ដោយអាស្រ័យហេតុនេះហើយ ទើបពូហ៊ីង បានទទួលការអនុម័តយល់ព្រមពីមីង ក្តាត់ ឱ្យរៀបបំបែកល្វែងផ្ទះកន្ត្រក គាត់ឱ្យបានជាបន្ទប់មួយថ្មី ដោយយកខ្នងទូកញ្ចាស់ខ្លះ កន្ទេលក្រចូតពួកខ្លះ មកបិទបាំងជាជញ្ជាំងទ្រូង ។ កាលណាចាត់ការនេះរួចហើយគាត់ទៅផ្តាំធ្វើនឹង " ម៉ៅសៀវ " ហើយនិង " ទី " កូនប្រសារគាត់ឱ្យជួយយោសនាប្រាប់អ្នករាជ ការទាំងឡាយថា គាត់មានបន្ទប់មួយទុកជូល ។

ថ្ងៃមួយ **និយាតុប** ដែលទើបមកដល់ពោធិ៍សាត់ថ្មីថ្មោង កំពុងដើររកជួលផ្ទះក៏ឮដំណឹងនេះ ហើយក៏ចូលមកមើលទឹកស្អែក ។
ឃើញស្រេចថា សម នឹងចិត្តភ្លាម ។ សមនឹងចិត្តយ៉ាងនេះ មិនមែនដោយឃើញថាមានផាសុខភាព ឬប្រណីតភាពអ្វីទេ គឺព្រោះយល់ថា
ជាកន្លែងស្ងាត់មិនសូវអ្វីអរសមរម្យ នឹងទឹកចិត្តខ្លួនខ្លោចផ្សា ហើយដោយឃើញថាថ្លៃឈ្នួលដែលគេទារនោះក៏ថោក សមគួរល្មមនឹង
ប្រាក់ខែដែរ ។ ប្រាំបីរៀលដែលមន្ត្រីកំលោះយើងសង្ឃឹមបើកបាននៅរាល់ចុងខែ ។

មុនពេលនឹងឡើងឡានឈ្នួលមកកាន់ទីតាំងដំបូងនេះ ឪពុកម្តាយ បានបង្ហាត់បង្រៀនប្រាក់១៥០រៀលមកឱ្យកូន ។
មូលធននេះបានបើក អំណោយឱ្យ**និយាតុប** ទិញបានប៊ីស៊ីក្លេតមួយ ត្រៃឈើទាល់មួយ តុវែងមួយ ហើយកៅអីផ្តៅបី ។ ប្រដាប់ប្រដារ
ទាំងនេះបានមករួមគ្នានឹងហិបឈើមួយ លាបពណ៌ជំពូ ពូករនាបមួយ ហើយនិងវាំងននក្រហមមួយមានភ្លឺជាក់នូវសត្វ សេក ឬសារិកា
ពាំផ្កាហើរជិតវិមានស្រុកក្លឹង ។ តែប៉ុណ្ណោះអស់ហើយ ! ឪ សូមទោស នៅភ្លេចកូនមុនមួយទៀត ដែលគ្រប់គ្រែពុំបានពេញផង ។

និយាតុប ពុំមានឈ្នួលបំរើទេ ។ ការបោសច្រាសមីង **ក្តាត់** ដែលជាអ្នកចិត្តល្អគ្រាន់បើទិញត្បិតព្យួនល្បែងភ្លៀង តែងមកធ្វើ
ឱ្យក្នុងពេលដែល លោកបាលីដូចទៅសាលា ។ ការបោកអ៊ុតខោអាវត្រូវជួលយួន ដែលមួយអាទិត្យ ម្តង មកទទួលយករបស់ប្រឡាក់ដល់ផ្ទះ
ក្នុងពេលដែលនាំសម្លៀកបំពាក់ស្អាត ដែលបានបោកអ៊ុតរួចនោះមកប្រគល់ឱ្យវិញ ។ ដោយខ្លួនជាអ្នកថ្នាក់ផ្ទុកប្រើប្រាស់ **និយាតុប**
តែងជូតខាត់ទោចក្រយានថ្មីរាល់ថ្ងៃរាល់ល្ងាចក្នុងពេលដែលត្រឡប់មកពីធ្វើការ ឬ ជិះយកលំហែវិញ ។

លំបាកធំជាងគេដែល **និយាតុប** ចំពប់ទៅលើ គឺការរិះរកប្រដាប់ប្រដារស្លៀកពាក់ ឱ្យបានគ្រប់សព្វតាមឋានៈ ជាមន្ត្រីក្រុម
រដ្ឋបាលខ្មែរ ។ ក្រោយកន្លងពេលយូរមក នាម៉ឺនកម្លោះយើងតែងនឹកឃើញដោយអៀនរឹងខ្លួនក្រែលែង អំពីថ្ងៃដែលខ្លួនចូលទៅកាន់បរេស៊ី
ដង្គប្រមុខខេត្ត ។ នៅថ្ងៃនោះលោក បាលីដូច បានអង្វរលោកចៅហ្វាយខេត្ត ដែលជាអ្នកត្រូវនាំចូលទៅជួបលោក ធំបារាំងថាសុំស្លៀក
ពាក់តាមរបៀបអឺរ៉ុបបានហើយ ។ តែមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់នេះជាអ្នកខ្លាចបារាំងផុតលេខ គាត់បង្ខំឱ្យអ្នកកម្លោះស្លៀកពាក់ស្រោមជើងខ្មៅ ស្បែក
ជើងខ្មៅទាល់តែបាន ។ ប៉ុន្តែពេលរកកាត់អាវកុតត្រង់មិនទាន់ ហើយដោយឡែកជ្រលក់ទឹកប្រាក់ត្រាមុដ ដែលខ្លួនបានដោយ គ្មានគ្នាញ់
នូវអាវបើកក ដែលនៅថ្មីជាងគេ មកពាក់រំលេចដោយក្រវាត់អន្ទូញបញ្ជិតៗ ពណ៌ខៀវ ក្រហម ។ សម្លៀកបំពាក់ប្រឡាយកាត់យ៉ាងនេះ
បើតាមប្រពៃណីខ្មែរ ក៏មិនត្រូវតាមអឺរ៉ុបក៏មិនប្រាកដ មីង **ក្តាត់** ដែលបានជួយចងក្បិនផាមូងឱ្យលាន់ មាត់ថា សមណាស់ៗនឹងរូបរាង
លោកបាលីដូចយើង ។ សមក៏ដោយមិនសមក៏ដោយ តែ **និយាតុប** នឹកខ្មាសគេរឹងខ្លួនស្តុកមុខឡើងក្រហម ស្ទើរប្រហែលពណ៌សំពត់
ដែលខ្លួនស្លៀក ។ កម្មក្រាស់ពេកកូរ ព្រោះត្រូវជិះរ៉ឺម៉កកាត់មុខផ្សារ ឆ្ពោះទៅសាលាខេត្ត ដែលជាហេតុនាំឱ្យជនជាច្រើនឃើញបាលីដូច
យើងក្នុងសម្លៀកបំពាក់ចម្លែកនេះ ។

ជាម្តងនេះ ម្តាយបានអោយតែពីរ ពោលគឺមិនគ្រប់ពណ៌ទេ ត្រូវសន្សំ ប្រាក់មួយខែបន្តិច ដើម្បីទុកទិញថែម ។ មួយទៀតត្រូវ
ទិញស័ក្តិដាបធ្វើនៅសាលារចនាក្រុងភ្នំពេញសម្រាប់មកលំអស្នា និងកង់ដៃអាវកុតស ។

ក្រណាស់មិនអាចឈោងយកឱន ឬសែសយអ្វីបានទេ ! អាវកុតត្រង់នេះ ត្រូវមានពីរបន្ទាស់ ឯឡើងត្រាមុដទៀត ក៏ត្រូវរកទិញឱ្យ
បានរូសរាន់ដែរ ព្រោះឧទ្យារិកភាព និងបុណ្យង៉ាន ដែលត្រូវប្រើប្រាស់មិនសូវដាច់ពេកទេ ។

ចំណាយទាំងនេះ ដែលលេបគ្មានសល់នូវប្រាក់ខែ ហើយនឹងជីវភាពថ្មី បរិបូណ៌ដោយការណ៍ចំឡែកមិនដែលស្គាល់ នោះបាន
បណ្តាលឱ្យនាម៉ឺនតូចតាច ភ័ន្តរាំងស្ទាត់ ។ កាលនៅក្នុងសាលានៅឡើយ តែងយល់ថាធ្វើការរាជការ គង់មានបៀវត្សល្មមចិញ្ចឹមជីវិត
ហើយគង់មានឱកាសដើរឯក្លឹកស្រ្តីស្រែចំការឱ្យចេះរករបរឱ្យបានទាន់សម័យ ។ ឥឡូវខុសអស់រវល់តែខ្លួននឹងផ្នែកសំភារៈ ដោះស្រាយ
បញ្ហាផ្ទាល់ខ្លួន ។ មួយទៀតនាយចៅហ្វាយខ្លួនតែងកាន់កិរិយា ឬ ជាប់ទម្លាប់ពុំកប្បីផង នាំឱ្យអ្នកមានឆន្ទៈល្អវង្វេងវង្វាន់ មិនដឹងចាប់ផ្តើម
ត្រង់ណាមុនទេ ដើម្បីឱ្យបានជាប្រយោជន៍ពិតៗដល់ជាតិដល់ប្រទេស ។

វិចារុប្ប ទាស់ចិត្តក្នុងជាន់គេ នឹងចៅហ្វាយខេត្ត ។ មន្ត្រីជាន់ ខ្ពស់នេះ ជាមនុស្សអាយុសែសិបបួនហើយសក់កាត់ខ្លីពណ៌ របាយអាចម៍ខ្លា ។ សំនួនសេចក្តីនេះ ពួកបារាំងដែលខ្ពើមមិនចង់ចេញឈ្មោះលាមកក៏ប្រែថាជា " អំបិលលាយម្រេច " ទៅវិញ ។ មាឌ គាត់កន្ទុលហើយមាំ ។ កាលដែលគាត់នាំ **វិចារុប្ប** ទៅជួប "លោកធំ " បារាំងជាដំបូង ជាបង្អស់បានចេញមកប្រាប់ ថាឱ្យលោក ចៅហ្វាយខេត្តអង្គុយចាំបន្តិចសិន ព្រោះលោកធំកំពុងជាប់ដៃសរសេរកំណត់ ។ ប្រមុខខ្មែរក្នុងខេត្តពោធិ៍សាត់ ក៏បង្គាប់ឱ្យសហការី អង្គុយលើ កៅអីមួយ ឯខ្លួនមានមុខស្នាំងធ្វើមាត់ជីបអូចៗ ហាក់ដូចជាកំពុងរៀបរកពាក្យ បារាំង ទុកបំរុងនឹងនិយាយក៏មិនដឹង ឬមួយ សេកមន្តអាគមឱ្យបារាំងទន់ចិត្ត បែរជាគូចរាប់អានខ្លួនវិញក៏មិនប្រាកដដែរ ។

នាកាលបានអនុញ្ញាតឱ្យចូល " គាល់ " ហើយលោកធំនៅតែធ្វើបូក ឱនសរសេរញាប់ស្តេក ដោយចង់បង្ហាញឱ្យឃើញថា ខ្លួនរំលំ ពេញបន្ទុកពិតមែន ។ ឯចៅហ្វាយខេត្ត ឈរឆ្ងាំងពីមុខតុ ធ្វើភ្នែកក្រឡេកក្រឡាញ់មានទឹកមុខ ដូចជា ឈឺបត់ជើងធំបន្តិច តូចបន្តិច ។ ក្រោយមកមួយស្របក់ធំទើបបារាំង ងើបមុខ ហើយបញ្ចេញកិរិយាដូចជាឆ្ងល់ខ្លាំង ច្រមុះកោងរំពៃជាបុគ្គលសញ្ញា យ៉ាងសុទ្ធសាទ ។ លោកចៅហ្វាយខេត្តស្ទង់ខ្លាំងលើកដៃសំពះ បង្ហាត់ក្បាលចុះ ហើយនិយាយបារាំងបីបីស បីប៊ុក បីប៊ុកស្ទើរស្លាប់មិនបាន ។ លោករសើសង្គម ងក់ក្បាលទទួលដោយមុខមាំ វាយបូកក្រអឺត ហើយហុចដៃទន់ប្រផ្លាញកន្លងតុ មកចាប់ហត្ថមន្ត្រីខ្មែរទាំងពីរនាក់ ទើបចង្អុលកៅអីឱ្យ អង្គុយ ។

ក្នុងពេលនោះ **វិចារុប្ប** នឹកក្នុងចិត្តថា ចៅហ្វាយខ្លួនដែលជាអ្នកខ្លាចបារាំងដល់ម្ល៉េះ សមតែជាមនុស្សស្លូតបូត មានមេត្តា ករណ៍សណ្តោស អ្នកតូចអ្នកទាបមិនខានឡើយ ។ ប៉ុន្មានថ្ងៃក្រោយមកអ្នកកំលោះក៏ស្លាប់ឮនឹង សង្កេតដោយភ្នែកឯងនូវការណ៍ផ្សេងៗ ដែល បដិសេធក្តីស្មានទាំងនេះឱ្យឃើញថាខុសស្រឡះទាំងអស់ ។

លោកចៅហ្វាយខេត្តមិនមែនជាមនុស្សរម្យទេ ហើយឧត្តមគតិជាមេបាសម្រាប់ជនខ្សត់ក្រដែលនៅល្ងង់ ហើយដែលរងាត់តម្អើ ការពារនោះទេ គាត់ជាអ្នកលេងសើចសប្បាយ មិនចេះគិតនឹកនាដល់ប្រយោជន៍ប្រទេសជាតិតែម្តង ។ នៅផ្ទះគាត់មានប្រពន្ធចុងក្មេង បីនាក់ ព្រោះលោកស្រីធំឈ្មោះពុំឈ្មោះក៏ អនុញ្ញាតឱ្យនៅជាមួយគ្រាន់ប្រើប្រាស់ជាអ្នកកំដៅទៅ ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះទេ ក្នុង ផ្ទះខាងក្រោយ ឡាន " ក៏ត្រងងងឹ " ពណ៌ឈាមជ្រូករបស់គាត់ គាត់លាក់ចប កាប់មួយទុកប្រថាប់ការជានិច្ច ។ គាត់បានបង្ហាញប្តីសិសខេត្តជំនិតម្នាក់ឱ្យ ចេះបររថយន្ត ។ ប្តីសិសនេះឯងមាននាទីជាមេធាវីដើរឃ្លាំមើលកូនក្រមុំអ្នកស្រុក ។ លុះខ្សឹបខ្សួលបានការណ៍កាលណាប្តីសិសនោះចូល ទៅប្តឹងលោកចៅហ្វាយខេត្ត ទាំងយប់ នៅចំពោះមុខលោកស្រីថា មានចោរឃ្លាននៅភូមិនេះ ឬភូមិនោះ ។ លោកចៅហ្វាយខេត្តយល់ឈឺច ហើយក៏ប្រកាសថា ខ្លួនត្រូវចេញទៅចាត់ការ ដោយរូសរាន់ឱ្យទាន់ពេល ។ រួចហើយ ក៏នាំគ្នាបរអា " ក៏ត្រងងងឹ " ចេញទៅ ។ ឯចបកាប់ ដែលលាក់ទុកក្នុងផ្ទះខាងក្រោយនោះ មានប្រយោជន៍ទុកកាប់ភ្លឺ ស្រែដែលជំទាស់មិនឱ្យឡានពារបានដោយស្រួល ក្នុងកិច្ចការដែល លោកចៅ ហ្វាយនិងប្តីសិសជាគូកនត្រូវជើងគ្នាថាទៅរក " ក្តាមស្រែ " ពោលគឺនារីនៃនិគមជនបទ ។

កំហូចរបស់គាត់មិនមានព្រំដែនតែត្រឹមហ្នឹងទេ ។ គាត់ចូលចិត្តស៊ីផឹក ខ្លាំងណាស់ ។ ចៅហ្វាយស្រុកណាដែលចង់បានពិន្ទុល្អ ដើម្បីឡើងស័ក្តិរហ័សត្រូវ រៀបជប់លៀងអញ្ជើញគាត់មកសែនជាញឹកញាប់ ។ មិនសូវចេះធ្វើការក៏ហ៊ីចុះ ឱ្យចេះតែផ្តាច់បានហើយ ។

ល្ងាចថ្ងៃសៅរ៍មួយ ចៅហ្វាយស្រុកម្នាក់បានអញ្ជើញទាំងអ្នករាជការ សាលាខេត្ត និងសាលាដំបូងឱ្យទៅលេងសប្បាយនៅកន្លែង ជិតទីប្រជុំស្រុក ដែលនៅចម្ងាយ ១០ គីឡូម៉ែត្រពីពោធិ៍សាត់ ។ លោកចៅហ្វាយស្រុកផ្តាច់បុណ្យ បានកេណ្ឌអ្នកស្រុកឱ្យសង់រោងប្រក់ ស្លឹកពីរខ្នង ចំពីមុខបឹងដែលនៅ កណ្តាលវាលស្រែបន្លែ ដោយភ្លេងភ្លាត់ និងចំរៀងទ្រហឹងអីងកង ។ ស្រាឡូលី តាម៉ារលី និងកូសដរ ដែលបានមកពីបណ្តាតាមផ្ទះមិនហូរគុកគុកចូល ក្នុងកែវទៅលាយនឹងទឹកដូង និងទឹកកក ។ ក្នុងពេលនោះដោយគមនាគមន៍តាម សមុទ្ររវាងឥណ្ឌូចិន និងប្រទេសបារាំងប្រទះសេចក្តីលំបាកដោយកប៉ាល់ មុជទឹក អាជីវិម៉ង់តាមរាតត្បាតពេក បារាំងនៅស្រុកអាយទើប

នាំគ្នាបិតស្រាចុះសញ្ញាថ្មីលក់លាន់ ។ សូម្បីតែទឹកស្អាតក៏មិនសូវសំបូរដែរ គេច្រើនយកទឹកដូង មកប្រើជំនួសវិញ ។ ថ្វីបើសុភាពទាំងនោះ មិនមានគុណភាព និងឱជារស ដូចទឹកស្រវឹងមកពីអីរ៉ុប ក៏គង់ធ្វើឱ្យមន្ត្រីខ្មែរសម័យនោះសប្បាយភ្លេចកង់ទាំងពួងផងដែរ ។ លោកចៅហ្វាយស្រុកឱ្យចាត់យកត្រីរស់ជាត់ៗធំ ដែលទើប ចាប់បានពីចីង ទៅបិតដិតដូងជិតហើយដុតក្លែងស្រាឆ្ងាញ់កប់អាកាស ។

ទីបារាចុះ និងសភាចារបុរសម្នាក់ឈ្មោះ **ប្រមោទ្យ** ដែលជាអ្នកពុំ ចេះស្រា ពុំសប្បាយនឹងស៊ីផឹក ហើយស្អប់ខ្ពើមសម្លី អ្នកប្រមឹក ក៏បបួលគ្នារកិលថយក្រោយបន្តិចម្តងៗ ហើយនាំគ្នាចូលដើរចេញទៅក្រៅ នៅពេលដែលលោក ចៅហ្វាយខេត្ត និងចៅហ្វាយកំពង់បេះត្រឹបពួកបុរសអ្នកស្រាពួកស្រីល្អាន និងអាយុដែលធ្វើបូកមាយាគ្រប់បែប ដើម្បីបង្វិល ខ្វែននៃអ្នកកត្រកត្រអាលនឹងកាមគុណ ។

ចេញផុតពីរោងទទួលភ្ញៀវមកកាលណា វាយោតជាក់បក់ជាជំនោរ មកលើភក្ត្រអ្នកទាំងពីរ ហើយនាំមកនូវក្លិនប្រហើរនៃផ្កាព្រំមេឃពណ៌ ស្វាយរំលេចចំរុះដោយផ្កាយគ្របដណ្តប់តុម្កាតព្រៃ ដែលស្បែកប្រខ្លាជួយប្រៃ រាងជាសត្វឃោរឃៅ មានតែនៅក្នុងរឿងប្រតិស្ន ។

នៅដាច់ៗឆ្ងាយពីគ្នាភ្នំក្តើងបញ្ចេញអណ្តាតក្រហមភ្លឺបន្លែត ផ្តល់កំដៅស្រមោល គោដែលដេករកេតរកូត ហើយកំពុងទំពារ អៀងលំអិតយល់ស្តី ដែលរកទីបញ្ចប់គ្មាន ។ នៅក្រោមរស្មីព្រលនៃរាត្រីខ្ពង់អ្នកចាំលានស្រែ ត្រដាងដំបូលស្បូវសប្បុរស ។

មន្ត្រីកំលោះទាំងពីរបាននាំគ្នាដើរចេញឆ្ងាយ ហើយពោលនឹកស្តាយ ពេលដែលមកខាតបង់ដោយអំពើប៉ៅឡើយ៉ាងនេះ ។

យើងមិនមកតាមគេមិនបានទេ **ប្រមោទ្យ** និយាយ បើពុំនេះទេ គេចាត់យើងថា ជាមនុស្សឆ្លើង ជាមនុស្សចូលផ្ទុះគេពុំចេះ ។ មួយទៀតអាចធ្វើ រាយការណ៍សំងាត់ប្តឹងបង្គោចយើង ហើយដាក់ពិន័យអាក្រក់យើង ។ រាជការខាងក្នុងពុំដឹងអ្វីសោះ ក៏ផ្លាស់យើងទីណាត់ទីនៃង ឬផ្អាកយើងមិនឱ្យឡើងថ្នាក់អស់ពេលយ៉ាងយូរ ។

អីអាក្រក់ដល់ម្លឹងហ្ន៎ ! **ទីបារាចុះ** ភ្លាត់មាត់ហើយនិយាយថែម :

- បានអីចឹងហើយ តើម៉េចក៏ខ្លាចបារាំងម្ល៉េះ ? មើលចុះតាប៉ូខ្ញុំគាត់ សំពះគាត់ហើយពួកច្រមុះកោងស្ទើរតែគ្រប់គ្នា ។

- បើគ្រាន់តែហើយប៉ុណ្ណេះ វាមិនសូវជាប៉ុន្មានទេ **ប្រមោទ្យ** ពេប មាត់ដោយមើលងាយ ។ បួនឯងទើបមកថ្វីណាស់បានជាមិនទាន់ដឹងកិច្ចការ ។ លោកតាខេត្តហើយនឹងលោកតាខ្ញុំត្រូវគ្នាប៉ុន្មានគេជិត ។ គាត់ផ្តាប់ គាត់ក្តេបក្តីបលើកជំនួនជាញឹកញាប់យកចិត្តយកថ្លើមថា " លោកធំ " ។

- អារសាច់ជូនខ្លាទើបនៅស្រុកសុខ ។

- ត្រូវហើយប្អូន ! បួនឯងគិតមើល តាមបញ្ញត្តិរាជការជាន់ខ្ពស់រេស៊ី ដង់ប្រមុខខេត្តជាទីប្រឹក្សា ហើយជាអ្នកជួយមើលការខុសត្រូវក្នុងតុលាការខ្មែរ ។ បងឆ្ងាប់បានឃើញមកហើយដែរថា មានចងហ្វាងខ្លះយកការអ្វីដែលច្រើន ចំរុះពេកទៅស្នើយោបល់លោកធំ ។ នេះជាការធម្មតាទេ គ្មានអ្វីគួរឱ្យបន្ទោសបានទេ ។ តែលោកតាខ្ញុំបែរជាបង្គាប់ឱ្យសុភាចារបុរសថា កាលណាស៊ើបសួរ រឿងនីមួយៗចប់ត្រូវធ្វើរាយការណ៍ជាភាសាបារាំងខ្ពស់ជាប់ពីរលើសំណុំរឿង ។ នៅរសៀលថ្ងៃថ្មី លោកចាងហ្វាងប្រមូលសំណុំរឿងទាំងអស់ទៅស្នើលោកធំ ។ ក្រោយដែលបានសម្លឹងរាយការណ៍សង្ខេបទាំងនោះមួយព្រិចភ្នែករួចហើយ លោកធំក៏ចារដាក់ថា " បីខែមួយឆ្នាំឱ្យរួចខ្លួន " ។ល។ ...លុះមកដល់ ថ្ងៃពុធ ដែលជាថ្ងៃកាត់ក្តី លោកចាងហ្វាងក៏ផ្តើមចែករង្វាន់ឱ្យអ្នកជាប់ចោទ ទាំងឡាយតាមចំណារលោកធំ មិនឱ្យល្បឿនទេ ។ ការចុះចូលឱនលំទោនហើយ គោរពប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ ជូនលទ្ធផលខ្ពស់ភ្នែកបារាំងអោយលែងមើលឃើញអ្វីទាំងអស់ ។ រឿងណាដែលគាត់ត្រូវមានលាភគាត់ធ្វើរាយការណ៍ខ្លួនគាត់បែប សន្តិដ្ឋានលោកធំឱ្យស្របទៅតាមលាភរបស់គាត់ ។ គាត់ត្របាក់គ្រិបគ្រិប ! ឥតព្យញ្ជ័តមាត់ទេ ឥតកោតក្រែងការរិះគន់ពីជនណាទេ ព្រោះអីលោកធំបាន សម្រេចយ៉ាងនេះរួចមកហើយ ! អីដល់ម្លឹងហ្ន៎..." ។

រឿងស្លាប់កំបាំង ដែលមិត្តថ្មីយកមកបង្ហាញឱ្យឃើញនេះនាំឱ្យ **ទីបារម្ភ** ក្រហល់ក្រហាយនៅពុំសុខសោះ ។ កាលពីដើម គិតមកធ្វើការបំរើជាតិនិងជនរួមជាតិ ។ ឥឡូវមានទម្ងន់ធ្ងន់មកសង្កត់ដៃជើងសង្កិនប្រាជ្ញាមិនឱ្យ កម្រើករួចសោះឡើយ ។ ដោយបានខ្លីពិសោធន៍ពីតែក្នុងសៀវភៅមកធ្វើជាគោលជីវិតពិតប្រាកដ ដែលបរិបូណ៌ដោយភាពគ្រោតត្រឹមនោះ មានសល់សែន ស្ទើរតែគ្រប់ជំហាន ។ កំលាំងក្មេងយុវថាមពលដែលនៅតែឯកង មិនងាយនឹងកន្ត្រោងបំរះរួចទេពីសំណាញ់អំពល់ដែលរំស្រោបរូបវិត្តខ្លួនបានពេញទី ។

បណ្តាលព្រឹត្តិការណ៍ទាំងឡាយ ដែលបានធ្លាក់ជាប់ជ្រៅទៅលើផ្ទាំង នៃពេលផ្ដើមបំរើរាជការនេះ **ទីបារម្ភ** បានចាត់តែត្រួតត្រា រឿងមួយជាងគេ ព្រោះជាហេតុនាំឱ្យខ្លួនទាក់ទងក្នុងការស៊ើបអង្កេត ដល់ក្នុងពេលនោះជាដំបៅ មួយរឹកធ្ងន់ឡើង ហើយធ្វើឱ្យប្រយោជន៍ជាតិមានគ្រោះថ្នាក់គួរអោយព្រួយ ។

ធម្មតាអ្នករាជការនៅខេត្តក្រៅតែងស្វែងរកសប្បាយបីហារណាស់ធ្វើឱ្យស្រួលប្រជាគ្នាកោតព្រួយតែដូចខ្លួនទេរុបុត្រទេវតាយ៉ាងនេះដែរ ។ ថ្ងៃក៏ ពុំដូច្នោះព្រោះតែមានអ្នកជប់លៀងនាម៉ឺននាសែន ដើម្បីបំបាត់ បំបិទត្រចៀក ឬខ្ទប់ភ្នែកមិនឱ្យដឹងព្រាស់នូវកិច្ចការអ្វីដែលទាក់ទងនឹងផលប្រយោជន៍ពួក ក្រៅទាំងនោះ ។ ក្នុងពពួកជនបែបនេះ **ទីបារម្ភ** បានសង្កេតឃើញសហ គ្រិនម្នាក់ឈ្មោះ **ហុនឈី** ជាកូនចៅចិនដែលតែងតែឡើងចុះសាលាខេត្ត ហើយដែលបានអញ្ជើញបុគ្គលិកធំតូចនៃក្រុមរាជការទៅជប់លៀង កំសាន្តនៅ ទីនានាយ៉ាងញឹកញយ ។

បាត់ដំបងខេត្តយើងមានមុខតំណែងខាងត្រួតត្រា ហើយកាន់បញ្ជី សំភារៈ ។ រវាងពីរខែមុននេះ ថៅកែ **ហុនឈី** បានចូលដេញថ្លៃដើម្បីរ៉ាប់រង ទទួលដេរឯកសណ្ឋានប៉ូលីស ខេត្តចំនួន ៥០០ សម្រាប់ ។ ក្នុងពេលនោះ **ហុនឈី** ហ៊ានថ្លៃយ៉ាងថោកជាងគេបំផុត ។ អ្នកចូលដេញថ្លៃទៀតពោល ថា យកថ្លៃយ៉ាងនេះមុខជាខាតពុំខាន ប៉ុន្តែហុនឈី គាត់ឆ្លាតណាស់....

ថ្ងៃមួយនៅពេលជិតដល់ម៉ោងចេញពីធ្វើការ គាត់ចូលជួបនឹង **ទីបារម្ភ** ក្នុងបន្ទប់ការិយាល័យ ។ គាត់លុតជង្គង់ហើយលើកដៃសំពះ ប្រណម្យដាក់ខ្លួនយ៉ាងទាប លោកបាត់ដំបងដែលជាអ្នកពុំចូលចិត្តនឹងការលុតក្រាបយ៉ាងនេះក៏ស្ទុះមកទាញដៃថៅកែឱ្យអង្គុយលើកៅអីនៅចំពីមុខតុ ។

ខ្ញុំប្រទានម្ចាស់ **ហុនឈី** (ចាប់និយាយ) អរព្រះតែម្តងដោយបាន ដំណឹងថា ព្រះតេជព្រះគុណម្ចាស់អញ្ជើញមកកាន់តំណែងនេះ ។ ខ្ញុំប្រទានមាន មុខរបរបន្តិចបន្តួច សូមជ្រកម្លប់បារមីព្រះតេជព្រះគុណផង ។

- កុំមានប្រសាសន៍យ៉ាងនេះមិនត្រូវទេ ខ្ញុំជាអ្នករាជការនៅក្មេងថ្នាក់ តូចទាប ហើយទើបមកកាន់ការថ្មីៗ ពុំអាចមានអំណាចអ្វីជួយលោកបានទេ ។

- ប្រាកដជាជួយបាន ព្រះតេជព្រះគុណ ។ ព្រះតេជព្រះគុណគង់ ជ្រាបស្រាប់ហើយថា ខ្ញុំបាទបានដេញថ្លៃ ទទួលដេរខោអាវឱ្យពួកប៉ូលីសខេត្ត ។ ឥឡូវនេះរកសាច់សំពត់អោយបានដូចប៉ាន់រាជការនៅទីនេះពុំបានទេ ។ បើចង់បានត្រូវចុះទៅភ្នំពេញ ។ ហើយសំពត់កំពុងឡើងថ្លៃយ៉ាងនេះ មុខតែជាខាតលិចលង់ស្លាប់ហើយ ។

- បើអញ្ចឹង តើឱ្យខ្ញុំជួយយ៉ាងម្តេចទៅ ?
- ទានប្រោសមានសំពត់មួយជីទៀត ពណ៌ខុសពីប៉ាន់បន្តិច តែសាច់ ស្រដៀងគ្នាដែរ ។ សូមព្រះតេជព្រះគុណពិនិត្យមើលចុះ ។ ថាហើយ **ហុនឈី** ក៏ទាញយកជំនឿវិក្រណាត់សំពត់ពីរបែបមក ដាក់ជិតគ្នាឱ្យលោកបាត់ដំបងមើល ។
- ព្រះតេជព្រះគុណមើលចុះមិនខុសគ្នាទេ ។ ឯសាច់កំណាត់សំពត់ បែបរបស់ខ្ញុំបាទចង់ក្រាស់ផង ជាប់ជាងផង ។

បាត់ដំបងក្មេងស្លាបពិនិត្យសាច់សំពត់ទាំងពីរជី ដោយប្រុងប្រៀប ស្រាប់តែថៅកែបែរសម្លឹងទៅទ្វារបន្ទប់ ឃើញបិទជិតល្អហើយ ទើបទាញ ស្រោមសំបុត្រមួយខ្សាកពីក្នុងហោប៉ៅលើកជូនដោយដៃទាំងពីរទៅមន្ត្រី ហើយនិយាយថា :

- សូមព្រះតេជជួយសង្គ្រោះចុះ ខ្ញុំប្របាទមិនភ្លេចព្រះគុណទេ ។
- **ឱបារាតុប** ដោយមិនដឹងឧបាយកលពួកស្លូកប៉ាន់ ក៏សួរដោយ ស្មោះត្រង់ថា :
- ស្រាមសំបុត្រអីនេះ ?

ហុនឈី ដែលក្រោកឈរបំរុងនឹងចេញទៅហើយនោះ ក៏ឆ្លើយ ដោយអៀនប្រៀនថា ជាសេចក្តីសាស័ព្ទបំភ្លឺស្មានការណ៍ របស់ខ្លួនក្នុងការដេញថ្លៃ ។ អ្នកម៉ៅការបានបន្ថែមថា :

- សូមព្រះតេជព្រះគុណយកសំបុត្រទៅពិចារណា នៅផ្ទះផងចុះ ព្រោះឥឡូវនេះហួសម៉ោងធ្វើការរបស់ព្រះតេជហើយ ។ ខ្ញុំប្របាទសូមប្រតិ ប័តន៍ហើយ ។

ដោយល្ងាចនេះខ្លួនបានជួបណាត់នឹង **ប្រាមោឡ** ថានឹងជិះទោចក្រ យានយកលំហែតាមដងស្ទឹង **ឱបារាតុប** ក៏ប្រមូលស្រាមសំបុត្រនិងប៉ាន់សំពត់ ទាំងពីរបែបដោយបន្តិបន្តាន់ដាក់ក្នុងកាតាបយួរ តែដោយនឹកឆ្ងល់ក្នុងចិត្តថា សេចក្តីអធិប្បាយអីក៏វែងម៉្លេះស្រាមឡើងកំប៉ាំងតែម្តង ។

នាម៉ឺនកំលោះទាំងពីរនាក់ជិះកង់ទន្ទឹមគ្នា ជើងធាក់ឈ្នាន់យ៉ាងបន្តើរ ៗ ភ្នែកគន់មើលទេសភាពតាមមាត់ស្ទឹង ក្នុងពេលដែលព្រះអាទិត្យជិតអស្ចង្កត ។ រាងកាយនារីខ្លះ ដែលកំពុងអង្គុយត្រាំទឹកហូរក្នុងទីនោះ នាំឱ្យ **ឱបារាតុប** រំជួលចិត្តគូរចន្លឹកដល់គូប្រថាំចិត្តដែលឃ្លាតទៅឆ្ងាយ ។

ជួនបានទៅដល់កូនរានទំនេរមួយ ដែលជ្រកក្រោមដើមអំពិលមួយ ដើមធំស្តឹមស្តែ មិត្តទាំងពីរក៏ចុះពីទោចក្រយានត្រូវអង្គុយសន្ទនាពីនេះបន្តិច ពីនោះបន្តិច ។ ជំរុលនៃការសាសង់គ្នាឥតដើមចុងយ៉ាងនេះ បាននាំឱ្យលោកសុភាសិយាយពីលោកដង្ហៅ **ហុនឈី** ប្អូន! ប្អូនដឹងទេ ផ្ទះប្រក់ក្បឿងនៅ ត្រើយម្ខាងនោះជាផ្ទះរបស់ដង្ហៅ ហុនឈី តាប៉ុនេះ ស៊ីកប់ស៊ីអាំងសំបើមណាស់ ។ គាត់ទទួលជប់លៀងអ្នករាជការដោយឥតតុល្យាននឹងថាយវាយទេ តែកាលណាគាត់ថាយមួយកាក់ មុខតែគាត់បានចំណេញមួយរៀល ឬ ពីររៀល ហើយគាត់ញក់ញីអ្នកក្រ តើអ្នកណាហ៊ានក្អក បើនាម៉ឺនមិនថាតូចមិនថាធំទេ សុទ្ធតែ ត្រូវជើងនឹងគាត់អស់ហើយ ។

- យល់ដឹងប៉ុណ្ណឹងហ្ន៎ ! លោកបាស័ដ្ឋដូល ។

លោកសុភា បន្ថែមសេចក្តីថា :

- ខ្ញុំឮថាគាត់ទទួលដេញថ្លៃដេរខោអាវឱ្យប្តីលិស ។ ប្អូនចាំមើលចុះ មុខតែគាត់យកសំពត់ផ្តេសផ្តាសមិនបានដូចគំរូទេ ។ គេនិយាយឈានថា តាប៉ុ **ហុនឈី** កំពុងដើររកទិញសំពត់បាតផ្សារកញ្ចាស់ៗ ផុយគគ្រក់យកទៅដេរ ដាក់ឱ្យរាជការហើយ ។ ហេតុនេះហើយបានជាគាត់ហ៊ានថ្លៃថោកជាងគេ ។

ឱបារាតុប រៀបនឹងហាមាត់ប្រាប់មិត្តអំពីរឿងដែលខ្លួនបានជួបនឹង អ្នកជំនួញទុច្ច វិតអម្បាញ់មិននេះទៅហើយ ស្រាប់តែមាននារីពីរនាក់រូបស្អាតបាត ហើយតែងខ្លួនស្រស់បំប្រែងដើរចេញពីវត្តជិតទីនោះ នាំមិត្តទាំងទ្វេប្រាណ ឡប់ស្មារតីរំលំតែគយគន់ទៅវិញ ។ លុះនាងក្រមុំបែរក្រោយផុតពីមុខទៅ នាម៉ឺនកំលោះភ្លេចរឿងដើមកំនាត្តាពិចារណា ធៀបផ្ទឹមតែពីសោភ័ណភាពនៃ កញ្ចាដែលទើបតែបត់ចូលទៅក្នុងផ្ទះ ។

ឆិបាតុប្ប ដេកនឡើងរលាក់បើកភ្នែកភ្លឺសៗ ព្រោះម្សិលមិញ ក្នុងការស្វែងរកសេចក្តីលង់លក់ពុំបាន ។ ប្រាក់៥០០រៀល ច្រកក្នុងស្រោម សំបុត្រដែល **ហុនឈី** បានប្រគល់ឱ្យមក ដោយកុហកថាជាសេចក្តីអធិប្បាយពន្យល់នោះ ជះចំហាយក្តៅដូចងងឹក ភ្លើង ។ ថ្ងៃបើសេចក្តីសុចរិត សេចក្តីស្អប់ ត្រង់របស់បាវដ្ឋខេត្តថ្មី ពុំមានអ្វីនាំឱ្យសៅហ្មងដល់តូចមួយសោះឡើយ តែក្តីទីមិនក្រាន់បង្វិលខ្វះ អោយរវាតចិត្តពីផ្លូវត្រង់មួយភ្លែតដែរ ។ ” បើអញទទួលយកទៅ (អ្នកកំលោះជញ្ជីងគិតតែក្នុងចិន្តា) ម្ល៉េះសមអញនឹងសងជំពាក់ប្រាក់ ដែលបានខ្ចីពួកម៉ាកយកមកទិញប្រដាប់ប្រដាផ្សេងៗបានជ្រុះស្រឡះ ។ រំពឹងលើប្រាក់ខែឯណាមក ? បានត្រឹមតែ ៤៦រៀល កាត់ថ្លៃ បាយឈ្នួលផ្ទះ ថ្លៃ គុយទាវឈ្នួលបោកអ៊ុតខោអាវអស់ចេញមួយខែៗ នៅសល់មិនបាន៥រៀលផង ” ។

ប៉ុន្តែ មានគំនិតមួយទៀតលេចឆ្ពោះឡើង ” បើអញទទួលយកសំណូកនេះទៅប៉ូលីស ដែលតែងទទួលបញ្ជីឱ្យស្លៀកពាក់ខោអាវ នេះបានមួយឆ្នាំមុខ ជាវេទនាចំហើយ ។ ស្លៀកពាក់អោយជាប់យូរឯណាមក បើផុយតាំងពីថ្មី ហើយ ។ ពីរខែមិនទាន់ទេ មុខជារំហែក ខ្មៅ ។ ត្រូវកុំភ្លេចថាគ្នាត្រូវដើរហាត់នឿយណាស់ ។ ឯកសណ្ឋាននេះ លុះត្រូវលើសត្រូវថ្លៃត្រូវភ្លៀង ក៏កាន់តែអន្តរាយរហ័សទៅទៀត ។ ប៉ូលីសនោះម្នាក់ៗបានប្រាក់ខែតែ១២ រៀលទេ ។ បើមិនចង់ដើរផ្លូវទុច្ចរិតទេ មុខតែបង្អត់បង្អួចប្រពន្ធកូនហើយទើបសន្សំប្រាក់មកកាត់ដេរ បន្ទាស់ថ្មីបាន ។ គិតសព្វៗទៅមិនត្រូវសប្បាយតែម្នាក់ឯង ហើយឱ្យមនុស្ស៥០០នាក់ទៀត រងវេទនាដោយសារខ្លួនឯងយ៉ាងនេះសោះ ឡើយ ។ មួយទៀត ខ្លួនបានតាំងចិត្ត តាំងពីនៅក្នុងសាលាមកថាស្អប់ខ្ពើមអំពើពុក រលួយណាស់មិនគប្បីលះបង់ឧត្តមគតិខ្លួន តាំងពីដើម ទីយ៉ាងនេះទេ ” ។

លុះបានសម្រេចចិត្តយ៉ាងនេះហើយ មន្ត្រីកំលោះក៏ឆ្ងរឡើងក្លាម ” ព្រឹកនេះអញនឹងហៅ **ហុនឈី** ឱ្យយកប្រាក់ចង្រៃ នេះទៅ វិញចុះ អញមិនត្រូវការទេ ! ” ។ ដោយកំលាំងនៃសេចក្តីពេញចិត្តនឹងខ្លួនឯងយ៉ាងនេះ **ឆិបាតុប្ប** ក៏កើតងងុយរកដំណេកភ្លាម ។ ដូច្នេះ ហើយក៏ទាញចង្កៀងប្រេងកាត់ផ្កាញ់ ព្យួរ ” មកសង្កត់គន្លឹះបង្កើបបំពង់កែវផ្តុំពន្លត់ទៅ ។ ប្រាសចាកពីកង្វល់បានកាលណា ចិន្តា អ្នកកំលោះ ក៏ផ្អែកផ្អោះទៅរកនាងវរមិត្តដែលព្រាត់ទៅទីឆ្ងាយ យូរខែហើយ ។ ព្រលឹងមាសបងអើយម្តេចឡើយក៏បាត់ដំណឹងជ្រៀបយ៉ាងនេះ ?

ស្ថានភាពរាងកាយនៃអំពូលឡើង

តាំងពី **ឆិបាតុប្ប** បានប្រគល់ប្រាក់ ៥០០ រៀល ឱ្យ **ហុនឈី** វិញ ពីរខែបានកន្លងផុតទៅហើយ ។ ក្នុងពេលដែលចូលមក ជួបនឹងលោកបាវដ្ឋ លើកក្រោយនេះ ឈ្មួញទុច្ចរិតបានធ្វើមុខក្រមួរ ហាក់ដូចជាចង់និយាយថា ” យី អានេះចំណីភ្លើងមែន ! គេយកនំឱ្យស៊ី ហើយនៅមិនចេះស៊ីទៀត ។ មិនអីទេអា នាង ! ចាំមើលចុះគង់តែអញបានសម្រេចដូចប្រាថ្នាទេ ” ។ តែ **ឆិបាតុប្ប** ដោយពេលនោះ ជាប់រវល់ការងារទៀតច្រើន ក៏ពុំបានចាប់អារម្មណ៍នឹងកិរិយា ព្រហ្មើនកោងកាចនេះឡើយ ក្នុងចិត្តគិតថា មុខតែក្រមួរប៉ូលីស និងបានសម្លៀក បំពាក់ធ្វើដោយសំពត់ស្អិត ហើយជាប់បានយូរដូចរាជការបានកំណត់ ហើយផ្តល់គំរូមកជាមិនខាន ។

ថ្ងៃមួយក្នុងខែឧសភា គឺក្នុងពេលដែលអ្នកម៉ៅការជិតត្រូវយកឯក សណ្ឋានសេន្យានុភាពប៉ូលីសមកជូនរាជការ ស្រាប់តែឆ្លងត្រង់ ចូលមកជំរាប លោកបាត់ដូច្នេះ ទានចៅហ្វាយខេត្តត្រូវការចង់ជួប ។ ដើម្បីតបនឹងសេចក្តីគោរពនៃសហការី "ប្របាទម្ចាស់" គ្រាន់តែងក់ ក្បាល ហើយធ្វើមុខម៉ាកង់ឱ្យ :

- **វុឌ ! វុឌ** ឯងជាប្រធានគណៈកម្មការទទួលខោអាវប៉ូលីស ។ អាទិត្យក្រោយនេះគេនឹងនាំរបស់ទាំងនោះយកមកឱ្យ ពិនិត្យហើយ ។

ចៅហ្វាយខេត្តឈប់មួយសន្ទុះ ដូចជាគិតរកពាក្យសិន ។ ក្នុងការប្រាស្រ័យជាមួយអ្នករាជការក្រោមបង្គាប់ មន្ត្រីនេះមិនមែន និយាយថា " ខ្ញុំទេ ព្រោះយល់ថាហាក់ដូចជាបន្ទាបបន្ថោកខ្លួនពេក ។ ឥឡូវនឹងប្រើពាក្យ " អញៗ ក៏ដូចជាជួរគ្រាតត្រឹមពេកដែរ ។ ម្ល៉ោះហើយក៏ដាច់ស្រេចថា ត្រូវតែជៀសកុំនិយាយពាក្យទាំងពីរនេះតែម្តង ។ ហាក់ដូចជាមានកិច្ចព្រមព្រៀងមួយដោយ ឥតចេញស្តី អ្នករាជការសាលាខេត្តតែងស្តាប់បានថា បើកាលណាក្នុងប្រសាសន៍ លោកចៅហ្វាយខេត្តគ្មានប្រធានក្នុងប្រយោគណាមួយទេនោះ ត្រូវបក ស្រាយថា លោកចង់ថា ខ្លួនលោកប្រាកដហើយ " ។

មួយស្របក់ក្រោយមក " ប្របាទម្ចាស់ " និយាយថែម :

- .....បានពិនិត្យសាច់កំណត់សំពត់រួចហើយ....ឃើញថាមិនខុសពីគំរូ រាជការប៉ុន្មានទេ....យល់ថា ស៊ីញ៉េទទួលយកបាន ។

- ទានប្រោស សំពត់ **ហុខឈី** មិនល្អទេ ផុយណាស់ក្រែងតែថៅ កែទិញសំពត់ផ្សេងៗ ហើយមានសាច់ស្លិតជាជាងដែលយក មកខ្ញុំប្របាទម្ចាស់ ពិនិត្យនោះពុំដឹង ។

- គ្មានកំណត់ឯណាថ្មីទៀតទេ .....ឃើញថាគួរសមល្មមហើយ ។

- ទានប្រោស បើសំពត់កុំផុយដដែលទេ ខ្ញុំប្របាទម្ចាស់មិនហ៊ានចុះ ហត្ថលេខាទទួលយកទេ ។

ព្រែកកំហឹងចូលមកជ្រួតជ្រាប លោកចៅហ្វាយខេត្តព្រមានដោយមុខ ក្រញ៉ាំ :

- វ៉ុច ឯងខ្លីសេចក្តីណាស់ ម្តេចក៏ក្មេងក្មាងដល់ម្លឹង !

- ទានប្រោសខ្ញុំប្របាទម្ចាស់យល់ឃើញថា បើព្រមទទួលរបស់ផុយ ពព្រិចយ៉ាងនេះទៅ មុខជានាំឱ្យខូចប្រយោជន៍រាជការផង ហើយខូចប្រយោជន៍ ប៉ូលីសផង ព្រោះមិនស្ថិតស្ថេរបានប៉ុន្មានថ្ងៃទេ ។

- ចៅហ្វាយខេត្តច្រឡោតត្បូង :

- យីក្មេងនេះ មាត់ពុំទាន់បាត់ធំក្លិនទឹកដោះផង ហ៊ានមកប្រដៅឯង ។ ទៅចុះមិនបាច់ជួបមុខយូរទៅទៀតទេ ។

ពីរម៉ោងក្រោយមក **ឱយវុឌ** ក៏បានទទួលលិខិតបង្គាប់ឱ្យចេញ ត្រួតពិន្ទុដែលទារបានតាមឃុំនានា ក្នុងស្រុកបាកាន និងក្រគរ ។ បេសកកម្ម នេះទំរាំនឹងបំពេញរួចត្រូវលេបពេលអស់ពីរសប្តាហ៍យ៉ាងតិច ពោលគឺល្មមតែផុតថ្ងៃណាត់ដែល ត្រូវទទួលឯកសណ្ឋាន ប៉ូលីស ។ យ៉ាងនេះមែនហើយទើបមានដីការខេត្តមួយ តាំងលោកភូណយុខខេត្តជាអ្នកទទួលភណ្ឌទាំងអស់វិញ ជំនួស **ឱយវុឌ** ដែល ជាអ្នកមានសមត្ថភាពដោយយកលេសថាបាត់ដូច្នេះជាប់រវល់ទៅបំពេញមុខនាទីមួយយ៉ាងសំខាន់ ។ មានដំណឹងល្អចេញថា ក្នុង រឿងខោ អាវប៉ូលីសនេះ " ប្របាទម្ចាស់ " បានជំនួស " មួយខ្នាស់ធំ " ពីសេចក្តី ដឹងគុណនៃ **ហុខឈី** ។ បើនឹកដល់រឿងនេះកាលណា បាត់ដូច្នេះក្តៅក្រហាយតែ មិនធ្វើដូចម្តេចកើត ។

ក្នុងពេលដែល **ឱយវុឌ** រងទណ្ឌកម្មដើរត្រួតនៅគ្រប់ឃុំ ក្នុងស្រុក បាកាន និង ក្រគរទាំងនេះ ព្រោះខ្លួនមិនព្រមទទួលសំណូក ៥០០រៀល ហើយ រឹងទទឹងមិនបណ្តាលឱ្យ នាយចៅហ្វាយបានលាភដោយធូរ ។

ស្ថានការណ៍ក្នុងសកលលោកកាន់តែធ្លាក់ដុនដាបទៅ ។ នៅទ្វីបអឺរ៉ុប កងទ័ពអាកាសនិងកងទ័ពរថក្រោះអាស្រ៊ីម៉ង់ ទំលាយបាន ស្រួលៗនូវការតស៊ូនៃកងទ័ពហូឡង់ បិលស្ស៊ីក និងបារាំង ។ នៅឥណ្ឌូចិន ជប៉ុនឡើងថាងកាន់តែ ព្រហើន ហើយដាក់កម្រិតឱ្យគេឯងកាន់ តែធ្ងន់ៗឡើង ។

ឯប្រទេសសៀម ដែលឈ្លៀវឈ្លាតរក្សាខ្លួនបានគង់វង្ស ឯករាជ្យ រហូតមកក៏ដើរការប៊ុនប្រសប់ក្នុងពេលនេះទៀត ។ គិតមើល ចុះតាំងពីរលាស់ខ្លួនចេញរួចពីចំណុះអាណាចក្រខ្មែរកាលណាមកសៀមចេះតែបានចំរើនរុងរឿងជានិច្ច ។ នៅទ្វីបអាស៊ីប៉ែកអាគ្នេយ៍ និង ខាងកើតមានតែសៀម និងជប៉ុនទេ ដែលចេះកាច់ចង្កូតគេច្រូចផុតពីចំណីនៃមាត់ចក្រពត្តិនិយមរបស់បណ្តាប្រទេស ។ ដូច្នេះយើងមិន ត្រូវឆ្កើងឆ្កល់ទេ បើឃើញប្រទេសទាំងពីរនេះរួម គំនិតចែកហ៊ុនគ្នាដណ្តើមយកនូវឥណ្ឌូចិនទៀត ។ ដើម្បីសម្រេចគោលបំណងនេះសៀម បានត្រៀមរៀបចំជើងថែរតាំងពិចម្ងាយ ។

ដូច្នេះហើយ បានជានៅចុងខែមិថុនា គ.ស ១៩៣៩ នាយករដ្ឋមន្ត្រី សៀមបានប្រកាសថា ចាប់ពីថ្ងៃទី ២៤ ខែដដែលនេះតទៅ ប្រទេសសៀម ដែលជាប្រទេសហៅថា "ស្យាម ឬ សៃអេម " ត្រូវប្រែថា " ថៃឡង់ដ៍ " វិញ ។ ចំពោះខ្លួនឯងវិញ សៀមក៏បន្តហៅថា " ប្រទេសថៃ " ត្រង់នឹងពាក្យខ្មែរថា " ប្រទេសថៃ " ។

គោលបំណងក្នុងការកែប្រែឈ្មោះយ៉ាងនេះ គឺមានគំនិតកំបាំងចង់លេបប្រទេសលាវ និងភូមិខ្លះក្នុងដែនតុងកីង ដែលជាទីលំនៅ របស់ប្រជាជនពូជអម្ពរថៃដែរព្រមទាំងប្រទេសកម្ពុជាទៀតផង ។ ថ្វីបើខ្មែរយើងពុំជាប់ពូជ ពង្សអ្វីនឹងថៃ ឬឡាវទាល់តែសោះតែសៀម យកសំអាងថា កាន់សាសនាដូចគ្នា និយាយភាសាស្រដៀងគ្នា ដូច្នេះសៀមក៏សម្លឹងម៉ក់ៗ ឃ្លាំឱកាសនឹងស្ទុះមកប្របាក់ពាយកកម្ពុជាទាំង មូលតែម្តង ។

នៅថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា គ.ស ១៩៤០ រដ្ឋសភាសៀមបានធ្វើសន្ធិសញ្ញា ចំពោះកត្តិកាសញ្ញាមិនឈ្លានពានគ្នារវាងបារាំងថៃ ។ អត្ថបទនេះបានផ្តល់អត្ថ ប្រយោជន៍ដល់ប្រទេសសៀមសំខាន់គ្រាន់បើដែរ ដូចជាសម្រេចថាបង្ខិត ព្រំដែន សៀម-លាវ រហូតមកដល់ខ្សែ ភាគប្រាំនៃទន្លេមេគង្គជាដើម ។ ប៉ុន្តែដោយឃើញថា ក្នុងពេលនោះបារាំងបរាជ័យចាញ់អាស៊ីម៉ង់ ហើយលែងមានពីសព្វស្ត្រីទៀតនៅ ភូមិភាគចុងបូព៌ាប្រទេសសៀម ក៏រើទាមទារថ្មីទៀតដូចជា យកទន្លេមេគង្គជាបន្ទាត់ព្រំដែនរហូតក្នុងអាណាខេត្តលាវ ។ បើបារាំងព្រមឱ្យ សេចក្តីទាមទារនោះមែន សៀមត្រូវលែងដែនដីលាវដែលនៅចំពីមុខក្រុងហ្គង ព្រះបាង និងប៉ាក់សេ ។

មិនត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះឡើយ នៅក្នុងខែសីហា យន្តហោះសៀមបាន លូចរលោភមកបាច់ខិតប៉ុណ្ណាលើដែន កម្ពុជាទាមទារយក ខេត្តបាត់ដំបង និងសៀមរាបថែមទៀត ។ វិទ្យុនិង កាសែតបាងកកព្រុសឡង់ៗនូវពាក្យគ្រោះតោះ ដៀលដល់បារាំងដែលអាស៊ីម៉ង់ វាយ បាក់លោងទៅហើយ ។ ដូចបានពណ៌នាមកហើយ **ឱឃាតុប** ជាអ្នកឧស្សាហ៍អានកាសែត ហើយស្តាប់វិទ្យុយកតតិមានណាស់ ។ អំពើ កំណាចរបស់សៀមតែងនាំឱ្យនាម៉ឺនកំលោះ គ្មានគ្នាព្យាបាល ។ ហេតុតែនៅក្មេងហើយមានឧត្តមគតិបរិបូណ៌ដោយសេចក្តីសុចរិត ស្អាតត្រង់ តាមដំបូន្មានសីលធម៌បានសិក្សានោះ ទើបចៅមាណពយើងនៅពុំទាន់យល់ថា ធម្មយានស្ត្រដែលគ្រូអាចារ្យប្រៀន ប្រដៅមាន ប្រយោជន៍តែមួយមុខ គឺគ្រាន់តែធ្វើឱ្យយុវជនមានអំពល់ប៉ុណ្ណោះ ។ ឯអ្នកកាច់ចង្កូតប្រទេសដែលមានប្ញទ្ធិ មានអំណាចវិញប្រកបដោយ កិរិយាដូចចោរហេនយ្យុស្សុទ្ធវិស័យ ។ ឱ្យតែបានឱកាសចុះក៏ស្ទុះទៅស្រ្តប់ក្រញឹកអ្នកតូចជាងខ្សោយជាងហើយប្លន់ដណ្តើមយកទឹកដី គេ តែម្តង ។

ក្នុងពេលដើរទស្សនាការតាមឃុំនានាដូចបានទទួលបង្គាប់មក **ឱ ឃាតុប** តែងទំពារអៀននូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយពីរយ៉ាងខឹង មួយនឹងចៅហ្វាយ នាយស្តីបន្ទោសទាំងទទឹងទិស ហើយខឹងមួយទៀតនឹងប្រទេសសៀមដែលខ្លួន រាប់អានជាមិត្តយ៉ាងស្មោះអស់ពីពោះ បែរជាចង់ទាមទារចំណែកផ្តាច់ខេត្តជាទីស្នេហា និងជាទីគោរពពីមាតុភូមិខ្លួនថែមទៀតកំលាំងកំហឹងនេះបាននាំឱ្យ លោក បាវដ្ឋ គិតសុំលា

ពីមុខតំណែងបច្ចុប្បន្ន ។ នេះនៅពុំបានទទួលផងនូវ ដំណឹងមួយទៀតសំខាន់លើសលុបដែលរង់ចាំខ្លួនឯងផ្ទះឯណោះ ។ ក្រោយដែលបាន ដេកដើរ ឯស្រុកស្រែអស់ ១៧ ថ្ងៃមក ល្ងាចមួយនាម៉ឺនកន្លោះក៏បានត្រឡប់មកផ្ទះពូ **ហ៊ីង** មីង **ក្អាត់** វិញ ។ លុះបានមុជទឹកជំរះ កាយស្រួលបួលហើយ ទីហាវធីក៏ចាប់វិបាកសំបុត្រ និងកាសែតដែលប្អូនតុសាលាខេត្ត បានយកមកផ្ញើទុកឱ្យនឹងមីង **ក្អាត់** ។ **ឱបាវ៉ា** បានសង្កេតអក្សរនៅលើ ស្រោមសំបុត្រមួយដែលស្គាល់ជាក់ជាអក្សរ **ថេគី** ជាមិត្តស្និទ្ធរបស់ខ្លួន ។ **ថេគី** បានបោះបង់កិច្ច សិក្សាដំណាលគ្នានឹង **ឱបាវ៉ា** ដែរ ហើយបានមកសុំ ធ្វើការនៅក្រុមសម្ងាត់ ។ គ្រាន់តែចាប់សំបុត្រនោះភ្លាម ក៏ហាក់ដូចជាមានបុព្វ វិញ្ញាណក្ខន្ធមួយមកអង្រួនឱ្យនាម៉ឺនកំលោះរន្ធត់ញាប់ញ័រដោយបារម្ភ ។ អារម្មណ៍ចប់ព្រួយក៏ក្លាយជាការពិត ត្បិតសេចក្តីសំបុត្រនោះនាំឱ្យ **ឱបាវ៉ា** រោលរាលអន្ទះអន្ទែងក្នុងខ្លួនក្រៃលែង ។

ដោយមិនទាន់អស់ចិត្ត **ឱបាវ៉ា** លើកសារកំណាចមកអានថ្មីម្តង ទៀត ដោយផ្ចិតផ្ចង់ ។ **ថេគី** បានសរសេរថា : សំឡាញ់ ដូចឯងបានស្តាប់ឮតាមវិទ្យុ ឬអានដឹងក្នុងកាសែតស្រាប់ហើយ ប្រទេសសៀមកំពុងឆ្លៀតឱកាសក្នុងពេលបារាំងអន្តកាល ដើម្បីវាត អំណាចរំលោភមកលើដែនដីខ្មែរ និង ឡាវ ។ មិនគួរធ្វើយ៉ាងនេះសោះ ! ប្រទេសដែល យើងទុកជារៀបច្បង បែរជាចង់ត្របាក់ប្អូនតូចៗ មើលតែត្រីឆ្កែតែម្តង ។ ប៉ុន្តែគិតសព្វៗទៅគ្មានអ្វីគួរឱ្យឆ្ងល់បានទេ ដូចជាមានប្រវត្តិសាស្ត្រជាសក្ខីភាពស្រាប់ហើយ ។ **សុទ្ធា គោក ខណ្ឌ ប៊ុរមេ ចំណូ ប៊ុរ** សុទ្ធតែជាភស្តុ តាង ឥតលុបទៅណាបានទេ ចំពោះការស្រែកឃ្លានរបស់ប្រទេសនេះ ។

សំឡាញ់អើយ ប្រទេសជិតខាងមានគំនិតទុច្ចរិតយ៉ាងនេះយូរយារ ណាស់មកហើយ ។ គេដើររកកលឧបាយ គេល្អិតជិតល្អណាស់ បានជាខ្ញុំថាដូច្នោះ ព្រោះមានការមួយ ដែលក្រុមសំងាត់បានស៊ើបអង្កេត ហើយទទួលព័ត៌មានយ៉ាងជាក់ច្បាស់ ។ ការនេះទាក់ទងមកលើ ខ្លួនឯង ហើយថ្លើមប្រមាត់ឯងមិនល្បឿនទេ ។

លោក **ទេព្យកោសល្យ** ពិតជានាយទាហានសៀមមែនតែគាត់មិន បានភៀសខ្លួន ដោយជាប់ចោទថា បានរួមគំនិតជាមួយ ពួកបះបោរធ្វើរដ្ឋប្រហារទេ ។ គាត់ជាថាវបុរស ដែលបន្តធ្វើជាអ្នកភៀសខ្លួនក្នុងពេលមានកលិយុត ដើម្បីមកលួចស៊ើបដំណឹងនៅប្រទេស យើង ។

ក្នុងពេលចុងក្រោយនេះ គាត់បានយកព្យញ្ជីមកស្រីគាត់ដែលភ្លឺ ចិញ្ចាចដូចអរុណរះ ដើម្បីឧបករណ៍វាលយដូងចិត្តយុវជនយើង ប្រយោជន៍ ស៊ើបការឱ្យបានលទ្ធផលកាន់តែប្រសើរឡើង កាលពីរ៉ាករងខែមុននេះយើងបាន ជូនគាត់ដើរលេងក្នុងខេត្តសៀមរាប គាត់ឆ្លៀត ឱកាសនោះដើរចតវាលកប៉ាល់ហោះ និងបន្ទាយទាហាន ។ ខ្ញុំមិនបន្ទោសឯងទេ ប៉ុន្តែត្រូវយើងប្រយ័ត្នប្រយែងខ្លួនទៅថ្ងៃមុខទៀត ។ តាម សង្កេតមើលទៅនារីសៀមអាចប្រៀប បានទៅនឹងផ្កាប្រភេទខ្លះ ដែលមានទ្រង់ទ្រាយយ៉ាងល្អ មានក្លិនយ៉ាងក្រអូប សំរាប់ជានុយឱ្យឃ្មុំ ឬសត្វល្អិតមកចោមរោមហើយក្តោបត្របកត្រសោបចាប់ សត្វទាំងនោះ ហើយវាលាយជាអាហារទៅ ។

ស្រីចង្រៃ.....ស្រីកាឡូកិណ្ឌិ.....ស្រីថ្លើមខ្មៅ.....យ៉ាងនេះមែនឬអី ? ចិត្តឆ្លើយភ្លាមថា មិនមែនទេ ! ពុំមែនទេ ត្បិតអីកិរិយា នាងទន់ភ្លន់យ៉ាងនេះ សេចក្តីស្មោះត្រង់យ៉ាងនេះ មិនសមនឹងមានគំនិតអាក្រក់លាក់លៀមបានឡើយ ។ ឯឪពុកសោតក៏គួរសំគាល់បានថា ជាអ្នកមានចិត្តធម៌ ចិត្តភក្តី ឥតវេរបានទេ ។ **ឱបាវ៉ា** អន្ទះអន្ទែងវិលវល់ក្នុងសេចក្តីសង្ស័យ ហើយបំរះឯកោក្នុងត្រៃមួយ ដែលមាន សភាពដូចជាក្រាលនូវបន្លាដែលចាក់សាច់មុតពេញខ្លួនរកផ្សែង ទៅខាងណាក៏ពុំផុតវាបានឡើយ ។ ដោយធ្លាប់អានសៀវភៅ និង មើលកុន ហើយដោយនឹកដល់រឿងម៉ាតាហារី ក្នុងសង្គ្រាមលោកលើកទី១ បាណ៌ដ្ឋកំលោះ ក៏មានអារម្មណ៍មួយភ្លែត ។ គេថា ពួកថាវបុរស ឬថាវនារីប្រសប់លាក់គំនិតណាស់ ក្លែងធ្វើប្លកពាឱ្យឯងភ្លេចខ្លួន ។ អីចឹងមែនហើយហ្ន៎ ! នាងថាវនារី **ចន្ទមណី** ជាបុត្រីថាវបុរស **ទេព្យកោសល្យ** វិចិត្រករ ។

ក្រុមសម្ងាត់ធ្វើការម៉ត់ចត់ល្អណាស់ មិនងាយចោទព្រាវៗកើតទេ ។ មួយទៀត **វេគី** គឺជាមិត្តស្និទ្ធស្នាលរបស់ខ្លួនមានការណ៍ស្ងាត់កំបាំងយ៉ាងណា ពុំលាក់លៀមនឹងគ្នាឡើយ ។ ឯ **ទីបារុដ** ធ្លាប់បាននិយាយប្រាប់សំឡាញ់ថា ខ្លួនចាប់គូចស្នេហានាង **ចន្ទមណី** ។ ទាល់តែច្បាស់ការណ៍ប្រាកដណាស់ ហើយ ទើបមកហ៊ានមករំលាយបេតីដ៏ធំទូលាយរបស់ខ្លួន ។ ពិតជាក្រុមចោរ កម្មទាំងឡាយទាំងកូនមែនហើយ ទើបឥឡូវលែងឱ្យដំណឹងមកសោះ ។ ខ្លួន អើយខំស្រឡាញ់គេបង់ចិត្ត ! ឥឡូវឥឡូវវិធីកែខ្លួន សងសឹកសេចក្តីស្នេហា ថ្នាំបរិសុទ្ធ ដែលមានមនុស្សពាលយកមកល្អិតល្អន់ជាស្បែក ។

មួយទៀតខ្លួននឹងទៅធ្វើការនៅពោធិ៍សាត់ទៅទៀតក៏ពុំកើតដែរ ។ ចៅហ្វាយនាយស្តាប់ខ្លួនហើយ មុខជាគេនឹងគំរករឿងផ្លាស់ចេញពុំទាន ដើម្បីចាំទទួលលាភក្រៅរាជការដោយឥតមាននរណាថាជាទំនាស់ ។

តាំងពីដើមខែកញ្ញាមក **ទីបារុដ** បានស្ម័គ្រចិត្តចូលធ្វើទាហាន ។ ដូចសាមីខ្លួន បានគ្រោងទុកជាមុន លោកចៅហ្វាយខេត្តអរណាស់ ដោយប្រទះ ឃើញយ៉ាងងាយៗនូវមធ្យោបាយគាស់បំបាត់មនុស្សទាស់មុខទាស់មាត់យ៉ាងនេះ ។

រាជការទាហានបានបញ្ជូនអ្នកកម្លោះយើង ឱ្យមកហាត់ហ្វឹកហ្វឺននៅបន្ទាយមាសក្នុងខេត្តកំពង់ឆ្នាំង ។ ភូមិមាសជាទីប្រជុំជនសំខាន់មួយតាំងនៅ លើផ្លូវរថភ្លើងទៅបាត់ដំបង ។

ដោយសារសេចក្តីផ្តិតផ្តង់ ព្រោះជាកិច្ចបន្ទប់ទុក្ខផង ហើយជាវិធានការអាចឱ្យខ្លួនបានអាសាបរីជាតិមាតុភូមិ ដោយកំលាំងផង **ទីបារុដ** បានហាត់ក្នុងអំឡុង ៣ ខែក៏ចេះ យ៉ាងជំនាញក្នុងក្បួនទាហាន ។ ក្នុងថ្ងៃវេលា ដដែលនេះស្ថានការណ៍កាន់តែធ្លាក់ដុនដាបទៅរកបុថុជ្ជន និងគ្រោះថ្នាក់ ។

នៅចុងខែកញ្ញា សៀមបានបង្កឆាកបង្កើតឧប្បត្តិហេតុ កាន់តែញឹក ញាប់ឡើងតាមដងទន្លេមេគង្គក្នុងដែនប្រទេសឡាវ ។ ការលបវាយឆ្លក់គ្នា ក្លាយជាការបៀតបៀនពេញទំហឹង ។ ក្រុមសេនាធិការបារាំង បានបញ្ជូនទ័ពពិតៗក៏មកផ្តុំគ្នានៅភូមិភាគ សេរីសោភ័ណ ព្រមទាំងបញ្ជូនទាហានខ្លះទៀតមានទាំងបារាំង ទាំងកងអាសាបរទេស ហើយពួកយួនផ្ទេរខ្មៅផង មកពង្រាយជាក្បួនការពារសន្តិសុខតាមព្រំដែនខ្មែរ-សៀម និងនៅត្រើយខាងឆ្វេង ទន្លេមេគង្គនៅប្រទេសឡាវ ក្នុងពេលតែមួយនោះ កងទ័ពសៀមដែលសម្បូរ ទៅដោយយុទ្ធភណ្ឌ បានលើកចូលមករុករាន អាណាខេត្តលាវនៅត្រើយខាងស្តាំទន្លេ ។ ប៉ុន្តែទោះបីជាខ្លះខ្លះដូចម្តេច ក៏មិនទាន់ឡើងមកត្រើយខាងកើតបានឡើយ ។

លុះចូលមកដល់ក្នុងខែវិច្ឆិកា ស្ថានការណ៍កាន់តែល្អក់ខ្វល់ បណ្តាលបានម្នាក់គ្របសង្កត់ទ្រូងប្រជាជនគ្រប់គ្នា ។ ខែធ្នូ ១៩៤០ បានឃើញឧប្បត្តិហេតុ ដែលមានកាន់តែញឹកញាប់ឡើង ក្លាយទៅជាសង្គ្រាមមួយពេញលក្ខណៈ ។ បើខាងសៀមធ្វើមកយ៉ាងណាខាងបារាំងក៏សងយ៉ាងនេះទៅវិញភ្លាម ។ គឺនៅពេលនេះហើយ ដែលកងឯកភាពរបស់ **ទីបារុដ** បានទទួលបង្គាប់មកផ្តុំ ក្នុងបរិវេណសេរីសោភ័ណដែរ ។

ដោយកាលមុនបានបង្ហាត់បង្រៀនយកសំភារៈជាច្រើនទៅច្បាំង ឯអី រ៉ូបកងទ័ពបារាំងនៅឥណ្ឌូចិនទាំងមូល មានតែរថក្រោះ ១៥ យន្តហោះប្រដេញ សញ្ញា ម៉ូរ៉ាន ១៤ យន្តហោះប្រេតេ ៤ សំរាប់ទំលាក់គ្រាប់បែក ព្រមទាំងយន្ត ហោះបូតេសបួន ដប់ទៀត ។ ឯរថក្រោះ ១៤ គ្រឿងនោះចាស់រើងរលំណាស់ ទាល់ឱ្យបរដោយកម្លាំងយន្តខ្លួនឯងពុំកើតទៅហើយ ។ ម៉្លោះហើយត្រូវលើក យកទៅដាក់បន្តជិះលើឡានកាំម៉ុង ។ នេះគឺជាភ្លើងអាខ្នាក់អាខ្នងទំនើបថ្មី ព្រោះពេលវលងផុតយូរមកហើយក៏គួរអស់សំណើចដែរ តែក្នុងសម័យនោះខ្មែរ គ្រប់រូបក្នុងភូមិភាគបាត់ដំបង សៀមរាប ភ័យភ្នែកស្លន់ស្លោនៅលើថ្ងាស ។

តាំងពីថ្ងៃ ២៧ វិច្ឆិកា មក កងទ័ពអាសាបរ ចាប់ទំលាក់គ្រាប់បែក លើទីក្រុងនានាក្នុងដែនឥណ្ឌូចិន មានថាខេត្ត និងសុវណ្ណខេត្ត (ស្ទឹងខេត្ត) ជា ដើម ។ ពីរថ្ងៃក្រោយមក សៀមរាបបានផ្តាច់តមនាគមន៍ដោយវិទ្យុ និងទូរស័ព្ទ ហើយនៅថ្ងៃទី ២៨

អគ្គរាជទូតសៀម ប្រចាំប្រទេសបារាំងបានដើរចេញពីក្រុង វីស្តី ជាអាជ្ញាធរបណ្តោះអាសន្នរបស់បារាំង ដោយយកលេសថាត្រូវធ្វើដំណើរ ។

ក្រុមសេនាធិការបារាំង ក៏ខំប្រមូលប្រមូលទាហាន និងយោធា មធ្យោបាយដែលសេសសល់មកផ្តុំនៅកន្លែងណា ដែលអាចរង គ្រោះថ្នាក់មុនគេ ។ នៅថ្ងៃទី ២៨ ធ្នូ សៀមបានចិត្តកាន់តែហ៊ានខ្លាំងឡើងបានលើកចូលមកវាយបុស្តីភេលេង (ឥឡូវហៅក្លាយជាប៉ៃលិន) ដោយចេញមុខ ។

ឆ្នាំ គ.ស ១៩៤១ បានផ្តើមឡើង ដោយឃើញទ័ពសៀមចូលបៀត បៀនពេញទំហឹង ។ នៅថ្ងៃទី ៨ មករា បច្ចាមិត្តចូលមកដុត បំផ្លាញបន្ទាយទាហានក្រុមរក្សាស្រុកនៅប៉ោយប៉ែត ហើយកងទ័ពអាកាសគេព្រហ័ណៈហោះមក ទំលាក់គ្រាប់បែក **នៅក្រុង សេរីសោភ័ណ មន្ទលបុរី ឆាត់ដំបង ស្ទឹងត្រែង** បណ្តាលរដ្ឋខ្មែរចាស់ ក្មេង តូចធំ ដែលឥតមានទាក់ទងក្នុងរឿង នេះសោះ ស្លាប់បាត់បង់ជីវិតអស់ច្រើននាក់ ព្រោះតែសេចក្តីឈ្មាននិះ និងលោភោ ។ ថ្ងៃទី ៩ និង ទី ១០ ខែដដែល ក្រុងសៀមរាបក៏ទទួល សេចក្តីវិនាសពីលើអាកាសយ៉ាងដំណំណាស់ដែរ ។ ក្នុងថ្ងៃលើកក្រោយកងយន្តហោះប្រដេញ បារាំងបំផ្លាញយន្តហោះទំលាក់គ្រាប់បែក សៀម បានមួយគ្រឿង ។ ចំណែកកងអាកាសយានបារាំងវិញ ដោយមានមធ្យោបាយស្តូចស្តើងពេក ហ៊ានទៅស្ទូចព្យាបាលដែនបច្ចាមិត្ត តែក្នុងពេលយប់ងងឹត ។

បារាំងបានផ្តុំទ័ពនៅពីមុខក្រុងសេរីសោភ័ណក្រាស់ក្រែលគ្រាន់បើដែរ ព្រោះមានបំណងចង់វាយចូលដែនខ្មែរតាមប៉ោយប៉ែត **អញ្ចូ** ។ ដើម្បីឱ្យផែនការនេះបានប្រកបដោយជោគជ័យ កងនាវាក៏ទទួលបង្គាប់ដើរឧបាយកល បញ្ឆោតធ្វើកិរិយាហាក់ដូចជានឹងនាំទ័ព ទៅឡើងគោកត្រង់តំបន់ **ចន្ទបុរី** ។ ហេតុនេះហើយ បានជាមានការប្រយុទ្ធគ្នានៅកោះចាងក្នុងឈូងសមុទ្រសៀម នៅថ្ងៃទី ១៧ មករា ។ ក្នុងឱកាសនោះ កងនាវាបារាំងដែលមាននាវាពិយាដ **ឡាម៉ុតតិភេ** ជាមេកន្តោង បានបំផ្លាញ និងពន្លឺចនាវាពិយាដសៀមអស់បី គ្រឿង ហើយនាវាយាមឆ្ពេរសមុទ្រមួយទៀតត្រូវរបួស ។ សរុបសេចក្តីទៅ ៤០ ភាគរយនៃមធ្យោបាយជើងទឹករបស់សៀម ត្រូវខ្ចាត់ចេញ ពីការប្រយុទ្ធ ។ ចំណែកខាងនាវាបារាំងវិញ ថ្វីបើយន្តហោះសៀមដេញតាមទំលាក់គ្រាប់បែក តែបានគេចខ្លួនរួច ឥតមានរងគ្រោះអ្វីដល់តិច តូចមួយឡើយ ។

ដំបូងមានឡើងតែក្នុងទឹកទេ ប៉ុន្តែនៅលើគោកវិញ វាសនានៃអា វុធពួកឥណ្ឌូចិន ពុំបានភ្លឺថ្លាដូចយ៉ាងនោះឡើយ ។ នៅថ្ងៃទី ១០ មករា កងទ័ព សៀម បានឆ្លងព្រំដែនមកវាយប៉ុស្តិ៍សំរោង (សៀមរាប) ហើយនៅយាងដង្គំ និងក្បាលក្របី (ប៉ោយប៉ែត) ។ នៅ ថ្ងៃទី ១៦ ដែលជាថ្ងៃកំណត់របស់ក្រុម សេនាធិការបារាំងថា នឹងលើកទៅវាយកំចាត់កងទ័ពសៀមមិនដឹងខ្លួននោះបែរ ជាថ្ងៃបរាជ័យទៅ វិញ ។ ក្រុមសេនាធិការសៀម ដោយមានពួកចារបុរសស៊ើបបានដឹងច្បាស់ជាមុន បានប្រុងប្រៀបខ្លួនជាស្រេច ។ នៅថ្ងៃនោះ ចាប់ពីម៉ោង ៣ ឡើង កងទ័ពបារាំងបានចេញពីទីតាំងធម្មតាទៅពួនបង្កត់ខ្លួនតាមជួរដងព្រៃ ។ គ្រានោះ ព្រឹទ្ធបាល **ឱបាតុប** បានទទួលបង្គាប់ផ្នែក របស់ខ្លួនទៅចាំ ស្នាក់ត្រង់ច្រក កូនអូរមួយ ។

ក្នុងរាត្រីស្ងាត់ ដែលមានពន្លឺផ្កាយបង្ហាញរាងនូវវត្ថុទាំងឡាយយ៉ាងស្រពិចស្រពិល កងទាហានបានលបចូលទៅកាន់លេណដ្ឋានថ្មី ដែលបានជីកទុក ប្រចាំការពិថ្ងៃមុន ដោយប្រុងប្រយ័ត្នប្រយែងមិនឲ្យសួរប្រិបប្រួបសោះឡើយ ។ ទីទុក និងចង្រិតដែកយំម្តងៗនាំឱ្យ សីតុណ្ហភាពដែលនៅចន្លោះមានភាពណែនក្តួនណាស់ទៅទៀត ។ ពួកទាហានមុជក្រាបហើយនៅនឹងខ្លួនផ្តល់អាវុធតងលើត្រង់ស្នេហ៍ប្រចាំការ ភ្នែកដៅសំលឹងទៅទីតាំងថៃ ដែលនៅត្រង់មាត់ព្រៃម្ខាង វាលចំងាយប្រហែល ២០០ ម៉ែត្រ ។ ទឹកចិត្តរីកថ្លាក់ ទាហានខ្មែរសង្ឃឹមថា ម្តងនេះមុខជាជោគជ័យបើកឡើងហើយ ដើម្បីសងសឹកជូនជនរួមជាតិ ដែល បានបាត់បង់ជីវិតដោយស្នាដៃខ្មាំង ។

មនោសញ្ចេតនាបែបនេះបានធ្វើឱ្យឱ្យ **និយាតុប្ប** ក្តៅជាងពួកម៉ាក ដទៃទៀត ព្រោះខ្លួនត្រូវសងសឹកពីរជាន់ គឺមួយចំពោះ ជាតិដែលមានសត្រូវមករាតត្បាត ហើយមួយទៀតចំពោះឧត្តមគតិសេចក្តីស្នេហា ដែលមានជនអបលក្ខណ៍មកញុកញើសឈ្លានជើង ។ លុះនឹក ដល់សេចក្តីសំបុត្ររបស់ **នាគី** ដែល បានបើកបង្ហាញឱ្យឃើញនូវគំនិតអាក្រក់ របស់ជនដែលខ្លួនលើកជាមិត្ត ឬជាឆ្លើមត្រួយចិត្តកាល ណាឡើង អ្នកកំលោះយើងក៏ក្តាប់កាំភ្លើងដោយកំហឹង ហើយប្រុងតម្លោះកែបាញ់ទៅលើបច្ចាមិត្តដែលគ្មានរូប ។ ឱនាយ **ទេពកោសល្យ** និងនាង **ចន្ទមណី** ! បើអ្នកឯងទាំងពីរនាក់ហ៊ានបង្ហាញខ្លួនក្នុង គ្រានេះ មុខជាអ្នកឯងគ្រោះជួបកំហែង ។

ម៉ោង ៥ ទៀបភ្លឺកាំងភ្លើង ៧៥ ម.ម ចំនួន ១០ ដើមដែលជាសំណល់ បាតឃ្លាំង បានចាប់បាញ់ក្នុងៗ បំផ្លោងទៅខាងមុខ ប្រយោជន៍ជារាំងឱ្យទា ហានធ្វើជើងរុលទៅរកខ្លាំង ។ ឯ " អាខាក់អាខិន " ដែលបានយកមកប្រើនៅ ទីនោះចំនួនប្រាំគ្រឿងនឹងគេ ក៏ងក់កាត់ ជញ្ជាំងស្រែចូលបាញ់នឹងគេដែរ ។

មធ្យោបាយខ្សត់ខ្សោយយ៉ាងនេះនឹងយកជោគជ័យបាន តែកាលណា ខ្លាំងគ្មានប្រដាប់យ៉ាងនោះ ឬមួយពុំបានដឹងខ្លួនត្រូវការ ទុកជាមុនផង ។ តែស្ថានការណ៍ពុំមែនយ៉ាងនោះសោះឡើយ ព្រោះជប៉ុនបានផ្តល់ឱ្យទ័ពសៀមនូវយោធិបរិក្ខាយ៉ាងឆើតៗ ហើយក្រុម សេនាធិការ សៀមសោតក៏បានទទួលរាយការណ៍ពីថាវរបុរសយ៉ាងច្បាស់ៗ អំពីផែនការកំបាំងរបស់បារាំង ។ ដូច្នេះសៀម ចាត់ការសម្រាប់ តបតនឹងការវាយលុកបានជាស្រេច ។ ដោយសំងាត់ សៀមបានប្រមូលរថគ្រោះ នឹងកាណុងយ៉ាងក្រាស់ក្រែលមកលាក់ទុកក្បែរកន្លែង ដែលស៊ើបការណ៍ដឹងថា បារាំងប្រុងនឹងវាយទម្លុះ ។ សៀមពុំក្អក ពុំត្រហែមទេ ទុកឱ្យកាណុងព្រុសតាមចិត្តដើម្បីឱ្យឱកាសសំគាល់ ទីតាំង កាំភ្លើងធំទាំងនេះ ។ កាណុងបារាំងបាញ់ពុំមានប្រសិទ្ធភាពអ្វីសោះ ព្រោះសៀមបានដឹងខ្លួនដកទាហានទៅទីតាំងមួយថ្មី ឃ្លាតពីដើមបន្តិច ។ សៀមពុំមាត់ពុំកអ្វីសោះ ទុកឱ្យទាហានខាងបារាំងរុលចូលសងកាំភ្លើងរបស់ខ្លួន ។ លុះបានទីហើយកាណុងសៀមក៏បាញ់ផ្ទាំងស្រោចមក លើកាណុងបារាំង ឯកាំភ្លើងយន្តសៀមក៏បាញ់រះជះគ្រាប់ដូចព្រិល ។

គ្រាប់កាំភ្លើងធំសៀមហោះជ្រែកអាកាសរយទាំងពាន់ បញ្ចេញសំលេងរីងគ្រលួច បន្ទាប់ខ្លួនចុះបំបែកមែកឈើ ហើយស្ទុះ មកបុកដីជះបំណែកពិឃាតទៅគ្រប់ទិស ។ ក្នុងៗរថបន្ទុកបារាំង " អាខាក់អាខិន " បារាំងដោយ គ្រាប់ធ្លាប់ចំពីលើ ក៏ផ្ទុះកំបោលបំណែក បណ្តាលឱ្យប្រេងសាំងឆេះហុយទ្រលោម ។ ឯកាណុងបារាំងសោតទៀតក៏ចូលក្នុងវិនាសកម្មក្នុងយ៉ាងឆុតឆាប់ ព្រោះបច្ចាមិត្តគេមានចំនួន លើសលប់មកចោមព្រួតបំផ្លាញ ប៉ុន្តែថ្វីបើធ្លាក់ក្នុងស្ថានការណ៍ចាញ់ប្រៀបខ្លាំងយ៉ាងនោះក៏ដោយ កងទាហានខ្មែរស្ងួតក្រាញ់នៅនឹងកន្លែង មិនព្រមដកខ្លួនថយទេ ។

លុះឃើញថា កាណុងបារាំងស្ងាត់មាត់លែងបាញ់ហើយ សៀមក៏ឈប់ដែរ ។ ក្នុងពេលនោះលេចសួរយន្តខ្មែរក្រើកដី ។ កង រថគ្រោះរតឹមចេញពីមាត់ព្រៃម្ខាង មកព្រុសភ្លើងបែបនាគរាជក្នុងរឿងសន្ត្រាស្លឹករឹត ។ ម៉ឺងៗកាំភ្លើងរថគ្រោះបាញ់ស្រោចមកលើ ទាហានខ្មែរ ដែលក្រាបនៅស្ងៀមចាំល្មមដល់ប្រយោលនឹងយកកាំភ្លើងយន្តបាញ់ត ។ ក្នុងពេលនោះបារាំងពុំមានកាណុង សំរាប់បាញ់ រថគ្រោះទេ ដូចនេះទាហានតាំងបំបែរបំពុងកាំភ្លើង សំរាប់បាញ់ យន្តហោះ តំរង់មកលើអណ្តើកដែកទាំងនោះវិញ ។ ចាត់ការដូចនេះជា មធ្យោបាយយុទ្ធជនសោះ ព្រោះគ្រាប់កាំភ្លើងបាញ់យន្តហោះមិនអាចទំលុះផ្ទាំងដែកក្រាស់បានឡើយ ។ ឱកម្មក្រាស់ពេក ក្នុងពេលដែល ទាហានឡើងជើង កំពុងជាប់ដៃខាងក្រោម ស្រាប់តែយន្តហោះលាបសញ្ញាទង់សៀមហោះចេញ ពីដុំពពកមានបាញ់រះមកចោលគ្រាប់ បែរ កក្រើករំពើកទាំងពសុធា ។

ទាហានខ្មែរខំតស៊ូដោយមធ្យោបាយស្តួចស្តើង មានទំងន់ដូចកូនកាន់ ចង្អិនទៅតាមដេញវាយយក្សា ។ ថ្ងៃរះពេញពន្លឺចោលរស្មី ទៅលើវិការដ្ឋានមួយ ដែលបរិបូណ៌ដោយឈាមហូរដេរដាស និងសេចក្តីវិនាសយ៉ាងឆុតឆាប់ ។

ដោយទាហានបាញ់កាំភ្លើងយន្ត នៅក្បែរខ្លួនត្រូវគ្រាប់ ហើយមាន លោហិតហូរពពុលស្គល់ចេញពីមាត់ **ទីបារុន** ក៏ស្ទុះទៅ បាញ់ជំនួស ។ គ្រាប់កាំភ្លើងព្រួសចេញពីមាត់ ត្រែក្រហមដោយក្តៅហើយធ្លាក់បីដូចគេបាចទៅលើស្បែកគ្រាស់នៃរថក្រោះ ឧបមាដូចជា តំណក់ទឹកភ្លៀងធ្លាក់លើខ្នងទា ដែលកំពុងដើរ ។ អណ្តើកយន្តចេះតែបោលសំរុកជិតមកៗ **ទីបារុន** ចេះតែ សង្កត់កែបាញ់គ្មាននឹក នាដកខ្លួនមកឡើយ ស្រាប់តែពូស្វ័រភ្លឺប ញ័រខ្លួនខ្វាក់ ហើយងងឹតមុខជ្រប់ដួលទ្រេតទៅលើមាត់លេណដ្ឋាន ..... ។

ស្រលាញ់ជាតិបន្ទាបស្នេហា

ក្រុងអរញ្ញប្រទេស (អរញ្ញប្រទេស) ឬដែលហៅដោយខ្លីថា **អរញ្ញ** ជាទីប្រជុំជនតូចមួយតាំងនៅក្នុងដែនថៃជិតព្រំដែនខ្មែរ ។ មានផ្លូវដែក និង ផ្លូវ ថ្នល់ភ្ជាប់ទីក្រុងនេះទៅបាងកក ។ ដូចទីក្រុងឯទៀត ដែលនៅក្បែរព្រំដែនក្នុងពេលដែលសាន្តត្រាណសកម្មភាព នៅ អរញ្ញបានរីកចំរើន តែដោយរបររត់គយមួយមុខ ។ តាំងពីសង្គ្រាមរវាងថៃ-បារាំងនៅ ឥណ្ឌូចិនបានផ្ទុះឡើងកាលណា **អរញ្ញ** ក៏ក្លាយជា ទីសំណាក់ដ៏ភាគច្រើននៃជនពាក់កសណ្តាន ។

ដោយឃើញថាអរញ្ញ នៅជិតរណសិរ្សក្រុមសេនាធិការសៀមបាន លើកអង្គការសំខាន់ផ្សេងៗមកតាំងនៅទីនេះ ។ នៅវត្តមួយ ឆ្ងាយពីផ្សារបន្តិច រាជការបានកេណ្ឌយកសាលាធំ សម្រាប់និមន្តព្រះសង្ឃឆាន់ មករៀបតុបតែង មន្ទីរពេទ្យរក្សាតំបន់បណ្តោះអាសន្ន ។

នៅថ្ងៃទី ១៦ មករា បុគ្គលិកមន្ទីរពេទ្យមានសេចក្តីភ្ញាក់ផ្អើលខុសពីធម្មតា ។ តាំងពីទៀបភ្លឺមកកាលណាឆ្លងឆ្លើយគ្នាពុំដាច់សួរ សោះ ។ បន្ទាប់មកយន្តហោះប្រដេញ និងយន្តហោះចូលលុករវាង ៥០ គ្រឿង ហើរកាត់ឆ្ពោះ ទៅសមរភូមិ ។ មន្ទីរពេទ្យនេះមានដុកទ័រ សក្តិប្រាំជាមេ ហើយដុកទ័រស័ក្តិបីពីរ នាក់ទៀតជាអ្នកជំនួស ។ គិលានុបដ្ឋាយិកា ១៥ នាក់ ដែលសុទ្ធតែជានារីស្ម័គ្រចិត្តចាំបំរើការក្រោម បង្គាប់ស្រីម្នាក់ជាមេធំ ។ ក្នុងពពួក **មាណវី** ស្លៀកពាក់សំរាប់នោះ យើងបានជួបឡើងវិញនូវយុវតីម្នាក់ដែលធ្លាប់ស្គាល់មកហើយ ។

នាង **ចន្ទមណី** កាលណានាងឃើញថាម្តាយនាងបានធូរស្រាលហើយ នាងក៏បានសុំអនុញ្ញាតពីអ្នកដ៏មានគុណទាំងពីរដើម្បី ស្ម័គ្រចិត្តចូលហ្វឹកហ្វឺនជាគិលានុបដ្ឋាយិកា ព្រោះនាងយល់ថា ការថែអ្នកបួសក្នុងពេលមានសង្គ្រាមជាអំពើកុសលផង ហើយជាឱកាស បំពេញករណីកិច្ចចំពោះជាតិផង ។ មួយទៀតកាលណាយើងមានការធ្វើ យើងតែងបំភ្លេចបាននូវកង្វល់ និងទុក្ខព្រួយបើមិនបានទាំងអស់ ក៏គង់បានភាគខ្លះដែរ ។ នាងពុំមានចូលចិត្តឱ្យកើតសង្គ្រាមទេ ។ តើធ្វើដូចម្តេចបើអ្នកគ្រប់គ្រងប្រទេសនេះបាននាំមាតុភូមិឱ្យរមៀលចូល ក្នុងភ្នាក់ភ្លើងយ៉ាងនេះទៅហើយ ។ នាងយល់ថាបញ្ជីពលរដ្ឋទាំងឡាយបំពេញករណីកិច្ចតែរៀងៗខ្លួន ។

ក្នុងពេលនាងចូលបំរើជាតិក្រោយស្រីភេទ ចិន្តានាងប្រមើលដោយវិតក្កដោយភ័យព្រួយ ចំពោះទំហំមុខម្ល៉េះនៃជ្រោះកំណាច ដែលធ្វើឱ្យនាងឃ្លាតឆ្ងាយពីគូសង្សារ ។ ដើមដំបូង នាងបានសរសេរសំបុត្រជូនព័ត៌មានក្លាយ ដល់មិត្តនៅស្រុកខ្មែរ ។ ប៉ុន្តែតាំងពីរាជការទាំងសងខាងចាត់ឱ្យមានក្រុមត្រួតពិនិត្យកាលណាមក នាងខំទប់ចិត្តសរសេរតែយ៉ាងខ្លីៗ ហើយតមកទៀតក៏ឈប់សរសេរសោះតែម្តង ។ មិនមែនថា នាងដាច់អាល័យទេ ។ នាងស្ងួតស្ងប់គិតមកគូសង្សារកំលោះគ្មានលោះពេលសោះឡើយ ។

ក្រោយពេលនាងបានហាត់រៀន ខាងព្យាបាលអ្នករបួស និងថែទាំជំងឺ បាន ៣ ខែមក គឺនៅពេលដែលស្ថានការណ៍បានចោទចំហាយកាន់តែក្តៅឡើង រាជការក៏ចាត់ឱ្យនាងមកធ្វើការប្រចាំមន្ទីរពេទ្យអរព្យា ។ មិនបានប៉ុន្មានថ្ងៃចំពោះកំរើកនេះសន្ទោសនៅបណ្តាលឱ្យមានរបួសមានស្លាប់មានអ្នករងទុកគ្រប់យ៉ាង ។

ដោយឃើញប្រទេសទាំងពីរ ដែលត្រូវរួបរួមដោយចំណងភាគរភាព ព្រោះមានសាសនាដូចគ្នា មានប្រពៃណីដូចគ្នាមានសិល្បៈនិងវប្បធម៌ដូចគ្នា បែរប្រឆាំងគ្នាពាក់ព័ន្ធដល់ម្ល៉េះ សេចក្តីស្អប់ខ្ពើមសង្គ្រាមដែលតែងមានស្រាប់ មកហើយក្នុងចិន្តានាង ក៏កាន់តែរីកធំឡើងទៀត ។ ស្នេហាថ្លៃថ្នូរដែលហឫទ័យ នាងបានអោបក្រសោបទុក បានបិទផ្លូវមិនឱ្យនាងយល់សោះថា ហេតុដូចម្តេចបានជាមនុស្សលោកចំបាច់ត្រូវការស៊ីសាច់គ្នាដូចសត្វតិរច្ឆាន ។ ប៉ុន្តែវិសាល ភាពនៃធម៌នេះហួសកំលាំង ហួសនិស្ស័យគំនិតរបស់នាង ដូច្នេះនាងស៊ូទ្រាំបំពេញមុខងារជាករណីកិច្ចដោយស្ងប់ស្ងៀម ។

នៅរសៀលថ្ងៃទី ១៦ មករា កងរថយន្តពេទ្យបានផ្ទុកអ្នករបួសមក ឱ្យមន្ទីរពេទ្យវះកាត់ក្នុងវត្ត ។ កងកាកបាទក្រហមថៃប្រមូលរើសយកពុំថា ទាហានរបួសជាតិសៀម ឬទាហានសហព័ន្ធតំណូចិនទេ ។ ព្រោះទាហានខាងគេ ចេះតែមានថ្មីដៃជឿនទៅមុខដរាបគេចាប់បានពួកត្រូវរបួសខាងបារាំងបាន យ៉ាងក្រាស់ក្រៃល ។ រវាងបីម៉ោងមកហើយ រថយន្តកាកបាទក្រហមបានជញ្ជូន អ្នករបួសមកប្រគល់ឱ្យមន្ទីរពេទ្យក្នុងវត្ត ។ ទាំងពេទ្យធំ ទាំងសហការីកានី បានវះកាត់ដាក់ថ្នាំប្រឆាំងរបួសឥតបានឈប់ដៃបានឡើយ ។ តាមធម្មតាមន្ទីរពេទ្យ នេះគ្រាន់តែចាត់ការសើៗបណ្តោះអាសន្នតែប៉ុណ្ណោះ ព្រោះពុំមានបំបន់ភ័ណ្ឌអ្វីម៉ាមួនទេ ។ ដោយហេតុដូច្នេះហើយបានជារាជការសឹក បានចាត់ឱ្យមានខ្សែរថ ភ្លើង ពិសេសមួយសម្រាប់ដឹកអ្នកដំណើររាល់ថ្ងៃទៅថែទាំនៅមន្ទីរពេទ្យធំៗនា ក្រុងបាងកកទៀត ។

តាំងពីថ្ងៃត្រង់មក ពេទ្យធ្វើការពុំបានឈប់សំរាកទេ ។ ឥឡូវម៉ោង ៥ រសៀលហើយ ពួកអ្នករបួសក៏ស្បើយចំនួនទៅដែរ ។ បុគ្គលិកចាប់ផ្តើម សង្ឃឹមថា បន្តិចទៀតបានឈប់សំរាកហើយ ។

ក្នុងគ្រានោះនាង **ចន្ទមណី** បានរុំរបួសឱ្យទាហានម្នាក់រួចក៏ចេញមក យកអាវាសត្រង់មាត់ទ្វារសាលា។ មួយសន្ទុះក្រោយមក រថយន្តខ្មែរជើងក្អែក ក្រហមមួយមកឈប់ត្រង់មាត់ជណ្តើរ ។ គិលានុបដ្ឋាយិកាពីរនាក់ស្ទុះទៅបើក សន្ទុះខាងក្រោយ ហើយនាំគ្នាសែងចុះនូវបុរសម្នាក់ ដែលដេកស្លូកស្លឹងពុំដឹងខ្លួន ។ ថ្វីបើអ្នកសន្លប់នោះ មានក្បាលរុំសោងពោងមានមុខ និងឯកសណ្ឋានប្រឡាក់ឈាមជោក នាងគ្រាន់តែចោលភ្នែកមួយភ្លែតក៏ប្តូររូបប្លែកដូចម្តងទៀត ។ យីម្តេចអីចឹង ? ច្រឡំភ្នែកទេដឹង !

ទាំងថប់ព្រួយអួលផ្សា នាងដើរតាមពួកអ្នកសែងអ្នករបួសចូលក្នុងបន្ទប់វះកាត់ ។ នាងដឹងថា កាលនោះរាជការខាងឥណ្ឌូចិនបានបញ្ជូនឱ្យទាហានទាំងឡាយពាក់ខ្សែដៃស្ពាន់សគ្រប់គ្នាប្រដាប់ដោយកូនបន្ទះមួយដែល មានចារដាក់ឈ្មោះ ដើម្បីងាយស្គាល់នាមក្នុងឱកាសមានគ្រោះថ្នាក់ជាយថាហេតុ ។ ដើម្បីឱ្យអស់ពីភាពលំបាកនាងទាញដៃស្តាំអ្នករបួសសន្លប់មកមើលឈ្មោះ ។ គ្មានសង្ស័យទៀតទេ ! នៅលើបន្ទះស្ពាន់សមានឆ្លាក់អក្សរបារាំងថា " ព្រីន បាលទោ **និហាតូន** លេខប្រចាំខ្លួន ១៣.៣៣៩ " ។

ឮរូបខ្លួនចម្រាប់ នាងខំទប់មិនឱ្យទឹកភ្នែកដោរជល់ ហើយហូរចេញមកដោយថ្នាក់ថ្នមដៃ ត្រូវពេទ្យសក្តិប្រាំបានចាប់លាប៉ង់សីម៉ង់ក្បាល ដែលគិលានុបដ្ឋាយិកាបានរុំជាបណ្តោះអាសន្ននៅទីប្រឡូកគ្នា ។ លុះបានពិនិត្យហើយ លោកដុកទ័របានថ្លែងថារបួសនេះសើៗ

ទេ ព្រោះត្រូវនឹងអំបែងគ្រាប់កាំភ្លើង ដែលជះមកពីចំងាយ ។ បន្ទាប់មកត្រូវពេទ្យចាប់ដោះអាវហើយគយគន់មុខ របួសធំមួយត្រង់ឆ្អឹងជំនី ទៀតដុកទ័រយកម្រាមសង្កត់ទើបលាន់មាត់ថា :

- យីបាក់ឆ្អឹងជំនីអស់ពីរ តែមិនដឹងជាប៉ះពាល់ដល់គ្រឿងក្នុង ឬដូចម្តេចខ្លះ ។ មុននឹងយកទៅឆ្លុះវិទ្យុឆ្លាស់យកម្សៅចាក់ឈាម បញ្ចូលសិន ។

ថាហើយក៏បង្គាប់ទៅស្ត្រីមេគិលានុបដ្ឋាយិកា ឱ្យយកបំពង់កែវមកបិតឈាមអ្នករបួស ដើម្បីធ្វើវិភាគមើល ដែលជាហេតុឱ្យដឹង ថា លោហិតគេ ជាប់ក្នុងប្រភេទអក្សរណា ។ ១៥នាទីក្រោយមក នាងព្យាបាលចូលមកជំរាបលទ្ធផលវិញ ។

- ឈាមពួកអក្សរ " យ " ទាន ។ ខ្ញុំបានរកសព្វគ្រប់អស់ហើយ ឈាមស្រស់ប្រភេទអក្សរនេះ អស់រលីងគ្មានសល់បន្តិចសោះ ។ ត្រូវពេទ្យនៅស្ងៀមមួយស្របក់ទើបសួរថា :

- ពួកគ្នាយើងដែលបានចុះឈ្មោះស្ម័គ្រចិត្តបំរុងឱ្យឈាមនោះ តើមាន នរណាជាពួកអក្សរ " យ " ដែរឬទេ ?

នាង **ចន្ទមណី** ដែលឈរឆ្នាំងដូចភ្លេចព្រលឹង ព្រោះសេចក្តីព្រួយបារម្ភមកសង្កត់ណែន ក៏ភ្ញាក់ខ្លួនព្រើតដោយពូលំនួននេះ ។ នាងឆ្លើយថា :

- ខ្ញុំលោក ឈាមខ្ញុំអក្សរ " យ " ដែរ ។ លោកត្រូវការប៉ុណ្ណាក៏ អញ្ជើញយកចុះ ឱ្យតែបុរសនោះបានផុតពីគ្រោះថ្នាក់ ។

ការបើបានទទួលឈាមពីនាងដល់កំរិត អតិបរមាដែលនាងអាចបាន ធ្វើអំណោយបានរួចហើយ អ្នករបួសដែលពីមុនស្លឹតស្លាំង ដូចទេសឯកនោះ ឥឡូវប្រែសំបុរហាក់ដូចជាមានជីវភាពឡើងវិញ ។ គ្រោះថ្នាក់ដែលនាំឱ្យនាងតក់ស្លុតក៏ចំហុតនេះ បានធ្វើនាងត្រេកអរ មួយយ៉ាងដែរ ព្រោះនាងបានឱកាសដ៏ប្រសើរយកឈាមនាងទៅជួយទ្រទ្រង់ដោយផ្ទាល់នូវជីវិតបុរសមួយដែល នាងលើកជាក់ពូលនៃចិត្ត នាង ។ នាងឆ្វេងយល់ដោយព្រឹត្តិជ្រាបជាបេះដូងទាហានខ្មែរ បានយោគយោលបូមឈាមក្នុងសេរីរាងកាយដែលមានឈាមរបស់នាង លាយ ជាមួយដែរ ។ ការឆ្លុះវិទ្យុក៏បានបង្ហាញឱ្យឃើញថា គ្មានធុរ្ទឆ្ងាយ ឬ ប៉ះពាល់ដល់គ្រឿងសំខាន់អ្វីទេ ។ ប៉ុន្តែដោយមុខរបួសនោះធំពេក ហើយដោយខាតបង់ឈាមក្រាស់ក្រៃលែង អ្នករងគ្រោះថ្នាក់បើបានទទួលថែទាំយ៉ាងមុតមាំនៅតែមិនទាន់ដឹងខ្លួននៅឡើយ ។

នៅពេលនោះខ្សែរថភ្លើង ដែលត្រូវដឹកអ្នករបួសយកទៅថែរក្សានៅមន្ទីរពេទ្យធំនៅក្រុងបាងកក បានទទួលចំណុះពេញក៏ចេញ ដំណើរផុតទៅហើយ ។ ដូច្នេះពេទ្យក៏រៀបចំ ដំណេកដ៏សមគួរ ដល់អ្នករបួសណាដែលទើបមកដល់ ក្រោយគេសំណាក់សិន ។ កាលៈទេសៈ នេះពេញចិត្តនាង **ចន្ទមណី** ណាស់ ព្រោះនាងនឹកថា ជាឱកាសនាំឱ្យនាងបានថែទាំមិត្តបានយូរពេលទៅទៀត ។

លុះនាងបានងើបពីអស់កំលាំង ដោយគេបានបិតឈាមនាងបញ្ចូល ទៅឱ្យគូកសត់របស់នាងហើយ នាងក៏ម្នីម្នាសួររកដំណឹងភ្លាម ពីអ្នករបួស ។ មិត្តនារីម្នាក់ឈ្មោះ **សុមេចិត្ត** (សមចិត្ត) បានឆ្លើយថា :

- កុំព្រួយថ្វីបង **ចន្ទមណី** ។ ទាហាននោះបានឡើងសំបុរស្រស់ឡើងវិញហើយ ឥឡូវនេះក៏ចាប់ដឹងខ្លួនបន្តិចៗផង ។

លោកត្រូវពេទ្យស្ម័គ្រចិត្ត មានប្រសាសន៍ថា ក្រែងតែមានប្រែប្រួលចំឡែកយ៉ាងណាក៏មិនដឹង ។ បើពុំ នោះទេអាចនឹងក្រោកដើរបានក្នុង អំឡុង ៣ អាទិត្យទៅមុខទៀត ។

នាង **ចន្ទមណី** ទទួលដំណឹងនេះដោយត្រេកអរណាស់ ។ នាង ញញឹមអរគុណ **សុមេចិត្ត** ដែលសួរនាងបន្ថែម :

- បងប្រហែលធ្លាប់ស្គាល់អ្នករបួសនេះហើយ បានហាក់ដូចជាឈឺ ឆ្កាសដោយមានចិត្តខុសសព្វផង ។
- នាង **ចន្ទមណី** តបនឹងសំនួរនេះដោយស្មោះត្រង់ :
- ប្អូនអើយ កាលដែលខ្ញុំទៅលេងស្រុកខ្មែរ ខ្ញុំបានជួបបុរសចិត្តជានេះ ឯង នាំមើលស្រុកទេសជាមួយឪពុកខ្ញុំ ។
- បន្ទាប់មកនាង **ចន្ទមណី** ក៏អធិប្បាយរៀបរាប់អំពីអនុស្សាវរីយ៍ពី ប្រទេសកម្ពុជា ឱ្យសហជីវិនីនាងស្តាប់ ។

សួរគោរពទីបីៗ ហើយសម្លេងស្រ្តីហៅរន្ធនៃតែទាំងព្រួយ :

- លោកគ្រូពេទ្យទាន លោកគ្រូពេទ្យ ។

បន្តិចក្រោយមក ទើបសម្លេងបុរសឆ្លើយមកដោយជាប់ទាំងសេចក្តីងងុយមក ផង !

- អ្នកណា ! មានការអ្វី ?

- ខ្ញុំ **សុមេធាវី** នារីឆ្លើយ ។ អ្នកបួសខ្មែរឈ្មោះ **ទីយាបុរស** នោះ សន្លប់បាត់ស្មារតីទៀតហើយ ហើយកំដៅខ្លួនឡើង ដល់៤០អង្សា ។

ចេញពីបន្ទប់ដំណេកទាំងសឹងម៉ឺង ពេទ្យសក្តិប្រាំក៏ដើរខ្លួនទៅទំនេរ ដោយអត់ងងុយ ឆ្ពោះទៅកាន់សាលាអ្នកបួស ។ ខាងក្រៅ អាកាសត្រជាក់នៃអធ្រាត្រជះស្រោចមកលើរាងកាយធ្វើឱ្យស្ទាងងងុយបន្តិច ។ គ្រូពេទ្យយកដៃញឹក្តៅ ហើយដកបង្ហើមស្រូបយក កម្លាំងពិតកាល ។

ក្រោមពន្លឺសន្លាសនៅនៃគោមឆ្កុះបញ្ចាំង ដុកទ័រតាំងឱ្យនាងព្យាបាលចាប់បង្វិលខ្លួនអ្នកបួស ។

- យី មុខដំបៅឆ្អឹងជំនីរហើមច្រើនជាងមុនហើយគុំខ្លះផងតើ ។ ត្រូវ តែដឹកយកទៅក្រុងថែបភ្លាមៗទើបបាន ។ ធ្វើម្តេចទៅហ្ន៎ ! បើរថភ្លើងពេទ្យចេញផុតទៅហើយ ។ បើចាំជិះរថភ្លើងធម្មតាដែលចេញម៉ោង៩ ព្រឹកនោះដូចជាយូរពេក ។

ឈប់មួយសន្ទុះ គ្រូពេទ្យក៏អធិប្បាយជូនសហការីស្តាប់ថែមទៀត ។ ប្រដាប់វិទ្យុឆ្លុះយើងតូចពេក ចាស់ពេកទើបឆ្លុះមិនបាន ល្អិតល្អន់ បណ្តាលមាន ហេតុយ៉ាងនេះ ។ ដូចនេះត្រូវគិតដូចម្តេចបានដល់ទៅក្រុងថែបដោយរួសរាន់ ។

ក្នុងពេលនោះ **ចន្ទបណ្ឌិត** ដែល **សុមេធាវី** បានទៅដាស់ហៅមកដែរ បានចូលមកដល់ហើយសួរសំដីខាង ក្រោយនេះទើបនាង ស្នើរសុំថា :

- កាលពីម្សិលមិញ យុន **ឆ** ខ្ញុំបានបើករថយន្តមកលេងនឹងខ្ញុំ ។ បើខ្ញុំសុំអនុញ្ញាតលោកដឹកអ្នកបួសនេះ ទៅក្រុងថែប ដោយ ឡានផ្ទាល់ខ្លួនបានទេ ?

មន្ទីរពេទ្យសេនាភ័ក្ត្រ នៅវិថីរាជទេវី ជារោងព្យាបាលមួយប្រកបដោយអគារមានក្បាច់ក្បូរបែបជាន់ចាស់នៅអឺរ៉ុប ។ សំណង់ នានាតាំងនៅដាច់ពីគ្នាដោយថ្នល់ ដោយលានស្មៅដោយស្រះ ឬ ដោយកសិន បាននាំមកសេចក្តីស្ងប់ដល់អ្នកបួសទាំងឡាយ ដែល ទទួលថែទាំនៅទីនោះ ។

ក្នុងអគារមួយត្រង់ជាន់ខាងក្រោម ដែលមានគ្រែសៗ ចំនួនសាមសិប តម្រៀបជាពីរជួរ **ទីយាបុរស** ដេកសន្លឹងសន្លែសម្លឹងមើល ពិដានធ្វើភ្នែកឆ្អឹងៗ ។ លើកូនតុមួយដាក់ជិតក្បាលដំណេក បាច់ផ្កាវិន័យស្រស់ចំប្រប់ បង្ហាញឱ្យឃើញថា ក្នុងទីក្រុងខ្មាំងដែលខ្លួនរសាត់ មកដល់នេះ នៅមានជនសប្បុរសដែរ ដែលទាក់ចិត្តដល់ជីវិតខ្លួន ។

ក្រោយពេលពេទ្យបានវះទម្លាយមុខដំបៅ បង្អួចខ្លះចេញ ហើយចាក់ថ្នាំគ្រប់យ៉ាង ជីវិតទាហានខ្មែរកម្ពុជានេះ ដែលត្រូវជាប់តែ ប៉ុនសរសៃសក់ទៅហើយ ក៏ស្រវាចាប់បានបន្តិចម្តងៗ នៃបួសកែវនៃសង្សារវត្ត ។

នាង **បន្ទូមណី** លោក **ទេព្យកោសល្យ** ព្រមទាំងភរិយា និង ប្អូនឯទៀតបានយកចិត្តទុកដាក់មកសួរសុខភាពអ្នកបួស ព្រឹកល្ងាចពុំលស់ថ្ងៃទេ។ ថ្នាំណាដែលពេទ្យគ្មាន តែដែលមានលក់នៅផ្សារងងឹតតំលៃយ៉ាងខ្ពស់នោះ លោក **ទេព្យកោសល្យ** ចាត់ឱ្យ ទិញឥតរុញរាទេ ធ្វើដូចម្តេចឱ្យតែមិត្តកំលោះ នេះបានរំដោះផុតពីភ័យ ។

ក្រោយពេលដែល **ទីបារតុប** ចាប់ដឹងខ្លួនឡើងវិញហើយ នាង **បន្ទូមណី** បានសង្កេតឃើញថា កាលណានាងមកសួរម្តងៗ មុខអ្នកជំងឺនេះ ឡើងក្រហមទុំខាំមាត់ក្រិតៗ ដោយក្រោធខឹងខ្លាំង ហើយបែរភ្នែកចេញពុំមើលចំនាងទេ ។ ដោយឃើញហេតុយ៉ាងនេះ ច្រើនដង នាងក៏ហាក់យល់ថា គូប្រថាប់ចិត្តខឹងនឹងនាង ព្រោះប្រកាន់សេចក្តីស្នេហាជាតិ ។ នាងគិតឃើញថា មនោសញ្ចេតនាបែបនេះ ជា វត្ថុធម្មតាទេ ដូច្នេះហើយទើបនាងមិនប្រកាន់ខឹងតបតវិញឡើយ ។ ធ្វើម្តេចប្រទេសទាំងពីរ បែរជាខ្លាំងនឹងគ្នាហើយខ្លួនកំលោះនោះ សោតក៏ត្រូវបួសយ៉ាងដំណំដោយស្មោះត្រង់ហោរាថា ជាតិរបស់នាងទៀតផង ។ តាំងពីនោះមកនាងពុំសូវមកញឹកញាប់ពេកទេ ព្រោះយល់ថា គប្បីបុរសនេះ ជាសះស្បើយមែនទែនសិនសឹមពន្យល់ឱ្យដឹងច្បាស់ ។ ក្នុងពេលនេះចង់និយាយឱ្យអស់សេចក្តីទៅពុំទាន់បានក្រែងលោក ព្រេងលឺខឹងខ្លាំង បែរជាធ្លាក់ឈឺធ្ងន់ ទៀត ។

កន្លះខែក្រោយមក **ទីបារតុប** បានគ្រាន់បើមែនទែន ក៏ដើរតិចៗ ចេញមកខាងក្រៅអង្គុយលើជើងម៉ាមួយ យករំហើយមើល រស្មីព្រះអាទិត្យ ដែលលាតសន្ធឹងលើផែនស្មៅ កាត់ស្មើ ហើយដែលស្រមោលម្លប់ល្ងាចកំពុងរុញ ច្រានកាន់តែរុញខ្លីទៅៗ ។ ឮសូរជើង ខ្សាកៗ មកពីចំហៀងម្ខាង **ទីបារតុប** ក៏ងាកទៅឃើញនាង **បន្ទូមណី** ស្លៀកពាក់កៈប្លង់ (រ៉ូប) ពណ៌ផ្ទៃមេឃលំអរដោយជ័រពណ៌ស នៅត្រង់ក និងដៃ ។ នាងដើរចូលមកដោយញញឹមព្រាយ ។ ដៃនាងកាន់បាច់ផ្កាក្នុងម៉ាយ (អរតិដេ) ពណ៌កុឡាបព្រមទាំងក្មេងស្រី ម្នាក់ កាន់កញ្ចប់វេចដោយសំពត់មួយដើរមកតាមផង ។ បង្វិចនោះជាសណម មានចំណី ឬផ្លែឈើដែលជាវត្ថុបំរុងសម្រាប់អ្នកជំងឺ ។

ទីបារតុប ក្រោកឈរភ្លាមមុខក្រញូតបន្តិចនារី ដែលអោនខ្លួនលើកដៃសំពះយ៉ាងទន់ភ្លន់ ។ នាងរៀបនឹងផ្តើមមាត់ចរចា ស្រាប់ឱ្យតែបន្ទោស បោកបោះទាំងគ្រើមៗ ហើរចេញពីមាត់បុរសខ្មែរ ៖

- ល្អហើយនាងចារនារី ខ្ញុំធ្លាក់មកកណ្តាប់ដៃនាងហើយ ។ យកទៅសំលាប់តែម្តងទៅល្អជាង កុំបាច់មកញញឹមលលួង ធ្វើអ្វី ទៀត ខ្ញុំគ្មានការសម្ងាត់ អីនឹងប្រាប់ទេ ។ មួយជីវិតខ្ញុំចាញ់បោកនាងឯងតែម្តងបានហើយ ។

ថាហើយដើរចេញក្រេស ពុំចោលភ្នែកមើលធីតាល្អស្រស់ ដែលទឹក នេត្រាហូរស្រប់ភក្ត្រា ។

សន្តិភាពតុក្កូ

តាំងពីបរាជ័យថ្ងៃទី១៦ មករា គឺបរាជ័យដោយខ្លះមធ្យោបាយ និង ដោយកេត្យានុភាពស្តេចស្ទឹងពោក តែដោយពុំមែនយុទ្ធជន យើងខ្លះវិរកម្មទេ តាំងពីថ្ងៃនោះមកព្រឹត្តិការណ៍កាន់តែដើរឈ្លឺនរន្តឡើង ។

ទីពេលស្របច្រានទីពេលចូល ហើយវាយកាត់ព្រំដែនចូលលុកមកបាននៅច្រើនតំបន់ទៀត ។ ព្រោះឃើញកូនសំពាយគាត់បានប្រៀបដូច្នេះ នៅថ្ងៃទី ២០ មករា គ.ស ១៩៤១ ម៉ាសៀកនឿយតាំងស្ទើរតាំងខ្លួនជាអាជ្ញាកណ្តាល ។ ដើមដំបូងបារាំងមិនព្រមទេ ហើយទទួលបាននិយាយផ្ទាល់នឹងសៀមតែម្តង ព្រោះគិតឃើញថា គ្មានអ្វីគួរទុកចិត្តព្រឹក្សានឿយបានសោះឡើយ ។ ប៉ុន្តែដោយ ឃើញស្ថានភាពរាល់របស់ខ្លួនកាន់តែទន់ខ្សោយជាលំដាប់រាល់ថ្ងៃ ពួកភ្នែកសក់សង្កត់ចិត្តលេបសេចក្តីខ្មាសហើយព្រមថានឹងទំលាក់អាវុធឈប់តស៊ូ ចាប់តាំងពីថ្ងៃទី ២៨ មករា តទៅ ។

“ ក្របីស៊ីស្រូវបងមិនសូវហានដេញ ក្របីដើរចេញបងដេញស្រីមើល ” ។

ក្រុមសេនាធិការសៀមដែលយកទំនុកច្រៀងនេះ ជាឧត្តមគតិ ឬជាកូនយុទ្ធសាស្ត្រ តាំងពីចាប់ផ្តើមវាយខ្មែរ និងលាវ ក៏បញ្ជាយន្តហោះទំលាក់ គ្រាប់បែកគគ្រឹកគគ្រេងនៅសៀមរាប និងសេរីសោភ័ណក្នុងថ្ងៃទី ២៥ និង ២៧ មករា ព្រោះនៅម៉ោង ១០ ព្រឹកថ្ងៃស្អែក ប្រតិបត្តិការសឹកទាំងឡាយក៏ ត្រូវផ្អាកឈប់ទាំងអស់ ។

នៅថ្ងៃទី ២៩ អ្នកតំណាងខាងបារាំង និងសៀមចាប់ជួបចរចាគ្នានៅ លើនាវាកោះជប៉ុនឈ្មោះ “ ណាតុរី ” ដែលបោះយុទ្ធជ្នាចតនៅកំពង់ព្រៃនគរ ។

៣ ថ្ងៃក្រោយមក ការផ្អាកបាញ់ក៏បានចុះហត្ថលេខា ដោយមាន កំណត់ពេល ១៥ ថ្ងៃគិតពីថ្ងៃ ២៨ មករា តទៅ ។ ដូច្នេះការផ្អាកបាញ់នេះ ត្រូវផុតអាយុនៅថ្ងៃទី ១១ កុម្ភៈ ។ តួខ្មាំងទាំងសងខាងមានកាតព្វកិច្ចរក្សាជួរ ក្បាលទីពេលត្រឹមបន្ទាត់ប្រទល់យោធានៅថ្ងៃទី ២៨ មករា ។

លុះបានសម្រេចគ្នាយ៉ាងនេះហើយ បារាំង និង សៀម ក៏នាំគ្នាទៅចរចាសន្តិភាពនៅក្រុងតូក្យូរាជធានីជប៉ុន ។ ក្នុងគ្រានេះជប៉ុនតាំងខ្លួនអាប៊ីត្រ ជាមជ្ឈត្តករ បើកឱកាសឱ្យកូនសំពាយរបស់ខ្លួន បំផ្លើសការទាមទារពីបារាំង ។ ខ្លាបាក់លោងនេះ គ្រហឹមព្យាបាលដែលអត់ចង្អុលសោះ ។ តែបងចចកពុំមានព្យាបាលខ្លាដល់តូចមួយឡើយ គិតពីលោតមកប្របាក់ដុំភ្លៅទាំងពីរ គឺខ្មែរ និង ឡាវ ។ កិច្ចចរចានេះទាក់ទងដល់ជីវិតកម្ពុជរដ្ឋមែនពិត តែខ្មែរយើងពុំមានសិទ្ធិចូលជជែកនឹងគេទេ ព្រោះយើងមិនទាន់បានឯករាជ្យនៅឡើយ គេចាត់ទុកយើងជា “ បរិមាណឥតទំងន់ ” សៀមកំពើញទារបារាំងរោទ៍ទល់តែយ៉ាងនេះ លុះដល់ថ្ងៃទី ១១ កុម្ភៈដែលជាថ្ងៃផុតកំណត់ផ្អាកបាញ់ ។ ដោយមិនបានផលអ្វីសោះ គូភាគីក៏យល់ព្រមពន្យារថេរវេលាថែម ១៥ ថ្ងៃទៀត ។ បន្ថែមពេល យ៉ាងនេះហើយក៏នៅមិនដាច់ស្រេចដែរក៏លើកថ្ងៃកំណត់ទៅថ្ងៃ ៧ មីនា ។ ដើមដំបូងជប៉ុនធ្វើជា “ អ្នកកណ្តាល ” ដោយខន្តី ។ ប៉ុន្តែដោយក្រោយមកទប់ នឹងក្តាប់ពុំបានដោយខឹងថាខូចពេលវេលាយូរពេក ក៏តាំងលាត់ដៃអាវ មូរជើងខោ ចូលប្រឡូកជ្រៀតផង ។ បារាំងភ័យញញឹមខ្លួនដូចមានឃើញទឹកក្តៅក៏តាំងទំលាក់ស្លឹកត្រចៀកព្រមស៊ីពេលវិចិតសំរាប់មួយ នៅថ្ងៃទី១១ មីនា ។ រហូត ដល់ថ្ងៃទី ៩ ឧសភា គ.ស ១៩៤១ ទើបគូភាគីបានចុះហត្ថលេខាលើសិទ្ធិសញ្ញាជាសម្រេច ។ ឯកសារនេះបង្ខំឱ្យកម្ពុជា និង ឡាវ លះបង់អាណាខេត្តអស់ ៧០០០០ គីឡូម៉ែត្រទ្វេគុណ ។ បារាំងបានយល់ព្រមតែធ្វើបែបនីយ៍យ៉ាងជាក់លាក់ ព្រោះថាសិទ្ធិសញ្ញានេះកើតឡើងដោយមានការបង្ខិតបង្ខំពីមហាអំណាចក្រៅស្រែវៀន ។

អ្នកអានទាំងឡាយ គង់ឆ្វេងយល់នូវទំហំទុក្ខលាយកំហឹងដែលពុះ ពោរក្នុងទ្រូង **និយាតុន** ក៏ជាអ្នកស្នេហាជាតិយ៉ាងមោះមុតក្នុងពេលដែល សំណាងអាក្រក់មកកាត់ពន្លះ មែកធាងនៃមាតុភូមិបណ្តាលឱ្យកាន់តែរួមតូចទៅ ។ ទុក្ខនេះត្រូវគុណមួយជាដប់ទៀតព្រោះ អកុសលផ្ទាល់មកជាប់ជាឈ្លើយនៃប្រទេសខ្មាំង ។ ពិតមែនតែពេទ្យសៀមត្រូវថែរក្សារបួសឱ្យខ្លួនបាន ជាសះស្បើយដោយស្រួល

បូល ។ ពិតមែនតែការថែទាំនេះបានធ្វើដោយថ្នាក់ថ្នមតែទាហានកម្លោះយើងចាត់ការជាធម្មតាវិញ ។ បើមានទាហានសៀមត្រូវរបួស ដូចខ្លួនក៏គង់មានពេទ្យខ្មែរ គឺឈានដោយការខ្មែរ បីបាច់យកចិត្តទុកដាក់ដូចគ្នាដែរ ។ មួយទៀតដោយនឹកឃើញដល់ពិសេសផងថ្ងៃនេះបស់ ខ្លួន **ឱ ឃាតុប** ខំប្រយុទ្ធមាំមុនក្នុងចិត្ត ប្រឆាំងនឹងអាការមួយដែលខ្លួនចាត់ទុកជាស្នេហ៍របស់សៀម ។ ស្នេហ៍នេះជាជីវិតព្យាបាល ធំណាស់ ។ មើលចុះនៅតាមនិគមជនបទ ឱ្យឮតែមានល្ខោនសៀមមកលេងកាលណាវាឆ្លុតទាំងស្រី ទាំងប្រុស ទាំងចាស់ទាំងក្មេងតែម្តង ។ សំដីសៀមក៏ពិរោះ ញញឹមសៀមក៏ស្រស់ បង្អែមសៀមក៏ឆ្លាញ់ពិសាកិរិយាសៀមក៏ទន់ភ្លន់ អ្វីទាំងអស់របស់សៀមគួរប្រតិព័ទ្ធ ។ គិត សព្វៗទៅទាំងនោះសុទ្ធតែជាថ្នាំពិស ឬជានុយ ។ ខ្មែរស្លាប់តែនឹងស្មោះត្រង់ ហើយលង់ក្នុងកណ្តាប់ដៃគេច្រើនលើកច្រើនត្រាណាស់មក ហើយ ។ ល្មមដល់ពេលភ្ញាក់ខ្លួនហើយដឹង!!!!

ចិន្តាម្តូរម៉ៅនៃ **ឱឃាតុប** រោលឆាបឆេះខ្លាំងឡើងទៀត ។ យី ! នាងចារនារី នឹកដល់មាណវីនេះភ្លាម កំហឹងមកអង្រួនអស់ អង្គប្រាណ ។ អ្នកកំលោះដេកទន្ទឹងចាំដល់ថ្ងៃត្រឡប់ទៅស្រុកវិញ ។ ព្រោះគូចស្អប់សៀមមិនថារូបណាទេ ។ នៅយូរៗទៅសំអប់កាន់តែ ក្រាស់ណែនឡើង ។ មិនខ្លីនិយាយរក អ្នកណាទេ ឬគួរសមនឹងជនណាទាំងអស់ សូម្បីតែចំពោះសមាជិកកាកបាទក្រហមក៏ដោយ ។ បាយទឹកលេបបានពីរ បីម៉ាត់ រួចតាំងសព្វបង្កើតម្នាក់ឯងរងទន្ទឹងតែថ្ងៃដែលបរកបក្នុងទាំងពីរខាងត្រូវប្តូរឈ្លើយគ្នាទៅវិញទៅមក ។

សន្និសីទសន្តិភាពតូក្យូ ឬហៅដោយខ្លីថា " សន្តិភាពតូក្យូ " ជាគំរូ អយុត្តិធម៌យ៉ាងក្រាស់ៗនៅៗ ។ ចិត្តខ្មែរទ្រង់ខ្មែរនឹកដល់ កាលណាក៏គ្មានគ្នាញ់ឥតចេះចប់ ។ គិតមើលចុះ ខេត្តបាត់ដំបងត្រូវដាច់ទៅទាំងមូល ហើយយកដោយទាំងភាគធំនៃខេត្ត **កំពង់ធំ សៀមរាប ស្ទឹងត្រែង** ថ្វីបើមិនសូវសំខាន់ " ព្រមទាំងចំនៀវខេត្តពោធិ៍សាត់មួយបន្ទះទៅទៀតផង ។ បងប្អូនកាន់សាសនាដូចគ្នា មានប្រពៃណីដូចគ្នា ស្រូបយកអារ្យធម៌ដូចគ្នា ពិតមែនតែបើបានឱកាសកាលណា បងតែងលោតមកត្របាក់ប្អូនលេបដោយឥតព្យញ្ជ័ត មាត់ទេ ។ ទាំងនេះនៅតែថាមិនមែនដោយអំណាចឃោរឃៅទេ គឺដោយស្រណោះអាណិតទៀត ។ គេយកលេសថា ព្រោះតែមាន មនោសញ្ចេតនាជាបងប្អូនយ៉ាងនេះហើយ ទើបគេស្តុះមកជួយស្រោចស្រង់ យើងឱ្យរួចពីភាវៈកញ្ជះបាតជើងបារាំង ។ អីចឹង មែន ! ព្រោះ តែចង់ឱ្យខ្មែរបានឈរហើយ ទើបដេញខ្មែរយើងឱ្យលែងរៀនខ្មែរ លែងឱ្យស្ត្រីខ្មែរស៊ីស្លា លែងឱ្យស្លៀកសំពត់ចងក្បិន ហើយបង្ខំពាក់ក្រឡេ មកក្រឡើមពេញទាំងក្រុងបាត់ដំបង ថា ក្មេងៗទៅចុះគ្រាន់មើលសមភ្នែកខ្លះ ឯចាស់ៗកណ្តាលមនុស្សវិញ ម្តាយកូនអើយមើលតែ ស្លាប៉ាហ្នឹងតែម្តង !

គេស្រឡាញ់យើងណាស់ សូម្បីតែនាមស្រុកទេស ភូមិតូចតាចអ្វីក៏គេ ដូរគ្មានសល់ឡើយ ។ បាត់ដំបងក្លាយជាប្រះតះ បងក្រឡាញ់ ជាភិបុលសុវត្ថម្ភ " ពុលសង្គ្រាម " ម៉ោងជាអះធិតថេរវដេត " អទិត្យទេវតេជ " សសរ ស្តេចមុជា " ឆែវរៈយ៉ដេត " អ្វីទេ ព័រិយេ តេជគី " សត្រូវខ្លាចតេជះ " ។ ប្រែ អស់គ្មានសល់អ្វីទេ ភូមិវត្តស្វាយ ឡើងទៅជាអាំជៈវ៉ែន " អម្ពវ៉ែន " អូរតាគី ជា ក្នុងប្រះអាក់យី " អូរព្រះអគ្គី " ។

ដូចអ្នកអានទាំងឡាយគង់បានដឹងស្រាប់ហើយ អូរតាគីជាភូមិកំណើតរបស់ទីយារុំផ ។ ក្រោយពីបានត្រឡប់អំពីជាប់ជាឈ្លើយ សង្គ្រាមនៅក្រុងបាងកកមក ទាហានកំលោះក៏បានទទួលតំណែងថ្មីជាចៅហ្វាយស្រុកពូក ។ ទីប្រជុំជនពូក តាំងនៅខាងលិចរវាង ១៥ គ.ម ពីទីក្រុងសៀមរាប ពីពួកទៅស្ទឹងព្រះស្រុក ជាព្រំដែនថ្មីក្នុងភូមិនេះមានចំងាយតែ ៧ គ.ម ប៉ុណ្ណោះទេ ។

ដោយហេតុថា ព្រំដែនអង្គតជិតមកទីប្រជុំជន ដូច្នេះបញ្ហាថ្មី ចំណោទថ្មីក៏កើតឡើង ស្ទើរមិនលស់ថ្ងៃ នាំឱ្យអ្នកមានមុខតំណែង ត្រួតត្រាបានកង្វល់អំពុលមិនចេះតិចទេ ។ បន្តិចថាមានចោរលួចបន្តិចថាមានចោរប្លន់ ថាមានរត់គយ ។ ពួកទុច្ចរិតទាំងអស់រត់ផ្លូចចុះផ្លូច ឡើងកាត់ព្រំដែនដូចគេកាត់រំហែងកំពុក ។ អ្នកនៅខាងដែនថ្មីរបស់សៀមក៏ដូចអ្នកនៅខាងដែនខ្មែរដែរ តែងលួចឆ្លងព្រំដែនទៅមកសួររក បងប្អូន ។ បន្តិចឮមានឧប្បត្តិហេតុយ៉ាងនេះ យ៉ាងនោះមិនសូវស្ងាត់ទេ នាំឱ្យចៅហ្វាយស្រុកពូករវល់ចាត់ការមិនស្គាល់ថ្ងៃយប់ឡើយ ។

ដោយមានបណ្តាញបញ្ជាក់ស្រែះគ្នាយ៉ាងនេះ រាជការសៀមដែល បានមកតាំងសាលា **អរិ ភី** មួយនៅសសរស្តម្ភហើយសាលាចង្វាត់ នៅក្រឡាញ់ តែងមករួមទាក់ទងនឹងរាជការខ្មែរ បារាំងជាញឹកញាប់ ។ គ្រាប់តែជួយគ្នា ដើម្បីសំរួលការដោះស្រាយបញ្ហាផ្សេងៗ ប៉ុណ្ណោះ ទេ តែមិត្តភាពនិងចិត្តថ្លៃថ្នូរ គ្មានអ្វីទាក់ទងផងសោះឡើយ ។

ចៅហ្វាយស្រុកកំលោះ **ឱឃាតុប** ខំយកចិត្តទុកដាក់ប្រតិបត្តិការ ជាបំផុតប្រយោជន៍ជួយសម្រាលទុក្ខកង្វល់ប្រជារាស្ត្រស្អាត ត្រង់ជាជនរួមជាតិ ។ អ្នកខ្លះមានស្រែភ្លឺនៅខាងខ្មែរ តែមានផ្ទះនៅខាងសៀម ហើយអ្នកខ្លះក៏ផ្ទុយទៅវិញ ដោយឃើញថាប្រជារាស្ត្រ រហេមរហាមនឹងព្រំដែនអយុត្តិធម៌នេះខ្លាំងពេក រាជការទាំងសងខាងក៏បានព្រមព្រៀងគ្នាចេញប័ត្រជនណា ដែលលើបលើបញ្ហានេះ ដើម្បី អនុញ្ញាតឱ្យឆ្លងកាត់ទៅវិញទៅមកបានត្រឹមជំរៅ ២៥ គ.ម ពី ព្រំដែន ។ រាស្ត្របានឆ្លងគ្រាន់បើ អ្នករាជការសៀមក៏កកិលមករក ទាក់ទងចងសមាសចិត្តជាមួយអ្នករាជការខ្មែរដែរ ព្រោះនៅក្រឡាញ់មានអីកំសាន្ត នៅព្រៃជ្រូកមានអីលំហែចិត្ត ហើយនៅសសរស្តម្ភមាន អីកែអធុរកន្លងសេចក្តីចុញទ្រាន់ ? សុទ្ធតែ ” ម៉ែ មី ” ទាំងអស់ ។ ម្ល៉ោះហើយសៀមតែងសុំមកលេងដល់សៀមរាប ដែលសំបូរត្រីសាច់ សំបូរបុរាណដ្ឋាន ជាទីមនោរម្យរំដោះសេចក្តីនឿយណាយ ។

ឱឃាតុប ជួបប្រាស្រ័យនឹងពួករាជការសៀមបង្រួបតែកិច្ចប៉ុណ្ណោះ គឺប្រាសចាកនូវសេចក្តីរាក់ទាក់ជានិច្ច ថ្វីបើនាយ **អរិភី** សសរស្តម្ភ ចេះតែគួរ សមមករក ព្រមទាំងយកជំនួនខ្លះដូចជាទឹកដោះគោកប៉ុងជាដើម ដែលខាងខ្មែរយើងមិនសូវសំបូរមកផ្តាប់ចិត្តទៀត ផង ។ ដោយមិនចង់ជំពាក់គុណគេយូរ ចំពោះសេចក្តីគួរសមយ៉ាងនេះ **ឱឃាតុប** តែងតបស្នងវិញភ្លាមដោយស្រា ឡូលីតា ម៉ារីល កូសដរ ឬពិកអូរង្សដែលបានរាំងបិតនៅព្រៃនគរ ឬដោយត្រី ងៀត ត្រីឆ្អែរ ត្រីប្រមាទន្លេសាប ។

ដោយនាយ **អរិភី** ចេះតែជជីកអញ្ជើញពេក ហើយដោយមាន បំណងទៅមើលប្រជារាស្ត្រដោយឆ្លងទៅធ្វើស្រែភ្លឺ នៅក្នុង ដែនដីដែលទើបបាន ទៅសៀមផង **ឱឃាតុប** ក៏ចូលទៅស្នើការនេះចំពោះលោកចៅហ្វាយខេត្ត ។ មន្ត្រីធំនេះបានតបយោបល់ថា ការទៅមើលអ្នកស្រុកខាងយើងទៅប្រកបរបរ ចិញ្ចឹមជីវិតក្នុងដែនសៀមនោះ ជានិច្ចប្រសើរម្យ៉ាងដែរ ដើម្បីឱ្យពលរដ្ឋនៅទី នោះយល់ថា រាជការខ្មែរពុំមែនបោះបង់ចោលឡើយ ។

ព្រឹកព្រហាមថ្ងៃមួយដោយមាន ” ដោយប៉ូលីសសាលាស្រុកម្នាក់ ឈ្មោះ **ថង** ជូនទៅផង **ឱឃាតុប** ក៏ចាប់ចក្រយាន (ឌីឡឹកតា) កង់ធំ លាបពណ៌ឈាមជ្រូក ហើយជិះទៅខាងលិចឆ្ពោះទៅរកព្រំដែនស្ទឹងព្រះស្រុក ” ។

ថ្ងៃរះលឿងទុំ បានសេចក្តីរីករាយទៅលើការដ្ឋានមួយដែលមន្ត្រី កំលោះធ្លាប់ចូលចិត្តយូរមកហើយ ។ ឧសភាបាននាំមកនូវ ភ្លៀងដំបូងដើមឆ្នាំ ហើយវាលស្រែក៏មានជីវិត ដោយសកម្មភាពភ្លួររាស់ ។ ហ៊ុយៗ ! គោទាញនឹម នំល្អិតក ឯហ្លួងរឹក និងគ្រលីង គ្រលោងដើររោមជាបរិវារចាំដណ្តើមជន្លេន និងដង្កូវដែលផាលបានគាស់កាយចេញមក ។

ស្ទឹងព្រះស្រុក ស្ពានដែកចង្អៀតមួយផ្ទះកន្លងទឹកល្អក់ខាប់នេះ ហើយព្រំដែនថ្មី ។ នាយកតម្រួតប្រចាំការ ដោយស្គាល់លោក ចៅហ្វាយស្រុកច្បាស់ ក៏សុះមកលើកដើមឬស្សី លាបពណ៌ក្រហម ដែលដាក់យ៉ាងទឹកផ្លូវ ហើយលើកដៃគំនាប់ដោយគោរព ។

នយោ **សុត្តុឡ្យន៍សិរីវង្ស** សិរីជ័យ ” នាយ **អរិភី** សសរស្តម្ភដែល បានទទួលដំណឹងពីសាលាស្រុកពួកជាមុខ ក៏បានចាំទទួល មន្ត្រីខ្មែរនៅទីនោះ ដោយរីករាយរាក់ទាក់ ។ អ្នករាជការដែលមានសញ្ជាតិខុសគ្នានេះប្រាស្រ័យកាន់គ្នា ទៅវិញទៅមកលាយខ្មែរ លាយសៀម និងអង់គ្លេស ដូចជាស្និទ្ធស្នាល គ្នាណាស់ ។

នៅខាងនេះព្រំដែន ក៏ដូចជាខាងនោះដែរ វាលស្រែបរិបូរទៅដោយការប្រកបរបរចិញ្ចឹមជីវិតតែមួយយ៉ាង គឺរបរធ្វើស្រែចំការ ។ នាយ **អាំតឺ** បានជូនសហសេរីកខ្មែរដើរមើលគ្រប់ទិសទីដែលមានអ្នកស្រុកខាងពួកសៀមរាប មកភ្ជួររាស់ ។

លុះដល់ថ្ងៃត្រង់នាយ **អាំតឺ** ជជឹកអញ្ជើញមន្ត្រីខ្មែរទៅពិសាបាយផ្ទះខ្លួន ។ កាលនោះ **ឱឃាតុប** បានប្រកែកយ៉ាងយូរ ដោយយកលេសថា មានការប្រញាប់ ឬអីផ្សេងៗទៀតតែមិនឈ្នះសេចក្តីគួរសមរបស់សៀមឡើយ ។ ដោយពេលនោះបានដើរមកជិតផ្ទះ ល្អជាងនៅភូមិសសស្តម្ភនាយ **អាំតឺ** សៀមទាញដៃហើយបំបត់ចង្កូតកង់ **ឱឃាតុប** ចូលទៅក្នុងរូងមុខគេហដ្ឋាន ។ កាលនោះឯង **ជុណ្ហាណុន** (ចុណានន្ទ) ជាភរិយា **អាំតឺ** តែងខ្លួនស្រស់ បស់ស្ទុះចុះពីលើផ្ទះមកបង្ហោនកាយលើកដៃសំពះភ្ញៀវទាំងបង្អួចនេះ ។ ក្នុង ពេលនោះ **ឱឃាតុប** ក៏លំអោនខ្លួនតបសេចក្តីគួរសមទៅវិញ ហើយក៏រូតមាត់និយាយសៀមពីរបីមាត់ទៅរក ។ នាងសៀមភ្ញាក់ខ្លួន ហើយហាមាត់លំអ ដោយឆ្លើយថា ទើបថ្លែងសរសើរ ៖

- យី ឃុនចុះភាសាសៀមច្បាស់លាស់ណាស់តើ !

ហួសពេលប្រកែក **ឱឃាតុប** ក៏ព្រមដើរចូលក្នុងគេហដ្ឋានមាន រៀបតុកៅអី រួចស្រេច ។

ការល្បែងអាហារពេលនោះ មាននំបញ្ចុកទឹកសម្លមាន់ មានត្រី អណ្តែងចៀនត្រៀង មានទឹកត្រៀកាពិ ផ្សំដោយអន្តក់ស្កំ ត្រប់ ត្រស់កំដែល ផ្លុបគ្នានឹងប្លាត់ចៀន ហើយលើកឱជារសដោយស្រាម៉ារិល លាយស្ករដានិងទឹកកក ។ ការនិយាយគ្នាវិលវិលដោយសោភ័ណភាព និងញញឹមស្រស់នាង **ចុណា ណុន** ក៏បង្កើតនូវបរិយាកាសមួយដែលចូលមករំលាយ ដោយឥតដឹងខ្លួនសោះ នូវភាគខ្លះនៃក្រមួនកំហឹង និង សំអប់ ដែលបានរុំស្រោបដួងហឫទ័យ **ឱឃាតុប** ពីមុនរៀងមក ។ កិរិយានិយាយទន់ភ្លន់ សំលេងសើចពិរោះ កាយវិការសមសួន មុខមាត់រូបរាងកំពរ និងរបៀបតុបតែងខ្លួនដោយមានរស់ជាតិនៃភរិយាក្មេងរបស់នាយ **អាំតឺ** បានធ្វើឱ្យចៅហ្វាយស្រុកកម្លោះរំលឹក ដល់ .....អនុស្សាវរីយ៍ចាស់ ។

ដូចជារបោមតាមដេញរោមខាំគោ គំនិតនេះតាមរំខានចៅហ្វាយស្រុករៀងរហូតតាមផ្លូវ ក្នុងពេលដែលឆាកកង់ត្រឡប់មកពួក វិញ ។ ប៉ុន្តែសេចក្តីភ័ន្តកាំងស្មារតីយ៉ាងនេះមិនបានបិទយូរប៉ុន្មានទេ ។ លុះបានចេញផុត ឆ្ងាយពីសសស្តម្ភទីដែលមានឥទ្ធិពលថ្មីបង្កឱ្យរំលឹក ដល់មនោសញ្ចេតនាចាស់ កំហឹងក៏ចូលមកអង្រួនខ្លាំងឡើង ។ នឹកស្តាយថា មិនគួរសោះខ្លួនមកចាញ់ ល្បិចទន់ភ្លន់របស់សៀមច្រើនៗងាយៗ ដល់ម្ល៉េះ ! ស្មារតីភ្លឺស្វាងយ៉ាងនេះ បិតនៅបានតែមួយស្របក់ក៏សេចក្តីពិភាល់គួចដុះឡើងក្នុងចិត្ត ។ សូម្បីតែតុលាការ មានប៉ូលីស មេឃុំ ចៅហ្វាយស្រុកអង្កេតជាមុន.... ដែលមានសភាពរបួស ស៊ើបសួរយ៉ាងខ្ទេចខ្ទីក៏មានការភ័ន្តច្រឡំដែរក្នុងការកាត់ក្តី ។ រឿងចារកម្មនោះ គ្រាន់តែមានពិរុទ្ធ ដោយផ្អែកជំនឿទៅលើរាយការណ៍ភ្នាក់ងារសម្ងាត់ម្នាក់ប៉ុណ្ណោះ តែគ្មានភស្តុតាងឯទៀតមកបញ្ជាក់ថែមសោះ ។ គេ គ្មានបានចាប់ឯក សារអ្វីៗដែលបង្ហាញឃើញថា ឪពុកនិងកូនបានប្រព្រឹត្តអំពើទ្រុស្តមិត្តដល់ត្រង់ណាឡើយ ។ ពិតមែនតែរាជការសៀម ខិតខំឆ្លើយតបកម្មិកាសនៅពេលដែលបារាំងបាក់ដៃបាក់ជើង ដើម្បីចូលលុកដណ្តើមយកដីខ្មែរ ប៉ុន្តែមនុស្សសៀមមិនមែនជាជនចិត្ត អាក្រក់គ្រប់គ្នាទេ ។ នាង **ចន្ទមណី** ក្តីលោក **ទេព្យកោសល្យ** ក្តី ប្រសិនបើជាមនុស្សមានពុតអាក្រក់មែន ម្តេចក៏មិនបោះបង់ខ្លួនចោល នៅក្នុងពេលដែលខ្លួនធ្លាក់ក្នុងកណ្តាប់ដៃគេ ។ នេះបែរជាមកយកចិត្តទុកដាក់ថែ ទាំខ្លួនរៀងរហូតដល់ជា ។ មានទាហានខ្មែរឯទៀតដែល ត្រូវរបួស ហើយបានមកដេកមន្ទីរពេទ្យសេនារក្សដូចគ្នាបានប្រាប់ថា បើកុំតែមានសៀមពីរនាក់ ឪពុក និង ធីតាដឹកខ្លួនយកមកអារព្យទាំង យប់ដើម្បីយកមកថែរក្សានៅបាងកកបានទាន់ពេលវេលាទេ ម្ល៉េះសមពិបាកនឹងជាហើយមើលទៅ ។ មានម្នាក់ទៀតបានបញ្ជាក់ថាកាល នៅអារព្យនាងសៀមបានទាំងព្រមឱ្យពេទ្យយកមុល បិតឈាមនាងមកចាក់បញ្ចូលឱ្យ **ឱឃាតុប** ទៀតផង ។ ឱប្រសិនបើខ្លួនទំលាក់ កំហុស ហើយចោទគេទាំងភ័ន្តច្រឡំមែន ! ឱទ្រូងអើយសែនស្តាយ ហើយអួលផ្សា!

នាក្រុងបាងកកត្រង់ចំពីក្រោយសួនសត្វឈ្មោះ " ឌុសិត " (តុសិត) មានច្រកមួយបែកចេញពីផ្ទះធំ ។ លុះបានចូលរំលងផ្ទះពីរ បីខ្ទង់មក អ្នកដើរ ក្នុងច្រកនោះសឹងបានដល់ទៅមុខគេហដ្ឋានមួយធំស្រឡះ ជញ្ជាំងការលាបពណ៌បៃតងចាស់ ដំបូលប្រក់ក្បឿងក្រមៅ ។ មើលពីផ្ទះទៅផ្ទះនេះ ឃើញពុំសូវច្បាស់ទេ ព្រោះកំបាំងដោយដើមសាវយុត ចំប៉ា និង ដើមផ្កាឈូក ដែលចោលពិដោលលឿងលឿយ ។ កូនស្ពានក្រាលការមួយបង្កោងខ្ទង់កន្លងសិន ទឹកថ្លា ខ្មៅដែលលំអដោយព្រលឹតក្រហម ។ ស្ពាននេះជាមធ្យោបាយភ្ជាប់គមនាគមន៍ច្រក សាធារណៈ ។

នៅលើរបងបន្ទះឈើលាបពណ៌ស ដែលដោតតម្រូវបែរតាមមាត់កសិន ដើមចេក ទុំបំបែកមែកបញ្ចេញសន្លឹកញឹកក្រាស់លើ រានខ្ពស់តូចទ្រវែង ដែលជាទ្រើងសម្រាប់លតានេះដាច់មុខ ។ នៅចំហៀងខាងក្រៅទ្វាររបងធំទូ លាយល្អមរចនាចេញចូលបានយ៉ាងស្រួល ស្វាយអុករីង (ទ្រូងព្រែក) មួយដើមស្លឹកស៊ីបទ្រុប ចោលម្លប់ត្រដែរទៅលើមាត់ទឹកពាក់កណ្តាល ហើយនៅក្នុងសួនពាក់កណ្តាល ។ រោងមួយប្រដាប់ដោយបន្ទះឈើលាបពណ៌លឿង ក្រហមខៀវឆ្លាស់គ្នា ហើយព្យួរទៅលើជើងដែកលាបខៀវ បានយកមកបញ្ឈរទុក ក្រោមដើមស្វាយនេះ សម្រាប់អង្គុយលំហែរនៅពេលថ្ងៃក្តៅ ។ ទីភូមិនេះ ពន្យល់ឱ្យឃើញថា ម្ចាស់ពុំមែនជាអ្នកមានថ្មីទេ ដែលចូលចិត្ត សង់ភូមិត្រី សំដែងឬក ឬបញ្ចេញធនធានដែលខ្លួនទើបរកបាន ។ ផ្ទុយទៅវិញអ្វីៗនៅក្នុងទីប៉ាននេះសុទ្ធតែធ្វើឃើញភាពស្រគគ់ស្រគំមាន ទ្រព្យាតជីដូនជីតាមកយូរហើយ ។ ផ្ទះមានរូបរាងបែបចាស់ ស្លឹកសុទ្ធតែដាំដោយរុក្ខជាតិដែលបានផ្តល់ផ្កាផ្តល់ម្លប់ច្រើនតំណមក ហើយ ។ សន្តិភាពស្ងួតស្ងប់ សោយរាជ្យជានិរន្តរ៍ ក្នុងទីកន្លែងនេះ ។

នៅក្នុងសង្កាត់នេះ ពុំសូវមានមនុស្សអ្វីអរទេ ។ យូរៗ " សាមឡ " (កង់បី) មួយរត់ រោញរលាស់សន្ទុះព្យួរភ្លឺបៗ ដូចសកុណា ទទះស្លាប់ ។ មួយសន្ទុះក្រោយមកតុណ្ហភាពក៏បន្ត សេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ជាថ្មីឡើងវិញ ។ នារីម្នាក់កាន់ស្បូវភៅក្រាស់ធំមួយក្បាលមកអង្គុយ យោលតែកតោក្នុងត្រូវតែនាង ពុំបានបើកស្បូវភៅនេះអានទេ ព្រោះភ្នែកសំលឹងទៅឆ្ងាយឥតទីដៅ ហាក់ដូចជាដេញតាមអារម្មណ៍ ផ្សេងៗដែលកំពុងបដិសន្ធិក្នុងវិញ្ញាណនាង ។ កូនត្រីល្អិត ៗ ក្រហមៗ ហែលបណ្តើរគ្នាព្យួរតាមចន្លោះគុម្ពព្រលឹត ។

សព្វដង សព្វគ្រា វិការដ្ឋានបរិបូណ៌ដោយសន្តិភាពប្រសើរយ៉ាងនេះ តែងតែទាក់ចិត្តនាងក្រៃលែង ។ តែនៅថ្ងៃនេះនាងពុំអើពើ ផងឡើយ ។ នាងយល់ និងស្គាល់ច្បាស់ហើយនូវកំលាំង និងទំហំកំហឹង ដែលបោកបក់ជាព្យុះក្នុងទ្រូងបុរសកំលោះជាតូប្រចាំចិត្ត ។ មែនទេ ឬអ្នកផងតែងសរសើរណាស់ ដល់ជនដែលចេះលើកស្ទួយករណីកិច្ចចំពោះមាតុប្រទេស ឱ្យបានខ្ពស់ផុតលើស មនោសញ្ចេតនា ទាំងពួង ។ តែច្រឡោតអីដល់ជ្រុលហួសទៅជាព្រហ្មើន ហើយប្រមាថមើលងាយសេចក្តីស្នេហា យកជើងញ៉ាក់ញឹបុកបែនដូច្នេះ ។ ម្តេចក៏យកអយុត្តិធម៌មកកាច់មូលចោទនាងថា ជាចារនារី គួរតែដោះអាទិកំបាំងនេះឱ្យផុតសង្ស័យបាន ។

នាង **បន្ទូមឈី** ជាអ្នកអានយល់ដោយស្មានស្រេចមកហើយ កំពុងតែត្រិះរិះបញ្ហានេះ ស្រាប់តែឮសូរស្លែកជើងអូសខ្សាកៗ មកពីក្រោយ ។ លោក **ទេព្យកោសល្យ** ដោយឃើញមុខកូនចេះតែក្រៀមក្រំ តែងជួញចិត្តរកវិធីបន្តប់ទុក្ខ ៖

- យីកូន យើងគិតដើរលេងមើលស្រុកមើលទេសបន្តិច ឬអី ?
- ដើរលេងឯណាទើបបាន **ង** បើសង្គ្រាមលោកកំពុងតែរាលដាលនេះ ។ ឯចំបាំងថៃ និងឥណ្ឌូចិនសោត ក៏ទើបតែស្ងប់រលត់ ទៅផង ។

- ឆ ទើបបានទទួលសំបុត្រមួយច្បាប់ពីក្មួយ **សុវណ្ណ** និង នាង **អារុណ** ដែលទើបបានទៅកាន់កន្លែងថ្មីជា **អាំតឺ** នៅ " ព័ររយតេជ " ។

នាងសួរដោយឆ្ងល់ :

- ស្រុកអីអញ្ចេះមិនដែលឮឈ្មោះទេ ហុន ឆ?

- ជាតំបន់មួយដែលខ្មែរហៅថា សសរស្តម្ភ ដែលឥឡូវរាជការថែ តាំងជា **អាំតឺ** " ព័ររយតេជ " វិញ ដើម្បីពិរោះរណ្តំជាង ។

- ខ្ញុំមិនយល់ផងសោះនូវផលប្រយោជន៍ ដែលទៅលោតដណ្តើម ដែនដីរបស់គេមកធ្វើជារបស់ឯង ហើយកែប្រែឈ្មោះ ដាក់ផ្តេសផ្តាសដូច្នេះ ។ មើលចុះ ក្រឡាញ់ត្រូវក្លាយជា " ពិបុលសង្គ្រាម " ។ កុំយើងឆោតស្មានថា ខ្មែរ ៗដែលជាអ្នកស្រុក អ្នកភូមិនៅទីនោះ គេល្ងង់ទៅហៅតាមយើងឡើយ ។ មួយទៀត ដូចហុន ឆ ជ្រាបស្រាប់ហើយ ឯប្រវត្តិសាស្ត្រក៏បង្ហាញតួយ៉ាងច្រើនណាស់មកហើយ ដែរថា ការរំលោភដណ្តើមយកដីរបស់គេយ៉ាងនេះ មិនដែល នាំមានសេចក្តីសុខទេ ។ មើលបារាំងសេស និង អាស្រ័យម៉ង់ជាឧទាហរណ៍ស្រាប់ មើលចុះសង្គ្រាមសព្វថ្ងៃនេះធ្វើឱ្យមនុស្សរាប់លាននាក់ស្លាប់បាត់បង់ជីវិត ។ ខ្ញុំបានស្ម័គ្រចិត្តធ្វើនាងព្យាបាលរបួសនៅពេលចំហែមែនពិតតែ គ្រាន់តែនៅរក្សារបួសប៉ុណ្ណោះទេ ។ មិនមែនខ្ញុំពេញចិត្តនឹងការប្រយុទ្ធគ្នាសោះឡើយ ។ លោក **ទេព្យកោសល្យ** សំលឹងមើលមុខកូន ដោយពេញចិត្តហើយអាណិតទើបតបថា :

- នរណាដឹង ? សង្គ្រាមជាសេចក្តីត្រូវការរបស់ធម្មជាតិក៏មិនដឹងដែរ ? អាចនឹងមានកំលាំងអ្វីធំ មានឥទ្ធិពលអ្វីពិនិត្យយើង យល់មកបង្កើតឱ្យមានដូច្នោះក៏មិនដឹង ? គួរគិតមើលអង្រួងលើកគ្នាទាំងហ្នឹងទៅប្រឆាំងគ្នាស្លាប់ប៉ុនគេហាល ។ ខ្លះណាស់ដើមឈើដែល អាចស្លឹកមកផ្តុំហើយភ្ជាប់ជាសំបុកបាន ។ មួយទៀតម្តេចក៏ធម្មជាតិបង្កើតមានសត្វខ្លះស៊ីសាច់ ហើយសត្វខ្លះទៀតស៊ីស្មៅ ។ បើស៊ីស្មៅ ទាំងអស់គ្នាវាចប់ទៅហើយ ។ លែងឃើញខ្លាឈោតត្រចាក់កាច់ករមាំងក្តាន់ទៅហើយ ។ ហើយរឿងយ៉ាងនេះនិយាយមិនចប់ទេ ។ ឆ យល់ថា ក្នុងជីវភាពគប្បីរើសតែភាពខាងល្អដើម្បីយកមកត្រេកត្រអាលទៅប្រសើរជាង ។ ដូច្នេះយើងគួរទៅលេងតាមសេចក្តីអញ្ជើញ នាយ **អាំតឺ** សសរស្តម្ភ តើកូនឯងនឹកថាដូចម្តេច ? យើងអាចបង្អួសទៅមើលអង្គរបានទៀតផង ។ មួយទៀតគេបានបបួល ឆ ទៅទិញ ដីស្រែមួយកន្លែងក្នុងចង្វាត់ " ខេត្ត " បាត់ដំបង ។ បើឃើញថាសមល្មមក៏គួរតែទិញដែរដីនេះ ។ យើងនឹងទៅតាំង ភូមិនៅទីនោះ ។ នៅក្នុងក្រុងយូរត្រូវជួរណាស់ ។

តាមទំលាប់របស់ខ្លួន **ឱយាវុច** តែងក្រោកពីព្រហាម ហើយដើរ ត្រួតមើលគុម្ពផ្កា នឹងឆ្នាំស្មៅលំអនៅមុខសាសាស្រុក ។ ដើរបណ្តើរគិតបណ្តើរ ។ គិតអំពីពេលដែលលោក ចៅហ្វាយខេត្ត បានចាត់ខ្លួនទៅភ្នំពេញថ្មីៗនេះ ដើម្បីបំពេញបេសកកម្មរាជការ និងអំពីខ្លួន បានជួបនឹង **វេគី** ជាមិត្តខ្លួនធ្វើការ នៅក្រុមសម្ងាត់ ។ កាលនោះភឿនទាំងពីរបាននាំគ្នាត្រូវអាស្រ័យអាហារនៅ ភោជនីដ្ឋាន កុងសាំង ។ នៅចំពោះមុខកែវស្រាមារលិលាយសូដា និង ប៊ីតហ្វូត កដុយល្អក កម្លោះទាំងពីរក៏ចាប់និយាយពីកិច្ចបំរើការផ្សេងៗតមក **ឱយាវុច** ក៏បាបរៀបរាប់ប្រាប់មិត្តអំពីខ្លួនត្រូវរបួសធ្ងន់ហើយខ្លាំងរើសយកទៅថែរក្សានៅអារព្យហើយនៅបាក់កកទៀត ។ អធិប្បាយ អំពីគ្រួសារ លោក **ទេព្យកោសល្យ** ព្រមទាំងកូនគាត់យកចិត្តទុកដាក់ផ្តល់ថ្នាំសង្កូវ ហើយម្ហូបអាហារគ្រប់សព្វ ។ ពន្យល់អំពីថា

ខ្លួនដែលបណ្តោយចាញ់បោកអ្នកណាទៀតហើយ ។ ខ្ញុំបានទាំងដាក់សម្តីនាង **ចន្ទមណី** ជាពាក្យច្រងូងឈឺចាប់ទៀតផង **ទីបាទ** បញ្ចប់សេចក្តីផ្ទៃប្រាប់មិត្តរបស់ខ្លួន ” ។

វេជ្ជ ស្តាប់ហើយបើកភ្នែកធំៗហើយតប :

-យី **ទីបាទ** ខ្ញុំភ្លេចឈឺតែម្តងហើយ ។ មានការភ័ន្តច្រឡំធំ ណាស់ ។

-ច្រឡំអីហ្នឹងហ្នឹង ? ចៅហ្វាយស្រុកសួរដោយប្រញាប់ ។

-ដែលថា គេធ្វើការបុរសមកស៊ើបការណ៍សម្ងាត់នោះមិនមែនទេ មិនមែន **ទេពកោសល្យ** ទេ ។ គឺសៀមម្នាក់ទៀត ដែលបានមកបើកហាងលក់អីវ៉ាន់មួយនៅផ្សារចាស់ទេតើ ។ ខ្ញុំបានចាត់ឱ្យគេអង្កេតខ្លីៗអស់ហើយ តាហ្នឹង **កោសល្យ** គាត់បានភៀសខ្លួនមកស្រុកយើងដោយស្ងួតត្រង់ទេតែទោះ ជាយ៉ាងណាក៏ដោយ គាត់ជាសៀមគាត់ជាពលរដ្ឋប្រទេសមួយដែលបានលួចដណ្តើមដែនដីមាតុភូមិយើងអស់មិនតិចដែរ ។

ទីបាទ សញ្ញាមួយសន្ទុះទើបតប :

-ឯងនិយាយនេះត្រូវហើយ ។ ខ្ញុំបានទៅសួរឯងអង្គរស្រែចថា បើមិនបានបាត់ដំបងមកវិញទេ ខ្ញុំក៏មិនខ្ចីទាក់ចិត្តរាប់រកសៀមណាជាភ្លើងម្រាក់ ជាមិត្តភក្តិ ឬជាអ្វីទាំងអស់ ។ ប៉ុន្តែមកទាល់ស្តាយបន្តិច ព្រោះការភ័ន្តច្រឡំរបស់ឯង បានបណ្តាលខ្ញុំប្រព្រឹត្តអាកប្បកិរិយាមិនតប្បីតបនឹងសេចក្តីគួរសម និងការយកចិត្តទុកដាក់របស់គេ ។ មិនគួរសោះ !

មិនគួរសោះ ! នេះជាពាក្យបន្ទោសខ្លួនឯង ក្នុងពេលកំពុងដើរត្រួតគុម្ពផ្កា ។ មិនគួរសោះ ! ស្តាយណាស់មិនតប្បីសោះជាតិដទៃមើលងាយខ្លួន បានថា ជាមនុស្សពាលមនុស្សជួរមើលគុណគេ ។

ជួបភក្តីហើយតែមានឧបសគ្គធំរំរង

ថ្ងៃពុធគ្នាជាខែ ខែជាន្តា ។ សង្គ្រាមលោកប្រែភក្ត្រ ប្រែទិសនៃជោគ វាសនា ។ នៅអឺរ៉ុប អាមេរិចកាំង អង់គ្លេស និងរុស្ស៊ី រុញច្រាន អាស៊ីម៉ង់ ទីលច្រក ។ នៅក្នុងមហាសមុទ្រប៉ាស៊ីហ្វិក ជប៉ុនដកចង្កាមាស់រត់ផ្លោះចេញពីកោះមួយ ដោយអាមេរិចកាំងដេញតាមកែងប្រកិត ។ បាងកក ព្រៃនគរ ភ្នំពេញ ត្រូវគ្រាប់បែករងគ្រោះខូចខាតយ៉ាងដំណំ ។

នៅថ្ងៃទី ៩ មីនា គ.ស ១៩៤៥ ជប៉ុនចាប់បានបារាំងនៅកម្ពុជាដាក់ ទ្រង់ដាក់តារាង ហើយប្រកាសឱ្យខ្មែរឯករាជ្យ ។

ចំជាខិលមែនម៉ាសៀកកញ្ជ្រោច ! សៀមដណ្តើមយកដីខ្មែរបាន ក៏ព្រោះតែគាត់ ។ ឥឡូវគាត់ជិតដួលបះដើង គាត់ស្រែកថា ខ្មែរឯករាជ្យ ។

នៅសៀមរាប ជប៉ុនចាប់បញ្ជូនពួករាជការស៊ីវិលបារាំងនៅភ្នំពេញ អស់ ។ ឯនាយទាហានបារាំងនាំគ្នារត់ចូលព្រៃ ដើម្បីប្រុងប្រយុទ្ធប្រឆាំងវិញ ។ ជប៉ុនលើកគ្នាបណ្តាក់នៅគ្រប់ខេត្ត ហើយតាំងខ្មែរធ្វើការជំនួសបារាំងអស់ ឯ ខ្លួនឯងកាន់តំណែងជាទីប្រឹក្សា ។

កាលនោះប្រទេសខ្មែរ និងប្រទេសសៀមមានឋានៈស្មើប្រហែលគ្នា ព្រោះ " ឯករាជ្យ " ដូចគ្នា ហើយជប៉ុនយកជើងមកជាន់ពីលើសង្កត់កំពែងដូចគ្នា ។ ក្នុងកាលៈទេសៈនេះ ព្រំដែនស្ទឹងព្រះស្រុក ស្ទើរតែរលុបស្ថាប័នបាត់ ព្រោះមនុស្សទៅមកហាក់ដូចជាបានតាមអំពើចិត្ត ។ ពួកសៀមហូរមកលេងសៀមរាប ហើយមើលអង្គរវង់ខ្មែរៗជួលលាន់ទៅសួរបងប្អូនខាងក្រឡាញ់ទឹកជោរចាត់ដំបង ។

ថ្ងៃមួយជាថ្ងៃអាទិត្យ ។ ដោយឆ្លៀតឱកាសពុំមានកិច្ចការនៅការិយាល័យ **ទីបារុន** ក្រោកពីដំណេកឡើងក៏ត្រួតមើលទីលំនៅប៉ូលីសសាលាក្រុងដែលសង់នៅរោងវែង ប្រក់ស្បូវ ហើយមានជញ្ជាំងស្លឹកដូងយ៉ាងចែកជាបន្ទប់ៗ ។ លោកចៅហ្វាយស្រុក កំពុងតែកិនប៉េចថា ប្រពន្ធប៉ូលីសម្នាក់នោះទុកឱ្យមានអាចម៍មានគរក្រោមផ្ទះ ហើយថាមានម្នាក់ទៀត បណ្តោយឱ្យមានជ្រាំស្អុយគគ្រកស្រាប់តែ **សន** មកគំនាប់ហើយនិយាយថា :

-ព្រះតេជគុណ **អរតី** សសរស្តម្ភមកទៀតហើយ ។ ម្តងនេះមកឡានទាន ។

នុ៎ះ ឈប់នៅថ្នល់ ។

ទីបារុន ដើរតំរង់មកភ្ញៀវដោយទឹកមុខស្ងៀម គឺមិនធុញទ្រាន់មិនត្រេកអរ ។ នាយ **សុវណ្ណ** និងនាង **បុលាណ្ណ** ចុះពីឡានផ្ចិតចាស់ម៉ាក ហ្វែរដ៍មួយដែលលើកដំបូលជិត ហើយមកឈរចាំត្រង់ជណ្តើរសាលាស្រុក ។ លុះ **ទីបារុន** មកដល់ជិត បុរស-ស្ត្រីសៀមទាំងពីរលើកដៃសំពះសួរដោយ រាក់ទាក់ ។

-ជំរាបសួរលោក សុខសប្បាយជាទេ ?

និយាយគ្នាបណ្តើរ អ្នកទាំងពីរនាំ **ទីបារុន** ឆ្ពោះទៅរកឡាន បណ្តើរ ។ នាយ **សុវណ្ណ** សួរ :

-ខ្ញុំនាំបងប្អូនពីរនាក់មកលេងផង តើមើលអង្គរបាន ឬទេ ? **ទីបារុន** ដោយឥតទាន់ឃើញមុខអ្នកដំណើរ ដែលកំពុងនឹងដំបូលឡានក៏ឆ្លើយដោយរួសរាន់

ព្រោះយល់ថា ជាឱកាសតបស្ទង់សងគុណគេ ដែលបានទទួលហើយ ល្បែងអាហារខ្លួននៅសសរស្តម្ភ :

-មានអីលោក មានអីយុន ខ្ញុំថ្ងៃនេះទំនេរ ខ្ញុំជូនលោកទៅផងក៏បាន ប្រសិនបើមិនសូវចង្អៀតពេកទេ ។

-មិនចង្អៀតទេ តែកុំលោកពិបាកអី ។ គ្រាន់បើកអនុញ្ញាតក៏អរ ណាស់ទៅហើយ ។

ដោយចិត្តជាអ្នកមិនចង់ចាញ់សៀមក្នុងសេចក្តីគួរសម **ទីបារុន** ឆ្លើយវិញភ្លាម :

-មិនពិបាកអ្វីសោះឡើយ ខ្ញុំអរណាស់ដោយបានជួបលោក និងយុន ទាំងពីរនាក់ ។ មួយទៀត ខ្ញុំអញ្ជើញលោក និងយុនព្រមទាំងភ្ញៀវរបស់លោកផងទៅពិសាបាយថ្ងៃត្រង់មាត់បារាយណ៍ ។

ថាហើយក៏បែរទៅរកដោយ **សន** ដែលឈរជិតទីនោះខ្សឹបជួលរ៉ឺម៉ក ដឹកកន្ទេល ខ្ទើយ ទិញមាន់ត្រូវរាំងហើយត្រីរសទៅដុតព្រមទាំងស្រាទឹកកក ផ្លែ ឈើ ហើយប្រដាប់ប្រដារគ្រប់យ៉ាងទៅរៀបចំបារាយណ៍នៅវេលាថ្ងៃត្រង់ ។ ចៅហ្វាយស្រុកបញ្ជាក់ឱ្យរកមីងស្រីៗ ជាអ្នកជិតខាងពីរបីនាក់ទៅជួយស្លដណ្តាំផង ។ បន្ទាប់មកដកកាបូបយកពីរយរៀលប្រគល់ទៅ **សន** ។ ចាត់ការនេះស្រេចហើយ **ទីបារុន** ក៏បែរមករកភ្ញៀវដែលនាំខ្លួនដើរទៅរកឡាន ។

-យីយុន ខ្ញុំមកនេះមិនបាច់យុនពិបាកល្បែងបាយទឹកអីទេ នាង **បុលាណ្ណ** ឧទានដោយសំឡេងស្រួយស្រេះ ។

-ពិបាកអីចឹង រាប់អានស្រឡាញ់គ្នាហើយ អ្នករាជការខ្មែរតប ។

លុះជិតទៅដល់ឡាន **ទីបារុន** សំលឹងទៅខាងក្នុងហើយទុចងក់ ស្រឡាញ់កាំង ទាំងយានិក ហើយទាំងចៅហ្វាយស្រុកក៏ធ្វើមុខមីងមាំងដូចគ្នា ។

ក្នុងពេលនោះនាយ **សុវណ្ណ** ដែលមិនដឹងរឿងរ៉ាវអ្វីសោះក៏ចាប់ផ្តើម ណែនាំឱ្យស្គាល់គ្នា :

-នេះយុន **ទេពកោសល្យ** វិចិត្រករជាដ៏ពុកមាជីដូនមួយខ្ញុំ ។ នេះ នាង **ចន្ទមណី** ជាកូនកាត់ ។ នេះលោក **ទីឃាតុប** ជា
ចៅហ្វាយស្រុកពួក ហើយជាមិត្តរបស់អាណុន និងខ្ញុំ ។ លោកមានចិត្តល្អណាស់ ហើយរាប់អានគ្នា ទៅវិញទៅមកដោយជិតស្និទ្ធ ។
អ្នកនៅក្នុងឡានហើយនៅក្រៅឡាន លើកដៃសំពះសួររកគ្នាទៅវិញទៅមកតែស្មារតីភ័ន្តរាំងរៀងខ្លួន ស្ងួតទឹកមាត់អស់រក
ពាក្យមួយម៉ាត់និយាយ ពុំបានផង ។

ព្រោះប្រកាន់ខ្លួនជាមគ្គុទ្ទេសក៍ **ទីឃាតុប** ប្រកែកពុំព្រមអង្គុយខាង ក្រោយជាមួយ លោក **ទេពកោសល្យ** និងនាង **ចន្ទមណី**
ទេ ។ ដូរនាង **ចុលានុ** ដែលមុនអង្គុយទន្ទឹម នឹងប្តីដែលជាអ្នកកាន់ចង្កូតក៏ត្រូវឡើងជិះ ខាងក្រោយវិញទុកកន្លែងមុខចៅហ្វាយស្រុក ។

កិរិយាយុវជនទាំងពីរដែលចែងឱ្យបានដឹកដៃមកឱ្យជួបគ្នាជានិច្ចក្នុង ពេលនេះកាន់កិរិយាឆឺតៗហាក់ដូចជាមិនដែលស្គាល់គ្នាសោះ
។ ម្ខាងគិតឃើញថា មិនដឹងជាគេនៅខឹងសំបុរនឹងខ្លួនឯងយ៉ាងណានៅឡើយ ព្រោះស្រុករបស់ខ្លួនបានដណ្តើមយកទឹកដីរបស់គេ ចំណែក
ឯម្ខាងទៀតនៅជាប់អៀនប្រៀន ព្រោះខ្លួនបានចោទគេដោយខុស ហើយបញ្ចេញការយិការព្រហ្មទណ្ឌដាក់គេថែមទៀត **ទីឃាតុប** យល់
ច្បាស់ដែរថាខ្លួនត្រូវរៀបចំមានយុត្តិធម៌ឡើងវិញដោយទទួលសុំទោសទាំងឡាយទៅកាន់កូន តែហាក់ដូចជាមិនទាន់សមកាលៈទេសៈ ។ កុំបាន
នាង **ចុលានុ** និយាយចេចចចាចរហូតតាមផ្លូវ កុំអីមិនដឹងជាបរិយាកាសចង្អៀតចង្អល់យ៉ាងណាទេ ចំណែកលោក **ទេពកោសល្យ**
គាត់ក៏មានគំនិតស្របដូចគ្នាដែរ គាត់ខំនិយាយពីនេះពីនោះបន្តបន្ត តែដោយឥតចេញសំដីអ្វី ឬធ្វើកិរិយាយ៉ាងណាដែរ អាចឱ្យសហជីវនទាំង
ឡាយចាប់ភ្លឹកថា កាលពីដើម អ្នកធ្លាប់ស្គាល់អ្នកកម្លោះខ្មែរដែរ ។

ទីឃាតុប អង្គុយសំកុកក្រុងកស្មារតីឡើងឡង់ ឯភក្ត្រនាង **ចន្ទ មណី** កាន់តែក្រៀមក្រំទៅ ដោយមនោសញ្ចេតនាច្រើន
ប្រភេទមក កញ្ជ្រោលបោកបាចក្នុងហឫទ័យនាង ។

ព្រោះ **ទីឃាតុប** បានស្នើសួរយោបល់ **សុវណ្ណ** ឡានក៏បើកហួសភូមិមុខនាង មិនបានឈប់មើលអង្គរវត្តទេ ព្រោះទាំង
អស់គ្នាស្រុះមាត់គ្នាថា ធ្លាប់បានមកមើលច្រើនលើកច្រើនគ្រាណាស់ទៅហើយ ។ បន្តិចក្រោយមក រថយន្តក៏សញ្ជ័យវិញជាការព្រមានមុន
នឹងឆ្លងកាត់ទ្វារវ័យចូលទៅក្នុងបរិវេណអង្គរធំ ។ ពួកអ្នកដំណើរក៏នាំទៅឈប់ចំមុខប្រាសាទបាពួន ហើយដើរចូលមើល វិមានបែកបាក់
នោះ ។ លោក **ទេពកោសល្យ** និង **ចុលានុ** និងនាង **ចន្ទមណី** ដើរជួរខាងមុខ ឯ **ទីឃាតុប** និង **សុវណ្ណ** បោះជំហាន
រង្វើលៗពីក្រោយ ។

ទីឃាតុប គយគន់រូបឆោមនាង **ចន្ទមណី** ដោយញាប់ញ័រព្រោះ សង្កេតឃើញថា នាងស្អមខុសចំណាំដើមបន្តិច ។ ចំពោះ
ចក្ខុមន្ត្រីកំលោះ ភាពស្រកសាច់នេះ បានប៉្រាំងសំបុរនាងស្លេកស្លាំងបន្តិចដែរ តែកណ្តាលមានដូចជារស្មីអ្វីមួយដែលប៉្រាំងអាណិត ហើយ
គោរពផង ។ ទុក្ខព្រួយបានបន្តិចស្រួល និង សោភ័ណភាពនាងកាន់តែមានតុល្យភាពស្រស់ស្រាយឡើង ។ យីកុំតែខ្មាសសហជីវនទៀត កុំអី
ទីឃាតុប នឹងស្ទុះទៅសុំទោសនាង អំពើព្រហ្មទណ្ឌគ្រាត្រឹម របស់ខ្លួន ។ ក្នុងពេលនោះចៅហ្វាយស្រុកកំលោះយល់ថា ការសុំទោសជា
ការ ចាំបាច់បំផុតខានពុំបានទេ ថ្វីបើសម្បត្តិបានហាមប្រាមខ្លួនថា លែងចង់ស្នេហាជា ថ្មីឡើងវិញបាន ។ ទោះបីខំទប់ចិត្តយ៉ាងណា
ក៏អនុស្សាវរីយ៍ចាស់នៅតែរឹក កញ្ជ្រោលប្រាកដរូបឡើងក្នុងវិញ្ញាណយុវមន្ត្រីខ្មែរ ។ ឱ ! ពីដើមជិតជិតដល់ ហៅគ្នាទៅវិញទៅមកជា

ពាក្យ "បង... អូន" យ៉ាងទន់ផ្អែម ។ ឥឡូវសេចក្តីសង្ឃឹមនេះបែកខ្ចាត់ខ្ចាយអស់ ទុកសល់ឱ្យបំណែកដែលចោលពន្លឺភ្លឺតៗដូចកំទេច ចរណ៍ ។

បាពួន ពិមានអាកាស ព្រះលានដី ព្រះលានស្តេចតំលង់ ថែវស្រ្តីគ្រប់លក្ខណ៍ ...កាលដើមមើលបុរាណវត្ថុល្អឥតអ្វីប្រៀបពុំបាន ក្នុងសាកលបាននាំយុវមិត្ត ដែលញញើតចិត្តគ្នារៀងខ្លួនដោយការយល់ច្រឡំកាន់តែសំរាប់មាត់កនិយាយរកគ្នា ។ ប្រាស្រ័យគ្នានេះតែងប្រើ ពាក្យកណ្តាលៗទេ មិនឱ្យអ្នកសង្កេតការណ៍ ណាចាប់ផ្តាច់ថាធ្លាប់ស្គាល់គ្នាឡើយ ។

ដោយអស់កំលាំងផង ដោយបានអាស្រ័យម្ហូបអាហារនៅចំពោះទេស ភាពយ៉ាងស្រស់ប្រិមប្រិយៗផង ហើយដោយត្រូវខ្យល់បក់ រហ័កៗថែមទៀត អ្នកដំណើរក៏បែររកកន្ទេលខ្លើយដែល **និយាវុធិ** បានចាត់ចែងស្រេចនៅលើសាលាសំណាក់ ។ ស្ត្រីៗនៅល្វែងម្ខាង បុរសៗនៅល្វែងម្ខាង ។ មិនយូរប៉ុន្មាន ការនិយាយឆ្លើយឆ្លងក៏រងាប់អន់ចុះ ដោយមានការដកដង្ហើមចូរស្ទើរមកជំនួសវិញ ។

លុះឃើញភ្ញៀវដេកលក់ស្រួលដូច្នេះ **និយាវុធិ** ក៏លបចុះទៅខាងក្រោម ។ ព្រោះវិញ្ញាណកំពុងខ្វល់គ្រប់យ៉ាងពេកដំណេក ក៏រងរកបិទភ្នែកមិនជិត ។ រសាប់រសល់អស់អង្គកាយ ចៅហ្វាយស្រុកក៏ចុះពីសាលាសំណាក់ ដើម្បីទៅរកត្រាំទឹកបារាយណ៍ដែលផ្ទាំងផង ។ នៅកន្លែងចុះត្រង់ជំរៅត្រឹមដើមទ្រូងខ្លះ លិចក្បាលខ្លះ ឬមួយនឹងរាជការខេត្ត បានបោះបង្គោលប្រថាប់សម្រាប់ត្រូវហែលទឹកលេង ។

កំលោះព្រួយចិត្តកំពុងតែត្រូវបង្គោលមួយ ហើបក្បាលមើលទៅខាងកណ្តាលបារាយណ៍ ស្រាប់តែឮសូរជើងមនុស្សដើរផ្ទុកៗមក ធ្វើឱ្យល្អក់ចិត្ត ដែលកំពុងតែស្ទើរមមើលទៅវែងឆ្ងាយ ។ គិតស្មានថាពួកដោយ **មន** ចុះមកដងទឹកយកទៅលាងចានឆ្នាំងចៅហ្វាយស្រុក ក៏បែរមុខមកទាំងមូលមើល ហើយក៏ភ្ញាក់ព្រើត ។ នាង **ចន្ទមណី** ស្លៀកពាក់ឈុតងូតទឹកពណ៌ត្រួយអំពិលព្យញ្ជ័យ ចិញ្ចាចលុយទឹក ហើយ ហាក់ហែរគោះជើងតម្រង់មក រកបង្គោលមួយដែលនៅចម្ងាយ ១ ម៉ែត្រពី **និយាវុធិ** ។

-អត់ទោសខ្ញុំផងបានទេ (នាងនិយាយមករក) ដោយខ្ញុំបានមកទម្លុះ ទម្លាយភាពងាកររបស់លោកក្នុងពេលនេះ ។

និយាវុធិ សង្កេតក្នុងចិត្តដោយអួលផ្សាថា នាងមិនបានហៅខ្លួនថា "បងៗ" ដូចសម័យមុនទេ តែហៅ "លោក" ឬ "យុន" ទៅវិញ ។ បន្ទោស នាងម្តេចបានព្រោះកំហុសមកពីខ្លួនឯងទាំងស្រុង ។

នាង **ចន្ទមណី** ឱនក្បាលមាត់ក្រហមស្រស់ ក្រេបទឹកថ្លាជាល្បែងទៅក្នុងអាកាស ដើម្បីបង្កើតជាកូនឥន្ទឆន្ទមើលបានតែមួយ ភ្លែត ។ នាងថែមវាថា :

-ខ្ញុំតែងមិនលក់ទេ ព្រោះរសាប់រសល់ក្នុងចិត្តពេក ។ ដោយឃើញ លោកចុះមកងូតទឹក ខ្ញុំក៏លបចុះតាមដែរ ដ្បិតអីមកដល់ បារាយណ៍ហើយមិន បានងូតទឹកនោះចំណង់យំហើយ ។ មួយទៀតខ្ញុំចង់ជួបលោកបន្តិច ដើម្បីបញ្ជាក់ពីរ បីម៉ាត់ប៉ុណ្ណោះ ។ បារាយណ៍ អង្គរ និងបុរាណដ្ឋានទាំងឡាយដែលខ្ញុំ បានឃើញជាថ្មីក្នុងពេលនេះ នាំឱ្យខ្ញុំនឹកព្រួយដល់ពេលដែលធ្លាប់រីករាយជាមួយ គ្នាកាលពីសម័យ មុន ។ តែបើតាមមើលទៅជួបគ្នាពេលនេះជាវេលាក្រោយបង្អស់ហើយ យើងនឹងលែងមានភពប្រសព្វបានឃើញមុខគ្នាទៀតហើយ ។ អាកប្បកិរិយាលោកកាលនៅពេទ្យសេនាវក្សបាងកកនោះ បានបង្ហាញឱ្យឃើញច្បាស់ថា លោកស្អប់ខ្ញុំណាស់ ស្អប់គ្រួសារខ្ញុំណាស់ ព្រោះជា ខ្មាំងសត្រូវ ។ ខ្ញុំមិននឹកខឹងប្រកាន់នឹងលោកទេ សូម្បីតែតូចមួយក៏គ្មានដែរ ។ ខ្ញុំសង្ឃឹមថាដែល ខ្ញុំកាត់មករកនិយាយ នឹងលោកក្នុងពេល នេះ ជាភស្តុតាងឃើញថា ខ្ញុំនិយាយពិតត្រង់មែន ។ ខ្ញុំមិនខឹងនឹងលោកទេ បែរជាសរសើរលោកវិញ ព្រោះលោកលើកសេចក្តីស្រឡាញ់ ជាតិខ្ពស់ផុតមនោសញ្ចេតនាឡើយទាំងអស់ សូម្បីតែសេចក្តីស្នេហាក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

និយាយមកដល់ត្រង់នេះ នាងទប់ទឹកភ្នែកពុំឲ្យរត់ ក៏ដំណក់ប៉ុនគ្រាប់ ពោតហូរលង់មកលើថ្ពាល់ទាំងសងខាង ។ **និយាវុធិ** នឹកអាណិតញញើត ទ្រូងបំផុកស្ទើរស្ទុះទៅត្រកង

សញ្ចប់មួយស្របក់ធំទើបតប :

មានការភ័ន្តច្រឡំធំណាស់ នាងចាំខ្ញុំនិយាយប្រាប់នាងអស់ដើមទង តែកុំនិយាយនៅទីនោះ យើងជិះទូកវិញ ។

ថាហើយក៏ស្រែកហៅដោយ **ថង** នាំគ្នាសែងទូកបារាំងដែលទុកចោលនៅក្រោមសាលា ។ ទូកនេះស្រូចក្បាលស្រូចកន្សៃទាប នៅលើទឹកហើយ ស្ទុះលឿនទៅមុខដោយថែវពីរភ្ជាប់ទៅនឹងតែមនាងសងខាង ដែលទុកសំរាប់គាស់ទឹកក្នុងកិច្ចកិច្ចាផ្ទាល់ខ្លួន ។

នៅចន្លោះមេឃថ្លាខ្សែវាំងពីរ គឺមួយនៅគ្រប់ពីលើ ហើយមួយ ទៀតឆ្លុះទៅក្នុងទឹក ទូករុលទៅមុខត្រង់ទៅកណ្តាលបារាយណ៍ ដោយចង្វាក់ យ៉ាងមាំមួននៃថែវទាំងពីរដែល **ទីយារុប្ប** កាន់គាស់គង្គាដោយប៊ុនប្រសប់ ។ នាង **ចង្កូមណី** អង្គុយប្រឈមមុខនឹង ចៅវាយស្រុកសំលឹងមើលសាច់ដុំនៅក្នុងដៃអ្នកថែវដែលជូនសន្លឹង ជូនរុកតាមចង្វាក់ ហើយបរិបូរដោយថាមពល ។ ដើមស្ពាន់ហុចផ្កា សក្កុះមកលើទឹក ឯគុម្ពស្នាយោលយោគបណ្តុះពណ៌ មាសទុំដោយបន្ទោរដើមតាមវាយោដូចដងខ្លួននាងក្រោមសំឡេងប្រគុំភ្លេង ពិណពាទ្យ ។ ហ្វូងប្រើកស្ទុះផ្អើលទទះស្លាបហើរ ហើយស្រែកតវ៉ាថា ជីបៗ ។

យុវជនទាំងពីរនាំគ្នាបេះផ្កាស្នាដាក់ទូកបណ្តើរ ហើយសាសងសេចក្តី បណ្តើរ :

មានការភ័ន្តច្រឡំធំណាស់នាង ហើយខ្ញុំមិនដឹងថានឹងសុំទោសនាងដូច ម្តេចបានចំពោះកិច្ចអំពើកំហុសរបស់ខ្ញុំ ។ មួយទៀតខ្ញុំមិន ដឹងជាតបគុណយ៉ាងណាទេ ចំពោះកិច្ចដែលនាងហើយលោក **ទេព្យកោសល្យ** បានជួយជីវិតខ្ញុំក្នុងទ្រង់មកដល់សព្វថ្ងៃ ។

សុំទោសអីបង នាងរហូតមាត់ហៅថា " បង " ដូចពីដើម ដែលជាហេតុនាំឲ្យញឹមស្លូតមួយមកលើភ័ក្ត្រ **ទីយារុប្ប** ។

-ខ្ញុំពុំដែលនឹកប្រកាន់ទេ ពុំដែលនឹកថា បងប្រព្រឹត្តឆ្គាំងត្រង់ណាទេ ។ កំហឹងរបស់បងតបតចំពោះអំពើទ្រុឌមិច្ឆរបស់ប្រទេស ខ្ញុំនេះចំជាត្រូវហើយ ។ ខ្ញុំពុំដែលសរសើររដ្ឋាភិបាលគ្រប់គ្រងដោយពួកកាន់អំណាចផ្តាច់ការ ដែលលួចឆ្លក់យកដែនដីតែមកពង្រីកអាណា ខេត្តរបស់ខ្លួនឯងយ៉ាងនេះទេ ។ អំពើបែបនេះបើជាជនសាមញ្ញធម្មតាប្រព្រឹត្ត លោកចាត់ហៅថា លួចប្លន់ តែរដ្ឋាភិបាលណាមួយជាអ្នក ផ្តើមគំនិតទៅវិញ អ្នកផងគេហៅថា ជាកិច្ចនយោបាយ ។ ខ្ញុំមិនស្នើសរសើរទេ ចំពោះនយោបាយបែបនេះ ។ គ្រួសារខ្ញុំទាំងអស់គ្នាក៏ យល់យ៉ាងនេះដែរ ។ ដើម្បីបំបាត់ទៅតាមការអាចបាននូវអយុត្តិធម៌ និងកំណាចព្រៃផ្សៃ ដែលសាយចេញពីនយោបាយបែបនេះ ខ្ញុំបាន ស្ម័គ្រចិត្តធ្វើ នាងព្យាបាលដោយមានបំណងជួយថែរក្សាអ្នករងគ្រោះ ព្រោះសង្គ្រាមមិនថា ជាតិណាឡើយ ។

អូន ! **ទីយារុប្ប** ហៅនាងយ៉ាងនេះដោយរំភើបចិត្ត ។ បងសូមគោរពដោយស្មោះ ចំពោះការយល់ត្រូវរបស់អូន ។ តែទោះបី ស្រឡាញ់ជាតិយ៉ាងណា ក៏មិនត្រូវកាន់អាកប្បកិរិយាច្រហើន គ្រាត្រឹមតបស្នងនឹងធម៌សប្បុរស និងមនុស្សធម៌ទេ ។ បងខឹងច្រឡោត ហួសពេក ព្រោះមានការមួយ ....

តមក **ទីយារុប្ប** ក៏តាំងរៀបរាប់អំពីសំបុត្រ **ថេគី** ដែលចោទនាង ថាជាចារស្ត្រី អំពីខ្លួនក្តៅក្រហាយរត់ចូលធ្វើទាហាន ហើយ អំពីការជួបគ្នានៅ លើកក្រោយជាមួយ **ថេគី** ដែលប្រាប់ខ្លួនថាភ័ន្តច្រឡំវិញទេ ។

នាងត្រង់ត្រាប់សំដីខ្សាវៗដែលលន់តូចខ្លួនខុស ។ នាងនៅស្ងៀមភ្លេចបេះផ្កាយោនយានដែលរាំចាក់ក្បាច់ល្អឆើតក្រោម សន្ទុះនៃ វាយោ ។

-កំហុសបងធំណាស់ មិនដឹងកែខ្លួនយ៉ាងណាទេ ។ អូនអើយ ! វាសនាយើងមុខតែមិនបានជួបរួមរក្សាផ្ទះគោលបំណងដើម ទេ ។ យើងជួបមុខគ្នាពេលនេះប្រហែលជាលើកក្រោយបំផុតហើយ ព្រោះបងបានទៅសុំប្រណិធានចំពោះព្រះភ័ក្ត្រព្រះពុទ្ធរូបនៅអង្គរ ថា ដរាបណាខេត្តខ្មែរ ដីខ្មែរ ដែល បានទៅស្ងៀមក្នុងពេលថ្មីនេះមិនត្រឡប់មកខ្មែរវិញទេ ដរាបនោះបងប្តូរផ្តាច់ មិនព្រមយកសៀម ជាមិត្ត ជាភ្នំ ជាប្រាក់អ្វីឡើយ ។

សម្បទានេះធ្ងន់ណាស់ ធំណាស់ មិនអាចបំពានបានដោយលេងៗទេ ហើយចំណែកខ្លួនបងក៏គ្មានឆន្ទៈ នឹងលាភលាសម្បទានេះផងដែរ ព្រោះអ្ននអើយ បងស្វាយភូមកំណើតបងខ្លាំងណាស់។ បងមិនភ្លេចទេគុណនាង មិនភ្លេចទេអនុស្សាវរីយ៍ក្រអូប ដែលអ្ននបានបោះពុម្ពជាប់ក្នុងទ្រូងក្នុងប្រមាត់របស់បង។

ទីបាទុប ឈប់មួយសន្ទុះទើបនិយាយថែម៖

-តើអ្ននលើកទោសឱ្យបងបានដែរឬទេ? បងបានឆ្លើយខ្លួនប្រព្រឹត្ត ខុសពីយ៉ាងធំចំពោះនាង។ ទីមួយ គឺបងធ្វើឱ្យអ្ននបង់គំនិតចងចិត្តមកលើបងទីពីរ គឺបងកាន់កិរិយាឆ្កងមិនគប្បីចំពោះសុទ្ធិចិត្តរបស់អ្នន។

ទឹកភ្នែកហូរស្រក់ភ័ក្ត្រនាង **ចន្ទមណី** តែនាងមិនមាននឹកនាជូត ចេញសោះឡើយ។ កម្លាំងយោបំស្កុះចុកណែនបំពង់កបណ្តាលឱ្យនាងចេញវា ចាអីព្រំចសោះក្នុងគ្រានោះ។

កន្ទាត់ដេករោងលើចុងអំពិល

ស្ពានស្វាយដូនកែវ ជាគោលជាសញ្ញាមួយកំណត់ព្រំដែនខេត្តពោធិ៍សាត់ និងបាត់ដំបង។ ក្នុងសម័យដែលសៀមចូលមកញុកញីប្រទេសយើង ស្ពាននេះក៏ក្លាយទៅជាស្ពានអន្តរជាតិ ប្រឈមមុខកម្ពុជរដ្ឋដែករូញហើយខើចឡើងតូច ចំពោះប្រទេសថៃដែលប្រាថ្នាចង់ធ្វើអាជីវម៉ង់ ឬជប៉ុនក្នុងអាស៊ីអាគ្នេយ៍។

ឥឡូវមេក្តោងទាំងឡាយបាក់លោងផ្លោះចង្កេះអស់ហើយ កូនសំពាយក៏ត្រូវខ្ចាត់ អាណាខេត្តដែលខ្លួនបានលេប ហើយស្លាប់នៅពាក់កណ្តាលបំពង់កនោះមកម្ចាស់ដើមវិញ។ ធម្មតាសត្វស្វែងរកអំពាមិនដែលរលាស់ចំណី ដែលកំពុងត្របាក់លេបដោយងាយៗស្រួលៗទេ។ ដូច្នេះត្រូវតែមហាអំណាច ដែលមានជ័យជំនះក្នុងសង្គ្រាមលោកលើកទី ២ កំព្រើញបង្ខំទើបរបេះពីមាត់ ពីក្រញាំ។

ថ្ងៃទី ៨ ធ្នូ គ.ស ១៩៤៦ សម្លេងម៉ាស៊ីនធ្ងន់ៗ នៃរថយន្តដឹកទាហាន ខ្មែរបានកំរើករំជួលអញ្ជើញព្រហម ដែលស្រោបក្រុងពោធិ៍សាត់ ក្នុងស្រោមធាតុអាកាសត្រជាក់ នាំទទួលដេកស្រណុកមិនចង់កម្រើកខ្លួន។ គោមរថយន្តនៃចំងាយពពកចូលី ដែលហុយតូចឡើងបានបង្ហាញទីតាំងខ្លួនដោយភ្លើងភ្នំកំពោច ដែលឆេះបំផុយ ឬដោយគំនរស្លឹកឈើស្ងួតដែលគេបានបោសប្រមូលទុក ហើយដែលបញ្ចេញអណ្តូតសន្លោសន្លោផ្សាយកំដៅ និង សុខុមាលភាពនៃជនចាស់ៗ ដែលចាញ់រងា។

នៅលើរថយន្តគតដំបូល ទាហានកាំភ្លើងបញ្ឈរចន្លោះក្បាលជង្គង់ ហើយឱបដៃកំប្រោនក្នុងចរន្តខ្យល់ត្រជាក់។ ក្រោមកិច្ចត្រួតត្រា និងបញ្ជានៃ លោក **ជូឡុន** ក្នុងឋានៈជាទេសរដ្ឋមន្ត្រីហើយ ឧ.ស **ដឹងរុនស្បែក** ជាតំណាងបារាំង យោធាយើងបានចេញដំណើរឆ្ពោះទៅកាន់បាត់ដំបង ដើម្បីលុបលាងអាម៉ាសមុខដែលនាំក្តៅក្រហាយចិត្តជាង ៥ ឆ្នាំមកហើយ។

ម៉ោង៧ គត់ កងក្បានរថយន្តចូលដល់គោលព្រំដែន នាយទាហានខ្មែរ ម្នាក់និង នាយតំរូវសៀមម្នាក់ បានចុះហត្ថលេខាលើសេចក្តីកាត់ហេតុបញ្ជាក់ អំពីលក្ខណៈ ការឆ្លងព្រំដែន។ ការចុះស៊ីញ៉េនេះបានធ្វើនៅត្រង់ពាក់កណ្តាល ស្ពាននៃស្ពានស្វាយដូនកែវ។

បន្ទាប់មកកងតម្រូវថែទាំឡើងឆ្ពោះទៅបាត់ដំបង ។ មួយសន្ទុះក្រោយមកទៀត រថយន្ត " ស្ពោការ " មួយដោយមានរថយន្ត ផ្ទុកទាហានជាង ជួនទៅផង ក៏ចេញដំណើរតម្រង់ទៅទិសតែមួយនោះដែរ ។

នៅម៉ោង ៨ និង ១៥ នាទី ក្បួនរថទីពីរទាំងអស់មាន ១៥ គ្រឿង ក៏បើកចេញទៅតាមទៀត ។ ពុំបានប៉ុន្មានក៏ទៅជឿន នឹងស្ពានឈើ ដែលពួកសៀមបានពន្លុះពួកឧទ្ទាមដុតបំផ្លាញ ដើម្បីរំខានដំណឹងនេះ ។ ពួកទាហាន ជាងបាននាំគ្នាធ្វើការប៉ះប៉ុនអស់ពេល ជាងមួយម៉ោងទើបស្រេច ។ ដោយហេតុថា ពួកខ្មែរឥស្សរៈបានលបផ្តាច់ផ្លូវតាមនាគមន៍នៅច្រើនកន្លែងទៀត លុះដល់ល្ងាចទើបក្បួន រថយន្តបានចូលទៅដល់ទីប្រជុំជនមោងឫស្សី ។ នៅយប់នោះ ពួកឧទ្ទាមបានមកលបបាញ់បង្ហើល មួយសន្ទុះត្រង់ស្ថានីយ៍អយ្យយាន ។ កងរថយន្តល្បាតបានចេញត្រួតមើលការណ៍ ហើយសង្កេតឃើញថា ស្ពានឈើ នានាតាមថ្នល់ទៅក្រុងបាត់ដំបងចាប់នេះហើយទ្រលោម ។

ព្រឹកថ្ងៃទី ៩ ម៉ោង ៨ កងទាហានក៏ចេញដំណើរពីក្រុងមោងឫស្សី ហើយពីរម៉ោងក្រោយមក ក៏ចូលទៅដល់ស្ពានថ្ម ។ កាល នោះបាត់ដំបងមានសភាពហាក់ដូចជាទីក្រុងមួយស្លាប់បាត់បង់វិញ្ញាណ ។ អ្នកស្រុកបិទទ្វារស្ងាត់ ជ្រាបហើយពុំមានចរាចរអ្វីឡើយក្នុង វិថីនានា ។ ម៉ោង ១០ កន្លះ ឧ.ស **ដីហ្មឺនក្សេរ** ចូលទៅកាន់សណ្ឋាគារខេត្ត ដោយមាននាយ **តារិន្ទ** រាំងភ័យ ជាមេចង្វាត់ ព្រមទាំង នាយទាហានឯទៀតនៅចាំទទួល ។ កាលនោះពួកសៀម ទាំងអស់គ្នាសុទ្ធតែស្លៀកពាក់ឯកណ្តានពេញយស តែមុខស្នាំងព្រោះនឹកស្តាយ ចំណីដែលរហូតពីមាត់ ។

នៅដងកើ ទង់ខ្មែរ-បារាំងក៏ចាប់រលាស់ផ្គុំតាមចរន្តខ្យល់ឡើងវិញ ។ បន្តិចក្រោយមកទើបមានពិធីប្រគល់ខេត្តជូនលោក **ជូឡុន** ជាតំណាងរាជរដ្ឋា ភិបាលខ្មែរដើម្បីកាន់កាប់ជាថ្មី ក្រោយដែលទឹកដីនោះបានព្រាត់ប្រាស់ទៅជាង ៥ ឆ្នាំ ។

ក្រោមសេចក្តីដឹកនាំយ៉ាងសកម្មនៃមន្ត្រីខ្មែរ ជីវភាពទាំងខាងរាជការ ទាំងខាងមហាជន ក៏ចាប់រៀបចំមានដំណើរឡើងដោយ រួសរាន់ ។ មិនមែនថា ការទៅបានដោយស្រួលប៉ុន្មានទេ ។ ព្រោះអ្នកដែលដកខ្លួនថយទៅបានបង្កប់រោយអំបែងដប បង្កប់បន្ទា ពោល គឺព្យុះព្យាបាលពួកខ្មែរឥស្សរៈចំនួន ៥៦០០ នាក់ ធ្វើរំខានគ្រប់បែបយ៉ាង ។ ទំរាំបង្ក្រាបចលាននេះ ឱ្យសាបរលាបអស់បានត្រូវខាតពេល ច្រើនឆ្នាំទៅមុខទៀត ព្រោះយល់ថា ខេត្តទាំងមូលត្រូវការការសេចក្តីលំបាកច្រើនពន់ប្រមាណ រដ្ឋាភិបាលខ្មែរក៏រើសមន្ត្រីឆើតឆាយច្រើននាក់ មកកាន់កាប់គ្រប់នាទី ។ កាលនោះ **និយារុប្ប** ក៏បានទទួលបង្គាប់ផ្លាស់ពីខេត្តសៀមរាប ដើម្បីមកកាន់តំណែងជាភូមិបាលខេត្តទីពីរ នៅបាត់ដំបងដែរ ។

លោកភូមិបាលខេត្តទីពីរ ពិនិត្យដោយប្រុងប្រៀននូវសេចក្តីរាយការណ៍ប៉ូលិស និងសាលាស្រុកដែលជូនដំណឹងអំពីការកម្ម និងភេរវកម្ម ដែលជនរួមជាតិក្នុងដែនខេត្តកំពុងរងគ្រោះនៅឡើយក្រីក ! សួរគន្លឹះទ្វារបើក ។ ដោយធ្វើភ្នែកក្រឡើងក្រឡាប់ប្តូរតុង ពាក់ឯកសណ្ឋានកាតិដើរត្រួនៗ កាន់នាមប័ត្រមួយយកមកជូន ។ ក្រឡេកឃើញឈ្មោះភ្ញៀវកាលណា មុខរាជការនេះសំដែងការងឿង ឆ្ងល់មួយសន្ទុះ លាយដោយសេចក្តីត្រេកអរផង ហើយប្រាប់ទៅលេខាហារីនោះថា :

- អញ្ជើញគាត់ចូលមក ។ ចំណែកខ្លួន **និយារុប្ប** វិញក៏ប្រញាប់ ដៃតម្រង់ក្រវ៉ាត់ សំរួលកអារក្រៅ ហើយដើរចេញពីក្រោយ តុមកចាំទទួល ។

កាលនោះអ្នកដែលដើរចូលមកក៏ភ្ញាក់មិនតិចដែរ ដោយឃើញអ្នកកាន់អំណាចលើកដៃសំពះតបវិញ ភ្ញៀវនោះក៏ភ្ញាក់មាត់ថា :

- យីលោកក្មួយទេតើ ខ្ញុំអរណាស់ ខ្ញុំគិតថា នឹងនាំគ្នាទៅលេងនឹងលោកក្មួយឯសៀមរាបឯណោះតើ ព្រោះរលឹកណាស់ ។ តាំងពីបានទទួលទាន អាហារយ៉ាងឆ្ងាញ់ជាមួយគ្នានៅបារាយណ៍មក ក៏បាត់ដំណឹងឈឹងស្ងួន ។

និយារុប្ប ញញឹមហើយអញ្ជើញភ្ញៀវ គឺមិនមែននរណាក្រៅពីលោក **ទេព្យកោសល្យ** ទេ អង្គុយនៅកៅអីមុខតុ ឯខ្លួន អង្គុយនៅកៅអី ទន្ទឹមនៅម្ខាងដៃ រួចហើយទើបនិយាយ :

ថាហើយក៏ស្ទុះទៅបើកទ្វារធំ ដែលប្រដាប់ដោយបន្ទុះនិង ចរិះដៃកយ៉ាងមាំមួន ។ លុះរថយន្តហ្សឺបវារចូលផុតទៅទ្វាររបងក៏បិទ បិបមកវិញ ។ ដោយឮសូរសម្លេងឡាននាង **ចន្ទមណី** ស្លៀកពាក់ពណ៌ផ្ទៃមេឃតាមលំអានស្រុកស្រែ តែមានលំអរត្រង់ដើមទ្រូង ដោយបន្ទុះរំយោលជីវសស្អាតបានដើរ ចេញមកមើលដោយនឹកពិភាល់ក្នុងចិត្តថា ឪពុកនាងម្តេចក៏រហ័សត្រឡប់មកវិញម្ល៉េះហ្ន៎ ...លុះ ឃើញរថយន្តហ្សឺប ហើយឃើញប្រុសៗស្លៀកពាក់បែបទា ហាន នាងក៏តក់ស្លុតមួយសន្ទុះ ។

និយាត្រូ ដែលទើបបរវេលាមកក៏លោតចុះ ដោះមួកសំពត់ ហាមធំទំនប់ប្រដាប់នាង ទើបនាងស្គាល់ហើយលើកដៃ
សំពះ ថែមទាំងញញឹមផង :

- យីលោកទេតើ ខ្ញុំខំតែភ័យ ។ លោកមានធុរៈអី ? អញ្ជើញលោកមកក្នុងផ្ទះ ។

ភូឈ្មួយខេត្ត ក៏បែរមកបង្គាប់ ប៉ូលីសម្នាក់ដាក់ឡានចតក្រោយស្វាយមួយដើម ដុះក្នុងលានមុខផ្ទះ ទើបឡើងជណ្តើរពីរបីកាំចូល
ទៅក្នុងភូមិត្រីដែល ទើបសង់រួចរវាង ៤-៥ ខែប៉ុណ្ណោះ ។ នារីអញ្ជើញភ្ញៀវអង្គុយនៅសាឡុងធ្វើពី ខ្លឹមនាងនួនលំអរដោយកែបមាសផ្កា
ស្រស់ ហើយដែលទើបបានទទួលថ្មីដែរពីបាងកក ។ នាងចាត់ឱ្យស្រ្តីម្នាក់ទៅលើកទឹកក្រូច ដាក់ទឹកកកពីរកែវយកមកជូន ។ ភក្ត្រនាង
ញញឹមស្រស់ នាងចាប់និយាយ :

- យុន **ឆ** បានប្រាប់ខ្ញុំអស់ហើយថា លោកបានជួយចាត់ការបញ្ជាក់កម្មសិទ្ធិ លើដីធ្លីនេះបានរួសរាន់ណាស់ ។ ចំណែកខ្លួនខ្ញុំ
(នាងថែមទាំងសំឡេងអៀនបន្តិច) ខ្ញុំក៏បានសង្ឃឹមទុកថា ថ្ងៃណាមួយលោកនឹងមកលេងខ្ញុំពុំខានដែរ ។

- នាងអើយ ក្នុងពេលនេះខ្ញុំរំលងក្នុងពុំរួចសោះតែម្តងអស់ពីរឿងមួយធ្លាក់ទៅរឿងមួយទៀត ។ សូមនាងកុំប្រកាន់ទោស
ថាខ្ញុំជួរ ថាខ្ញុំបំភ្លេច ចោលគុណនាង និងលោកឪពុករបស់នាង ។ សូម្បីតែថ្ងៃនេះជាថ្ងៃអាទិត្យផង ក៏ខ្ញុំមិនទំនេរដែរ លោកទេសរដ្ឋមន្ត្រី
បានប្រើខ្ញុំមកត្រួតប៉ូលីសដែលតាំងពង្រាយតាមផ្លូវថ្នល់ ។ ខ្ញុំឆ្លៀតឱកាសនេះឆ្លៀតចូលមកសួរសុខទុក្ខលោក និងនាងមួយភ្លែតប៉ុណ្ណោះ ។

- លោកធំចាត់ការយ៉ាងនេះត្រូវណាស់ ព្រោះថ្វីបើ " ម៉ូ " ត្រង់នេះ មិនមានផលរមាស់អ្វីក៏ដោយ តែខ្ញុំនៅមិនទាន់កក់ក្តៅ
ប៉ុន្មានទេ ។ បន្តិចមានគេមកប្រាប់ថា បានឃើញពួកព្រៃដើរកាត់ត្រង់នោះត្រង់នេះមិនសូវឈប់ទេ ។ ដោយលោកបានសង្កេតឃើញ
ស្រាប់ហើយ ឪពុកខ្ញុំបានលើកកំពែងដាក់ដៃក សំរួចពាំងនៅពីមុខផ្ទះហើយពីងផ្អែកទៅលើគុម្ពបុស្សី និងរបងលួសបន្លាពីក្រោយនិងពី
ចំហៀង តែហាក់ដូចជាមិនទាន់គត់ម៉ត់ប៉ុន្មានឡើយ ។ ទាំងនេះ ថ្វីបើរាជការបានតាំងប៉ូលីសប៉ូលីសនៅជិតថែមទៀត ។

យុវជនទាំងពីរនាក់ហៅគ្នាទៅវិញទៅមកថា " លោក " ឬ " នាង " យ៉ាងនេះដោយឃ្លាតគ្នាដ៏យូរ ហើយដោយមិនទាន់ដឹងចិត្ត
ម្នាក់ៗ ក្រែងមានប្រែប្រួលខ្លះឬយ៉ាងណា ព្រោះសម័យនោះបិតក្នុងកាលៈទេសៈប្លែកខុសពីធម្មតានៅឡើយ ប៉ុន្តែប្រសិនបើមានអ្នកភ្នែក
ទិច ឬអ្នកឈ្លាសវៃខាងមើលចិត្តផ្ទុះ គេនឹងយល់ភ្លាមថា ពុំមានប្រែប្រួលអ្វីទេ ក្នុងមនោសញ្ចេតនាក៏ផ្អែមល្អែម ដែលរួតក្រសោបចិត្ត និង
អាត្ម័នទាំងពីរ ។

និយាត្រូ រៀបក្រោកឈរលានាងត្រឡប់ទៅបាត់ដំបងវិញហើយ តែនាង **ចន្ទមណី** ទទួចអង្វររង់ចាំអាស្រ័យបាយថ្ងៃត្រង់
សិន ហើយចាំជួប នឹងឪពុកម្តាយដែលអាចត្រឡប់មកវិញក្នុងរវាងពីរម៉ោងទៀត ។ នាងថែម សេចក្តីថា :

បើលោកមិនជិនណាយ និង ទេសភាពស្រុកស្រែពេកទេ ខ្ញុំនឹងបបួល លោកទៅមើលគេច្រូតស្រូវបានមួយម៉ោង ។ នាងនាំលោក
ភូឈ្មួយដើរកាត់ភូមិខាងក្រោយផ្ទះ ដែលមានស្រះមួយធំហើយជ្រៅនៅចំកណ្តាល ។ នៅក្នុងទឹកថ្លាឆ្លុះដល់បាតត្រកូន និងកញ្ចែត ហែល
បោះដៃទន្ទាំងរកគ្នាទៅវិញទៅមក ។ នៅតាមមាត់ស្រះដើមត្របែក និងដូងតុកកែចោលម្ខាប់ត្រជាក់ស្អប់ ។ ផុតពីស្រះទៅក៏បានទៅដល់
ជង្រុកធំៗ ពីរោងគោរោងរទេះ ដែលមានគុម្ពបុស្សីញឹកក្រាស់ដុះព័ទ្ធជាប់ណែនជារបង ។

នាងចន្ទមណី ពន្យល់អតីតសង្សារដែលដើរទន្ទឹមស្នាគ្នា :

- គុម្ពបុស្សីនេះមានពីរមុនមកស្រាប់ ឯនៅភ្លេងខាងវិញក៏ទើបចាប់ ដាំបាន ៣-៤ ឆ្នាំប៉ុណ្ណោះទេ ដូច្នេះមិនទាន់បានក្រាស់ល្អ នៅ
ឡើយ ។ ដើម្បីត្រៀមការពារបានមាំមួនល្អ យុន **ឆ** គាត់បានធ្វើរបងលួសបន្លាព័ទ្ធពិញក្រៅថែមមួយជាន់ទៀត ។ ដូចលោកបានជ្រាបតាម
ឯកសារកម្មសិទ្ធិស្រាប់ហើយ យុន **ឆ** បានទិញដីភូមិនេះចំនួន ៤ ឆ្នាំមកហើយដោយមានយុន **សុវណ្ណ** ជា អ្នកណែនាំ ។

តែកាលនោះគាត់ គ្រាន់តែទៅមករៀបភូមិឋានធ្វើរបងផ្ទះដែល លោកឃើញអម្បាញ់មិញ ទើបនឹងសង់រូបប៉ុន្មានខែនេះទេ ។ ៦ ខែមុន ពេល ភ័ន្តប្រែគាត់បានលក់ភូមិករផ្ទះសំបែងបាងកកអស់លឹង ព្រោះ**ក៏** តាចង់មក ឆ្ងាយពីក្រុងធំ និង នយោបាយដែលធ្វើឱ្យវិលមុខ ។

កាលណោះយុវជនទាំងពីរបានដើរទៅទ្វាររបងលួសបន្លា ហើយដែល មានកូនរោងមួយសំរាប់អ្នកយាមនៅអែបជិតផង ។

ចេញផុតពីរបង និង គុម្ពបូស្សី វាលស្រែខែបុស្ស-មាឃ ក៏ត្រដាង ឡើងនូវទេសភាពបរិបូណ៌ដោយផែនមាសនៃស្រូវទុំ ដោយ ក្លិនកញ្ជ្រាំងដែលទើបត្រួតហើយថ្មីៗ ហើយដោយវាយោដែលពត់ជារលកនូវដើមស្រូវដែលទើបចាប់ទុំ តែមិនទាន់ត្រូវដើមបូស្សីមក សង្កត់ ផ្ដេក ដើម្បីបំរុងចាំកណ្តៀវត្រួតនៅឡើយទេ ។ សំឡេងអ្នកត្រួតច្រៀងតន្ត្រីនឹងមាត់លកដែលយំឆ្លើយឆ្លងពីចុងដង្កោរមួយទៅ មួយនារីញ្ញាណឡើងឡង់ដោយសុខុមដុមនិង សំរាន្តចិត្ត ។

អើតផុតពីចុងអំពិល កង្ហារត្រដោកមានកន្ទុយដូចមាត់ចែរោទិ៍ស្រែក ឮឆ្ងងប្រណាំងគ្នាតាមលានបញ្ជាន់ស្រូវ ដើម្បីប្រាប់អ្នក រោយថាមានខ្យល់បក់មកលួមធ្វើការបានហើយកុំនៅស្ងៀមធ្វើអ្វីទៀត ។

នាង **ចន្ទបណ៌** នាំ **ទិឃាតុប** ដើរតាមភ្លើងស្រែមួយទៅស្រែមួយទៀតក្រោមពន្លឺនៃព្រះអាទិត្យ ។ ជួបនឹងពួកច្រូត នាងតែង ឈប់សួរពីជំនឿន ការដែលកំពុងធ្វើ ។ ឯ **ទិឃាតុប** ភ្លេចខ្លួនជាភូល្លយខេត្ត ក៏ហៅថាមា ហៅ មីងហើយសើចលេងនឹងគេលាន់ ។

- ឆុះ បង វត្តជ្រោយម្តេស ។

ភូល្លយកំលោះបែរមុខមើលនារីឆ្លើមជីវិត ដែលសេចក្តីស្និទ្ធស្នាល បង្កប់ហៅថា "បងៗ" ឡើងវិញនោះ ទើបដក់ភ្នែកដេញតាម ដៃនាងចង្អុល ។

ដូចជាកោះមួយអណ្តែតលើសាគរពណ៌មាសទុំ រុក្ខជាតិស្លឹកបៃតង ចាស់ប្រាកដរូបឡើង នៅចំចក្កវិញ្ញាណអ្នកដើរកាត់វាលស្រែ ។ ដំបូលព្រះ វិហារ និងជហ្មរាងស្មើតស្ទូបបន្លេចខ្លួនឱនផុតពីចុងឈើ ផ្សាយសន្តិភាព បរមសុខដល់ទីជិតខាង ។ កណ្តឹងសិរិទ្ធិយោង រណីងរណុងនៅដំបូលបូស្តសម្លេង ព្រាបថ្ងូរ មាត់សិស្សមើលសាស្ត្រាស្តីកំរិតបានដឹកដងចិត្តទៅកាន់សាកលមួយខុសពីទីជុំវិញ ។

យុវជនទាំងពីរនាក់ ចូលក្នុងខឿនវត្តហើយតំរង់ទៅរកបូជនីយដ្ឋាន ដែលឈរធំស្តើមស្តែងដាច់ពីកុដិនានា ។ ដោយពេលឃើញទ្វារ បង្ហើបចោលឥតមានជនណានៅអ្នកទាំងពីរក៏នាំគ្នាដោះស្បែកជើង ហើយថ្វាយបង្គំព្រះជីវ ដើម្បីចូលសក្ការៈបូជា ។ អនុស្សាវរីយ៍កាលខ្លួន នាំគ្នាថ្វាយបង្គំព្រះអង្គចូលនិព្វាន នាភ្នំគូលេនក៏ប្រាកដរូបស្តែងឡើងក្នុងសេចក្តីនឹករលឹកនៃយុវជន ។ លុះសូត្រមន្តស្តាប់កាលណា **ទិឃាតុប** លុតជង្គង់លើកដៃប្រណម្យម្តងទៀត ។ ហើយប្រកាសថា :

- កាលពីមុនខ្ញុំព្រះករុណាបានទាំងសច្ចាប្រណិព្វានថា លុះត្រាតែ ទឹកដីខ្មែរ ដែលបាត់បង់ទាំងប៉ុន្មានក្នុងឱកាសសង្គ្រាមរវាង ថៃ-ឥណ្ឌូចិន បានត្រឡប់មករួមក្នុងមាតុភូមិវិញ ទើបខ្ញុំព្រះករុណាអាចចងមិត្តភាពឬសម្ព័ន្ធភាពអ្វីៗជាមួយជនជាតិសៀមបាន ។ ឥឡូវ ពាក្យសច្ចាទាំងប៉ុន្មានក៏បានសំរេចទាំងអស់ហើយ ។

រួចហើយ ទើបបែរមុខមករកនាងដែលអង្គុយបត់ជើងក្រញឹមនៅជិត ម៉េចអូន ពាក្យសន្យាជាន់ដើមផ្ទាល់ខ្លួនយើងទាំងពីរនៅ មានជីវិតមែន ឬទេ ?

ពោះទ្រូងនាងទើបញ្ជ័រចំប្រប់ ដោយសេចក្តីត្រេកអរ ទឹកភ្នែកនៃសុភមង្គលក៏ពោរ ហើយហូរជោរជាន់ធ្លាក់មក ។ កាលនោះ នាងពុំតបថាអ្វីទេ គ្រាន់តែលូកដៃស្តាំទៅស្រវាចាប់ដៃស្តាំរបស់មិត្តនាង រួចហើយនាំគ្នាក្រាបគោរព ហាក់ដូចសន្យាជាថ្មីម្តងទៀត ក្នុង ជីវិតនេះលែងមានព្រាត់ប្រាស់គ្នាទៀតហើយ ។

នៅខាងក្រៅត្រង់ដំបូលតូចមួយ ដែលមានដើមចារមួយកំពុងចោល ម្ហូបយ៉ាងខាត់ខែប ព្រោះថាដូរត្រូវរោយស្លឹក ហើយ បញ្ចេញផ្កាពណ៌រមើកភ្លើងកំលោះគង្វាលគោម្នាក់រាយទំនុកក្អែងៗតែងកា ។ សម្លេងស្រួយប្រាវដែលភាពស្ងាងថ្ងារបស់អាកាសជួយសំអាត

កាន់តែរង់ចាំមឡើយ បានរាយសេចក្តីដូចតទៅហាក់ដូចជាកិច្ចការពសព្វសារធុការចំពោះសេចក្តីស្នេហា ហ្មត់ហ្មងបរិសុទ្ធដែលទើប បាន
ពានពាររួចមកនូវឧបសគ្គច្រើនជាន់ :

ថ្ងៃបាចរស្មីលើវាលស្រែ	ឱទេសភាពប្រែពណ៌ដូចមាស
ហើយផ្សាយនូវបរិយាកាស	រីករាយត្រចះក្រោមមេឃខៀវ ។
ជ្រនៀងទន់មែកតាមវាយោ	ហ្វូងគោនាំគ្នាស៊ីញៀវ
អ្នកច្រូតដៃញាប់ក្តាប់កណ្តៀវ	តែមាត់ច្រៀងជ្រៀវចំអន់គ្នា
កង្ហាររោទ៍ម្លូងចុងអំពិល	លលកឥតខ្ចីលហៅគូវា
អកហើរខ្ពស់ឆ្ងាយលើវេហស៍	ឃ្លាំងមើលមធ្យាក្នុងបឹងកក់ ។
កញ្ជ្រាំងកាត់ថ្មីក្លិនឈ្ងុលក្តៅ	ដើមស្មៅផ្កាស្រស់ផ្តល់អន្ទក់ ។
ក្របីចាញ់ថ្ងៃចូលត្រាំភក់	ឆ្កេចលក់តែមាត់ទំពារលេង ។
សន្តិសោយរាជ្យក្នុងធម្មជាតិ	មនោរម្យវាតទីតាំងវែង
នាំសុភមង្គលយ៉ាងស្អាតឆេង	បូជាគូព្រេងដែលស្នេហា ។